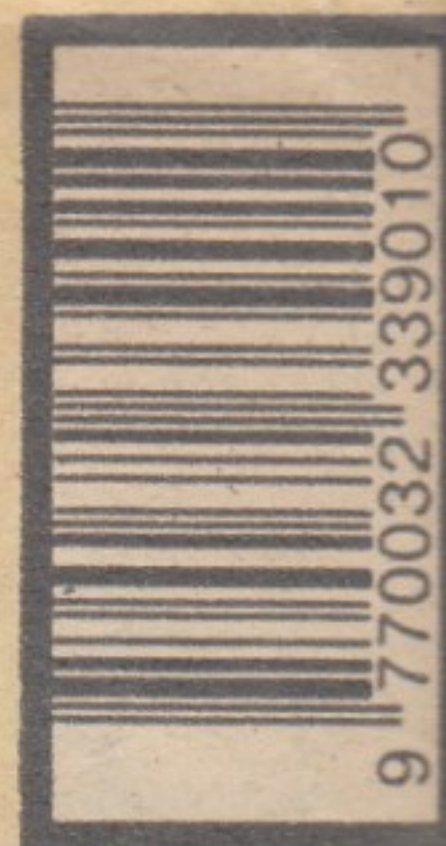

ПОЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 300 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 90 SLT, Македонија 1500 ДЕН

ЗАБАВАНИК

7. V 1993. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LV • ЦЕНА: 50.000 ДИН. • БРОЈ 2158

За све уга 7 кв 77

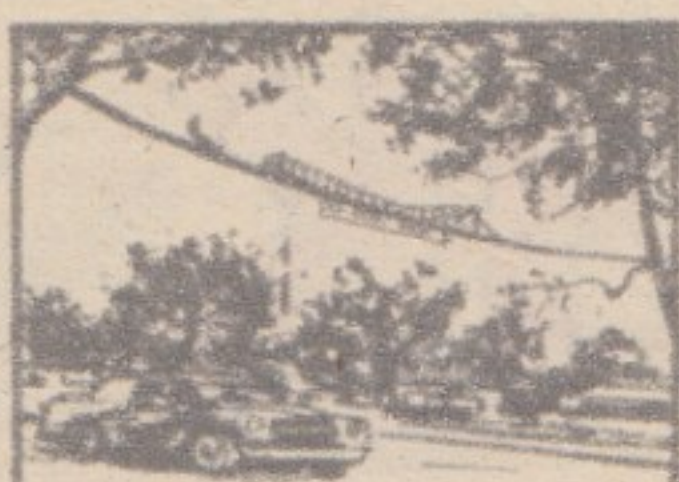
СТРИП

ЗОРИ КИД: ПУФ!

ЏОН МЕКИОН

ПУСТИЊАК ИЗ ДИКСИЈА (ДРЖ. АЈДАХО, САД), УВЕК ЈЕ НОСИО 6 ОДЕЛА-ЈЕДНО ПРЕКО ДРУГОГ - А У СВАКОМ ЦЕ-ПУ ПОНЕШТО НОВ-ЦА. ЏОН ЈЕ УМРО ОД ПОСЛЕДИЦА ПРЕХЛАДЕ КАД СУ ГА ВЛАСТИ НАТЕРАЛЕ ДА СЕ ОКУПА.

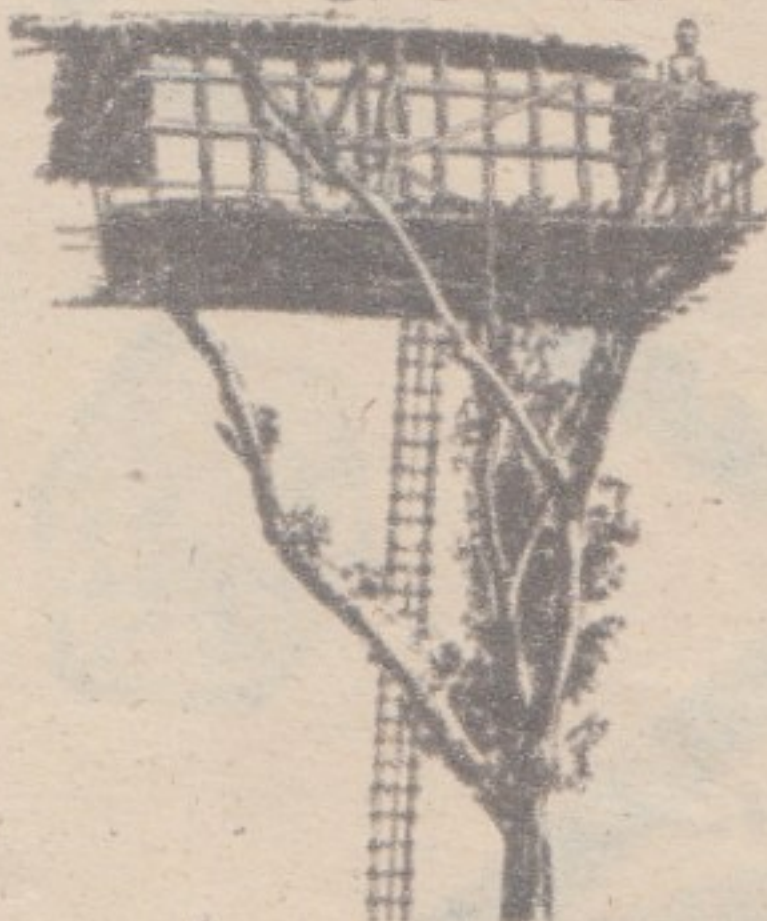

ВИСЕКИ МОСТ

ИЗНАД ЈЕДНОГ АУТО-ПУТА У ЛОНГВУДУ У ВАШИНГТОНУ (САД) НАПРАВЉЕН ЈЕ САМО ЗА ВЕБЕ-РИЦЕ.

КУФИЦЕ НА ДРВЕКУ

ГРАДЕ СТАНОВНИЦИ МУТУВАНА У ТРАВАН-КОРУ (ИНДИЈА) КАО УТОЧИШТЕ ОД РАЗБЕСНЕЛИХ СЛОНОВА.

КАТЕДРАЛА

У АВИЛИ (ШПАНИЈА) НАЛАЗИ СЕ У УЛИЦИ ЖИВОТА И СМРТИ.

Ј.Б. ЛЕМИ

ИЗ КЛЕЈТОНА (ДРЖ. ЊУЈОРК, САД), ЦРКВЕНИМ ЗВОНИ-МА ЈЕ САМ СЕБИ ОБ-ЈАВИО СМРТ. СМРТНО БОЛЕС-ТАН, ЛЕМИ СЕ ПОПЕО НА ЗВО-НИК, ТРИ ПУТА ПОВУКАО УЖЕ ЗВОНА И ОНДА ИЗДАХНУО. БИЛО ЈЕ ТО 17. МАРТА 1900. ГОДИНЕ.

ЧЛАНОВИ ПЛЕМЕНА ИБИЛАО

СА ФИЛИПИНА У СТАЊУ СУ ДА ДРЕМАЈУ НА РАЗАПЕТОМ УЖЕТУ ИСПЛЕ-ТЕНОМ ОД ТАКО-ЗВАНЕ ПАЛМЕ ТРОСКАРЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● Аустрија је по броју крађа на четвртм месту у свету, иза САД, Енглеске и Немачке: у секунди се у овој земљи догоде четири лопов-лука. Само прошле године из аустријских продавница украдено је робе у вредно-сти од осам милијарди ши-линга. Кривично ће се убуду-ће одговарати само за крађу изнад 1000 шилинга (око 150 DEM), а за мање ће се при-

мењивати новчана казна двоструко већа од вредно-сти украдене робе.

●●● од свих земаља Ев-ропске заједнице Португал има највише неписмених (16 одсто), највише полицајаца (4,3 на 1000 становника) и најдужи школски распуст (17-20 недеља).

●●● после опсаде Беча 1526. године на бојишту су остала два арапска коња. Енглези су их превезли пре-ко Ламанша, укрстили са пе-десетак енглеских кобила и дуготрајном селекцијом ус-пели да добију данас чувен-ог чистокрвног енглеског тркача.

●●● прави шампион слу-ха је пас који чује звуке и до фреквенце од 80.000 Hz. Ма-ње него делфин и слепи миш (100.000 Hz), али значај-но више од човека који не чује изнад 20.000 Hz. Змије су глуве као топ, рибе хвата-ју звуке до 4.000 Hz, жабе до 10.000 Hz, а птице само до 15.000 Hz.

●●● руски биолог Иља Мечников (1845-1916), један од оснивача упоредне пато-логије, микробиологије, ем-бриологије и имунологије,

добитник Нобелове награде за медицину 1908, заслужан је између осталог и за то

што је открио два млечна фермента захваљујући који-ма се слатко млеко претва-ра у кисело.

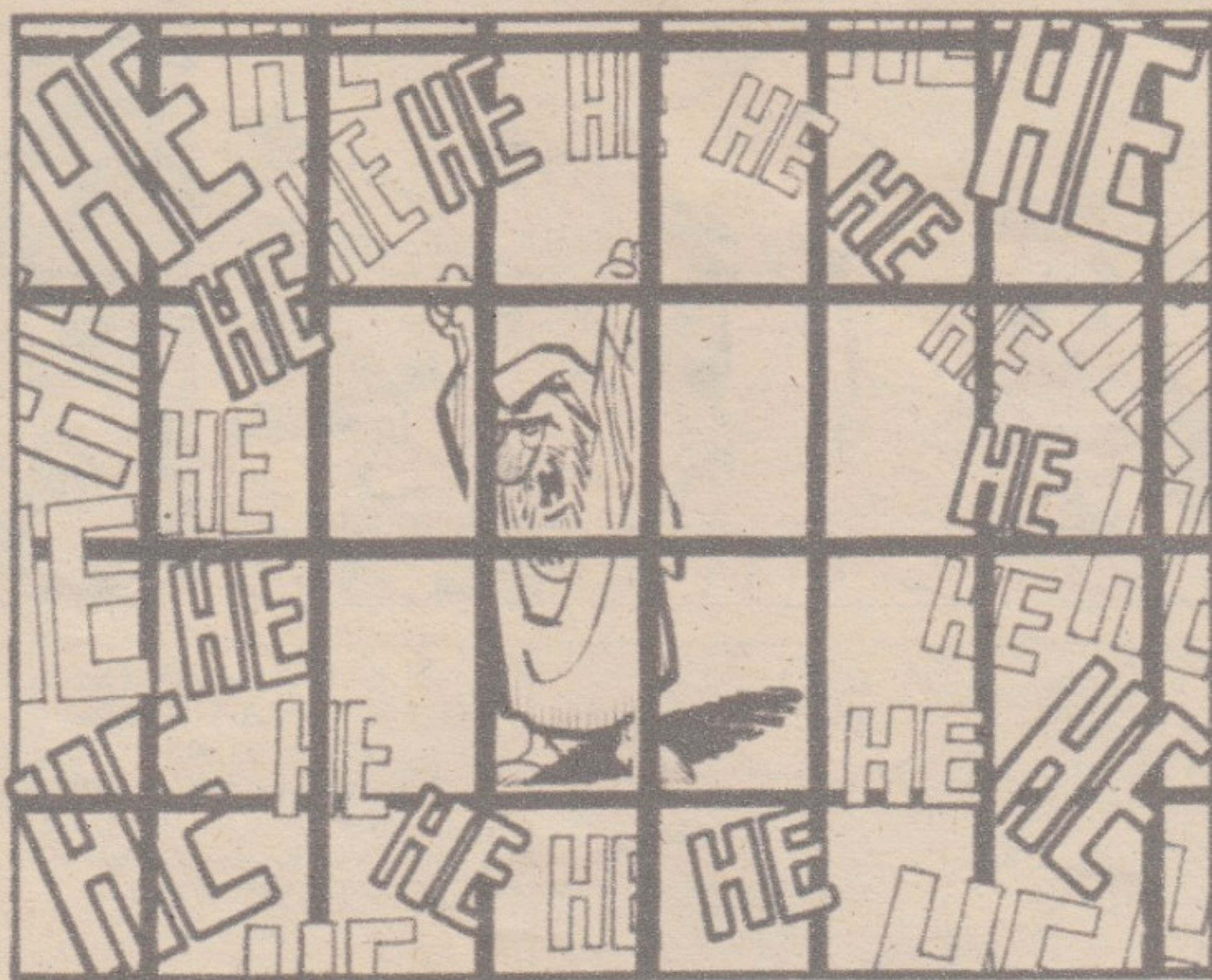
●●● пас у просеку живи 12 година, неке пасмине као што су шпиц и фокстеријер могу да доживе и 18 до 20 година. Природа се према псу понела шкрто: папагај, на пример, живи и до 100 го-дина, мали канаринац пуних 20, а обична жаба и до 16 го-дина.

НАЈНОВИЈИ ПРИЛОЗИ ЗА ГИНИСОВУ „КЊИГУ РЕКОРДА”

Тврдоглави Абрахам

Светски рекорд у тврдоглавости држи осамдесетогодшњи Израелац Абрахам Јухје, што не би било ништа необично да због тога већ више од 30 година не чами у затвору Ајалон.

Да би изашао на слободу, довољно би било да каже „да”, али он неће, па неће. Последњи покушај да се већ онемоћали Абрахам, који је због нарушеног здравља пребачен у затворску болницу, приволи да каже „да” и изађе на слободу пропао је 10. фебруара. Седморица рабина узалуд су покушавали да га убеди да то учини. Нису помогли ни певачи који су му певали песме из родног Јемена.

„Не могу то да учиним. Одлазите” – остао је при својој речи Абрахам, а ево шта би значило његово „да”. Том речом дао би развод својој шездесетчетворогодишњој супрузи Ори и ослободио се затвора где се налази од 1962.

Ора и Абрахам ванчали су се пре 54 године и добили две кћерке, али Абрахам је хтео сина. То им није полазило за руком и Абрахам је песницама убеђивао Ору да му роди наследника. Није успео, а Ора је пре 40 година затражила развод. Није га добила до данас, а Абрахам је осуђен на притвор док не промени мишљење.

Очигледно, судије нису рачунале на Абрахамову тврдоглавост.

Најскупљи „Шекспир”

У аукцијској кући „Кристи” у Лондону 4. марта постигнута је рекордна цена за један портрет Виљема Шекспира – 248.500 долара. Све би то било и у реду да није реч о минијатури високој само осам центиметара и да стручњаци нису рекли да је на слици Николаса Хиларда, уметника који је живео у 16. веку, вероватно чувени драмски писац.

Да су рекли да је сигурно у питању Шекспир, можда би била оборена и рекордна цена која је икад плаћена за једну минијатуру, а коју је 1988. постигао минијатурни портрет Џорџа Вашингтона, рад Џона Ремица. „Вашингтон” је новог, анонимног власника стајао 492.800 долара.

Скуп као „Динки” камиончић

Рекордна цена за камиончић играчку постигнута је 26. марта ове године. Један колекционар платио је 6.468 долара за камиончић висок 15 центиметара који је 1956. произведен у енглеској фабрици играчака „Динки”. Ранији рекорд износио је 4.312 долара, а нови је постигнут због тога што је овај примерак рађен за извоз, па је обојен црвеном и зеленом бојом, уместо уобичајеном, наранџастом и зеленом. „Динки” је иначе производио аутомобиле играчке од 1932. до 1979, а само производи начињени до 1969. имају колекционарску вредност.

Власник најскупљег камиончића играчке хтео је да остане анониман. Можда зато да његова жена не сазна да је за играчку дао новац за који би могао да купи прави аутомобил или зато да му је деца не затраже да се играју.

Илустровао: Ивица Кољанин

Ко те шиша

Светски рекорд у колективном шишању од 25. марта ове године није постигла никаква фризерска задруга, већ полицајци Катмандуа, главног града државе Непал.

Истраживања су показала – тврди Маној Шах, шеф полиције у Катмандуу – да је 80 одсто дугокосих младића ван надзора родитеља и да ужива дрогу.

И – полицајци су се наоружали маказама и кренули у рацију. За један радни дан ошишали су тачно 400 чупаваца, али тај рекорд вероватно неће дуго опстати јер – опет по полицијским изворима – у Катмандуу има око 30.000 дугокосих. Акција, дакле, траје и ако вас пут нанесе у Катманду не питајте никог са чудном фризуром – ко те шиша.

Као створен за нас

На сајму „Берлински мотоциклистички дани” 26. марта ове године јавности је показан нови „гинисовац” – најмањи мотор на свету. Мини мотор је направио Пит Ленгнер после много година упорног рада и његово „чедо” се ни по чему не разликује од „одраслих” мотора. Додуше, има само три коњске снаге и тежак је само два и по килограма, али је веома брз. На проби, која му је донела титулу „гинисовца”, Пит Ленгнер је на мини мотору постигао брзину од 90 km на час.

Ипак, на конференцији за штампу није саопштено колико троши бензина, али, судећи по малом резервоару, мини мотор је као створен за Југословене.

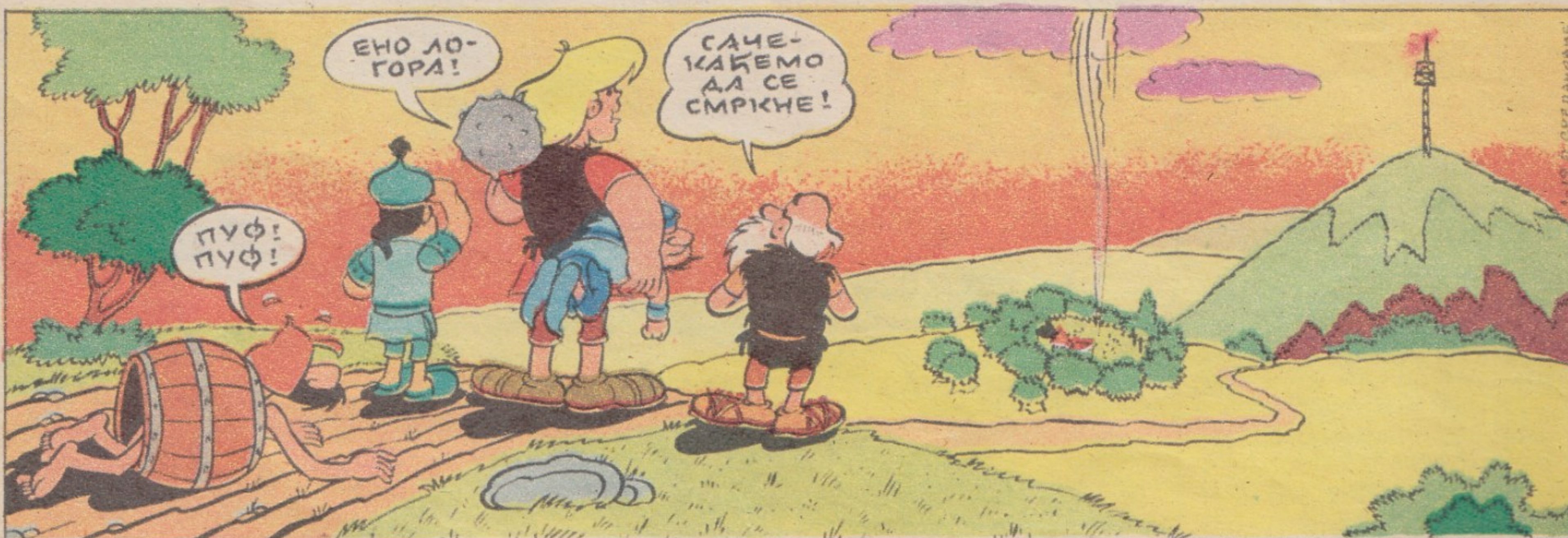
Ж. Б. Пит Ленгнер на мини мотору

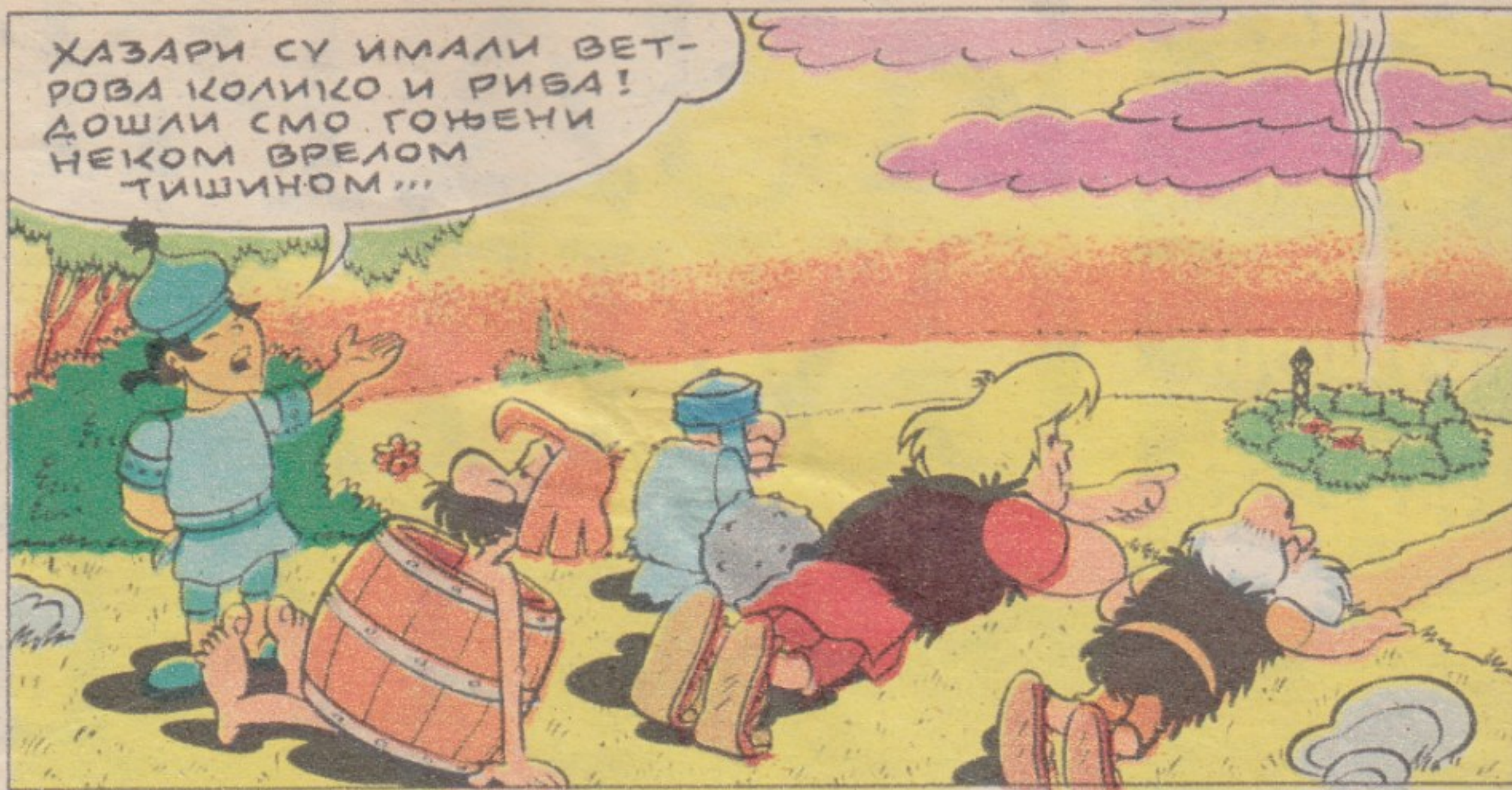
ДИКАН И ХАЗАРИ

текст: С. ИВКОВ
црта: А. СРЕДАНОВИЋ

* СТРАШНО ЈЕ СЛУШАТ' ШТА СЕ РАДИ!

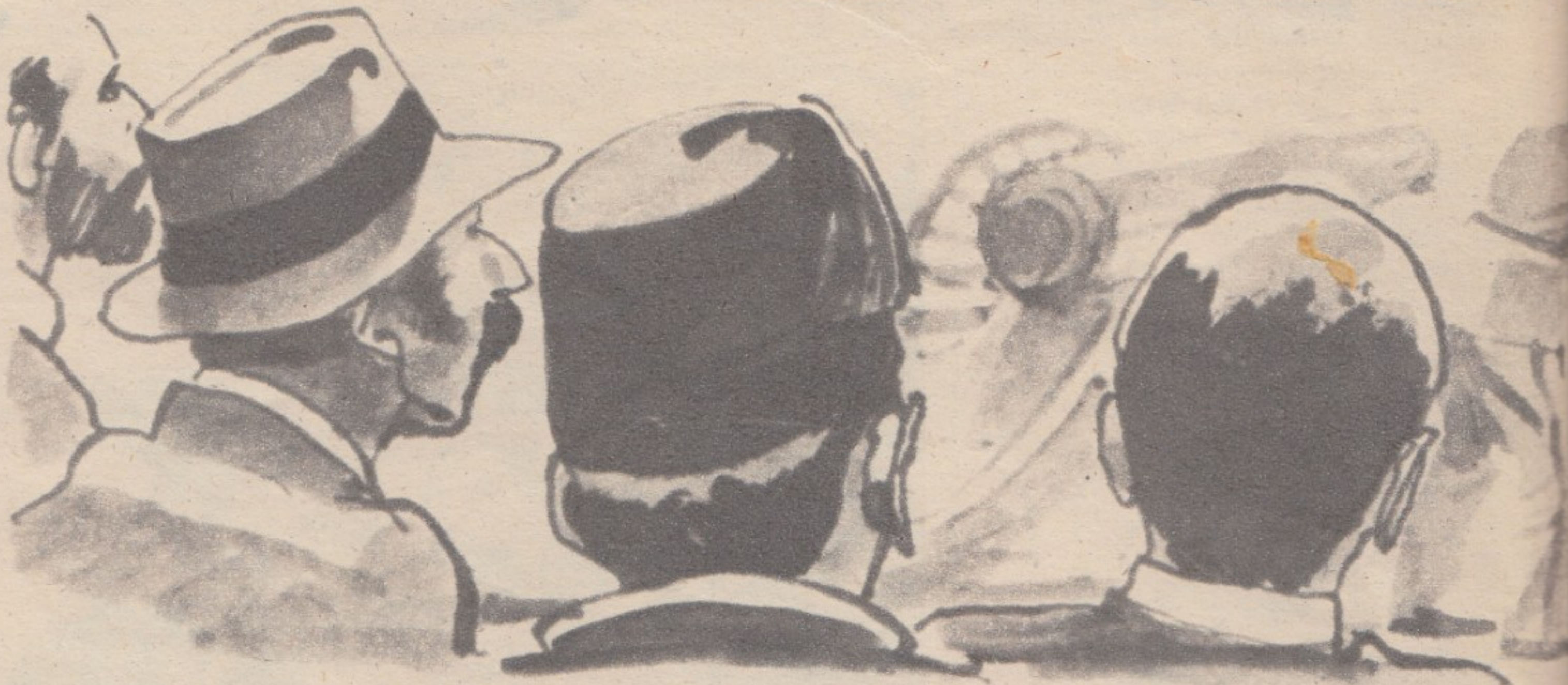
У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ: ОКЛОПНИ ТРАНСПОРТЕР У ИГРИ

Кад
су
српски
топови
рушили
српску
тврђаву

ИЗДРЖАЋЕ СУЛТАН ТАБИЈА

Како би доско-
чио Аустријан-
цима, кнез Ми-
хаило Обрено-
вић донео је
септембра 1867.
године једну од
најнеобичнијих
одлука у свом
животу

Када се 6. априла 1867. године по старом календару (19. априла по новом) на Београдској тврђави уместо турске завијорила српска застава, одушевљењу окупљеног народа није било краја. Људи су клицали Србији и кнезу Михаилу, мајке су подизале децу да виде први весник слободе, са бедема одакле су раније долазила само топовска ђулад, а старци

су са сузама у очима укочено посматрали српску тробојку мрмљајући: „Само кад сам ово доживео...“ Сви они су осећали да је мучно робовање под Турцима заувек прошло и да је дошао час да се Србија окрене Европи.

Међутим, нису баш сви на Старом континенту делили одушевљење српског народа због предаје градова, а нај-

мање је то био случај на бечком двору. Политичари и генерали Аустроугарске монархије плашили су се да би овај успех српске политике могао да подстакне и остале Србе да дигну главу у тежњи да се прикључе својој браћи источно од Дрине.

Поред тога, и у одређеним слојевима хрватског и словеначког народа постојала је

све израженија идеја о уједињењу свих Јужних Словена у једну независну државу на Балкану... И најзад, поменути догађај могао би да покрене још неке народе да почну да размишљају о својим независним државама... Уосталом, 1848. година и није била тако давно! А шта би онда остало од Аустроугарске монархије? Ништа, сем успоме-

МА ШТА

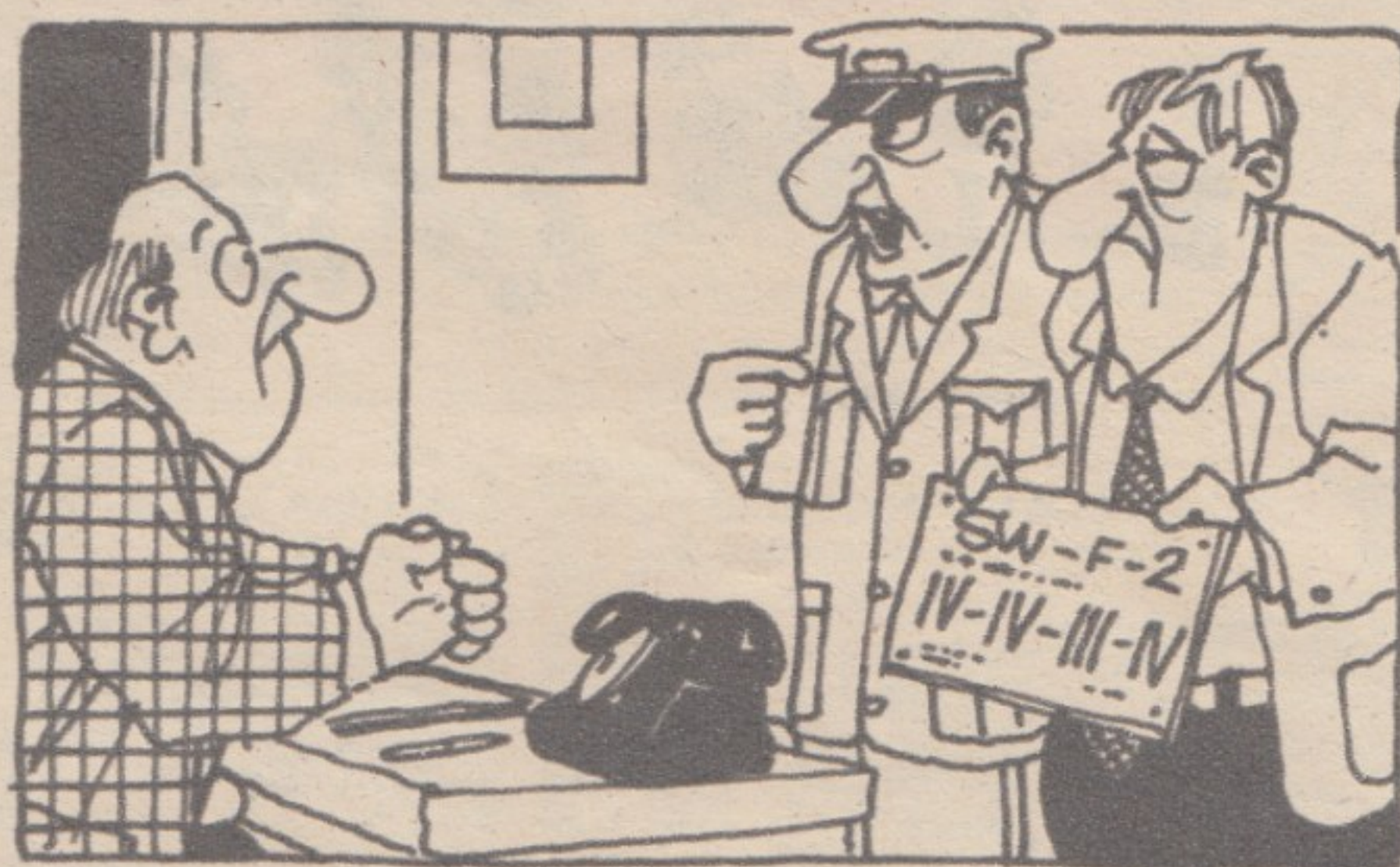
КАЖЕШ

ОСВЕТА

Муж госпође по имену Камиј Фонтен позвао је хитну помоћ за своју изубијану жену. Жена је у несвести бунцала о паду низ степенице, а муж Жан тихо и забринут сео поред ње. Кад су стигли у болницу, лекар се обратио Жану:

– Ваша жена је пала низ степенице? С које висине?

– Ма, не. Пао сам у ствари ја – одговорио је Жан, али се она смејала као луда, па сам се дигао са патоса и измлатио је. ■

ЉУБИТЕЉ АНТИКЕ

Мартин Дејви из Свиндона толико је волео класичну историју да је и регистарске таблице на свом аутомобилу превео с броја 4434 на број IV IV III IV. Полиција која није имала смисла за класику заустављала је и упозоравала власника неколико пута док јој то ових дана није досадило, па га је привела судији за прекршаје. Ни судија није показао смисао за класику. Саопштио је Дејвију да су таблице с римским бројевима постале неважеће у Великој Британији кад су се оданде повукли Римљани, односно у 5. веку, и осудио га на казну од 300 фунти у готовом. ■

ЏЕНИФЕР СЕ НЕ ПРЕДАЈЕ

Усред дана и наред улице у центру Филаделфије педесетдвогодишњој Џенифер В. пришао је дрски лопов и стргао јој са руке прстен вредан 18.000 долара отео и новчаник са 2.500 долара.

Полиција је саопштила да је уверена како ће открити лопова јер поседује отиске његових прстију, тачније отисак једног његовог прста или, још прецизније, кажипрста десне руке.

Наиме, половину поменутог прста одгризла му је Џенифер В. док јој је отимао новчаник. ■

на... Зато је, кад већ није могла да се спречи предаја градова Србима, морало хитно да се предузме нешто друго. На пример, потцењивање (поменутог) догађаја – колико за почетак...

Уд'ри са две батерије

Већ наредних дана у бечким новинама појавили су се написи у којима се надугачко

распредало да се око предаје Београдске тврђаве непотребно дигла велика прашина јер та тврђава више нема неки војни значај. Истакнути аустријски генерали тврдили су да је „... савремена артиљерија толико моћна да је у стању да бедеме Београдске тврђаве претвори у прах и пепео за само 24 часа бомбардовања...”

Разуме се, ово је стигло и до Београда, па се у београдској штампи појавило мишљење српских официра да су бедеми тврђаве довољно снажни да одоле свакој артиљерији. Мало-помало, развила се полемика између бечких и београдских редакција, па је кнез Михаило решио да се на лицу места увери ко је у праву. Зато је наредио да се 23. септембра 1867. од ујутру до увече са две батерије Де Бенжеових топова бомбардује истакнути бедем Београдске тврђаве, познатији под именом Султан-табија.

Тог септембарског праскозорја готово цео Београд, и ближа околина, окупио се да гледа чудо невиђено – како српски топови руше српску тврђаву. Док су тобџије обеју батерија обављале последње припреме за отварање ватре из топова поређаних на чистини изнад данашње Париске улице, официри су на све начине покушавали да убеди грађане да се мало повуку како не би оглупели од силне канонаде. Узалуд! Сви су одговарали: кад им турски топови нису дошли главе, неће ни наши.

У заказано време, на команду „Пали!”, разлегао се плотун из топова. Тренутак касније Султан-табија је била обавијена димом и прашином. Жагор међу окупљеним народом је утихнуо и сви су напрегнуто гледали не би ли уочили нека оштећења на беду, али после сваког наредног плотуна дим и прашина су били све гушћи. Топови су цео дан неуморно осипали ватру, а радозналци су исто тако неуморно седели као на излету и са нестрпљењем

очекивали исход. Разуме се, сви су се надали да ће бедеми издржати иако су их градили Турци.

Београђани ликују

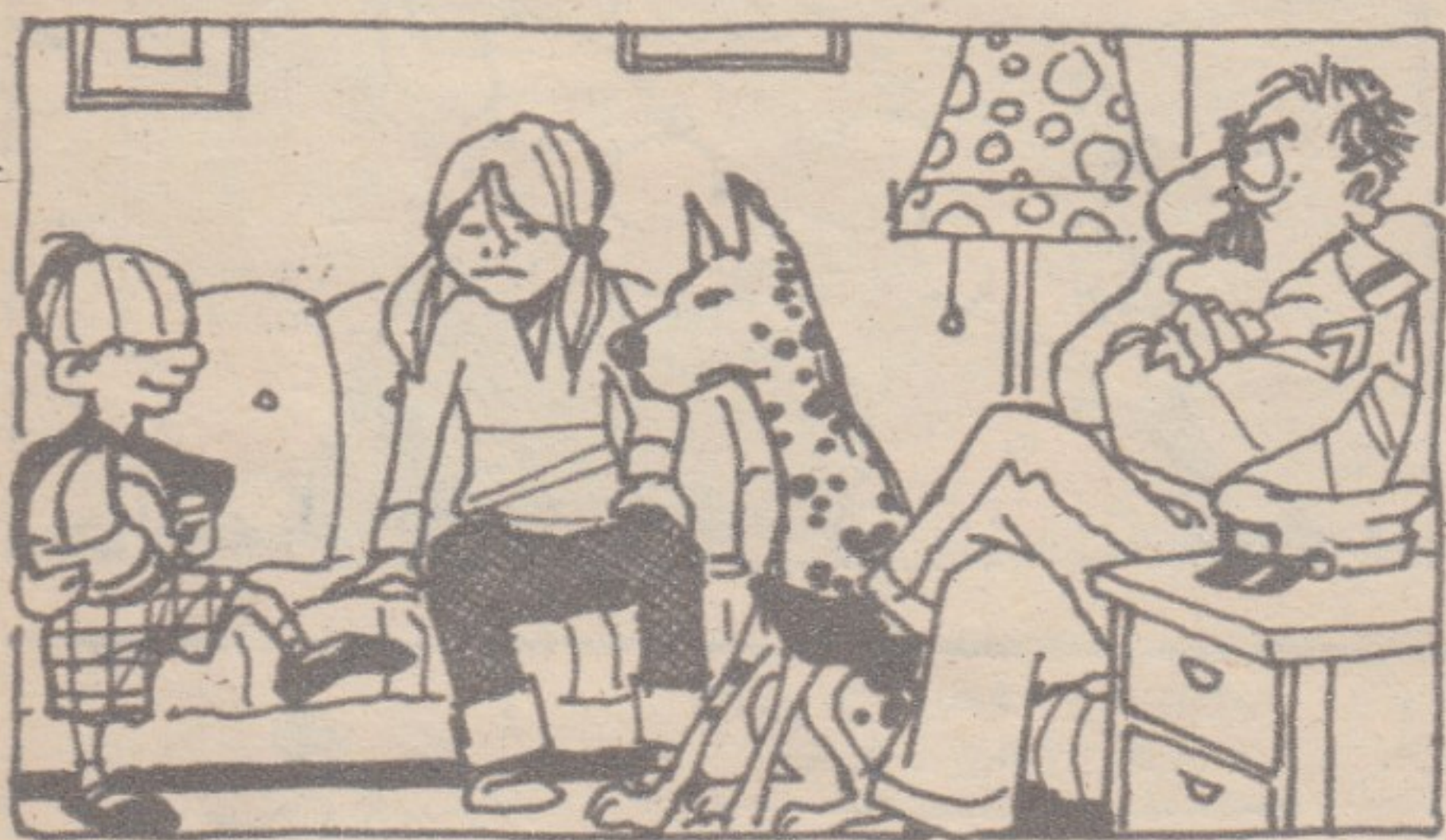
Предвече, после пуних дванаест часова бомбардовања и више од триста испалених граната, наређен је прекид ватре. Када се у сутон прашина разишла, указала се Султан-табија у пуној снази, готово неокрњена. То је ускоро потврдила и посебна војна стручна комисија и о томе известила кнеза: „... бедеми тврђаве довољно су чврсти да их никаква артиљерија не може за 24 часа претворити у прах и пепео...” Кнез је наредио да се прекине даље рушење.

Треба ли рећи да су сутрадан сви београдски листови ликовали, док су бечки само укратко обавестили своје читаоце о необичном догађају у Београду, а неки нису ни то учинили? Да би спасла образ својих генерала и бечке штампе, аустријска влада је после неколико дана упутила протестну ноту Кнежевини Србији у којој је захтевано да се „...више не разарају бедеми Београдске тврђаве јер је она дата Кнежевини Србији само на чување, па иста нема права да је руши...”, али и због тога што „...поједина ђулад могу пребацити преко Саве и Дунава и тако угрозити аустријску територију...”

А што се Султан-табије тиче, она се још „држи” и поред свих разарања која су је касније снашла. Једина „ђулад” која данас ударају у њу су тенниске лопте са игралишта у њеном подножју.

Д. М.

Илустровао: Брано Јовановић

ЧУВАРИ

Пре но што ће изаћи на вечеру, брачни пар Карпентер из Вајтбија у Енглеској замолио је дванаестогодишњу девојчицу из суседства да причува њиховог седмогодишњег сина. Кад је сусетка дошла и родитељи отишли, увређени дечак наредио је кућном псу чувару (крупној немачкој доги) да причува девојчицу и не дозволи јој да се макне. После пола сата девојчица је некако успела да се дохвати телефона и позове мајку.

Мајка је позвала полицију.

Кад су се родитељи вратили са вечере, имали су шта да виде: полицајац је чувао пса који је чувао девојчицу која је чувала дечака. ■

СВАКИДАШЊЕ ЛАЖИ

Зубар: „Нећете осетити ништа”.

Фризерка: „Одмах ћете до-

Бранилац: „Зар бих био овде кад не бих био уверен у невиност овог човека.”

Метеоролог: „Сутра нас чека ведро и лепо време.”

ћи на ред, госпођо”.

Продавац: „Ову кошуљу, могу да вам препоручим. И ја је носим...”

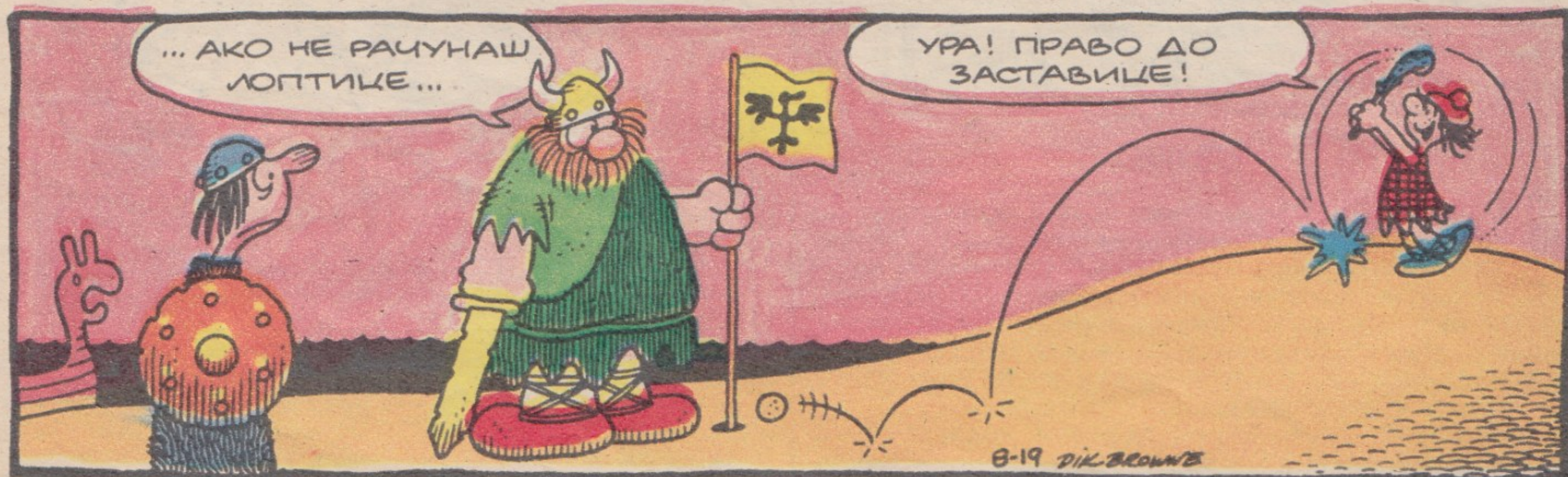
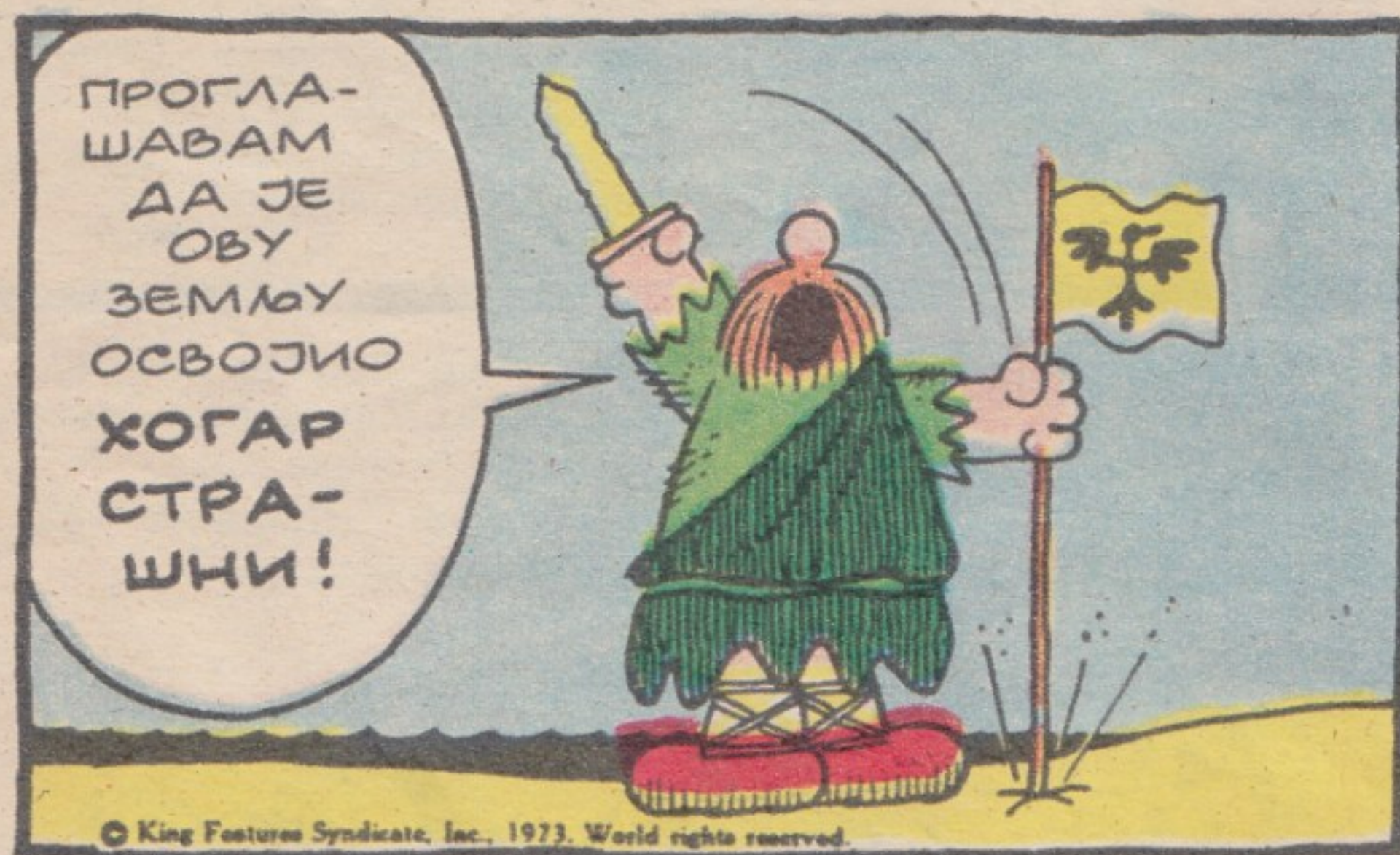
Младић: „Никад никог нисам волео као тебе.”

Пријатељица: „Сјано ти стоји, кад ти кажем.”

Уредник: „Жао нам је што не можемо да штампамо ваш текст који је врло занимљив, али...” ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗАБРАЊЕНО ЗА БРАЧНЕ ПАРОВЕ

У Њујорку су тек венчани парови имали обичај да се, заједно са гомилом родбине и пријатеља, окупе на обали

реке Хадсон одакле се пружа сјајан поглед на обресе високих солитера и пословних грађевина на Менхетну. Да би спречиле те велике гужве, градске власти су однедавно забраниле оваква окупљања и поставиле овај знак који то изричито и показује.

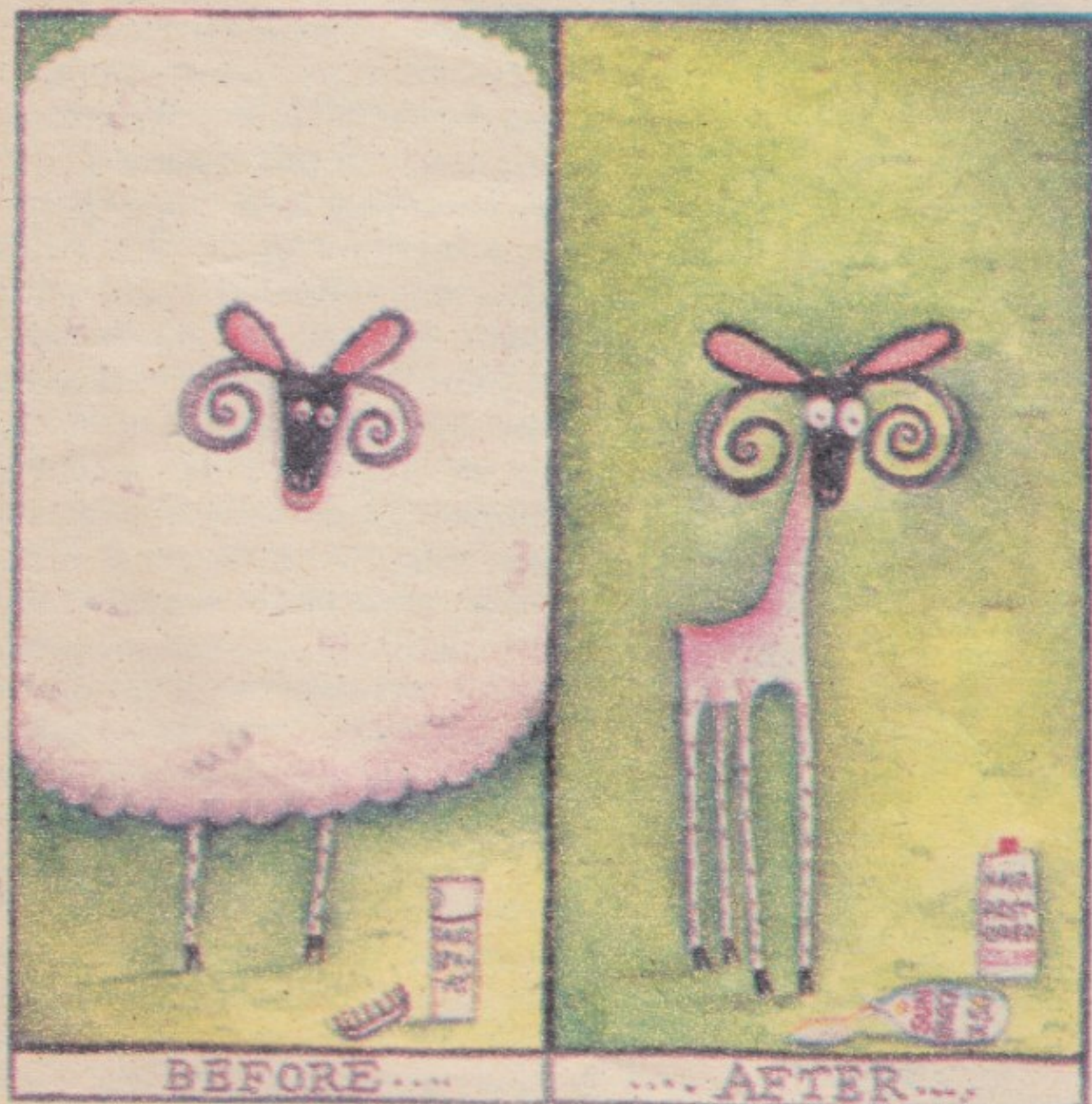

ОВЦЕ (НЕ) ВОЛЕ ДА СЕ СУНЧАЈУ

У Аустралији, познатој по узгоју оваца и изради квалитетне вуне, стручњаци већ 15 година раде на смањењу трошкова стриже ових животиња које износе 60 милиона долара годишње.

Однедавно се испитује супстанца која би се убризгавала инјекцијом и од које би овца-

ма руно отпало у року од неколико дана. С обзиром да ова супстанца на неко време зауставља раст овчјег руна, наступиле би невоље кад се овца отараси свог природног покривача – задобила би, наиме, опекотине изазване сунчевим зрацима. Овцама би зато требало привремено навући неки покривач. Трошкови облачења били би већи него они од ручног стрижења оваца. Идеја је сјајна, али захтева дораде. Да ли ће се наћи неко решење, остаје да вам јавимо.

WC – АКВАРИЈУМ

Хери Франчети, натурализовани Британац италијанског порекла, дошао је на идеју где да смести акваријум у малом стану. Ако је већ стан мали, логично је да је и купатило минијатурно. Зашто човек не би спојио лепо с корисним? Од водокотлића треба напра-

вити не само резервоар за воду већ и место где ће живети златне рибице. Наравно, такав WC-акваријум имао би уређај који би подешавао и одржавао стални ниво воде. Иначе, не би било zgodно да повучеш воду, а рибице заврше ко зна где у канализацији. Овој Франчетијевој идеји већ се успротивило Друштво за заштиту животиња.

КОЊ ОД КОНЗЕРВИ

Прошле године чувена јапанска фирма „Тојота“ приказала је на сајму својих аутомобила и једно необично превозно средство – електронског коња. Ова метална животиња правиће се искључиво од отпадних материјала, што ће рећи од прерађених аутомобилских делова и конзерви.

Тиме је „Тојота“ задовољила општеприхваћену идеју о рециклажи, односно преради искоришћених материјала који би се потом употребили а не одбацили и тако загађивали животни простор. Уједно је купцима понудила занимљиву играчку. Овај необични коњ, који се покреће даљинским командама, тек се испитује и још се не зна колика ће му бити цена на тржишту.

Шта су јели
Астеци?

КАВИЈАР

ОД МРАВЉИХ

Мексички биолози и еколози однедавно су веома забринуте због озбиљне опасности да се неки инсекти и биљке нађу на листама угрожених врста и то из сасвим неуобичајеног разлога. Све је почело пре двадесетак година када је у једној од најотменијих четврти Мексико Ситија отворен ресторан „Белингаусен“ који је постао чувен по томе што у њему могу да се нађу астечки специјалитети. У њему су већ дуго најомиљеније јело, наравно оних који имају дубљи џеп, пржени црви са кактуса преливени сосом „гвакамоле“.

Успех „Белингаусена“ навео је шездесетједногодишњег Американца Ника Нојеса да срећу, то јест, новац потражи у астечкој кухињи. Како је у његовом родном граду Чикагу било готово неизводљиво обезбедити све неопходне састојке, то је Нојес спаковао кофере и заувек дошао у Мексико Сити. Отворивши четири ресторана, није ни помислио да у јеловник било кога од њих стави већ традиционалне тортиље са чилијем које његовим сународницима више не изгледају нимало „егзотично“, па према томе ни исплативо. Уместо њих на Нојесовим јеловницима нашла су се, рецимо, мравља јаја, најпре кратко барена па онда благо печена на роштиљу. Ово јединствено јело Нојес је назвао мрављи кавијар.

Следећи деликатес у његовим ресторанима су цветови бундеве и црна плесан која се јавља на кукурузу. Од њих предузимљиви Американец справља наред за палачинке, кукурузне тортиље и додатак за супе.

„Дон Чонс“ је ресторан на гласу у коме се служе искључиво астечка јела. Његов главни кувар Фортино рохас важи за човека који ће направити укусно јело од апсолутно свега јер то је и било правило број један старих Астека. Међу његове најчувеније специјалитете спадају супа од хри-

зантема и ружиних латица, колачи од кактусовог цвета у парадајз сосу, па шницле пуме, дивљег говечета и армадила. Као посебна посластица у ресторану где он ради служе се реп игуане на роштиљу и барена игуанина јаја.

Занимљиво је да Астеци,

ЈАЈА

ЈЕДАН ОД
РАЗЛОГА
НАГЛОГ
ПОРАСТА
ПОПУЛАРНОСТИ
АСТЕЧКИХ
ЈЕЛА
НИЈЕ САМО
ЊИХОВА
НЕОБИЧНОСТ
НЕГО И ГЛАС
КОЈИ ИХ
ПРАТИ:
ДА ПОСЕДУЈУ
АФРОДИЗИЈАЧКА
СВОЈСТВА

чију су државу и културу уништили Шпанци, све до доласка Европљана нису јели пилетину, овчетину и свињетину. То разуме се, не значи да је њихова исхрана оскудевала у беланчевинама. Уместо свиња које су сматрали прљавим и које нису ни помишљали да једу, хранили су се разним црвима, мравима, бубицама, чак и мувама.

Од биљака су највише користили кукуруз, пасуљ, паприке и кактус. Најпопуларнији међу десетак врста кактуса који су кували био је нопал. Укус његовог плода подсећа на крушку. Лишће кактуса пекли су на роштиљу или су га барили и јели као салату зачињену црним и белим луком, коријандером и парадајзом.

У исхрани Астека било је, дакле, доста целулозе, витамина, беланчевина, угљених хидрата и масноће.

Наравно, остаје питање откуд Рохесу, Нојесу и осталим власницима ресторана у којима се служе јела старих Астека рецепти кад се зна да су Шпанци, намећући им своју власт, утицали и на њихову исхрану. Њима су стара астечка јела изгледала превише варварска па су их заменили својим: под њиховим утицајем настала је позната и цењена мексичка кухиња која се одликује добро зачињеним и љутим јелима. Стара јела сачувала су се само у највећим забитима из којих се бизниса ради, враћају у велике градске центре. Тако је, ето, неким животињским врстама запретило истребљење као што је, рецимо, био случај и са корњачама у Мексичком заливу које би биле уништене да нису стављене под заштиту закона. О. В.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубач

ВЕШТИНЕ СТАРИХ МАЈСТОРА:

ЖИВОПИС

ДУША ХРАМОВА ГОСПОДЊИХ

Ретко су мали народи правили пробоје у европску културну баштину онако како је то пошло за руком нашим народним песницима, сликарима и живописцима наших манастира

Од збрчаних провинцијских покушаја српско зидно сликарство се у 13. 14. и 15. веку нагло издигло до моћне националне школе која је заузимала једно од водећих места у тадашњем византијском сликарству.

Српска фреска се разликује од других. Дебели нанос боје, дебљине чак и до једног милиметра, подгрева сумњу: је ли то техника фреске или темпере? Можда и једно и друго.

Црква је у средњем веку била главни наручилац сликарских радова који су се изводили и на унутрашњим и на спољашњим зидовима храмова. Због тога је било потребно нарочито добро припремити зид – подлогу за сликање. Зидови су се пре постављања малтера квасили водом. Камени мање, они од опеке више.

Онда је долазио малтер, тајна и врхунско умеће за свевремено трајање фреске. Године 1544. епископ Нектарије из Велеса даје упутство:

Састав левкаса (малтера) за зидно сликање

Левкас за зидно сликање почиње да се саставља одмах после велике недеље (с пролећа). А креч да буде стар пет или шест година; што старији то боље. Креч сејати решетом, прво ретким, а затим честим да буде

исти начин како је раније описано (скидати са површине воде у којој је потопљен креч). А емчјугу издвајати: цело лето наливати, покривати и цедити дању и ноћу, а пред зиму прикупити левкас у гомилу и покрити рогозом. Те зиме да левкас измрзне и одлежи и да изађе из њега сва преостала емчјуга. И на ново пролеће с великих дана наливати га водом ретко као и раније стално и наливати и цедити шест недеља, и преостала емчјуга да изађе и кад почне на левкасу да стоји чиста вода а горе ничега да не буде... тај левкас ће бити вечит, чврст и чист. И када тај левкас доспе до зидног сликања, лан чисто изчешљати да буде без семена, исећи га на ситно, измешати га са левкасом, а левкас да буде доста густ. Затим истући јелове коре ситно с брашном, сејати густим решетом, помешати с јечмом, скувати доста с водом у котлу и кад уври процедити густим решетом; тако ће бити јак лепак. С тим лепком поливати по левкасу и посипати ситно сејаним овсеним брашном, а тим брашном мало посипати. И још сам чуо да се у тај

Илустровао: Брана Јовановић

чист и ситан као пшенично брашно; затим ставити креч у сандук за гашење креча, наливати водом, па да стоји покривен пет или шест часова; и када прође одређено време, отворити и сав креч падне на дно сандука а вода остане горе а на врх воде емчјуга (калцијум карбонат). Емчјугу скинути и бацити на земљу, емчјуга је као лед и сву воду са креча просути на земљу да остане само креч.

Ако хоћеш састав старих мајстора да траје вечно, издвоји из левкаса емчјугу на

левкас ставља кравља жуч и по свечу томе тући јако песницом, да се добро убије и да се развучи као пшенично тесто. И не жалити при стављању тога левкаса на зид да буде дебело, а у зид забити доста гвоздених клинова, а њихове главе да буду широке, тако ће бити чврсто. А пазити на то да се слика по влажном, да боје улазе у левкас. А левкаса стављати на зид колико се може насликати до ручка; а кад мајстори поћу да ручају – да не стоји на зиду левкас без слике; не-

то тако да се ни ноћу не оставља никакo без слике. Тако ће бити чврсто и вечито."

На дуговечни малтер наносила се боја посебним четкицама. Постојале су финије, за мање површине, израђене од длаке магарца, козе, вола или мазге. Оне грубље, за веће површине, причвршћиване су на дрвену дршку и рађене су од чекиња свиње.

Искре на згаришту велике ватре

У свакој цркви, макар била урађена од новца државе, њеног владара или неког другог богатог великодостојника или монаха, налази се овековечена слика онога чијом је заслугом црква сазиђана. Уз њу су често били портрети владара, царева или краљева и њихових потоцица.

Неретко у црквама видимо слике ктитора, оснивача цркве или манастира, који у рукама држи модел сопствене цркве приносећи је на поклон светитељу у чију је славу црква саграђена. У почетку су слике ктитора заузимале најистакнутија места у цркви. Касније су фреске величале веру, њене светитеље и догађаје из њиховог живота. Сврха је била да подуче, прекоре и заплаше тадашњег човека. Сликама су приказани закони вере, њена правила и оправдање.

Ликови светитеља приказани су на доста устаљен начин.

Лица ктитора и владара сликана су топлим, смеђим тоновима. Линије носа, очију, образа су светлије, ружичасте.

Позадине фресака најчешће су рађене плавом или црном бојом са неким плавичастим преливом. Злато на фресци била је привилегија богатих ктитора.

Пропашћу српске средњовековне државе у косовској трагедији пропало је и њено племство, властела и богати и моћни ктитори. Цркве и манастири нису у толикој мери као раније били украшени. Ипак ситно племство и монаси, задржавајући старо господство и под турском влашћу помажу градњу и сликање храмова. Ваљаност ових радова не може се мерити са великим огњем сликарских успона прошлих времена. Али, искра се на кратко разбукти, искаже се право надахнуће. То је само знак да је севнуло на згаришту велике ватре.

Ратко Јанковић

СЕТ КАО КИТ

*Најновији теретни
авион моћи ће да
превезе васионску
станицу, сателит,
свемирску ракету
или 39 авиона
DC-3!*

Сваки авион „Ер бас“ компаније пре но што први пут узлети проведе пре тога много сати у ваздуху! Истина, не цео већ његови делови – крила, труп, мотор, стабилизатори. Они путују између Немачке, Енглеске, Шпаније и Француске у којој се склапају. У граду Тулузу. Да би могла све да их превезе „Ер бас“ индустрија, коју држи неколико европских земаља, изнајмила је четири огромна авиона, џиновске „супергупије“ који могу да превезу 23 тоне терета а име су добили по симпатичној акваријумској рибици – гупију. Па ипак, и поред свих својих врлина, дошло је време да „гупи“ буде замењен.

XXXL авион

„Супергупи“, који из профила личи на буре, заиста има бројне недостатке, што је и разумљиво јер је изграђен по технологији из 1950. године. У то време Наса је тражила апарат којим би превозила

Од 1995. летећи кит „Ер бас“ индустрије замениће доброг старог „супер гупија“. Нови шампион СЕТ, који видите на слици, моћи ће да понесе дупло више терета, а и запремина ће му износити читавих 1520 кубних метара! Највише што је икад у историји ваздухопловства лете-ло ваздухом!

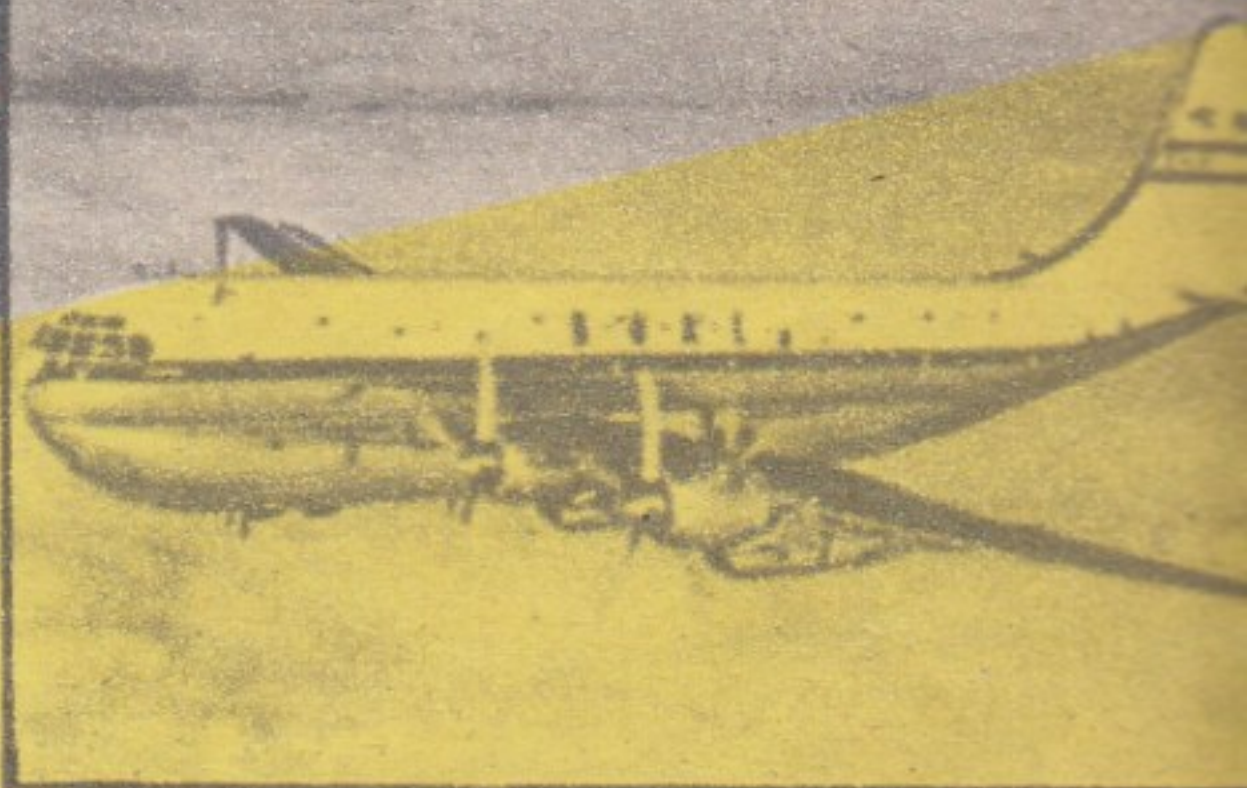
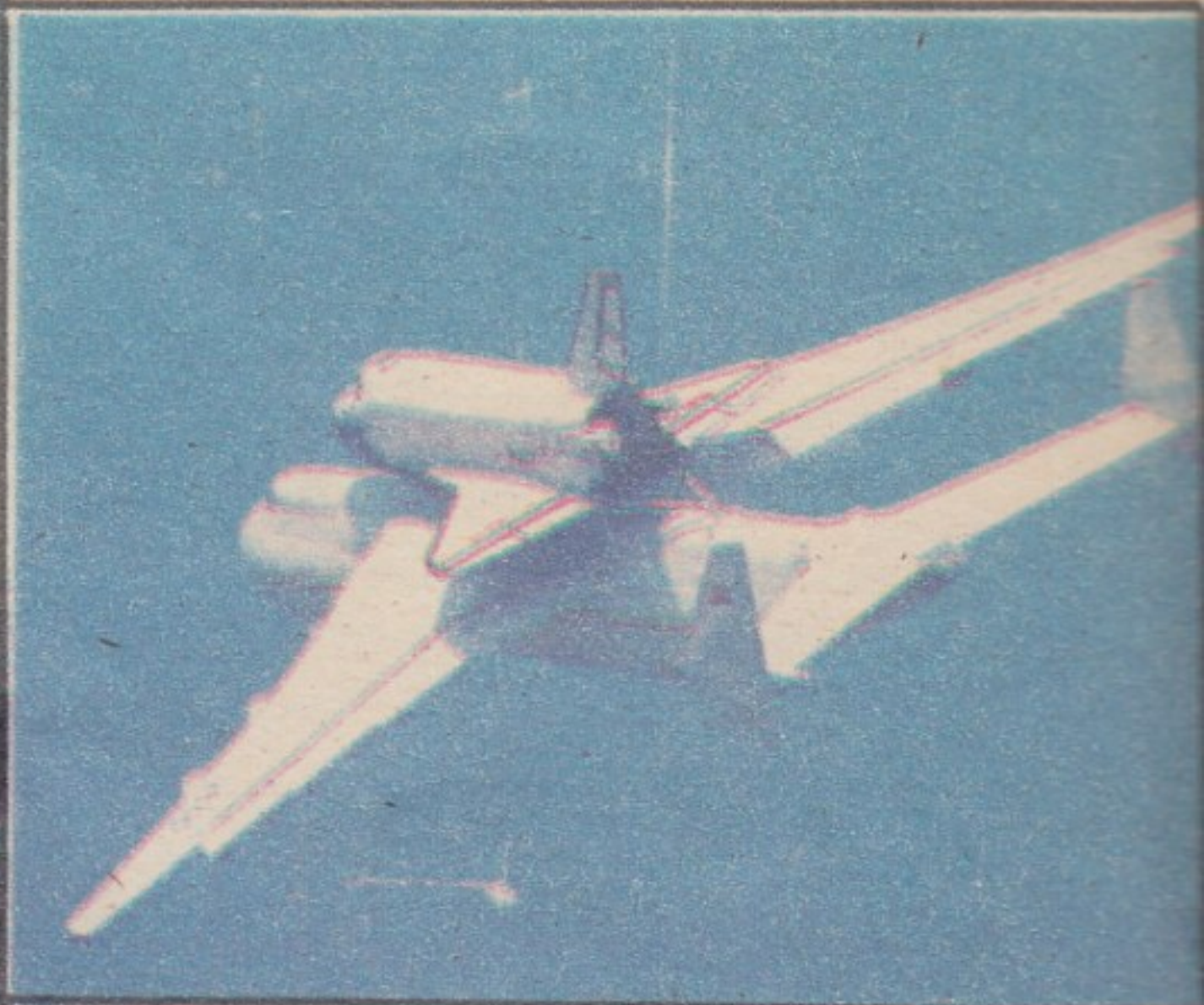

ОД ПИОНИРА ДО ЦЕТОВА

Први прави теретни авион био је амерички „DC 3“. Направљен је тридесетих година, а постао је славан по својој ратној верзији („дакота“), на свим фронтима Другог светског рата, да би одиграо одлучујућу улогу у берлинском ваздушном мосту 1948. Хладни рат је оба блока подстакао да се такмиче ко ће направити већи летећи теретњак. Већина од ових апарата имала је своје цивилне двојнике, као што је руски „антонов 22“ или „боинг стратокрузер“ из кога ће се касније испилити „супер гупи“. Онда су стигли млазни авиони као што је амерички „С5 галакси“, војни авион који је учествовао у Заливском рату претпрошле године, и преносу хуманитарне помоћи за Сарајево. Од цивилних авиона „боинг 747“ остао је најкоришћенији теретни авион, укључујући и посебне мисије као што је била она кад је апарат овог типа 1980. превезао из Италије до Детроита 56 кадилака!

делове за своје ракете, а фирма „Ер Спејслајнс“ досетила се да конструише „супергупија“ „прекрајајући“ „С-97 стратокрузер“, ратну верзију „боинга 377“. То је личило на џиновску „слагалицу“: на трбух једног „С-97“ монтиран је нови труп ојачан огромним цилиндричним прстеновима пречника седам метара. Резултат: џиновски авион с елисним мотором који је био у стању да понесе 23 тоне материјала брзином од 450 km/h. Али, то је данас недовољно кад „Ер бас“ мора да убрза превоз појединих делова за своје програме који из-

У руски апарат „антонов 124“ укрцава се једрилица која треба да учествује у Купу Америке! То је највећи теретни авион на свету – може да понесе 150 тона корисног терета. СЕТ ће, међутим, имати већи „супер бас“ и „супер гупи“ и „супер гупи“ је и „супер гупи“.

ОСОБИНЕ НАЈВЕЋИХ ТЕРЕТНИХ АВИОНА СВЕТА

Светска флота теретних авиона носивости преко 45 тона корисног терета броји укупно 180 апарата у шест различитих модела. Многи од њих су знатно већи од „супер гупија“, па и будућег СЕТ-а, али зато ови имају већу запремину спремишта прилагођену специјалним теретима.

	Супер гупи 201	СЕТ	Антонов 124	Локид С-5В	Боинг 747-200F
Дужина	44 m	54 m	69,1 m	75,5 m	70,7 m
Распон крила	48 m	44,8 m	73,3 m	67,9 m	59,6 m
Висина	14,8 m	17,2 m	21,8 m	19,85 m	19,3 m
Користан терет	23,8 t	45,5 t	150 t	118,4 t	112,4 t
Капацитет	1106 m ³	1520 m ³	1027 m ³	985 t	761 m ³
Аутономија лета	800 km	1600 km	4500 km	5500 km	8220 km
Брзина	450 km/h	780 km/h	850 km/h	834 km/h	896 km/h

„Боинг 747 стратокрузер“ био је на врхунцу славе крајем четрдесетих година. Од овог апарата „укрштањем“ настао је „супер гупи“

носе око 165 авиона годишње. Између осталог, то су и делови за нови теретни авион за дуге линије. „Ер бас“ „А330“ и „340“ који су исувише велики да би стали у „трбух“ „супер гупија“.

Наравно, постоје теретни авиони као што су „боинг 747“ или „антонов 22“, који могу да превезу и много веће терете од оних које возе „супергупи“. Међутим, тешкоће „Ер бас“ индустрије и нису да превезе тешке већ кабасте терете. Зато је ова европска групација одлучила да сама направи нов теретни авион за нарочите терете и то полазећи од мамутског дугопругаша „А 300-600R“ који већ лети. Будући летећи кит, који је добио радни назив „супер ер бас транспортер“ (СЕТ), биће склопљен по истом принципу као и његов претходник „гупи“: на основни костур биће пресађен труп пречника 7,40 метара, затим крила и два реактивна мотора који ће омогућавати летење брзином од 780 km/h. Запремина пртљаж-

ника биће за готово 500 кубних метара већа него код „супергупија“ (будући небески камион моћи ће тако да прими цео труп „ер баса“ „А 300“ са два крила), а највећи терет који ће моћи да укрца износиће 45 тона. Колика је запремина у питању, најбоље може да се види из поређења да у њега може да стане 39 авиона „DC 3“, легендарних теретних летелица четрдесетих година.

Возиће и Аријану Гијану

Да би могао у своју утробу да прими делове авиона који су и сами огромни, СЕТ ће имати највећа улазна врата на свету која ће се аутоматски отварати навише, изнад пилотске кабине, на пет метара изнад земље. Овај начин је далеко згоднији од оног који се користи код „супергупија“: да би се уопште пришло магацину, код њега се цео предњи део авиона, укључујући и кабину, мора бочно да обрне за 90°, као кад отварате фри-

жидер! То је врло незгодно јер су тако механичке и електричне везе између кабине и задњег дела авиона прекинуте. Осим тога, да се не би десило да се „врата“ откину, овај маневар се изводи само ако је ветар слаб. Операција утовара и истовара са СЕТ-ом, међутим, моћи ће да се изводи и при ветру који достиже брзину од 75 km/h, а цело укрцавање трајаће 45 минута према садашња 2 сата и 30 минута „супергупија“. Нови теретњак биће у стању да превезе све делове за један „ер бас“ за 19 сати, док су за исти посао „гупију“ потребна 54 сата.

СЕТ ће заменити „супергупија“ почетком 1995. До тада шефови „Ер баса“ намеравају да користе један други транспортер, чувени руски „антонов 124“, највећи постојећи теретни авион на свету. Овај цин, дугачак скоро 70 метара, може да понесе 150 тона терета – дуплу колону тенкова с батаљоном војника – и већ су га на Западу користиле две

британске компаније, а био је запажен и у једном необичном транспорту кад је, априла 1991. узлетео с аеродрома Бурже да би у Калифорнију превезао једрилицу која је учествовала у трци Куп Америке. А ових дана један „антонов 124“ превезао је на Кипар 106 тона сценског материјала за концерт Хулија Иглесијаса.

Европска група која држи „Ер бас“ индустрију нада се да ће СЕТ користити и за друге послове, као што је на пример пренос првог степена ракете „Аријана 5“ у Гијану или превоз делова за труп „боинга 747“. Магацини будућег чудовишта довољни су да приме цистерне са горивом, космичке бродове, станице или сателите као и све врсте возила која се данас могу видети на друму, од оних специјалних до оних који под теретом миле пужевским кораком. једном речју, СЕТ ће по запремини своје „трбушине“ постати апсолутни шампион света у свим категоријама ваздушног транспорта.

В. М.

– Морате да ме пусти-
те иначе ћу и вас пову-
ћи у вртлог – прошап-
тао је заглављени Ру-
ди Џону Дејвиду. – Не,
тата, не! – вриснуо је
дечак. – Нећу да те
оставим! – Сагнуо се и
приљубио своју главу
уз очеву

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Родолфо, Руди, Руис једва је че-
као да оде на пецање. После лу-
дачки напорне радне недеље
овај четрдесетчетворогодишњи
трговац фармацеутским произ-
водима с нестрпљењем се спремао да са
својим четрнаестогодишњим сином Џо-
ном Дејвидом и старим другаром Џоном
Продајком крене на реку. Још пре свану-
ћа, 25. јула 1992, већ је био на ногама и

проверавао чамац на надувавање за че-
тири особе, електрични мотор и батерију
од 12 волти. За то време је Џон Дејвид
тражио црве у башти њихове куће у Сан
Антонију.

А, ипак, било је скоро подне када је
Продајко, трчећи не би ли надокнадио то-
лико закашњење, стигао. Овај високи
уредни двадесетдеветогодишњи наред-
ник на одсуству испричао им је претход-

НИСИ ПОТРЕБАН,

ног дана да је чуо како Бланко Ривер
врви од греча, па су зато и одлучили да
тамо пођу на пецање.
Натоварили су чамац и остало у кола и
одвезли се до радње са опремом за ри-

боловце. Руди је послао сина да купи два-три мамца, а дечак се вратио с пуном прегршти варалица. „Слушај, мали“, рекао му је Руди осмехујући се, „казао сам неколико а не пола тукета. Знаш, синко, ја те стварно волим, али ми ти ниси потребан!“

Породична шала

Била је то њихова стара шала. Неколико месеци раније Руди је увече дошао кући и затекао своју жену Дајану у постељи с тешком главобољом. Ситни послови, који су били дужност њихових синова Џона Дејвида и седамнаестогодишњег Треја, остали су необављени. Да би деци одржао лекцију и објаснио им колико му је стало до Дајане и колико му је она неопходна, подсетио их је с каквом га је пажњом и бригом неговала после његова два тешка срчана напада. На крају је сталожено рекао: „Ја вас, децо, много волим, али ми нисте потребни, бар не онако као ваша мајка.“

Млађег Џона Дејвида то је тешко погодило и увредило. Тек када му је отац касније објаснио шта је тиме желео да каже, дечак се смирио и та реченица постала је међу њима честа шала.

Несрећа на мосту

Око четири после подне стигли су на реку. Због јаке кише која је падала претходне седмице Бланко Ривер је била дубља него обично. Тек ту су открили да је Руди заборавио палице на које се монтира ванбродски мотор, али се он брзо снашао: јаким ужетом за тегљење аутомобила привезао је мотор провлачећи уже кроз рупе на задњем зиду чамца. Џон Дејвид се сместио на прамац, Продајко је сео у средину, Руди на крму. Најзад су кренули.

Дан се већ ближио крају а риба је само једном загризла. Њихово одушевљење све је више спљашњавало. Око пола осам увече Џон Дејвид је весело узвикнуо: „Уловио сам велику рибу-мачку!“

— Одлично, сине! — с поносом је рекао Руди и, погледавши низводно, видео да се приближавају месту где се река и пут укрштају. На реци се налазио бетонски мост широк око 3,70 метра. Тог поподнева прешли су преко неколико таквих места без икаквих сметњи. У нормалним приликама река протиче испод моста кроз метар и по широк четвртаст бетонски пропуст. После јаких киша пропуст није могао да прими сву воду и набујала река преливала се преко моста у висини од тридесетак центиметара.

Тројица риболоваца намеравала су да изиђу на мост, пренесу чамца преко њега и с друге стране наставе пловидбу. Руди се управо спремао да устане и пружи руку према бетонској ивици када се чамца

так килограма, избачен је право на мост. Продајка је брза матица буквално залепила за мост. Рудија, који се немоћно праћакао у води дубокој готово два метра, матица је невероватном снагом увлачила у бетонски пропуст као да хоће да га уса. Пола чамца и Рудијеве ноге већ су биле испод моста.

Како твоје срце, тата?

Руди је прстима зграбио ивицу моста и, док му је вода заплускивала браду, покушавао је да се на њега пребаци. Али, никако није успевао да се подигне. Није био свестан да му се лева нога заплела у дебелу жути конопца којим је причврстио мотор за чамца. Тежина чамца и мотора вукла је, као какво сидро, доњи део његовог тела све даље у бетонски пропуст. Морао је да напрегне сву снагу да главу одржи изнад воде и да му прсти не склизну с љигаве маховине на бетону.

„Где ли је Дејвид?“, помислио је престрављено и одмах затим угледао дечака који је као ошамућен стајао на мосту преко кога се преливала вода.

— Хватај ме! — довикнуо је сину.

Џон Дејвид је клекнуо на ивицу моста, левом руком зграбио оца за мајицу а десну провукао испод његовог пазуха. Обојица су се напрегли из петних жила, али Руди ипак није успео да се попне на мост.

За то време и Продајко је водио борбу за свој живот: сила бујице залепила га је за бетон моста а матица му је вукла ноге према пропусту. Дуже од шест минута држао је Џон Дејвид сам свог оца све док се Продајко није искобељао из реке, превалио на коловоз моста и полетео да помогне дечаку.

— Нешто ми се налази око ногу — викнуо је Руди.

Продајко и Џон Дејвид су га вукли и вукли и ипак нису успели ни да га помакну с места.

— Како твоје срце, тата? — понављао је Џон Дејвид забринут.

Сеците уже!

Друмом је, најзад, наишао камионет за чијим је воланом седела двадесеттворогодишња Тифани Вокер. Она, њена млађа сестра Тафи и једна пријатељица враћале су се кући удаљеној од моста нешто мање од километра. Тифани није ни саслушала до краја молбу за помоћ, одмах је дала пун гас. „Чим стигнемо, позовите 911“, рекла је својим сапутницама.

Само три минута касније довикнула је оцу, педесеттворогодишњем Рексу Вокеру, да се код моста догодила несрећа, да бујица увлачи неког несрећника у пропуст и да морају сместа у помоћ.

Само што је Тифани одјурила камионетом по помоћ, Руди је помислио да се вероватно заплео у уже које води око чамца. Од силине којом га је уже, ношено бујицом, вукло ужасно су га болели бокови, лева нога и доњи део тела.

— Покушајте да пресечете уже око чамца! — викао је. — Нећу моћи још дуго да издржим!

Продајков нож за чишћење рибе, који је дечак једва успео да извуче из кутије за риболовачки прибор остављене у чамцу, није после последње употребе био наоштрен, али нису имали ништа друго. Џон Дејвид се, што је више могао, испружио преко ивице моста и у води нашао уже.

Тупим ножем више га је тестерисао него секао и оно се на крају прекинуло. И, ништа се није догодило. Руди је одмах

схватио да су секли погрешно уже и да се он, у ствари, заплео у дебелу конопца за тегљење којим је мотор био везан за чамца.

Прсти губе ослонац

— Покушајте да пресечете друго уже — рекао је осећајући како га нада напушта а прсти губе ослонац на клизавом бетону.

Продајко је чврсто држао Рудија а Џон Дејвид се још више истегао с ножем у руци. Под водом је напипао очеву ногу, кренуо прстима низ њу и дотакао дебело уже. Нож је био толико туп да није могао ни да га начне, а камоли пресече. Ни Продајко, који је заменио исцрпљеног дечака, није био боље среће.

Руди је озбиљно помишљао да одвоји прсте од ивице и пусти да га бујица, заједно с чамцем, одвуче у бетонски пропуст мада му је нада да ће тако стићи на другу страну моста била више него слаба.

— Морате да ме пустите иначе ћу и вас повући — прошаптао је сину.

— Не, тата, не! — вриснуо је дечак. — Нећу никад да те пустим!

Сагнуо се и своју главу приљубио уз очеву.

Тренутак касније на макадамском путу крај моста зауставио се камионет Вокерових. Рекс је ступио на поплавлени мост и пажљиво погледао у мутну воду. Запазио је нешто што Продајко и Џон Дејвид у паници и при слабој светлости нису приметили.

Са обе Рудијеве стране, на седамдесетак центиметара испод површине воде, налазио се по један нешто више од длана широк бетонски зидић. Оба су се протезала узводно од бочних страна пропуста. Ако би успео да се подупре о један од тих зидића, можда би могао да ослободи несрећника, а да при том њега самог бујица не повуче у пропуст.

Држећи се једном руком за ивицу моста, Рекс Вокер је загазио у воду. Улазио је све дубље, стигао до зидића, нагнуо се преко њега и напипао Рудијеву ногу заплетену у уже. Мада је његов цепни нож био мањи од Продајковог, оштрица је била као жилет.

То би се догодило и Рудију

Док је секао уже, изнад воде му је вирио само нос. А, када је и последња струка ужета попустила, и Руди је одмах осетио како притисак попушта. Док му је Рекс придржавао утрнуту ногу, Џон Дејвид и Продајко извукли су га из воде. Тог истог часа чамца је нестао и није се појавио на другој страни очигледно заглављен у пропусту.

Стигла су и кола хитне помоћи. Док је лекар опипавао Рудијеве ноге и руке, зачуло се једно продорно „свуш“ и чамца на надувавање излетео је с друге стране моста готово сасвим уништен. То би се догодило и Рудију да су га пустили да прође кроз пропуст!

У најближој амбуланти, куда су сву четворицу одвезли, дали су им суву одећу и понудили их врућом кафом. Џон Дејвид није могао да пропусти животну шансу и упитао је оца:

— Тата, да ли још мислиш да ти нисам потребан?

Руди је чврсто загрлио сина и одговорио:

— Потребан си ми, Џоне Дејвиде. И да знаш да те много волим.

Бојана Дожић

СИНЕ!

нагнуо на једну страну, обрнуо и његов десни стражњи део нестао испод Рудијевих ногу. Вода, која је на том месту правила вртлог, отела је чамца испод њих.

Џон Дејвид, који је имао само педесе-

ОВО НЕ ПИШЕ У ЕНЦИКЛОПЕДИЈИ

КАД СУ БАЛЕРИНЕ ЗАИГРАЛЕ НА ВРХОВИМА ПРСТИЈУ

Балет, у коме се мешају поезија и музика, пантомима и плес, настао је за

време Ренесансе у Француској и Италији (и сама реч балет потиче од италијанског ballo-плес). У почетку су то у ствари биле свечане поворке и представе приликом дворских приредби и гозби, а изводили су их играчи аматери, припадници дворске аристократије заједно са професионалним плесачима. Касније, кад се балет преселио на позорницу париске Опере, улоге играју професионални извођачи који за женске роле стављају маске на лице. Прва професионална балерина појавила се на сцени тек 1681. године, у париској Опери. Међутим, тек у 19. веку рађа се балет какав познајемо данас.

Прве велике балерине појавиле су се већ око 1730, али мушки играчи остаће главни на сцени све до почетка 19. века кад настају велики романтични балети с духовима и вилама за које плесачице почињу да „лебде“ на позорници. На фотографији Елизабет Плател, звезда париске Опере где су балерине први пут и заиграле на врховима прстију двадесетих година прошлог века.

а балерине почињу да плешу на врховима прстију захваљујући шиљатим сатенским ципелицама с ојачаним врхом.

Прва која је увела нову технику била је славна италијанска балерина Марија Таљони, кћерка плесача и кореографа Филипа Таљонија и једне шведске певачице. Она је сама измислила многе фигуре до тада непознате, које су одушевиле публику. Прославила се у балету „Силфиде“. Француски песник, есејиста и критичар Теофил Готје рекао је за њу: „Она личи на срећну душу која врховима својих ружичастих ногу једва повија латице божанског цвећа.“

ЗАШТО КОЊ СПАВА СТОЈЕЋИ?

Човек може себи да дозволи да склопи за тренутак очи и задрема док се ујутру вози на посао, трамвајем, возом, метроом. Наравно, под условом да је себи обезбедио седиште. Онај ко заспи стојећи, убрзо ће се пробудити на поду. А коње и њихове рођаке из породице Equidae (магарци, зебре...) ретко ћете видети да опавају лежећи. Ова њихова навика, која се преноси генетски, вероватно је настала у време док су живели на слободи, у негостољубивој средини којом су се шуњале грабљиве звери. Ту је одлучујућа ствар, брзо побећи од оштрих зуба, а делић секунде изгубљен за

За разлику од човека коњ се лакше одмара стојећи него лежећи јер док лежи, његово је тело изложено великом притиску, поготову грудни кош, плућа и срце: за одржавање циркулације и дисања тада му је потребна далеко већа енергија него кад стоји!

подизање са земље могао је бити кобан. Зато коњ од 24 сата спава мање од три часа! Али како коњ технички изводи спавање стојећи?

Зглоб колена у ту сврху упошљава две тетиве које везане за чашицу праве неку врсту петље. Кад затегне мишиће, коњ ову петљу може

да „закачи“ за једну избочину на доњем крају бутне кости. Петља, која тада држи чашицу у вишем положају, укроти ногу захваљујући чему коњ може да олабави и одмори своје мишиће. Кад хоће да откочи ногу, коњ поново затеже мишиће и ослобађа тетиве, на сличан начин као кад би кравату окачили о клин. Занимљиво је да коњ ову могућност укрупњавања користи само за једну ногу одједном, док остале три остају благо савијене. Треба додати да ту могућност имају само задње ноге – предње раде нон-стоп.

Понекад се догађа да петља остане „закачена“ против воље коња. Тада ветеринар изводи једну малу операцију – пресече тетиву и невоља је решена. Али, оперисани коњ убудуће мора да спава – лежећи, „као сав остали свет“

КАКО СЕ ПРАВИ ВЕШТАЧКО ДРАГО КАМЕЊЕ

Почетком овога века француски хемичар А. В. Вернеј пронашао је метод за индустријско добијање драгог камења који се и данас по њему зове „вернејизација“. Која ће се врста драгог камења добити, зависи од материјала који се изабере на почетку. Тако су основни састојци рубина и сафира алуминијум или алуминијум оксид. У ствари, једина разлика међу разним врстама вештачких драгуља долази од малих количина метала који се додају да би дали нарочиту боју кристалима. Рубин своју црвену боју дугује хрому, док гвожђе и титан боје сафир у плаво. Смарагд је мешавина

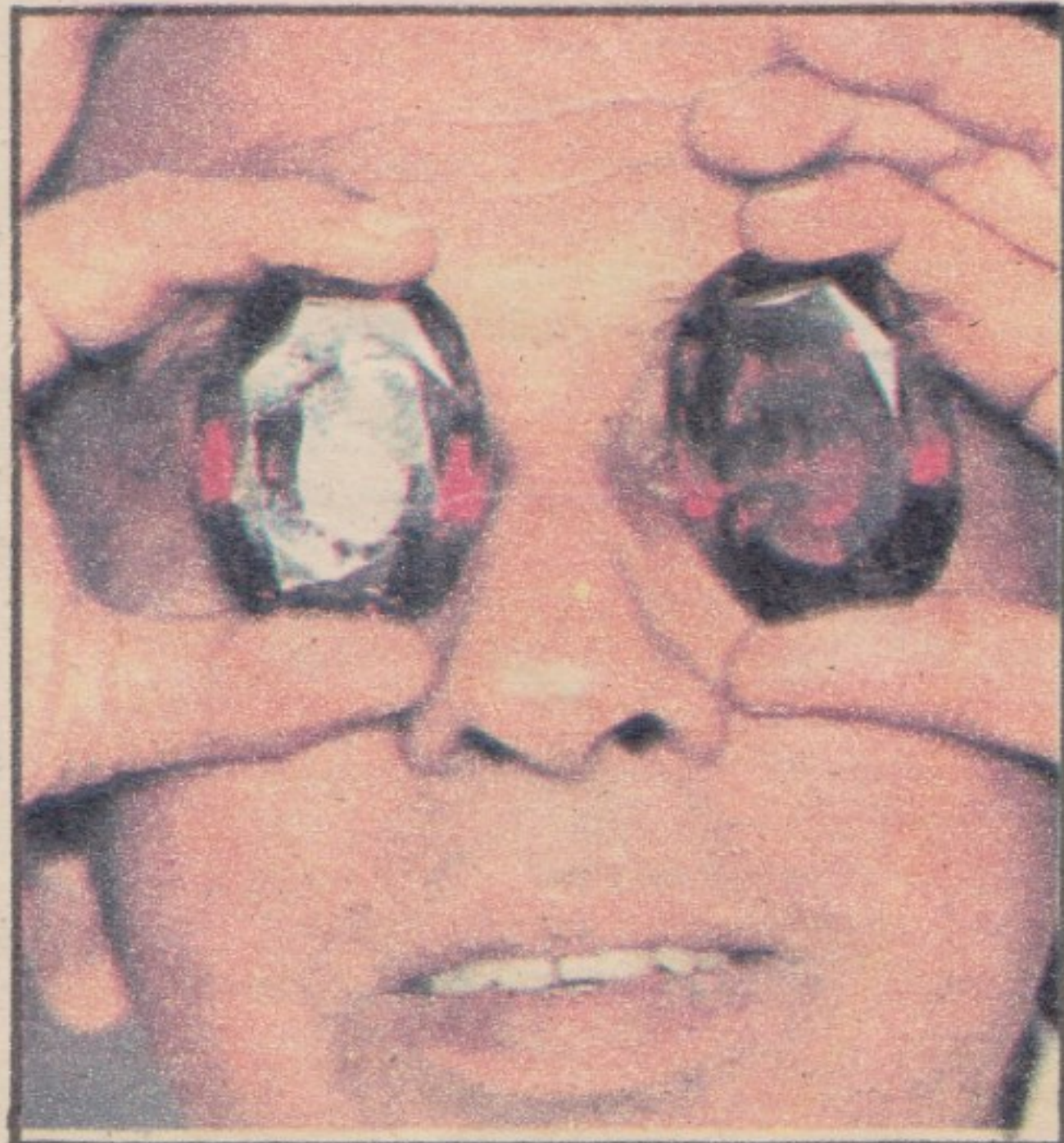
алуминијума, берилијума и силицијума, али му боју одређују хром и ванадијум.

Основни састојци будућег драгог камена загревају се у

пећи на 2000 °C и претварају у ситне капљице које падају и кристализују се на малом подметачу. Тако се ствара маса у облику крушке која

може да тежи до 500 карата (25 грама). Вештачки дијамант добија се тако што се врло чист угљеник излаже притиску већем од 50.000 атмосфера при температури од 1500 °C.

Велики део вештачких драгуља користе златари за израду накита, али је и индустрија велики потрошач овог изузетно отпорног материјала. Тако се безбојни сафири (корунди) користе за производњу стакла на сатовима и лабораторијске инструменте, а рубини тешки и по неколико колограма у ласерским истраживањима. Ово вештачко драго камење скоро је немогуће разликовати од правог природног и само анализом састава и процента нечистоће може тачно да се утврди његово порекло. Занимљиво је да га баш велика чистоћа издаје да је лажног порекла.

Нађете ли се којим случајем у Бангкоку немојте да вас заварају ови циновски рубини. Будите сигурни да је то вештачко драго камење

ДИСКОБОЛОВА ДРУГА МЛАДОСТ

ЧОВЕК ЗА

ВЕЛИКА

ТАКМИЧЕЊА

Ал Ертер у првој (снимак из 1962) и другој младости (снимак из 1983)

Четири пута бољи од најбољих на олимпијским играма: Ал Ертер

Ал Ертер је био олимпијски шампион у бацању диска 1956, 1960, 1964. и 1969. године, а после седмогодишње паузе вратио се атлетици. Џими Картер, председник САД, и повреде спречили су га да освоји пето олимпијско злато

Атлетичар чији олимпијски подвиг још није надмашен и тешко да ће икад бити зове се Сју Алфред Адолф Ертер, али довољно је рећи Ал Ертер. Познаваоци атлетике и светског спорта уопште одмах ће се сетити да је реч о четвороструком олимпијском шампиону, једином атлетичару који је успео да на четири узастопне Олим-

пијаде освоји четири златне медаље.

Ал Ертер је освојио олимпијско злато у бацању диска у Мелбурну, Риму, Токију и Мексику мада је на сваке Игре одлазио готово као аутсајдер јер увек је неко други био светски рекордер и највећи фаворит за прво место. Међутим, Ертер је у олимпијским финалима увек успевао

да надмаши себе и своје противнике: у Мелбурну савладан је светски рекордер Гордијен, у Риму Бабка, у Токију Дањек и у Мексику Силвестер.

„Ертер је човек за велика такмичења“, било је опште мишљење о америчком дискоболу из Асторије у држави Њујорк.

Повратак после седам година

Ертер је већ имао место у атлетској и олимпијској историји и подоста година на плећима када је и 1969. као тридесетдогодишњак напустио „краљицу спортова“ посветивши се породици и трговини компјутерима. Обећање дато после тријумфа у Мексику да ће и у Минхену 1972. бити олимпијац и да ће покушати да освоји пету узастопну олимпијску златну медаљу није одржао.

Дошле су и прошле Игре у Минхену, а затим и оне 1976. у

ЗАПАМТИО ТОКИО

Четири пута Ертер је био олимпијски шампион, али трећи тријумф, 1964. у Токију, најјасније му је остао у сећању.

„Забављајући се у квалификацијама, уместо да само испуним норму, бацао сам свом снагом и поставио нови олимпијски рекорд. Та забава ме је

коштала болне повреде. Да би ми ублажили бол, јер нисам хтео да одустанем, лекари су ми дали инјекцију новокаина. Али, није помагало. После сваког хица заклинао сам се у себи да више никад нећу узети диск у руке. Након петог хица осетио сам такав бол да нисам ни знао коју сам даљину постигао, а испало је да је то победнички хитац – 61.00 метар.“

Монтреалу. Средовечни трговац компјутерима видео је да његови наследници не бацају много даље него што је он бацао и 1977, после паузе од пуних седам сезона и са 41 годином, вратио се диску и атлетици.

Спремам се да у Москви освојим пету златну олимпијску медаљу – изјавио је Ертер запањеној јавности којој није било лако да поверује у његове речи. Ертер је био бивши шампион, а у Москви 1980. имаће 44 године. Међутим, у предолимпијској години хицем од 67,46 метара Ертер се поново нашао у светском врху. Подругљиви осмеси нестали су са лица његових противника, а када је 1980. постигао свој лични рекорд од 69,46 метара, који је у исто време био и најдужи хитац сезоне у свету, било је јасно да је проседи цин спреман за прави подвиг.

На жалост, Ал Ертер није видео Москву, као ни било који други амерички спортиста. Картерова администрација је одлучила да САД бојкотирају Игре у Москви. Када је титулу олимпијског шампиона освојио совјетски бацач Рашчупкин са скромних 66,54, чак 2,90 метара мање но што је бацио Ертер, било је јасно да председник САД Џими Картер дугује Алу Ертеру пето олимпијско злато.

Нема предаје

Многи амерички спортисти који су се целе каријере припремали за олимпијске игре и били у најбољој форми када

УВЕК БОЉИ ОД СВЕТСКИХ РЕКОРДА

Ал Ертер је четири пута постављао светске рекорде (61,10 m и 62,45 m 1962. године, 62,62 m 1963. и 62,94 m 1964. године), али у време Олимпијских игара рекордери су увек били други бацачи. Ипак, Ертер их је побеђивао и сваки пут постављао нови олимпијски рекорд – 1956. године 56,26 m, 1960 – 59,18 m, 1964 – 61,00 m и 1968 – 62,94 m.

млађим атлетима. Али, Ертер се није предавао. У предолимпијској 1983. бацио је диск 63,62 метра и избио на 11. место светске ранг листе. И то је већ било више него што је смело да се очекује, али Ертер није био задовољан.

Зимску паузу искористио је за жесток рад и већ на почетку олимпијске године дошао је сасвим близу границе од 64 метра – 63,92.

И када је изгледало да ће упорни ветеран дочекати прилику да се бори за пето злато, на тренингу је доживео тешку повреду. Један залутали диск погодио га је изнад зглоба десне ноге и „Ахилу“ је страдала тетива. Олимпијски сан се распршио као мехур од сапунице...

ДРУГА МЛАДОСТ УЗ ПОМОЋ ДОПИНГА

„Још у време Игара у Мексикоу чуо сам за препарате који помажу у току тренинга. Иначе, педесетих-шездесетих година никада нисам користио фармаколошка средства, али када сам 1977. решио да се вратим атлетици, питао сам лекара да ли би требало да их узимам. Он ми је то дозволио, и то само уз његову контролу да не бих угрозио своје здравље.“

Око шест недеља користио сам тестостерон. Организам је тако реаговао на њега да сам се уплашио и престао да га узимам, записао је Ал Ертер у својој биографији. Да подсетимо, анаболички строиди у које спада и тестостерон забрањени су тек после Игара у Москви 1980. У време када их је Ертер користио могли су да се узимају сасвим легално.

је требало отићи у Москву разочарани су напустили спорт. Најстарији од њих, четрдесетчетворогодишњи Ал Ертер, није.

– Следеће Игре су у Лос Анђелесу и ту ће амерички спортисти сигурно учествовати. Нема разлога да и ја не будем међу њима! – рекао је.

Опет је његова изјава протумачена као нереална – како ће на Играма 1984. један четрдесетосмогодишњак моћи да се надмеће са упола

На Ертера се убрзо заборавило. Међутим, у мају 1987. годину дана уочи Игара у Сеулу, свет је обишла сензационална вест – педесетједногодишњи Ал Ертер бацио је диск у Скок Пјелнсу 64,38 метара и доспео међу осам најбољих америчких бацача, најављујући тако свој трећи јуриш на пету златну олимпијску медаљу. На жалост, овог пута било је прекасно и за њега. Повреде су га зауставиле заувек. **Ж. Б.**

CLUEDO

Најпопуларнија детективска игра света

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА НАЈПОПУЛАРНИЈИХ ДРУШТВЕНИХ ИГАРА СВЕТА

1. CLUEDO.....31 DEM
2. RISIKO.....26 DEM

(противвредност у динарима)

Наручите телефоном или писмом.

Телефон: 011/ 582 250

Адреса: **MAG**, Борска 40, 11000 Београд
Ж. Р. 60812 – 601 – 347113

И још нешто!

Поводом изласка наше нове игре **CLUEDO** организујемо награду у којој треба да одговорите на наградно питање:

„Шта значи реч **CLUEDO**?“

10 УЧЕСНИКА КОЈИ ТАЧНО ОДГОВОРЕ ОЧЕКУЈЕ
10 CLUEDA !!!

RISIKO

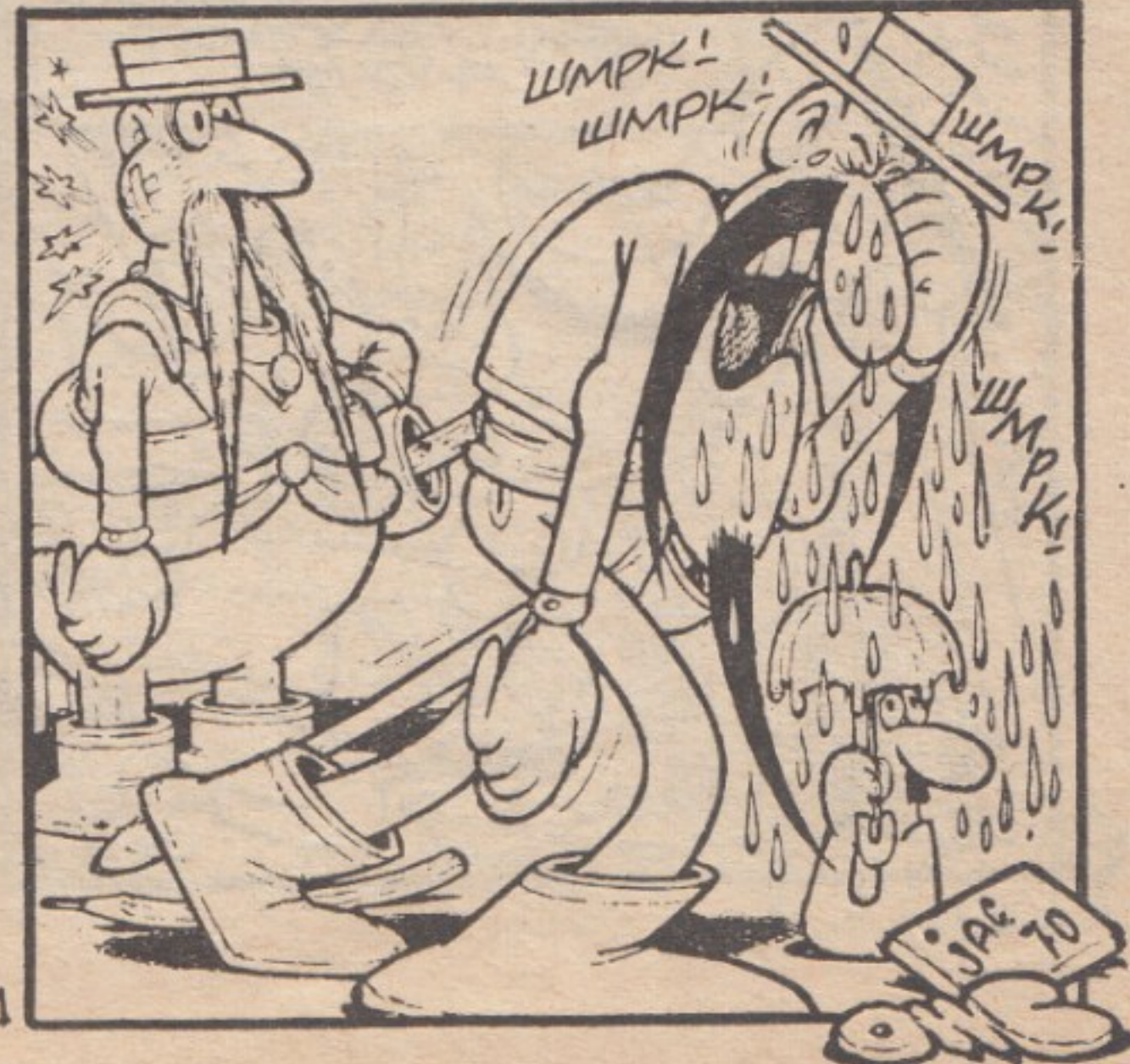
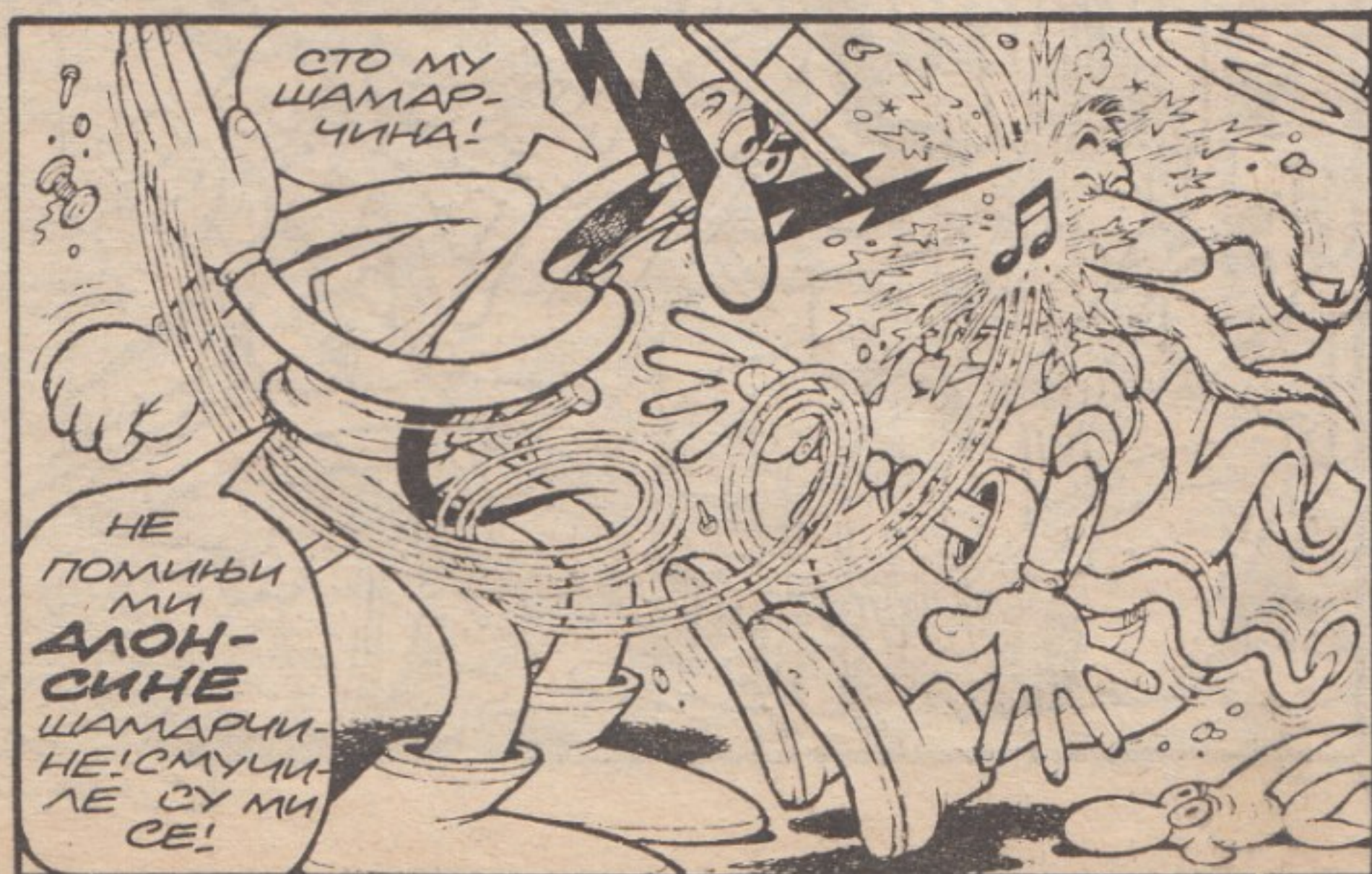
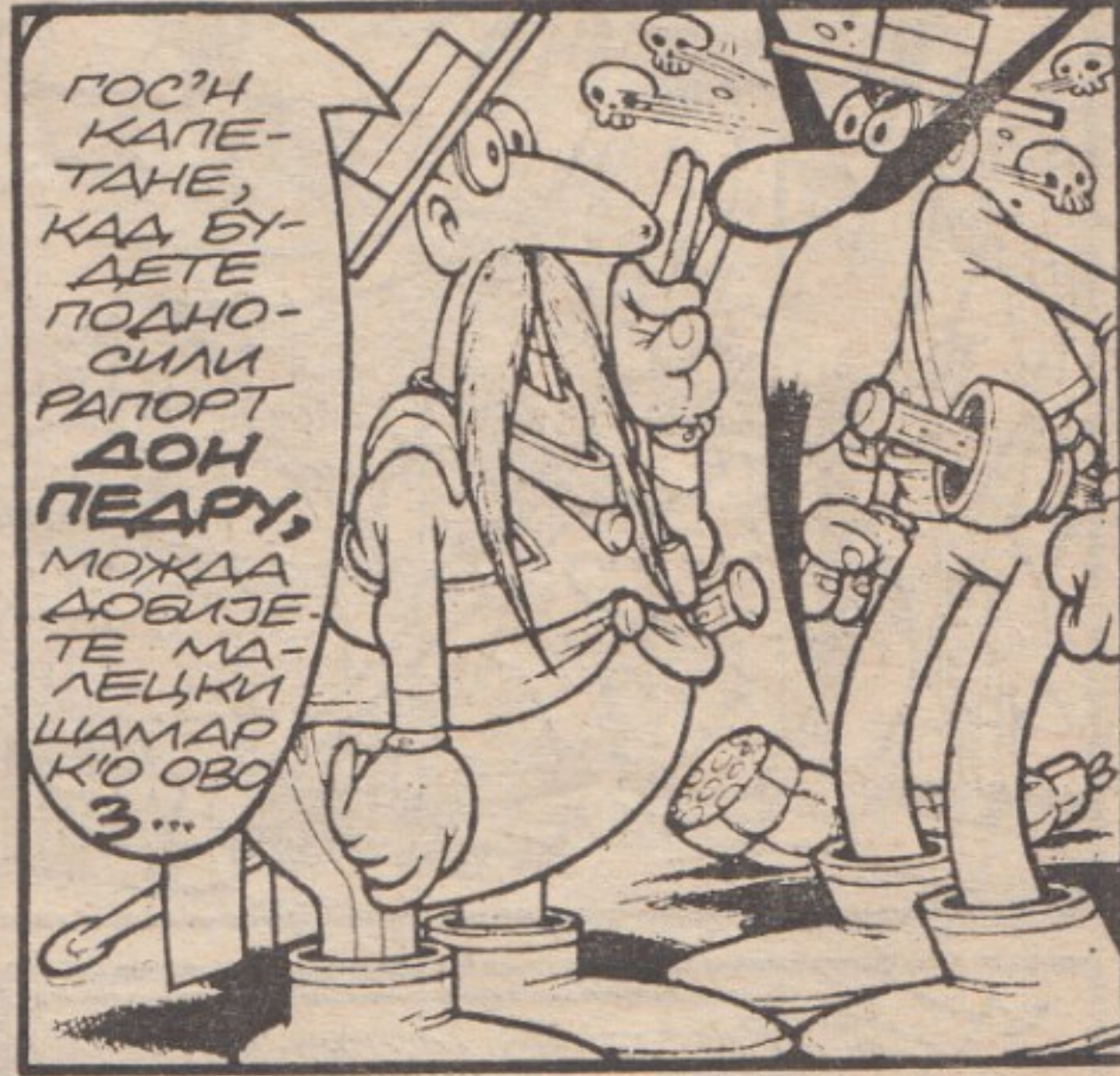
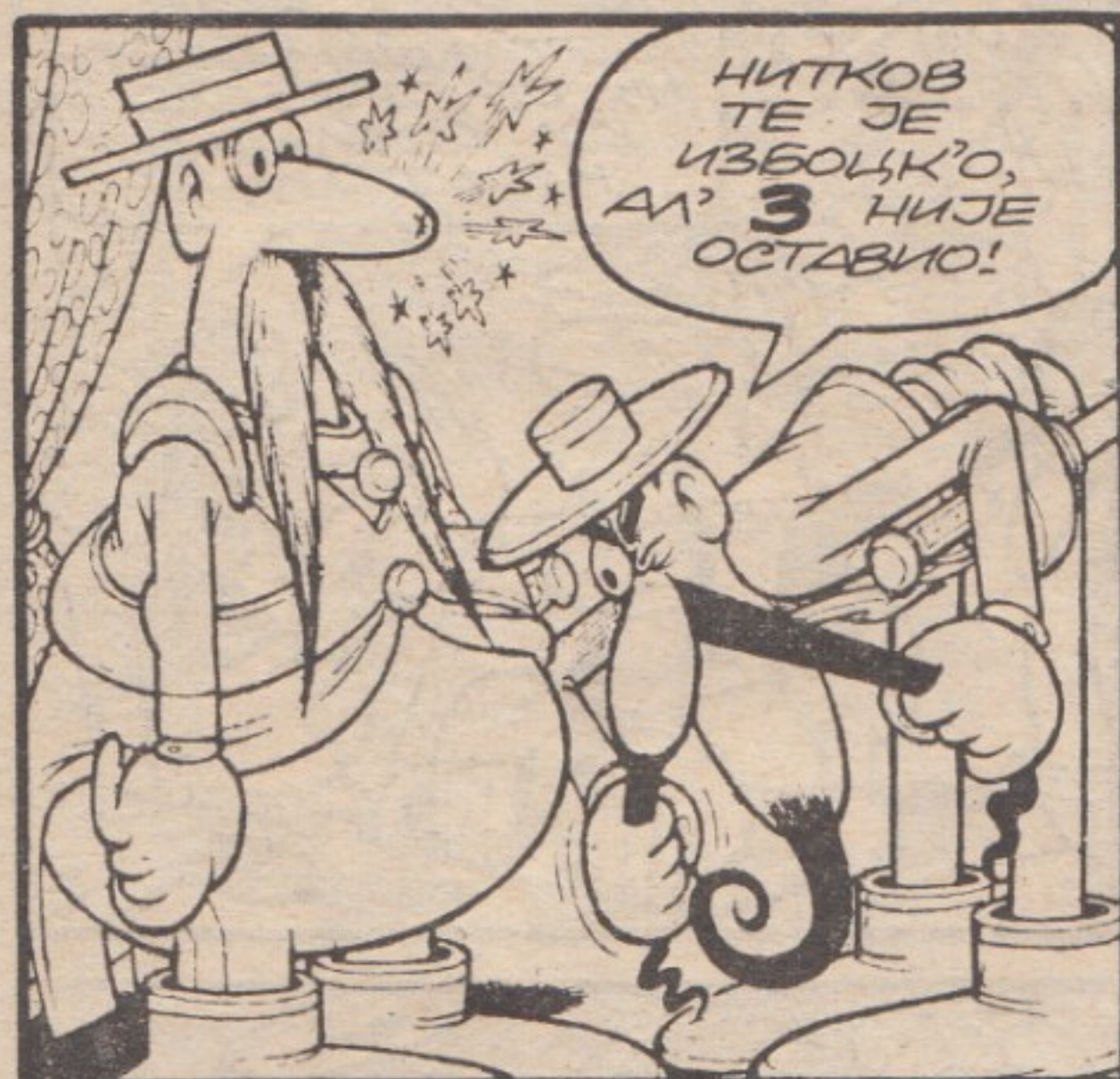
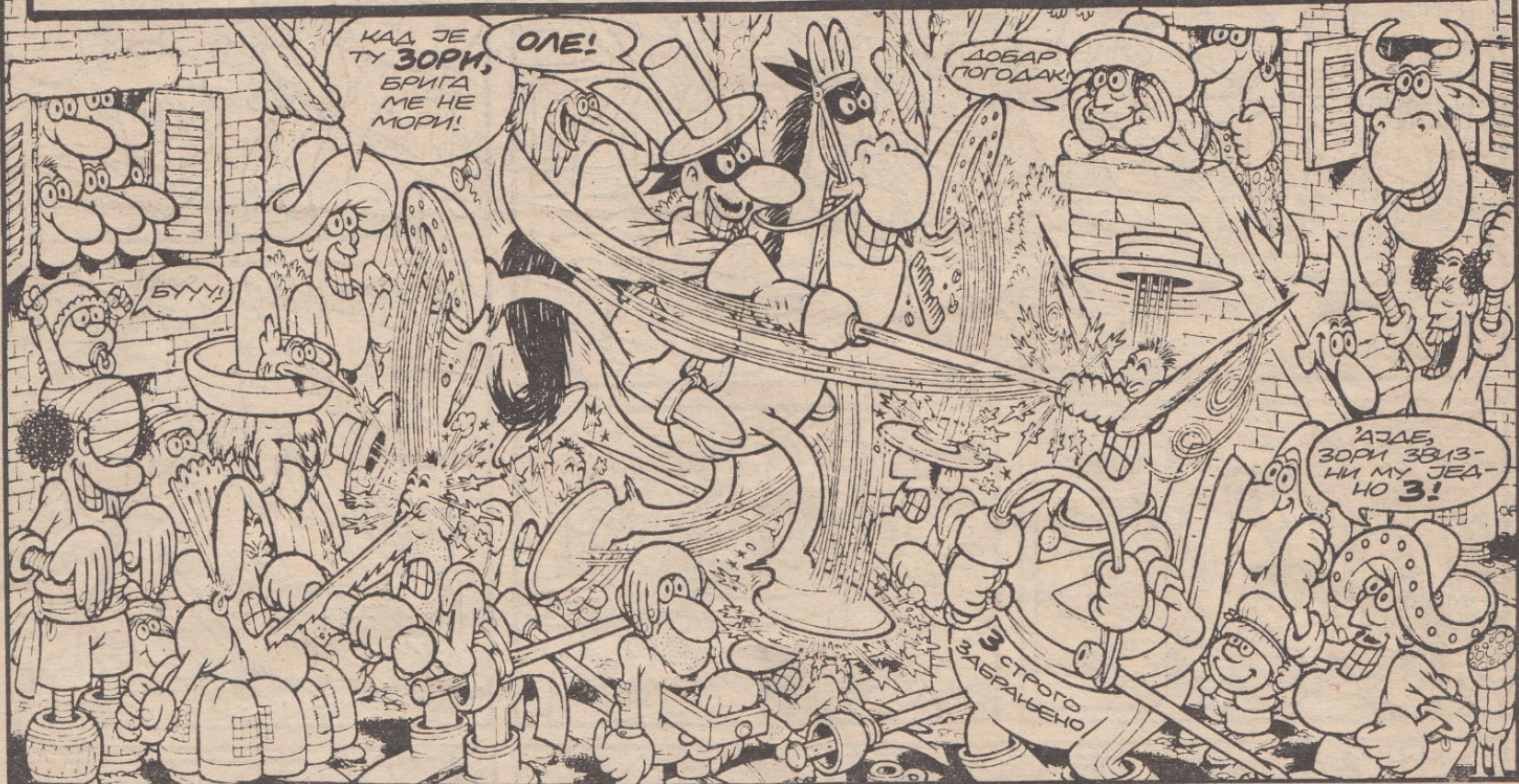
Најпопуларнија стратешка игра света

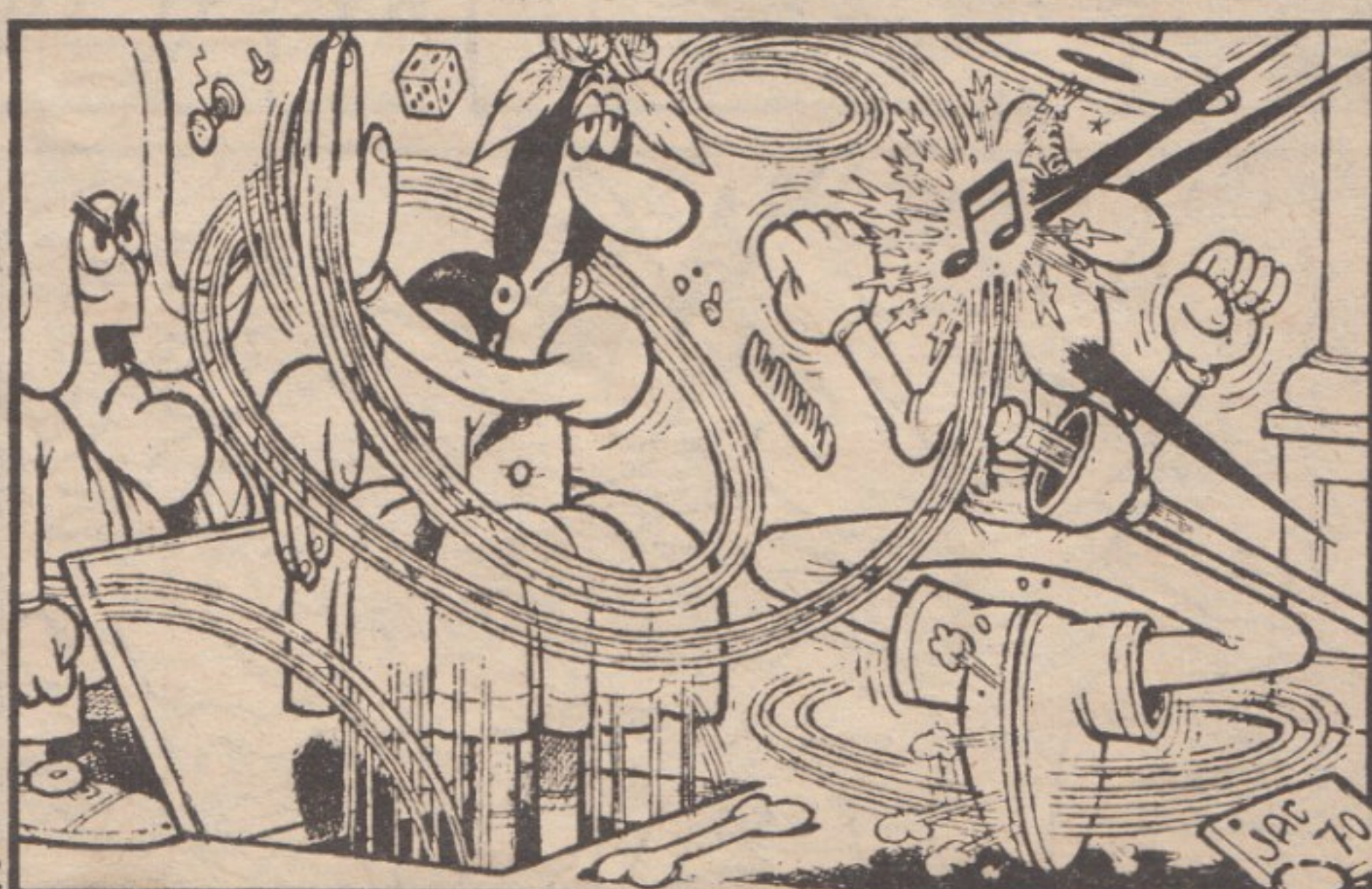
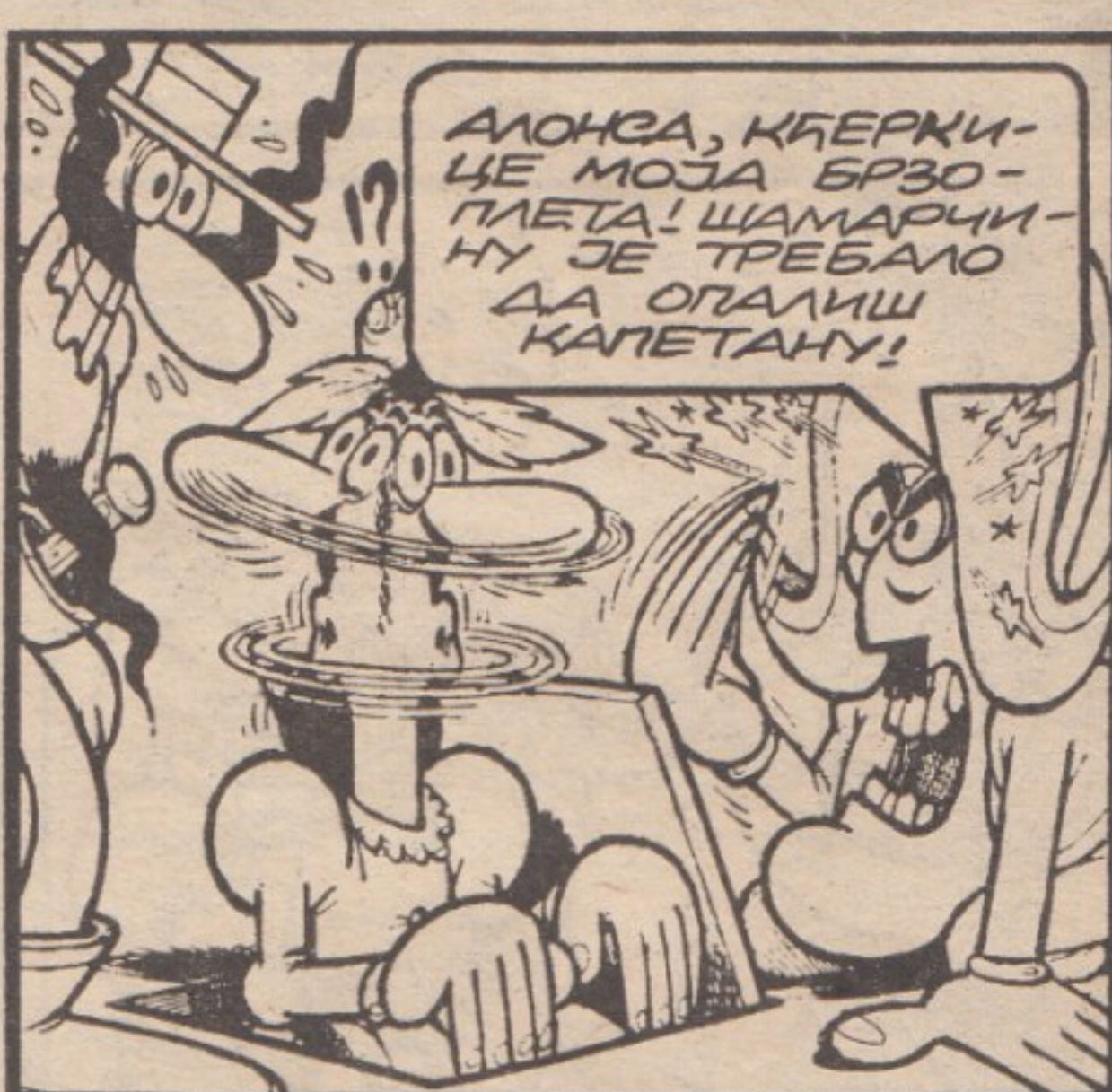
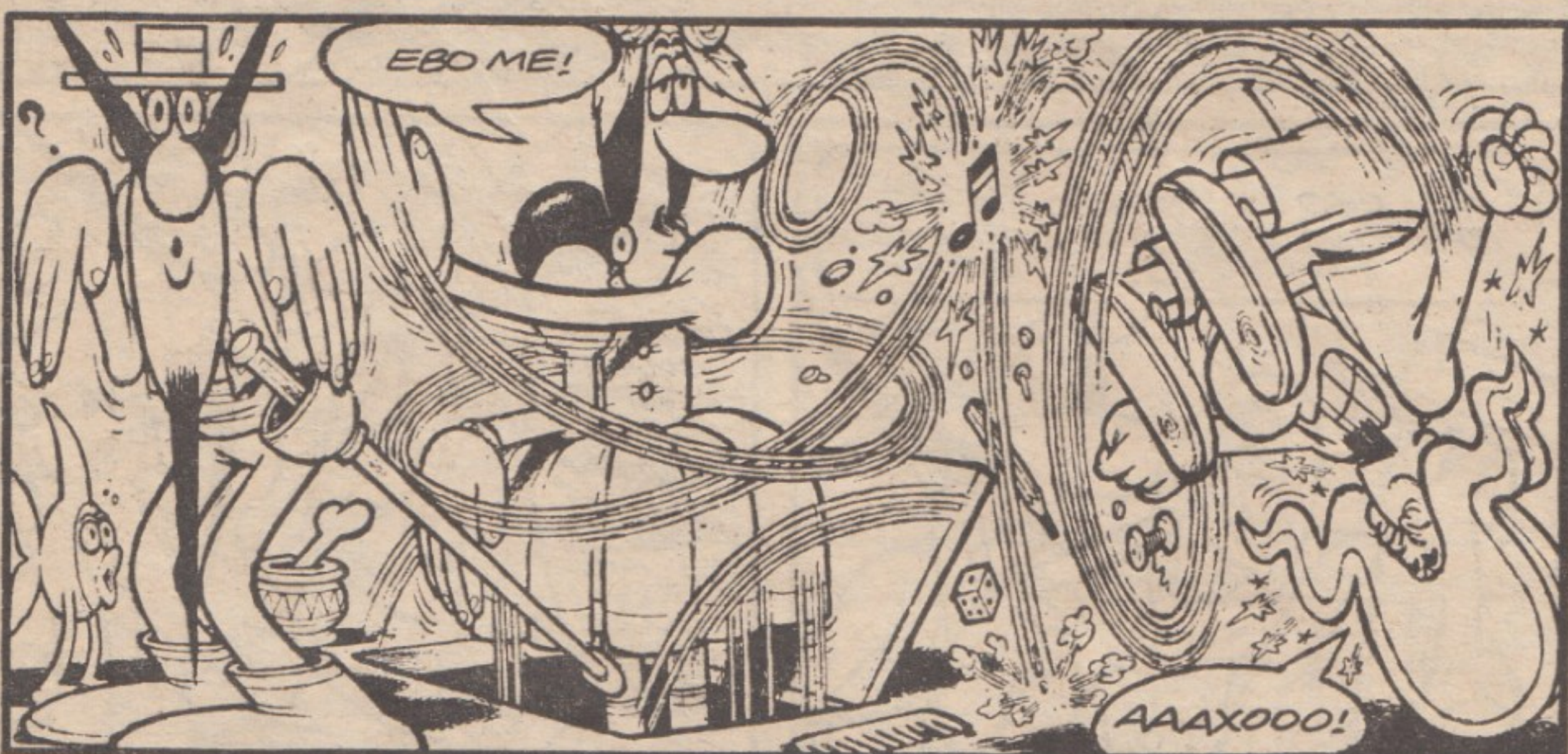
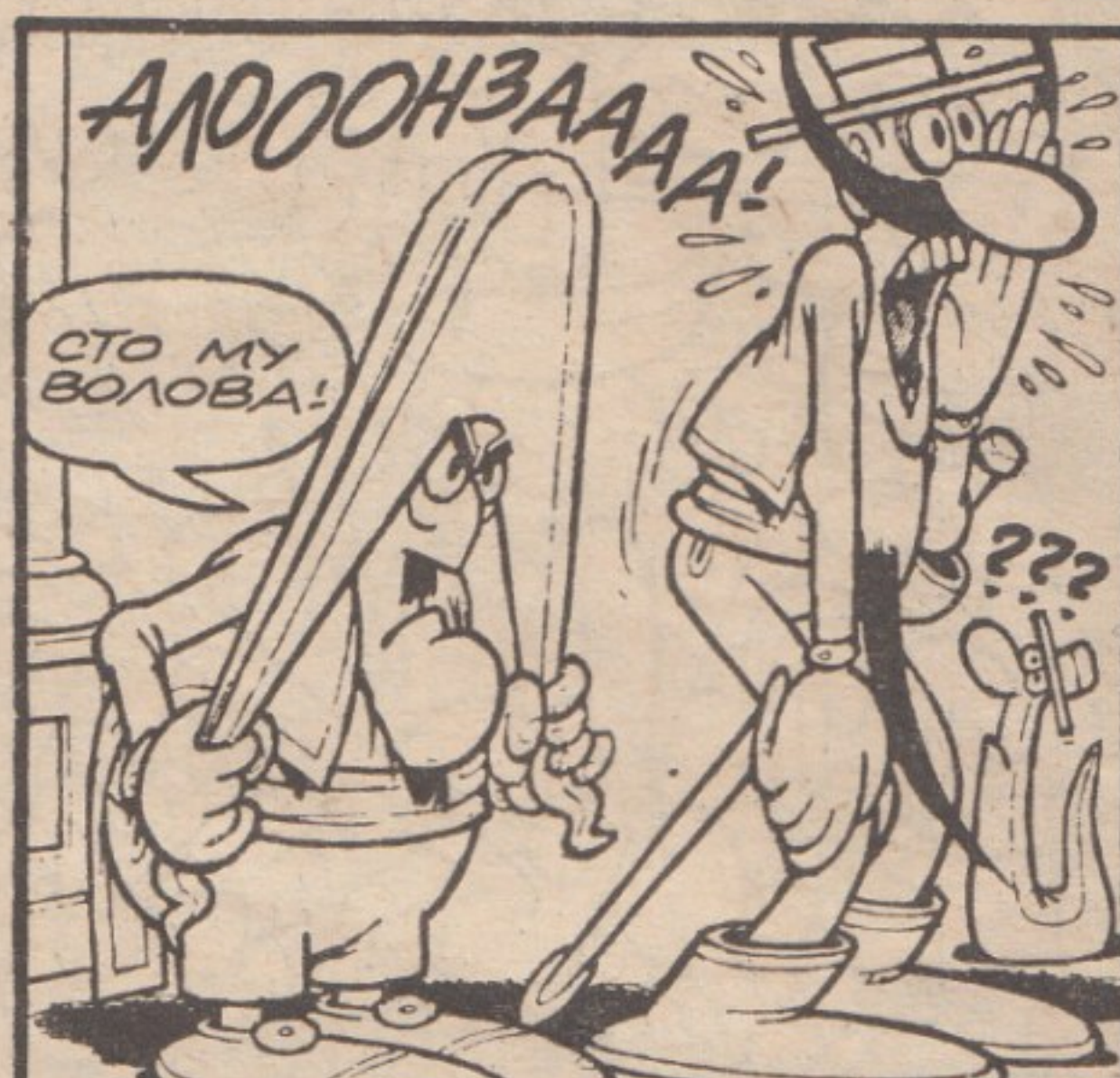
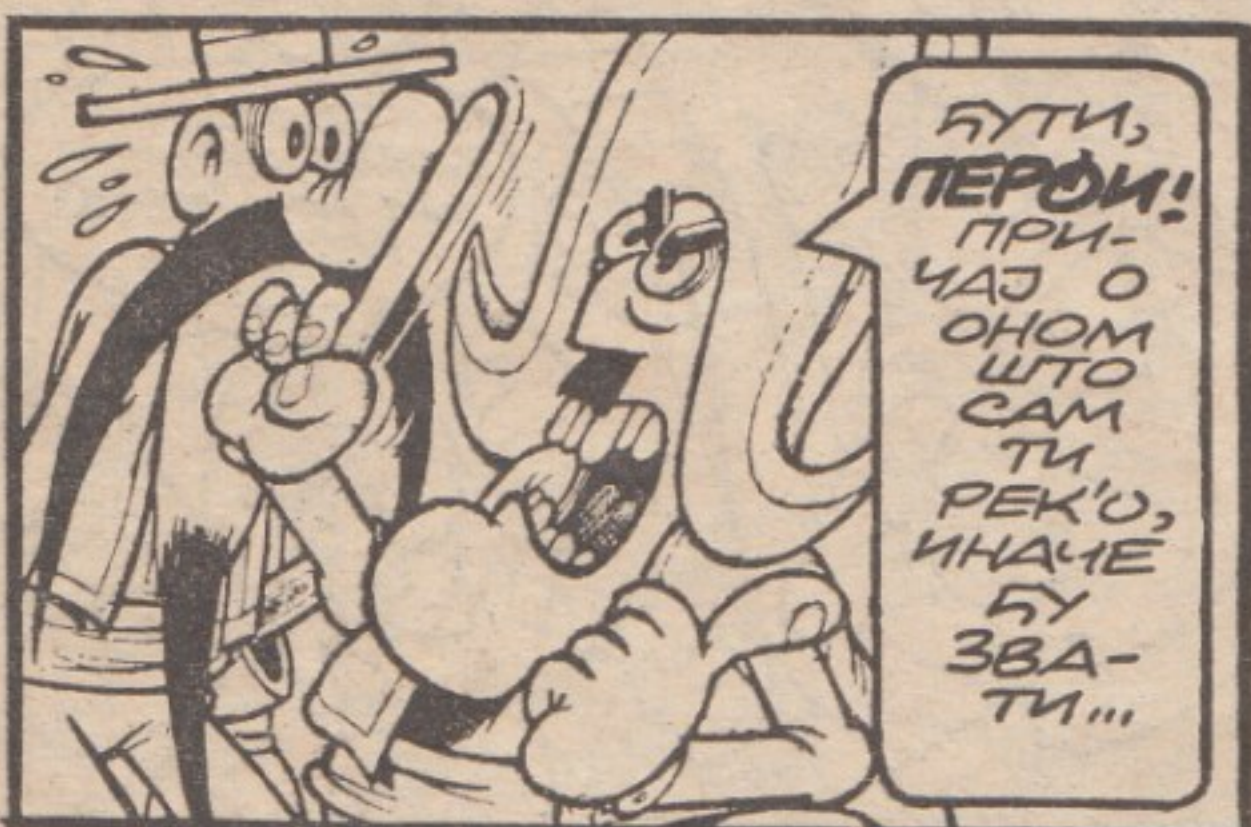
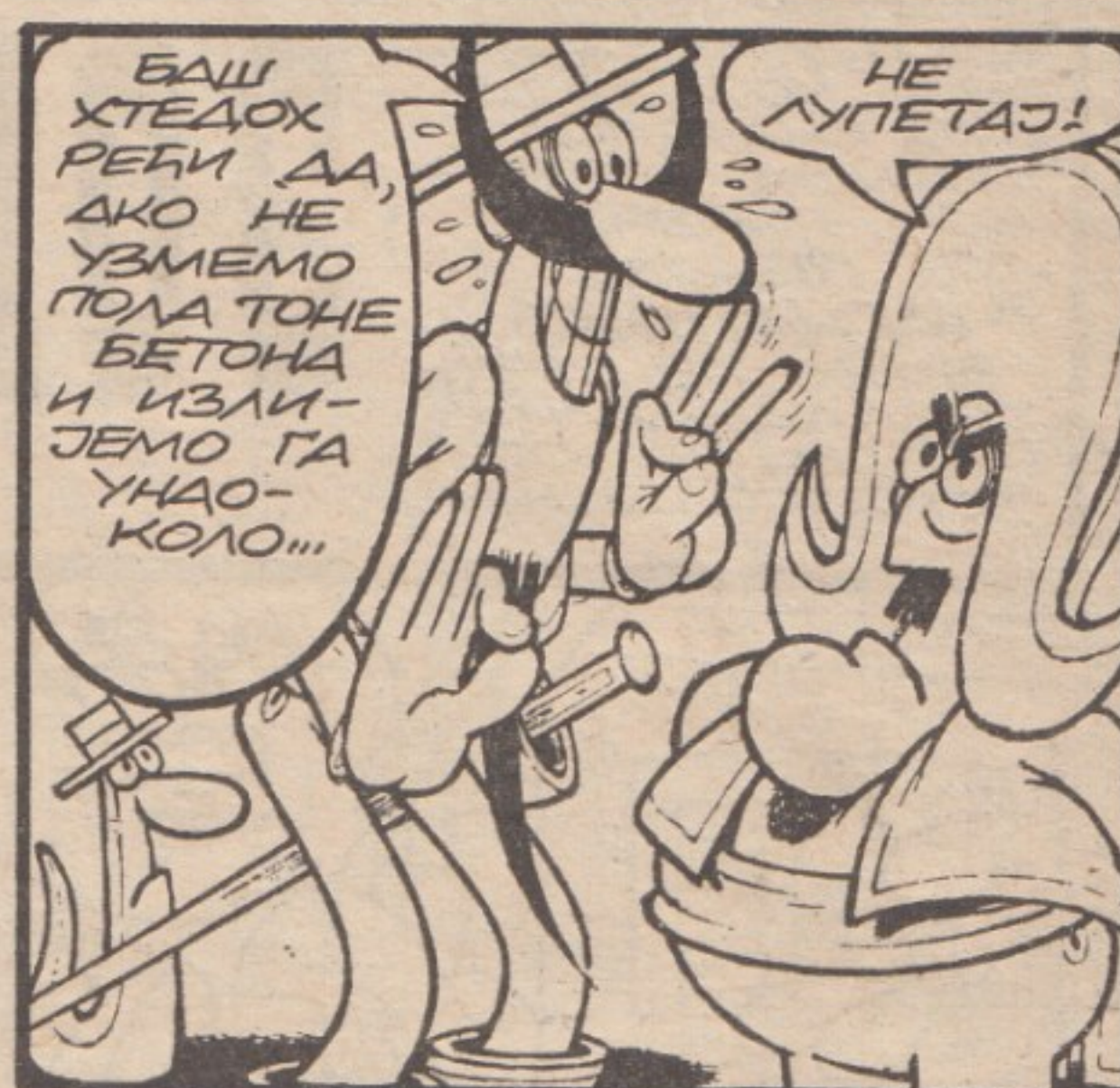
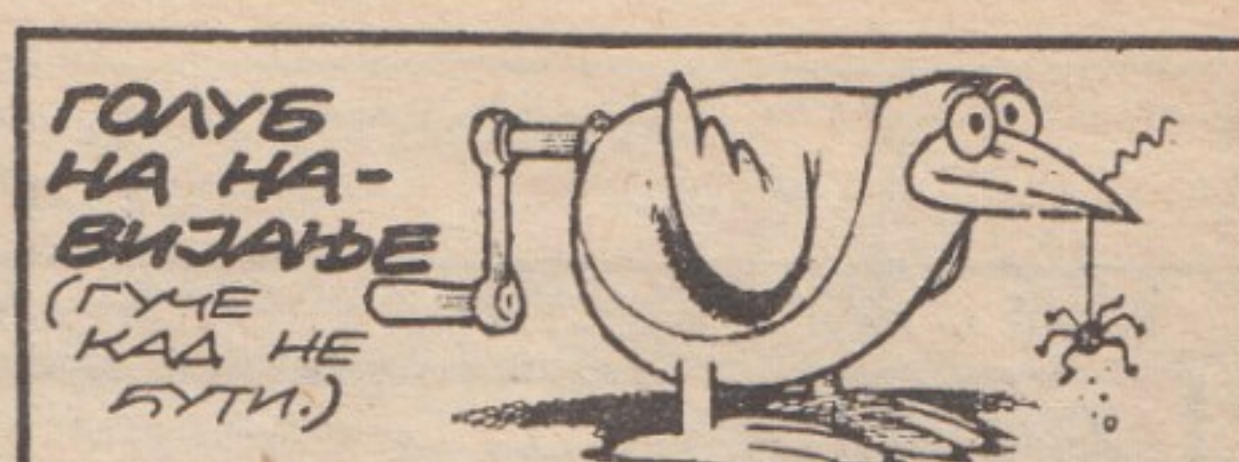
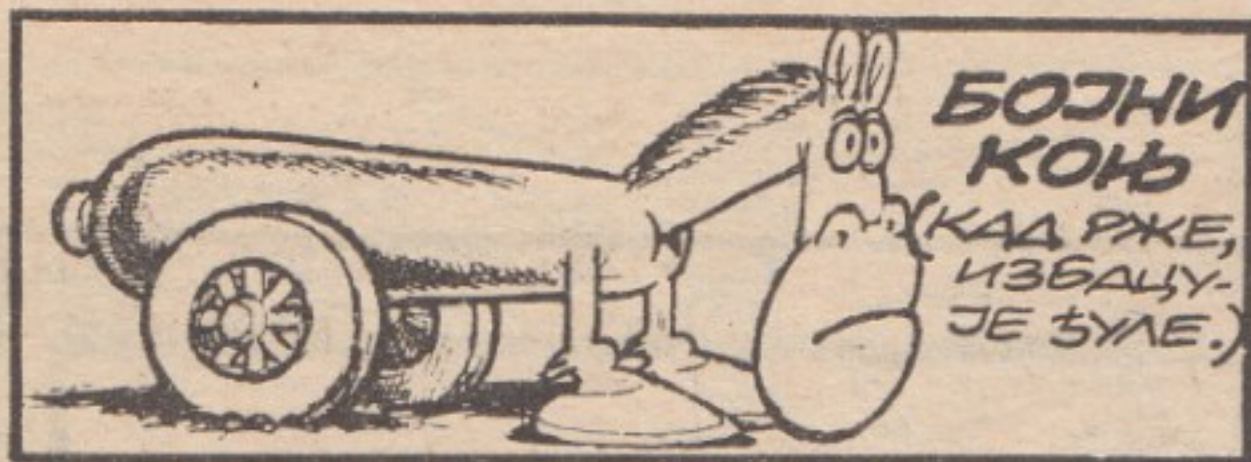

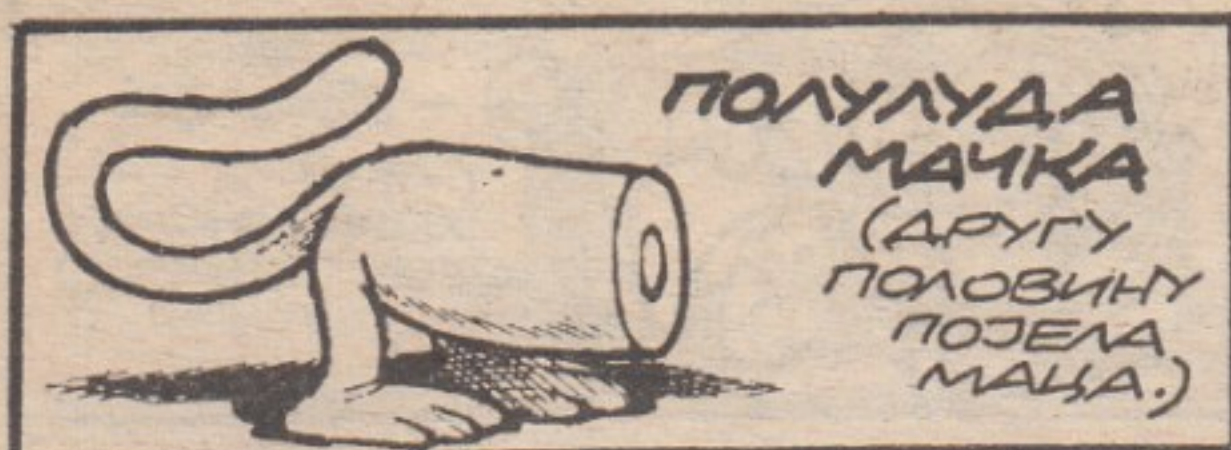
НАЛАЗИМО СЕ НА ПОЧЕТКУ ПРОШЛОГ ВЕКА, У КАЛИФОРНИЈИ, КОЈА ЈЕ ТАДА БИЛА ПОД ШПАНСКОМ УПРАВОМ. ГУВЕРНЕР ДОН ПЕДРО МАГНАПОКО ЗАВЕО ЈЕ СТРАХОВАЛАУ, АЛИ СРЕДОМ, ПОСТОЈИ НЕКО К'О ЈЕ НА

ЗОРИ КИД:ЛУФ!

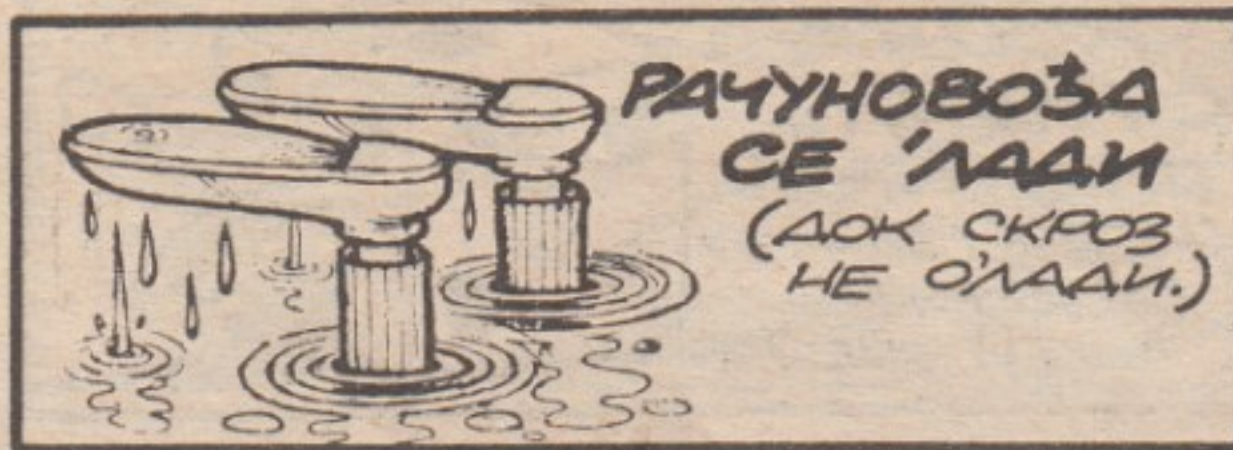
“СТРАНИ УГЊЕТЕНОГ НАРОДА. ТО ЈЕ **ЗОРИ КИД** АЛИАС **ПАЛОМА КИД**”

ПОЛУЛУДА
МАЧКА
(ДРУГУ
ПОЛОВИНУ
ПОЈЕЛА
МАЦА.)

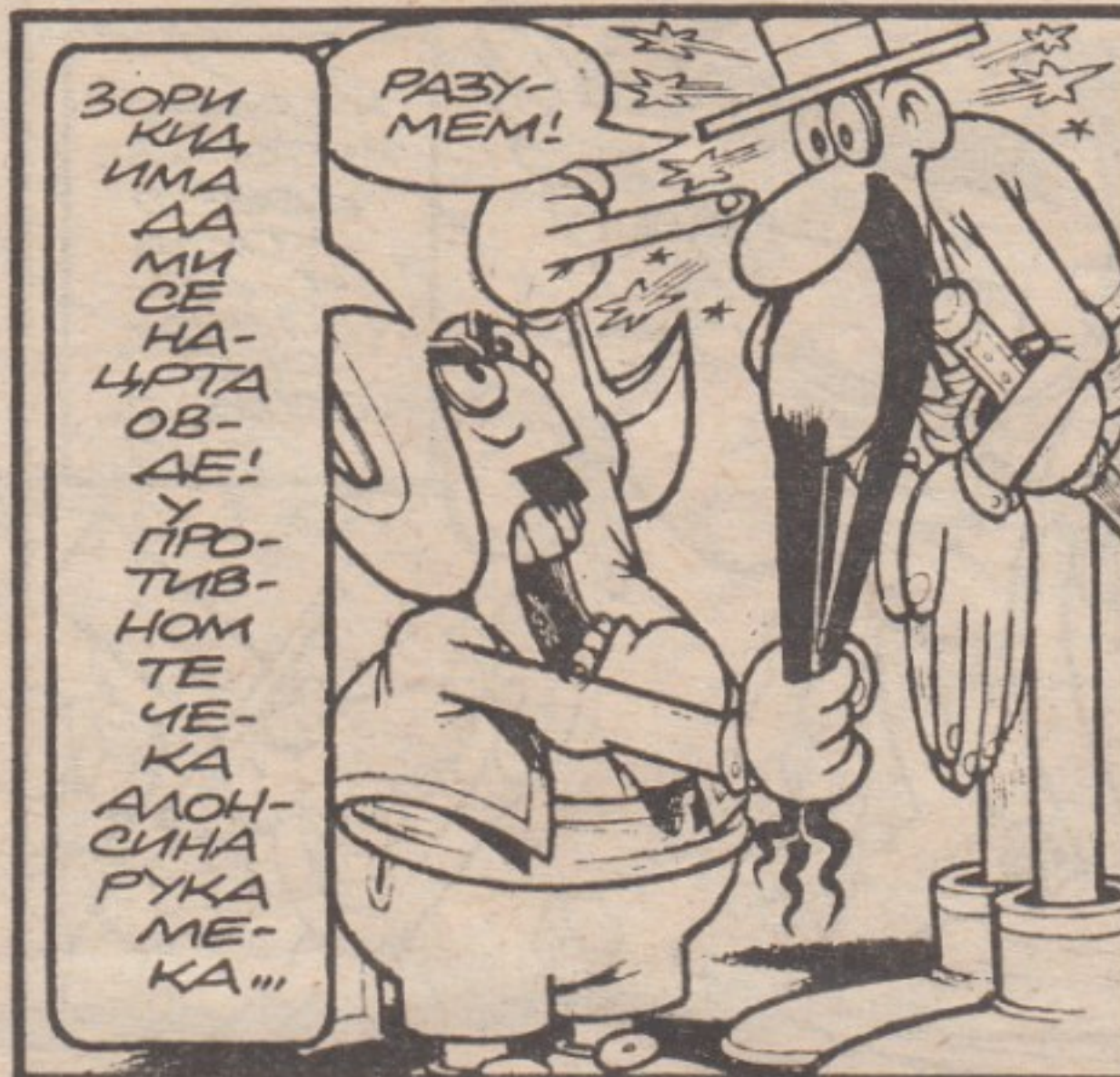
РАЧУНОВОЗА
СЕ 'ЛАДИ
(ДОК СКРОЗ
НЕ О'ЛАДИ.)

АВО-ОД-
НОСНО
АВА ВОЛА
(ИДЕ
НАПРЕД
НАЗАД.)

ПОШТО СИ
ДОБИО ЗА-
СЛУЖЕНУ ША-
МАРИНУ,
ДОБРО МЕ
СЛУШАЈ, ДОЧ
ПЕРСИ...

ЗОРИ
КИД
ИМА
ДА
МИ
СЕ
НА-
ЦРТА
ОВ-
ДЕ!
У
ПРО-
ТИВ-
НОМ
ТЕ
ЧЕ-
КА
АЛОХ-
СИНА
РУКА
МЕ-
КА...

РАЗУ-
МЕМ!

КАД, БЕГ МОГУ
ДА БИРАМ,
УЗИМАМ ОНО
БОЈЕ-МАСКИ-
РАНОГ ТИПА!

ОНДА
ИДИ
ДА ТИ
КОЖА
НЕ
БРА-
ДИ!

У КУЋИ АЛВАРОНА ДЕ ЛА
ГОТЕ КАСИЊЕТЕ И МУЗИКА...
ПАЛОМА КИД (АЛИАС
ЗОРИ КИД) ПРЕПУСТИО СЕ
ОЛАМЕНКУ, А ДЕДА БЕРИ
ЦЕПТИ ОД БЕСА...

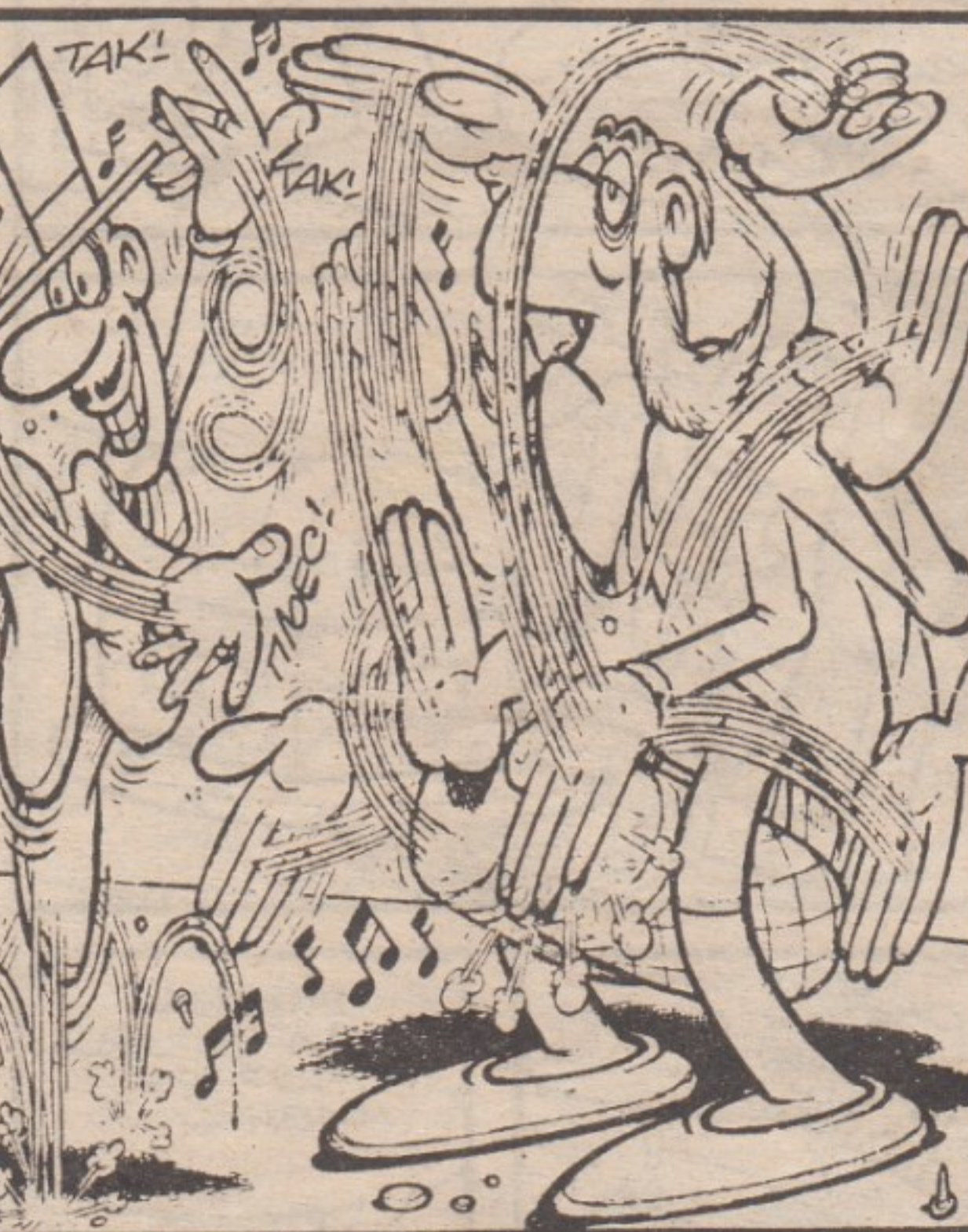
УНУЦИНО,
КАД КРЕ-
БЕШ?

ДОДА-
АКО
СИ
МИ!

КАЛИ-
ФОРНИ-
ЈА ГРЦА
У СУЗА-
МА, А
ТИ...

ГУБИМ
СТРП-
ЈЕЊЕ!
ОТЕРА-
БУ
ТЕ!

ТАК!
ТАК!

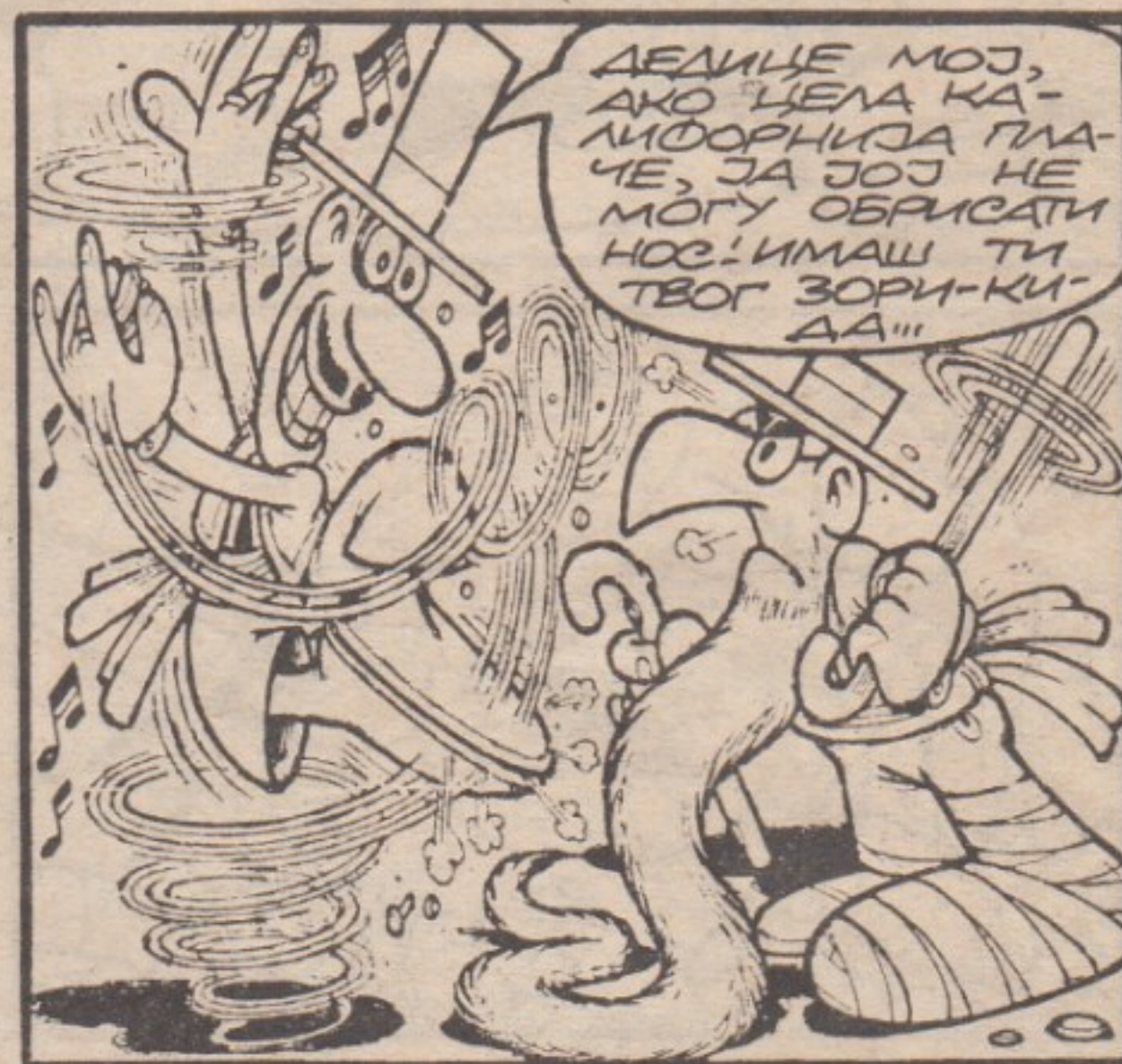

ТАК!

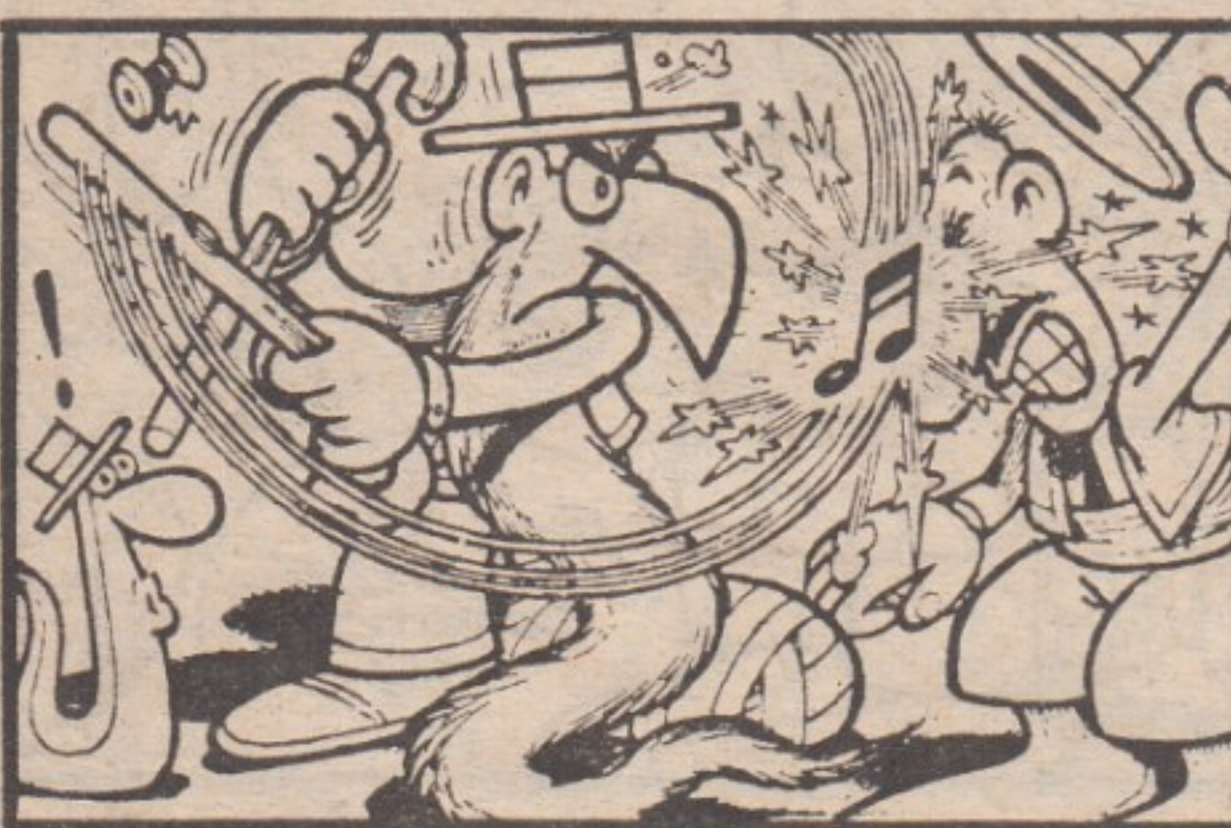
ТАК!

ТАК!

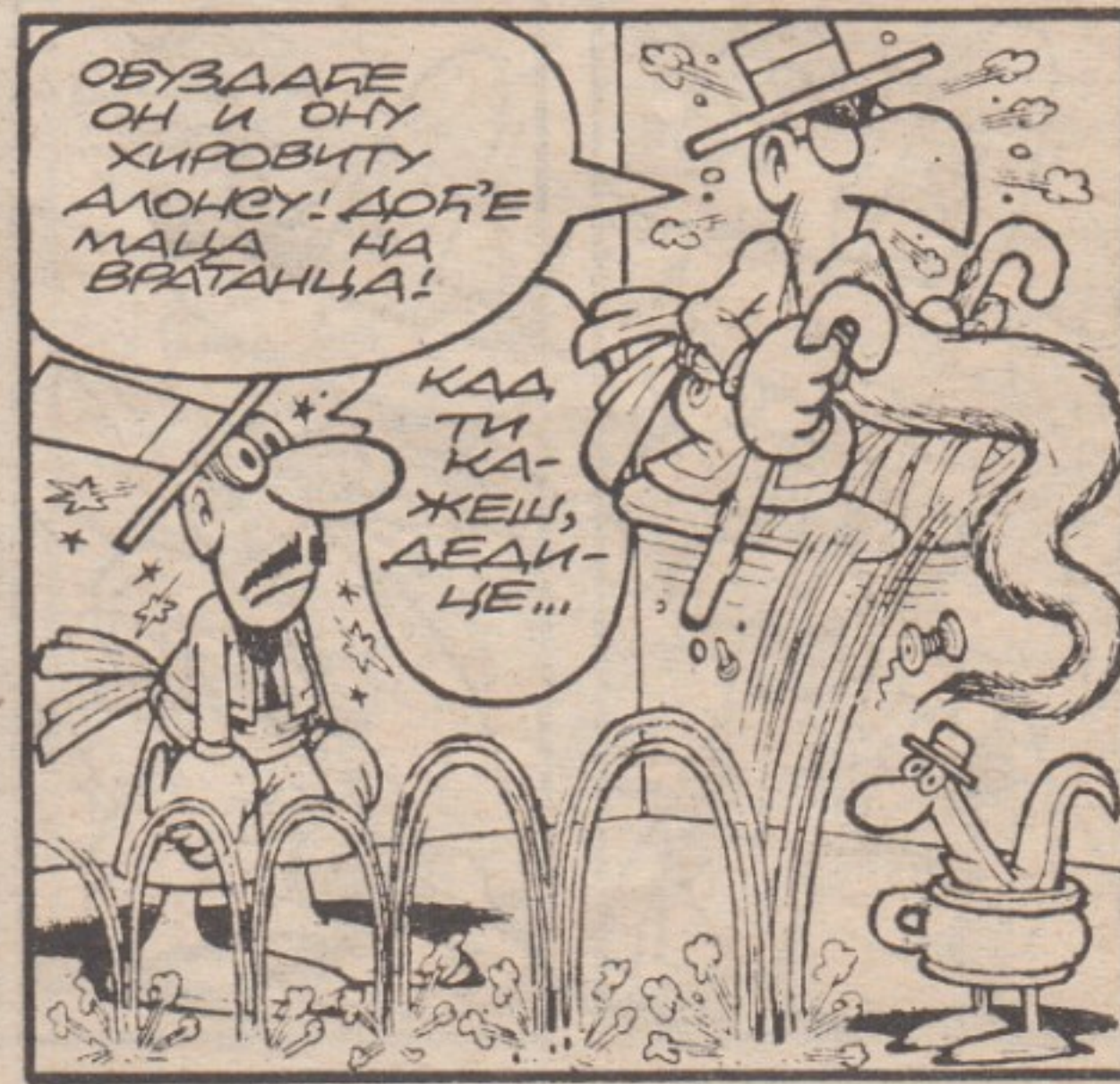
ТАК!

ДЕДИЊЕ МОЈ,
АКО ЦЕЛА КА-
ЛИФОРНИЈА ПЛА-
ЧЕ, ЈА ЈОЈ НЕ
МОГУ ОБРИСАТИ
НОС! ИМАШ ТИ
ТВОГ ЗОРИ-КИ-
ДА...

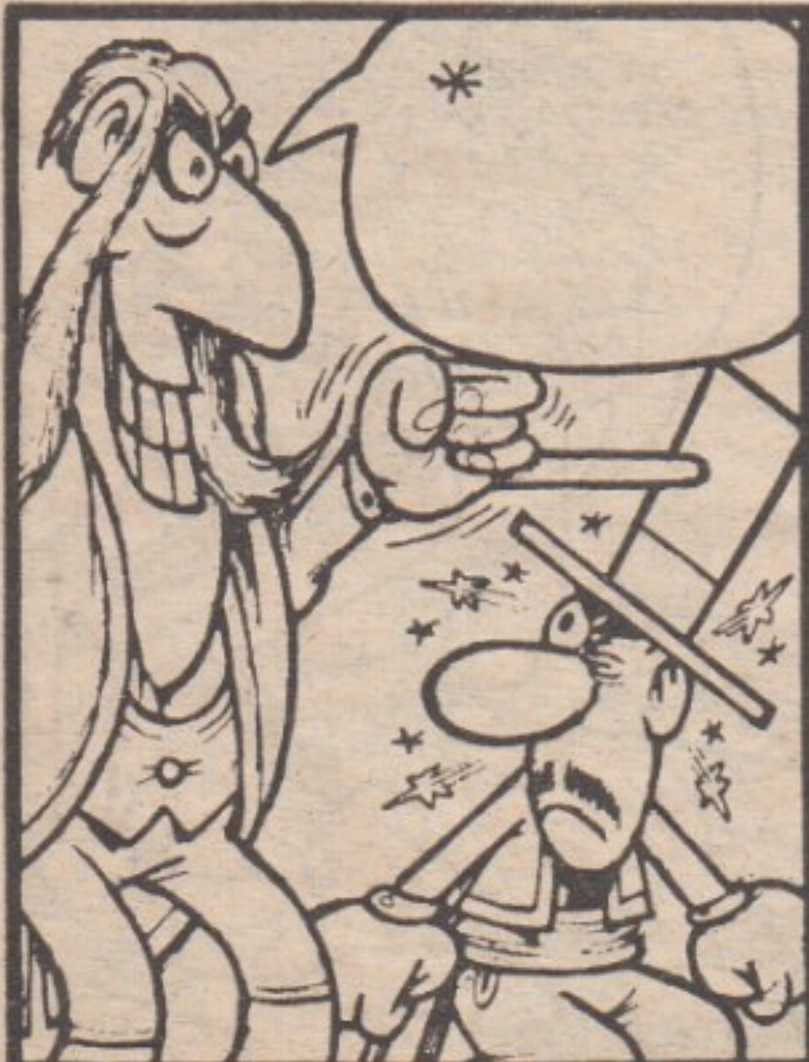

СКИНИ
СОМЕРЕ-
РО КАД
ИЗГОВА-
РАШ ТО
ИМЕ!
ОИ РЕ
КАЛИ-
ФОРНИЈУ
УТЕШИТИ
И ТИРА-
НИЈУ
СТРАХ У
КОСТИ
УТЕРАТИ!

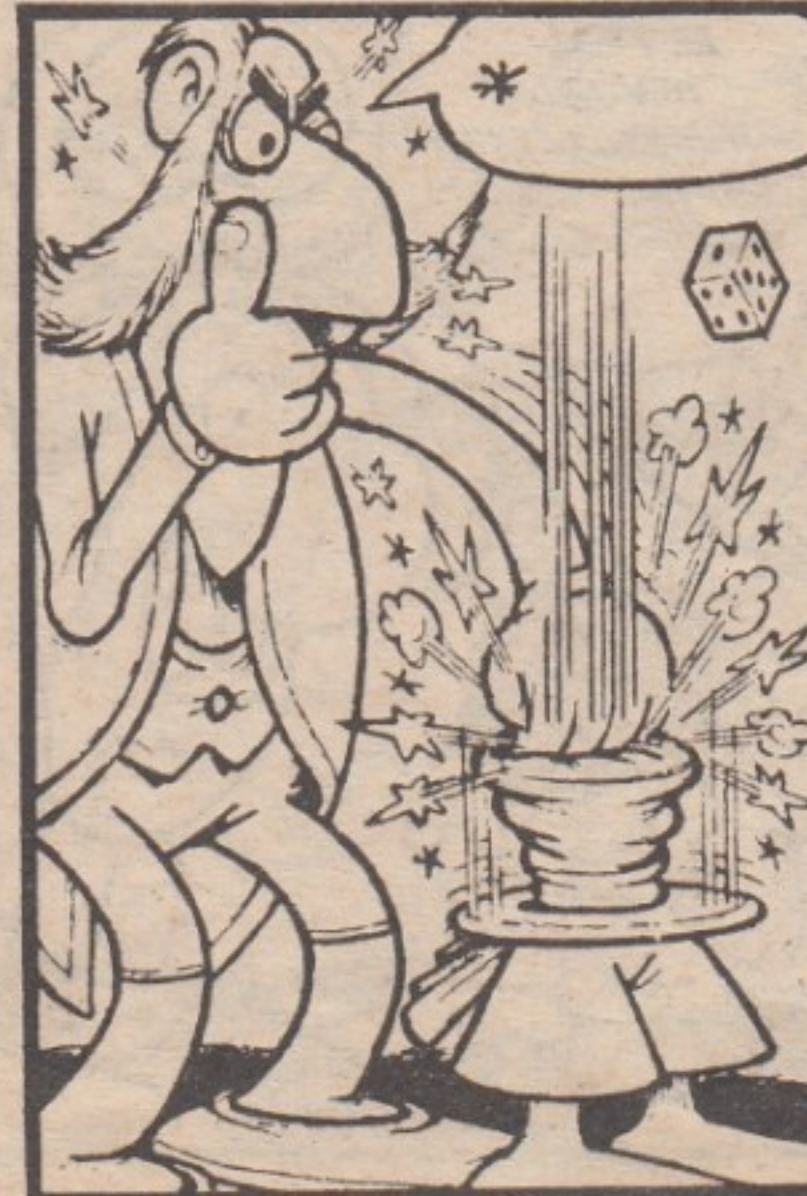

ОБУЗАДТЕ
ОИ И ОИ
ХИРОВИТУ
АЛОХУ! ДОГ'Е
МАЦА НА
ВРАТАНЦА!

КАД
ТИ
КА-
ЖЕШ,
ДЕДИ-
ЊЕ...

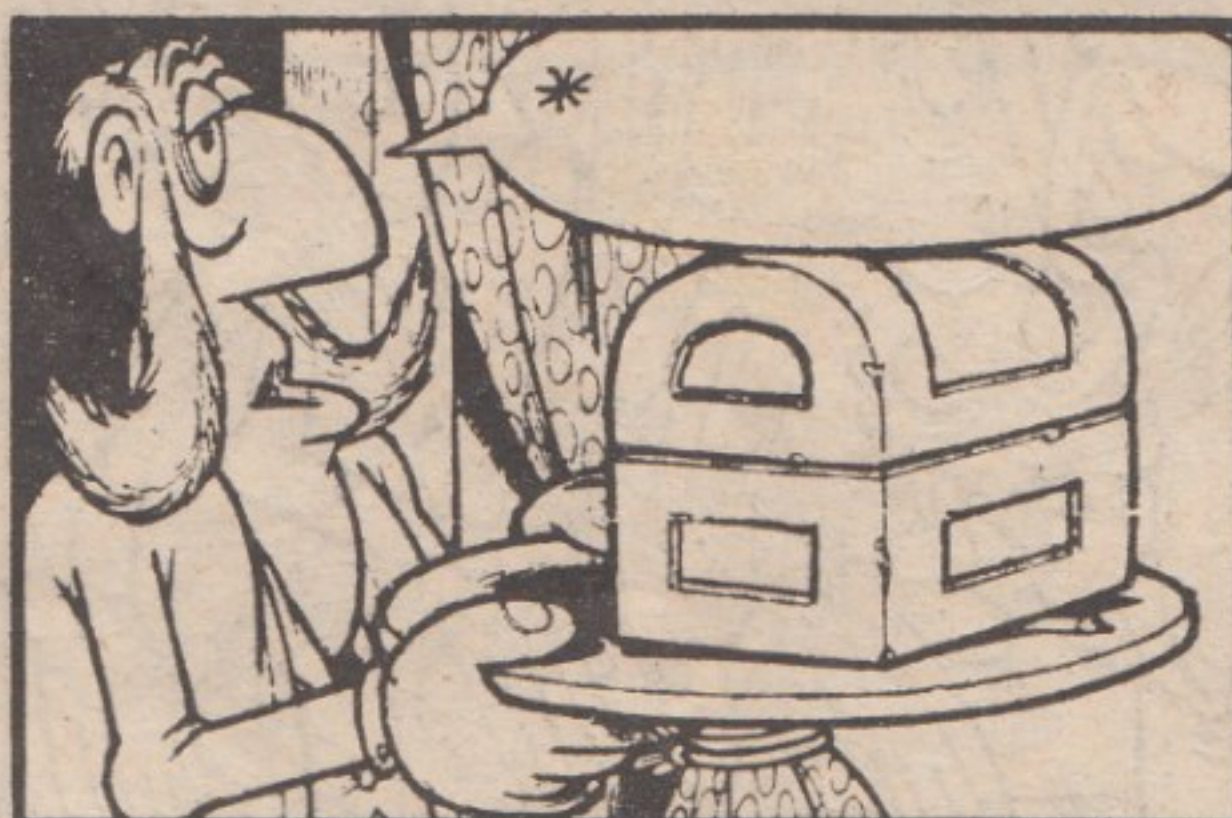
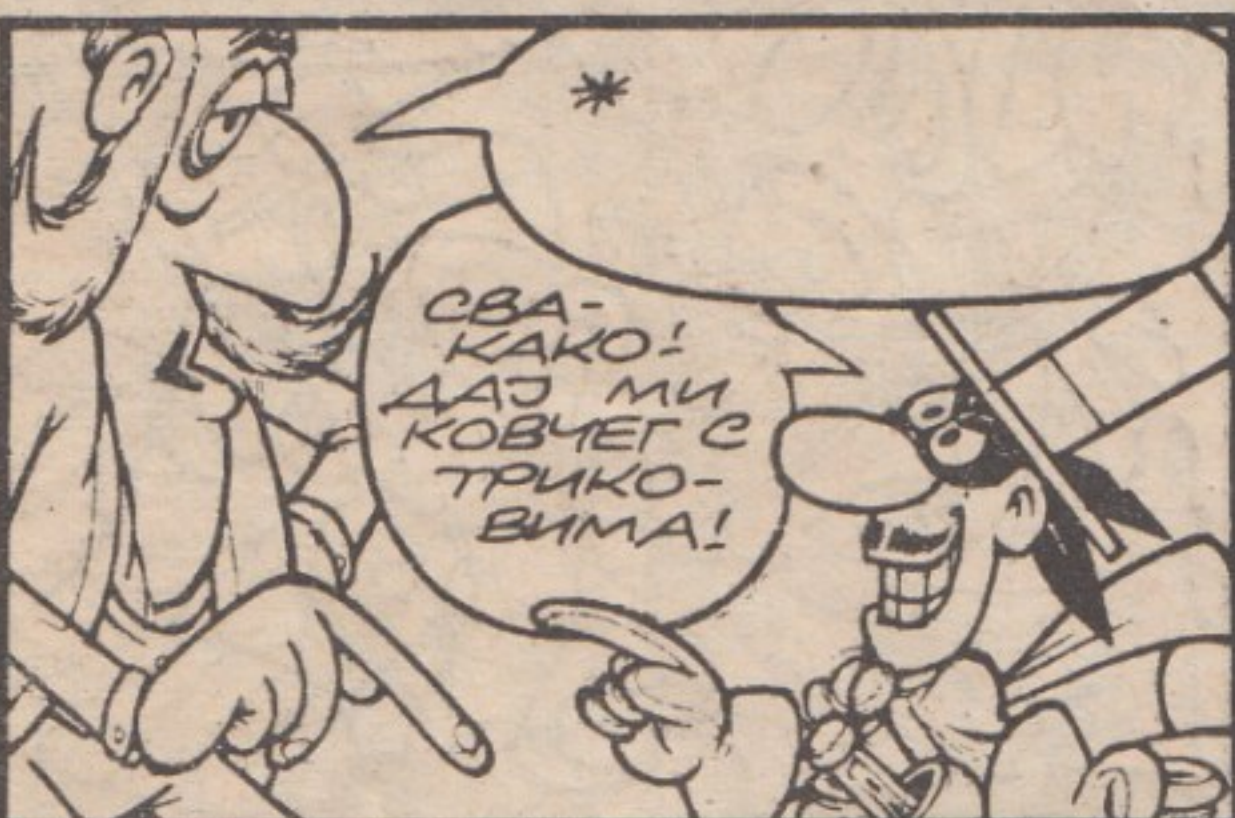
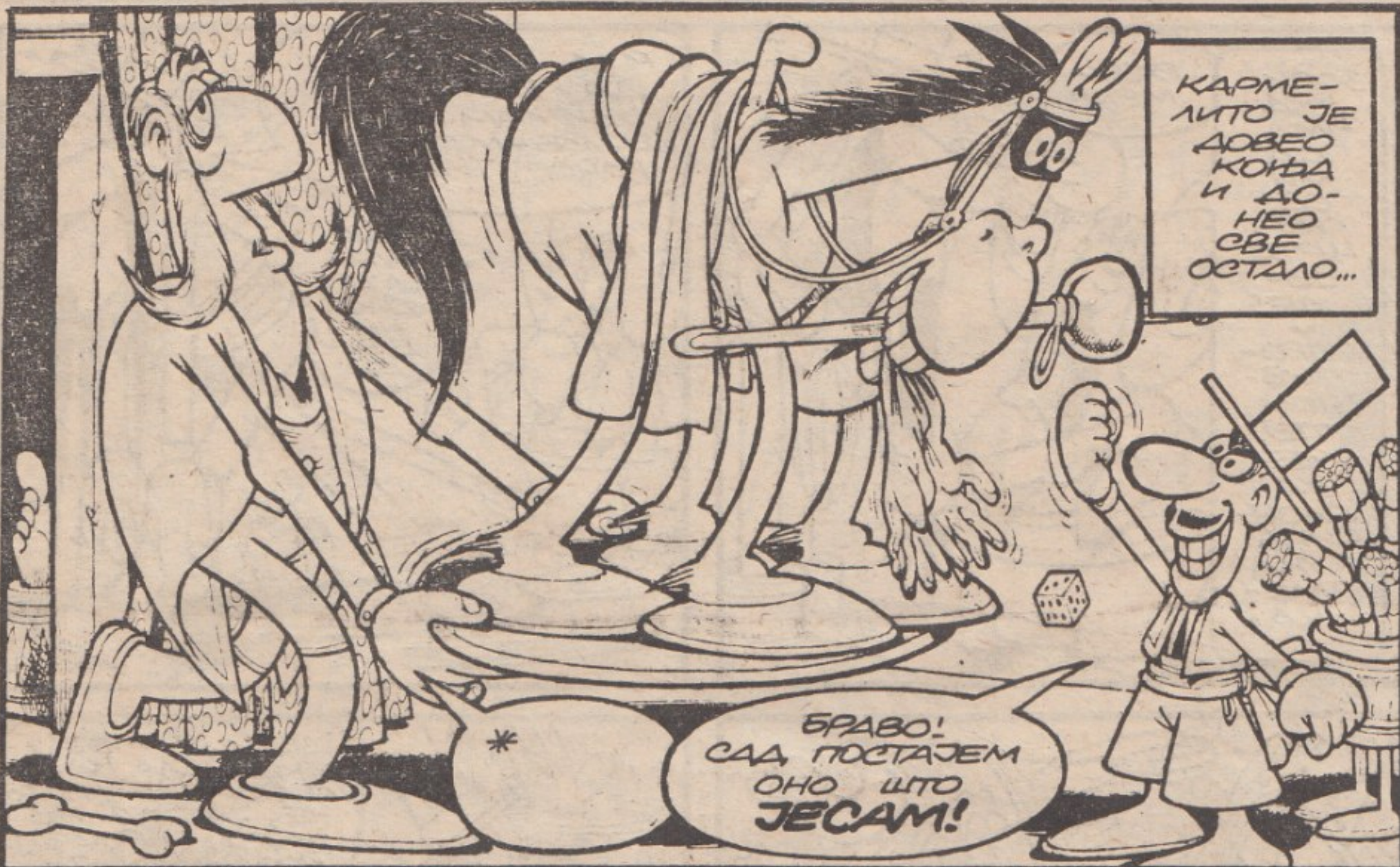
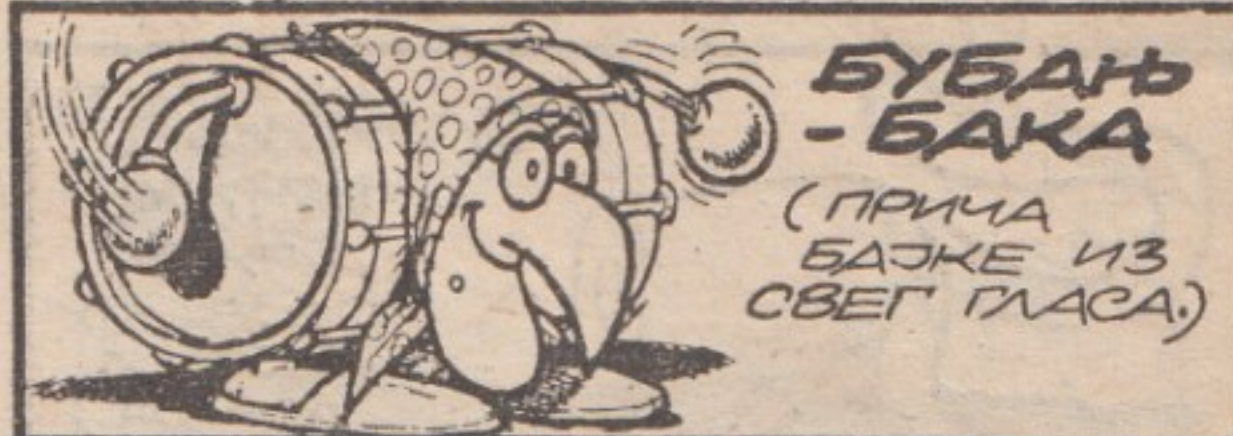
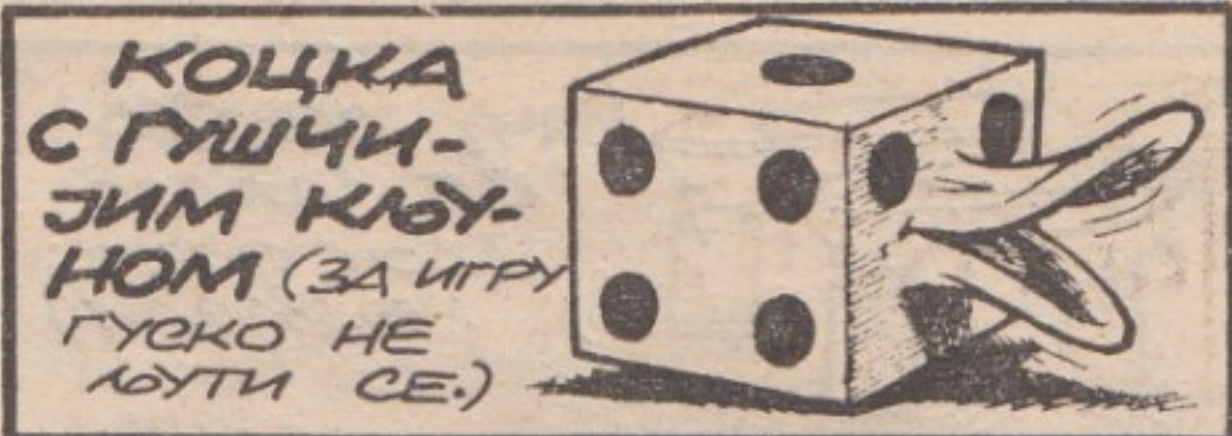
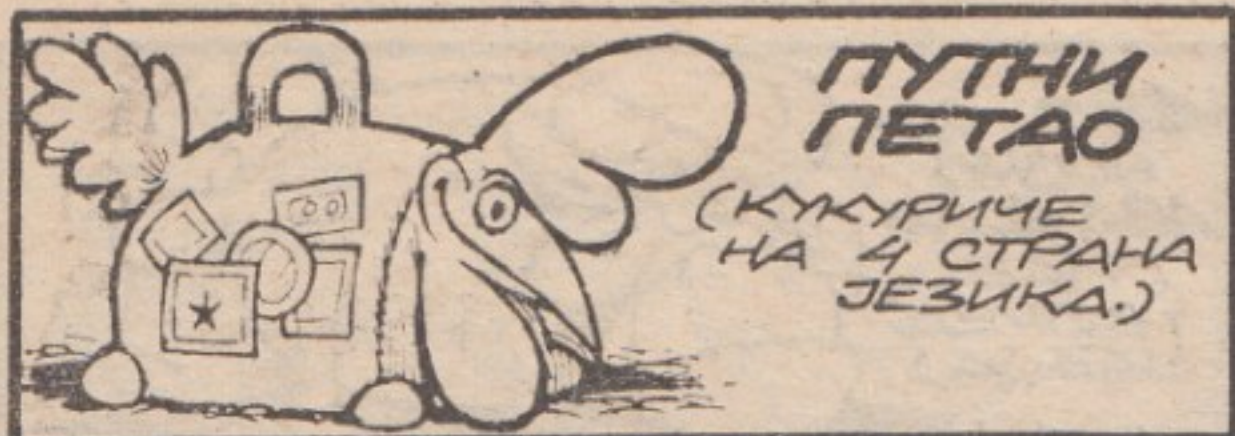

КАРМЕ-
ЛИТО,
СРАМ
ТЕ
БИЛО!
ПОШТУЈ
ДЕДУ!

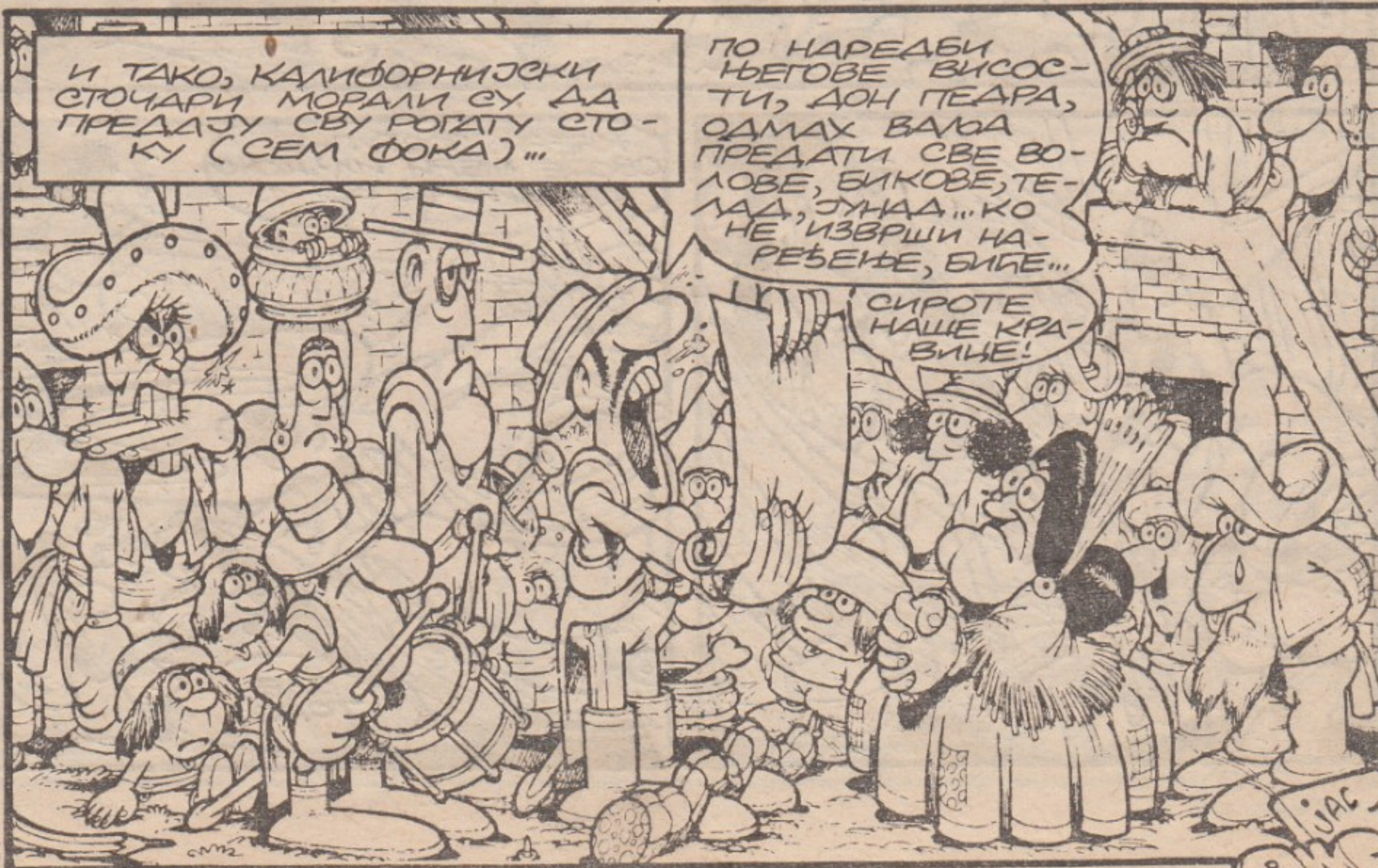
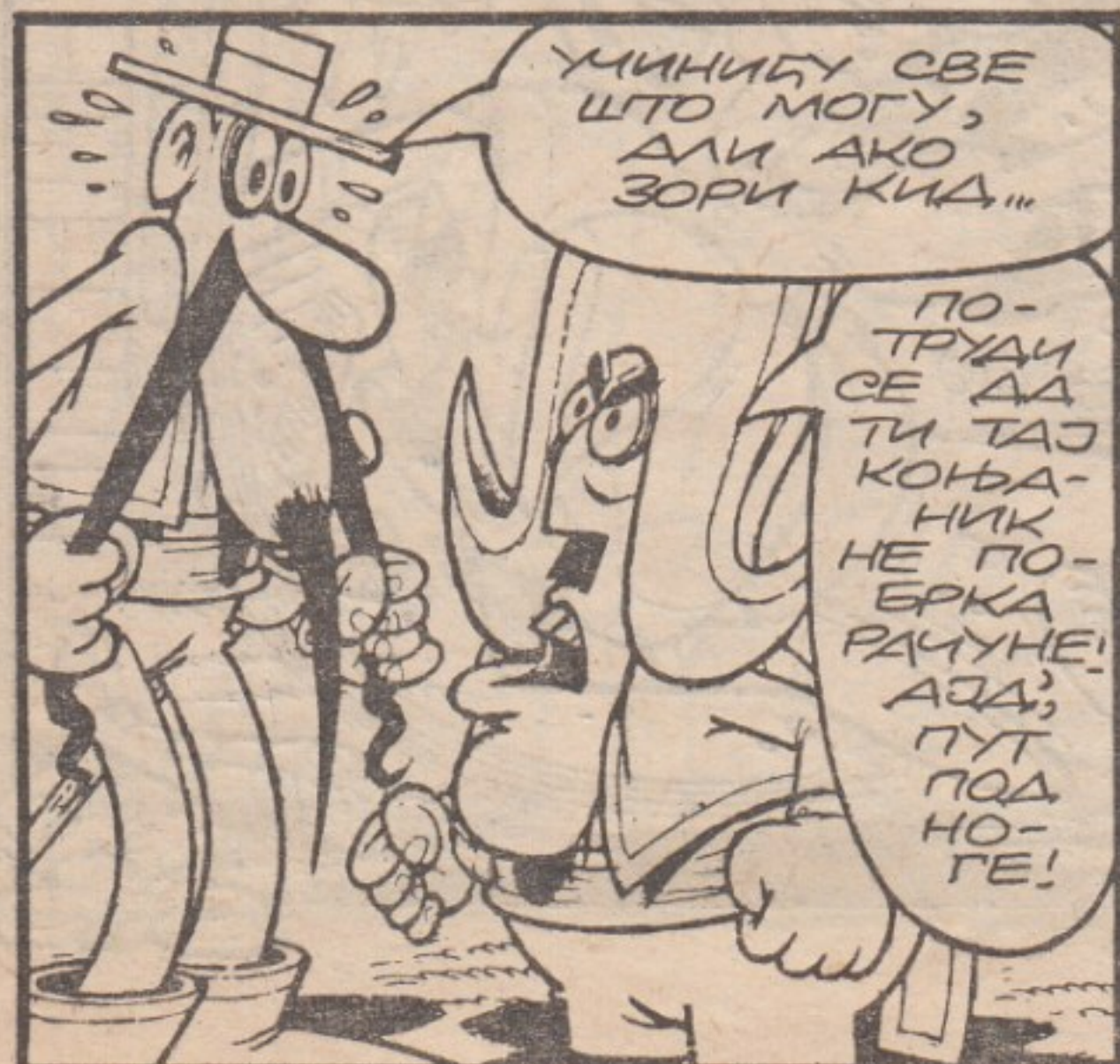
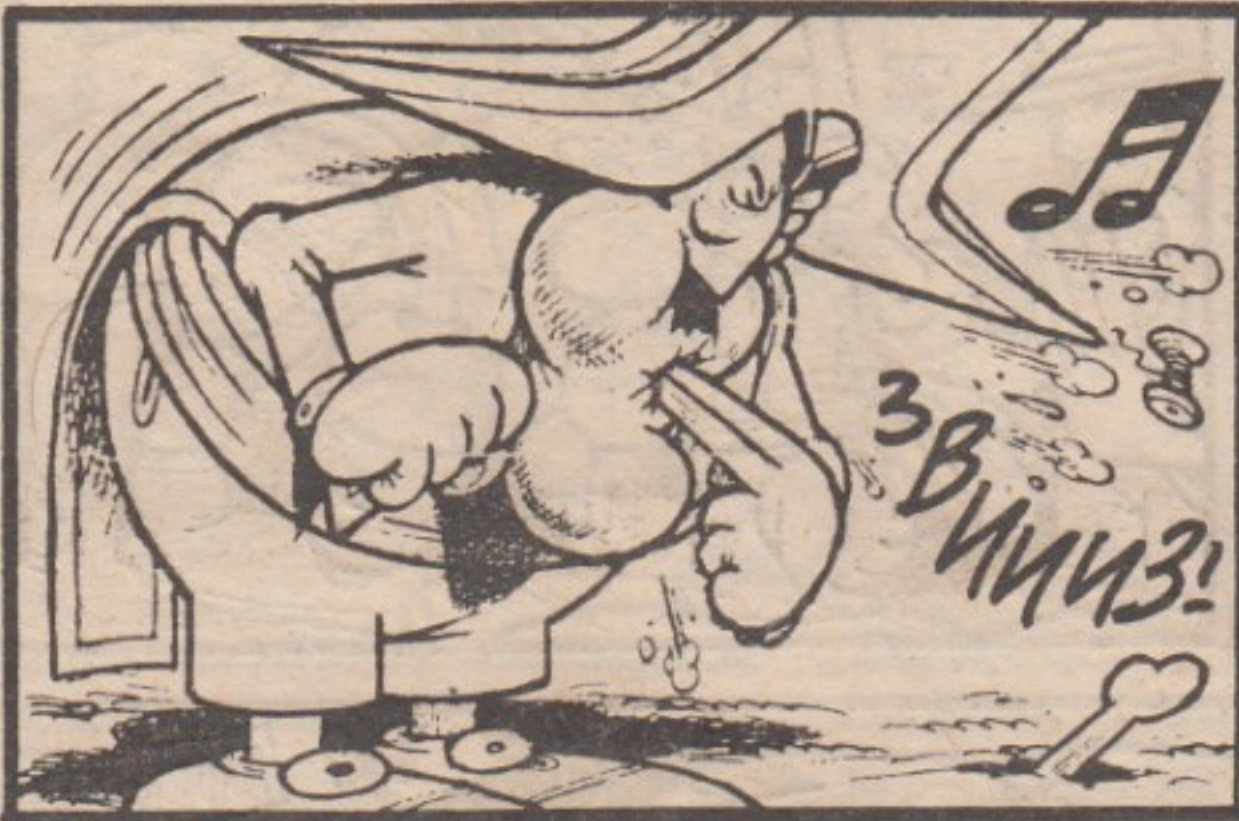
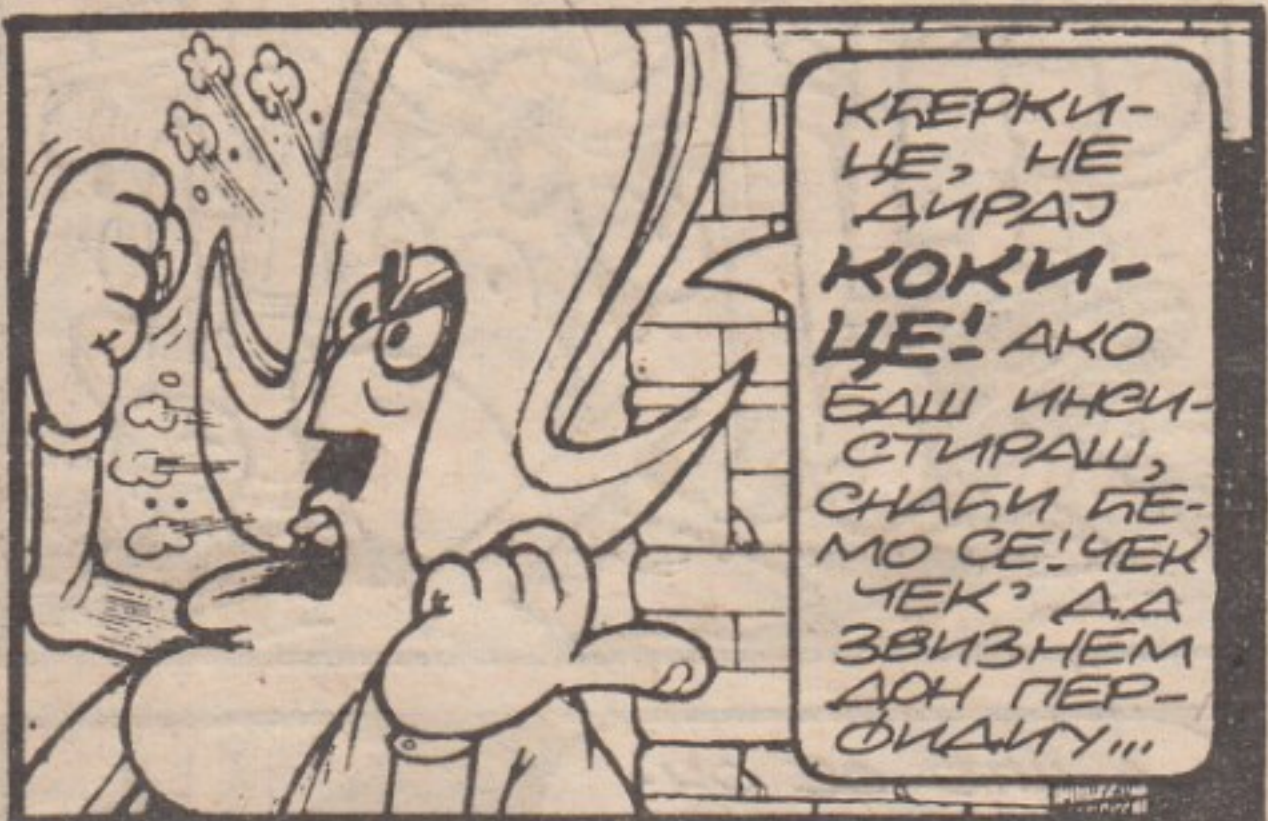
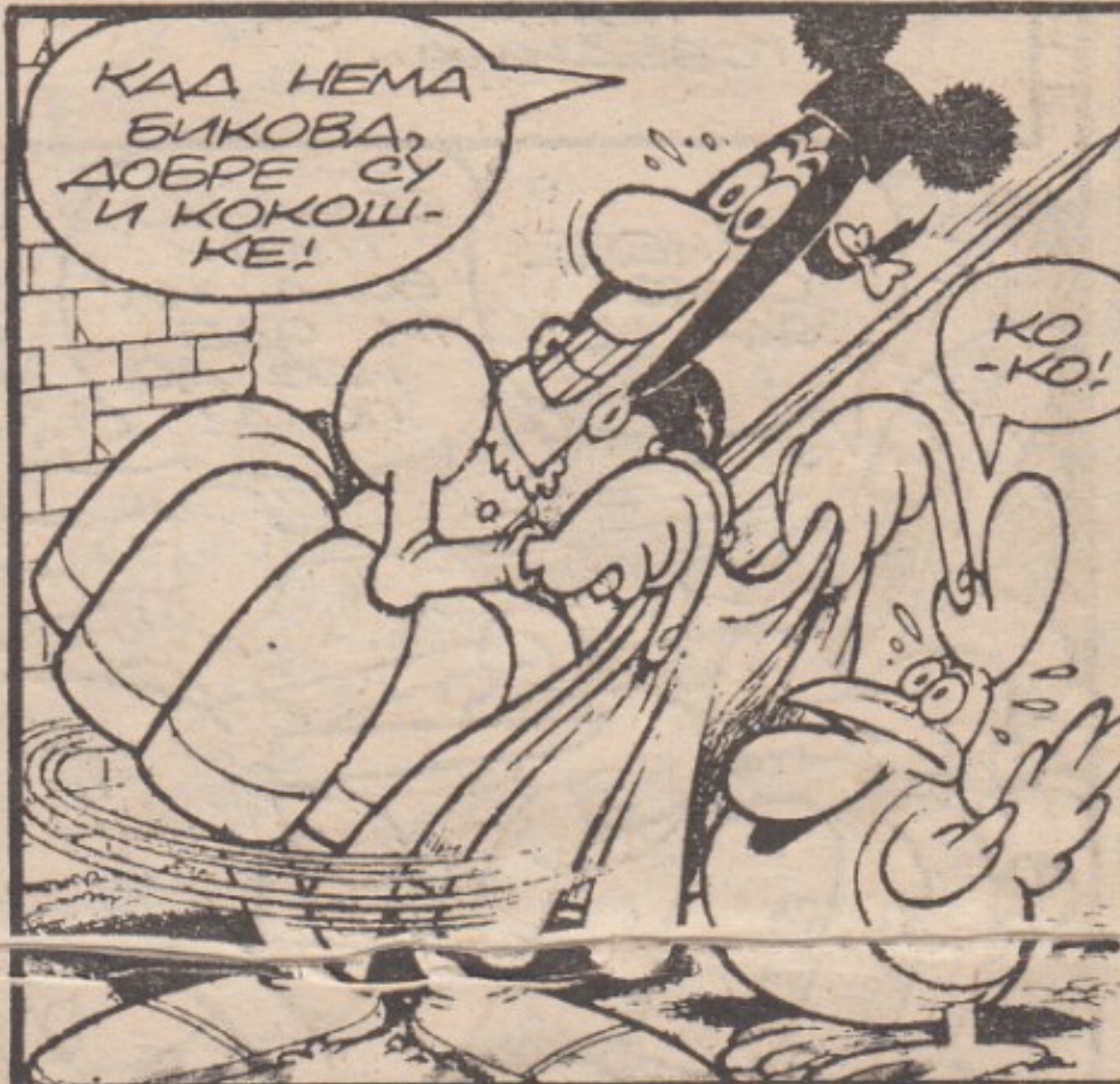
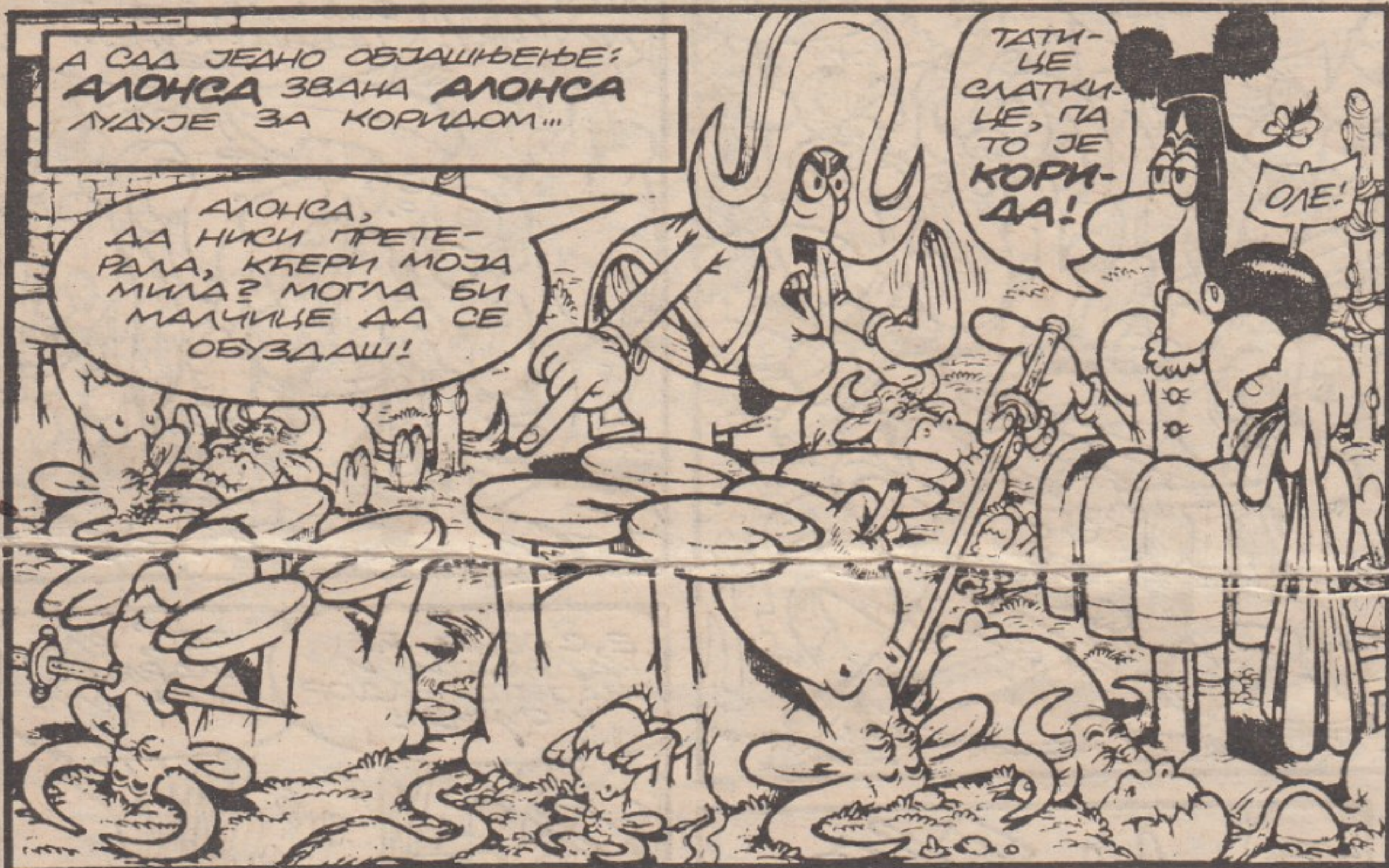

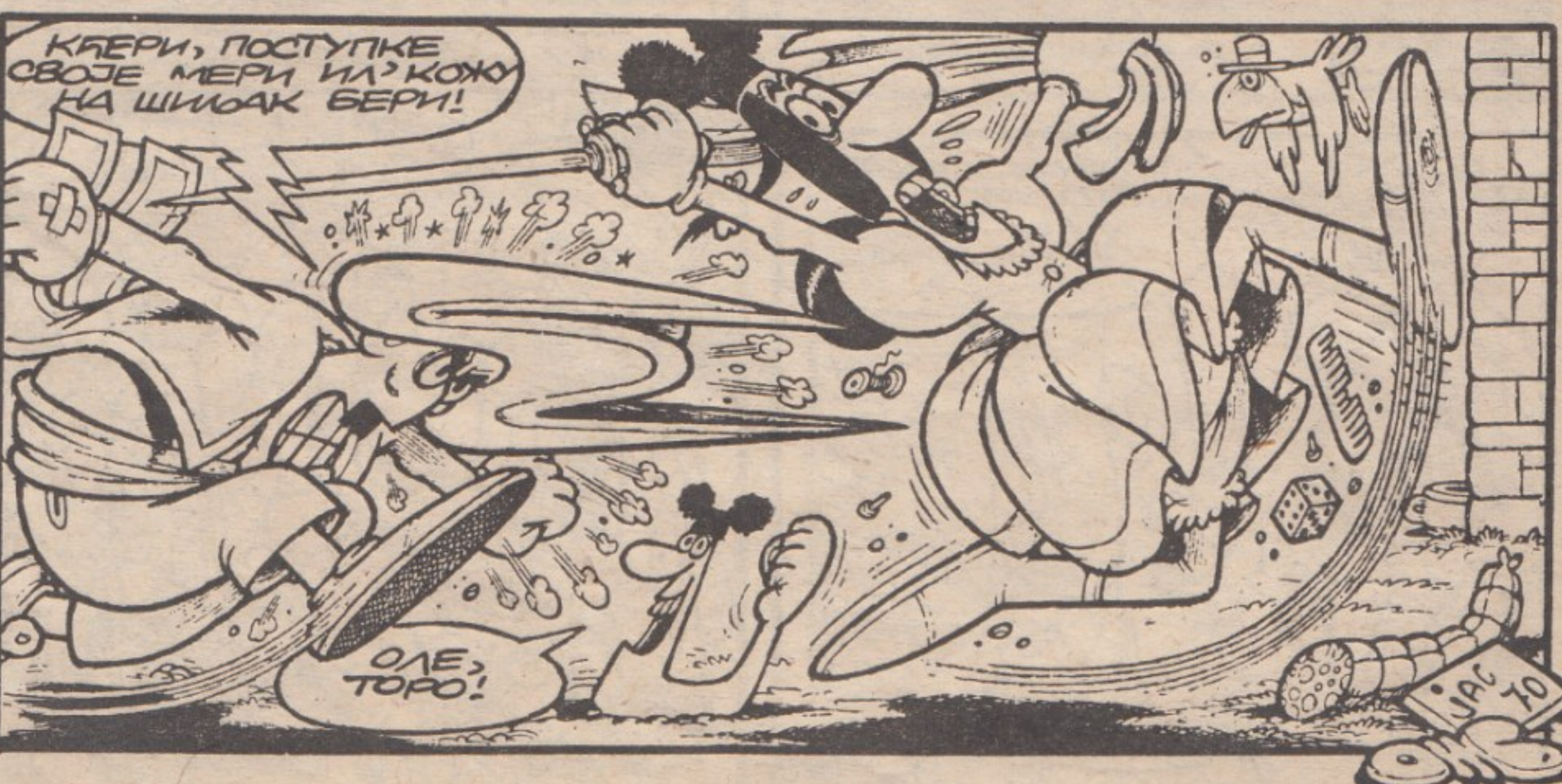
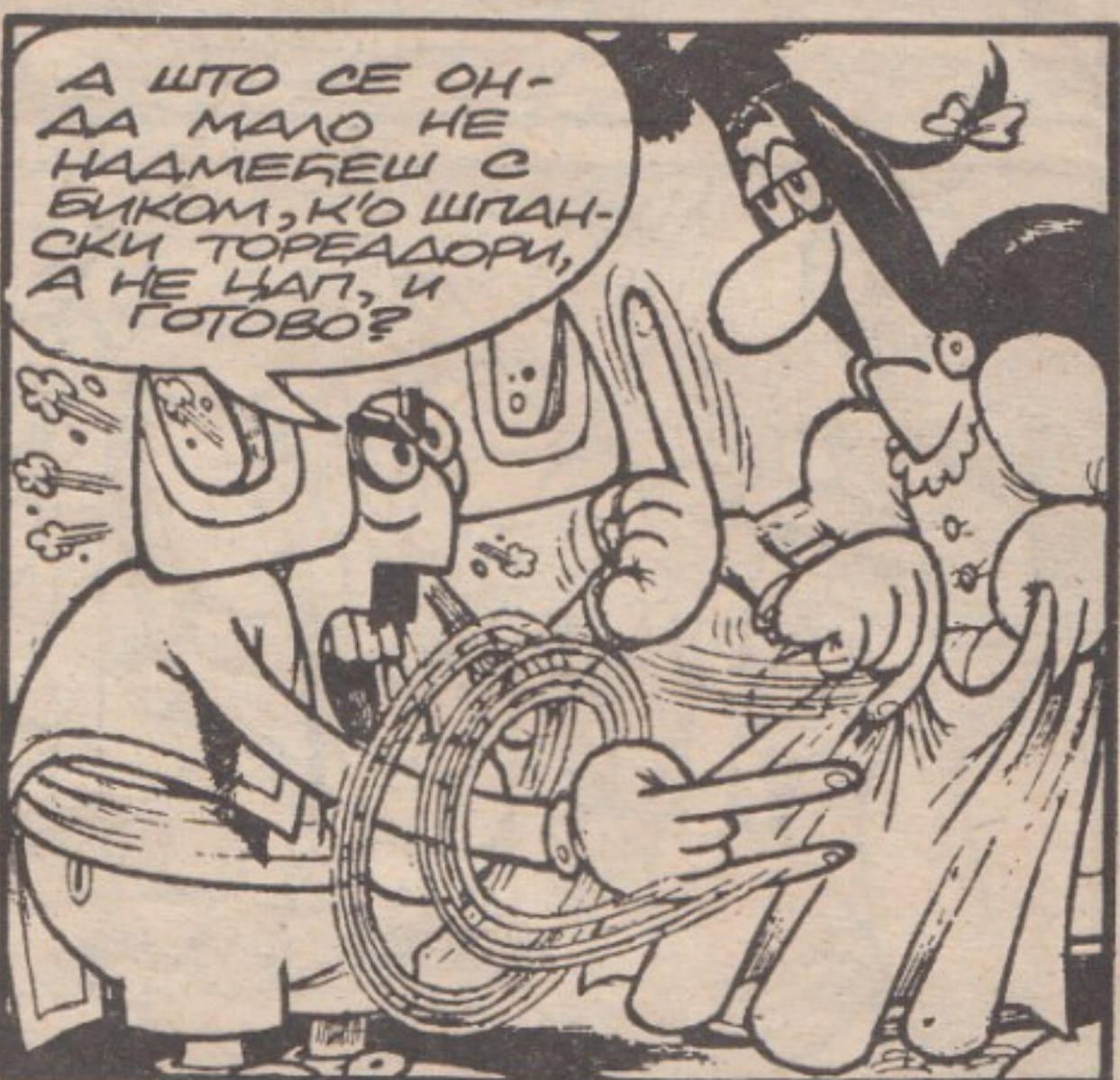
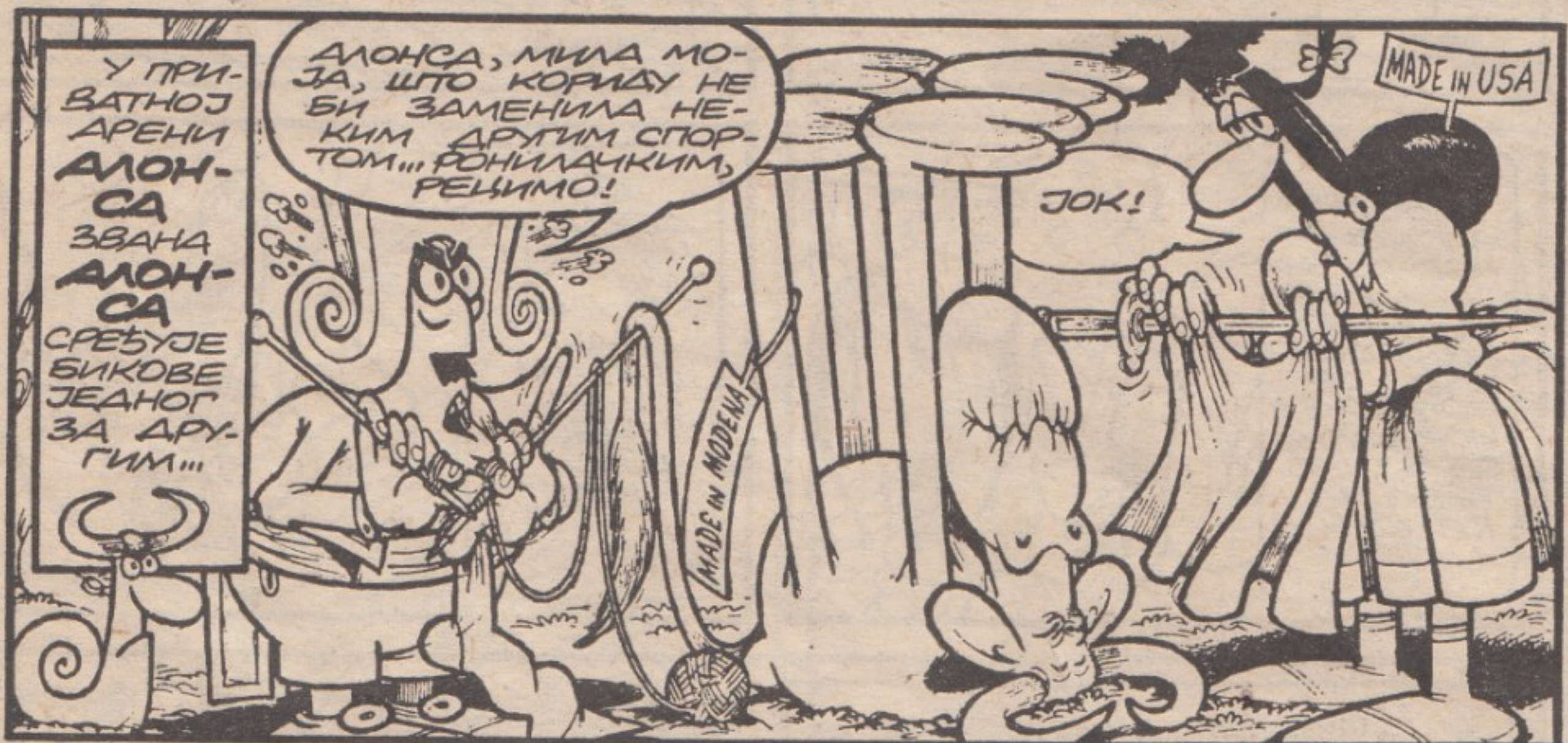
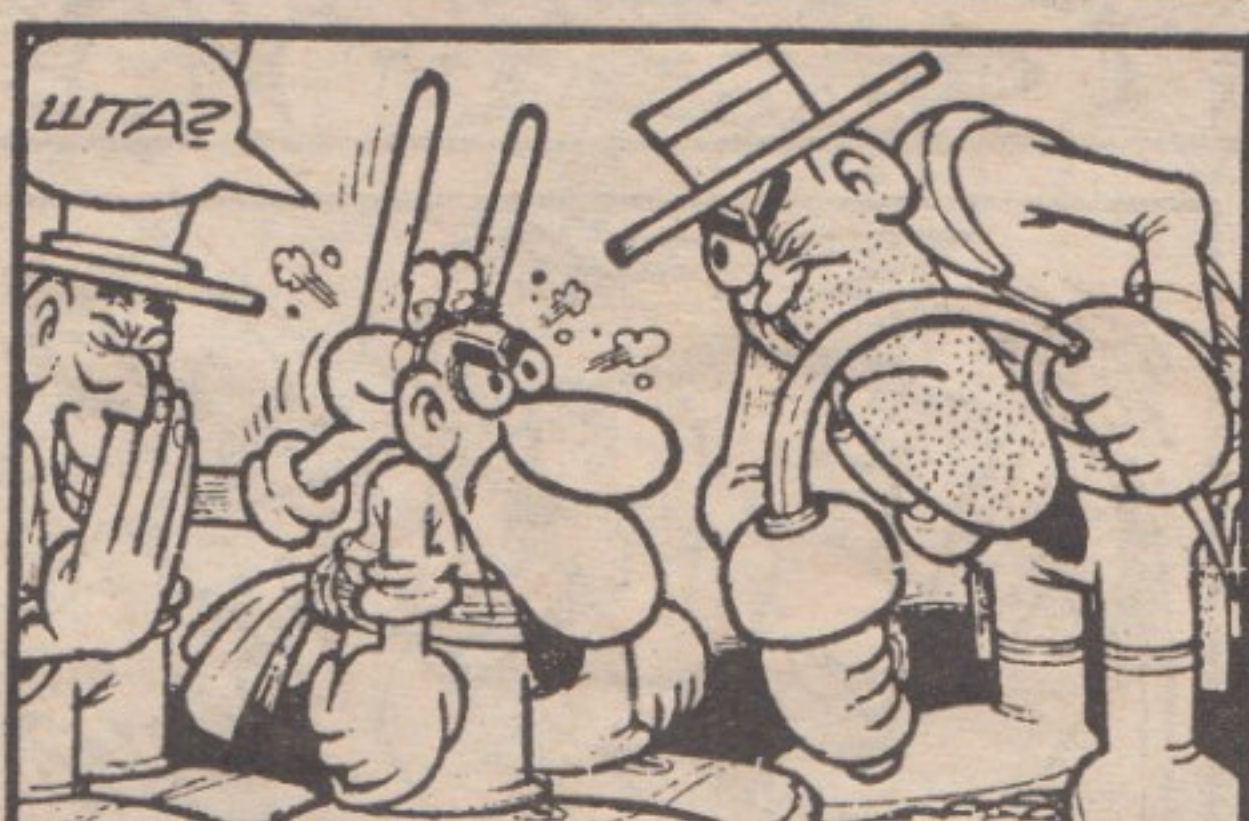
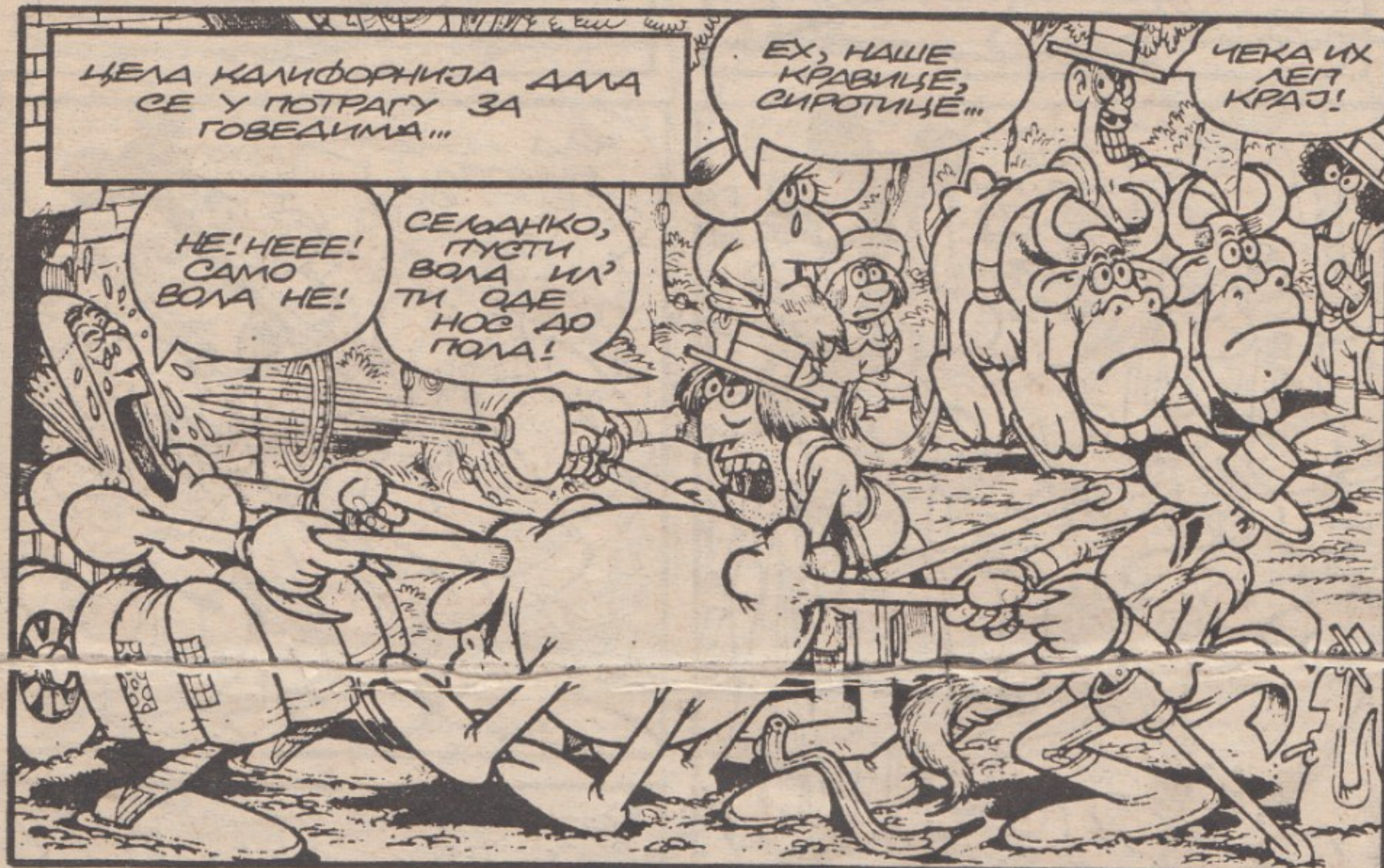
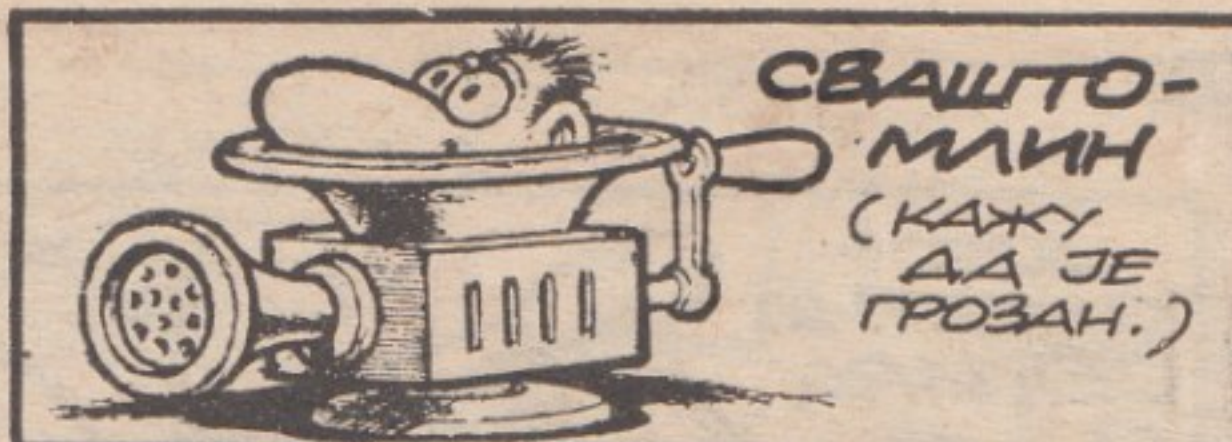
ОПЕТ СИ
ПОБРКАО
СТВАРИ! ЈА САМ
ГАЗДА, А ТИ
СЛУГА! ДА? САД
МИ СЕ ЖУРИ!
ДОНЕСИ МИ
МАЧ, ДОВЕДИ
КОЊА...

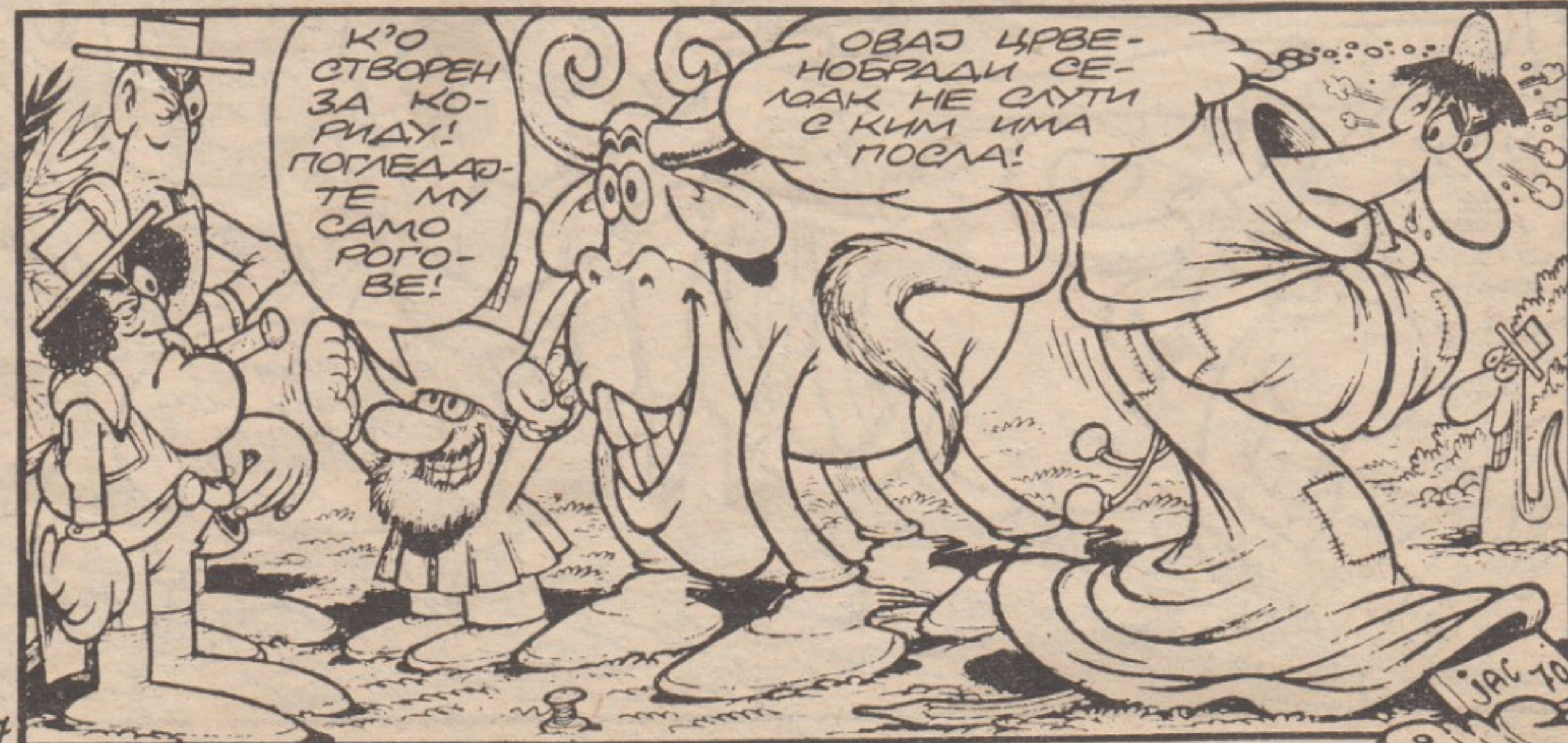
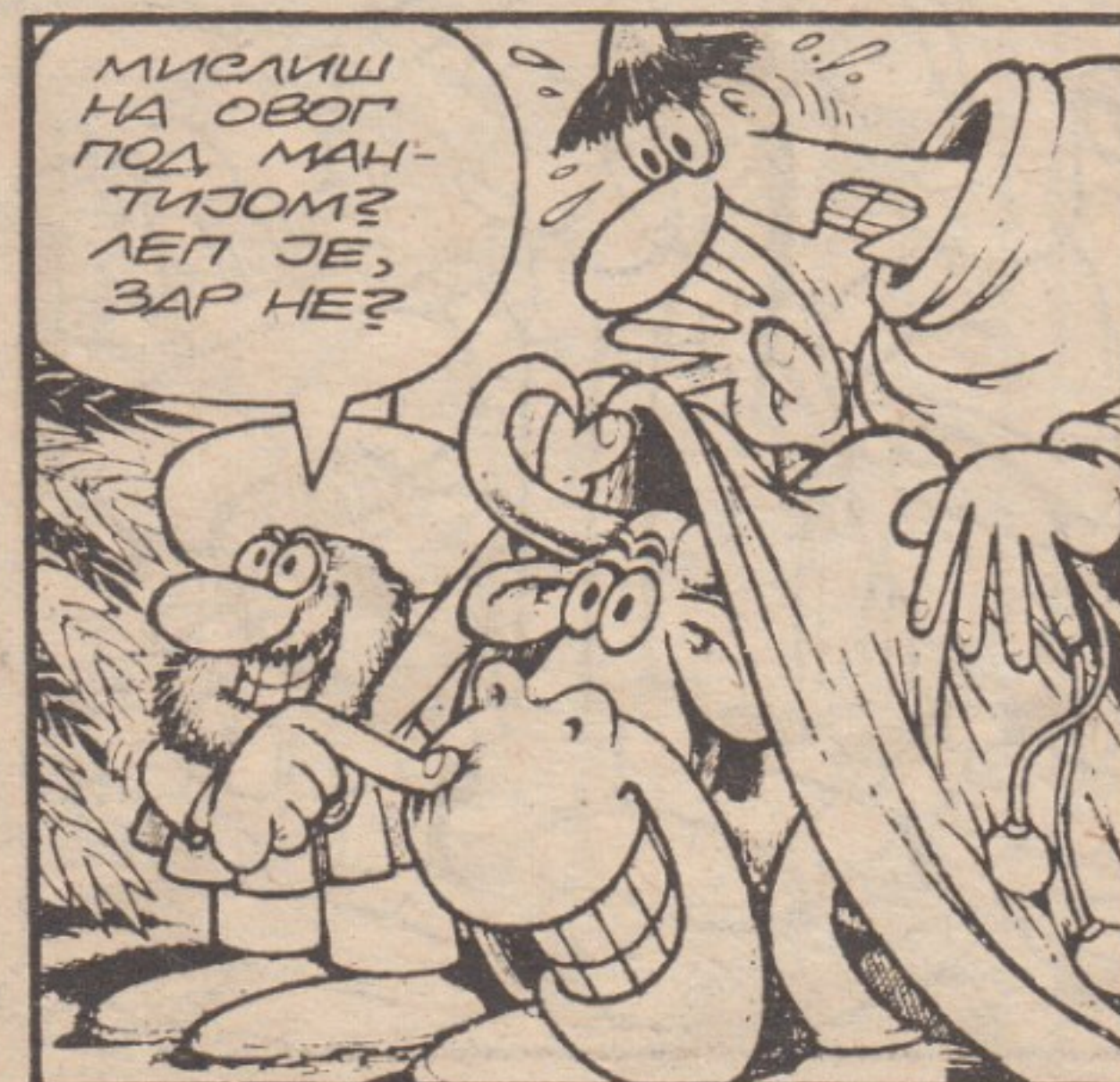
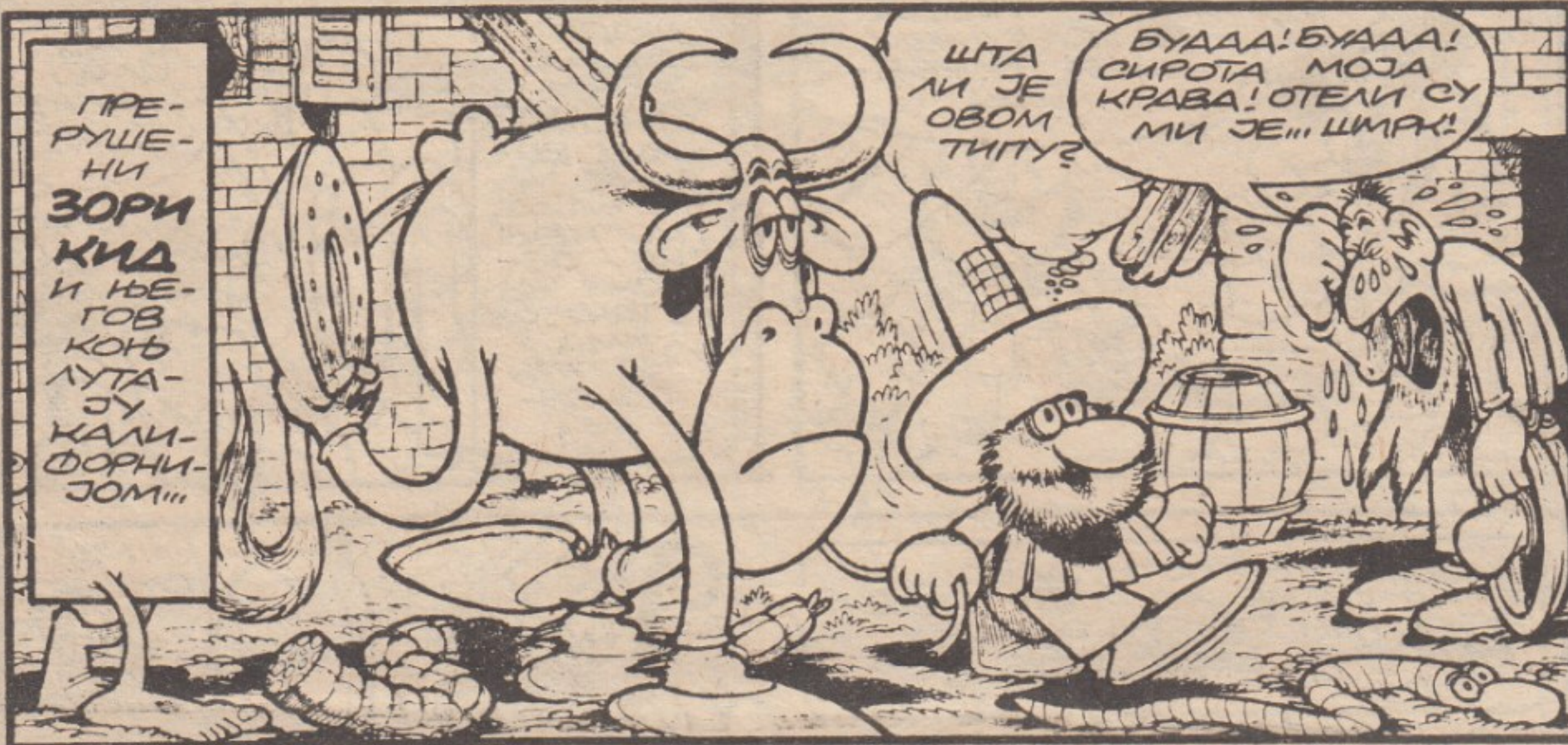
...И
СВЕ
ОСТА-
ЛО!

ЈАСОВИТИ:

КЕНГУР СА БАЛЕАРСКИХ ОСТРВА

(НИШТА ПОСЕБНО, ЈЕР НИКАД НИЈЕ НИ ПОСТОЈАО.)

ДВО-ТРУБА

(СВИРА СЕ САМО ИЗ-НУТРА.)

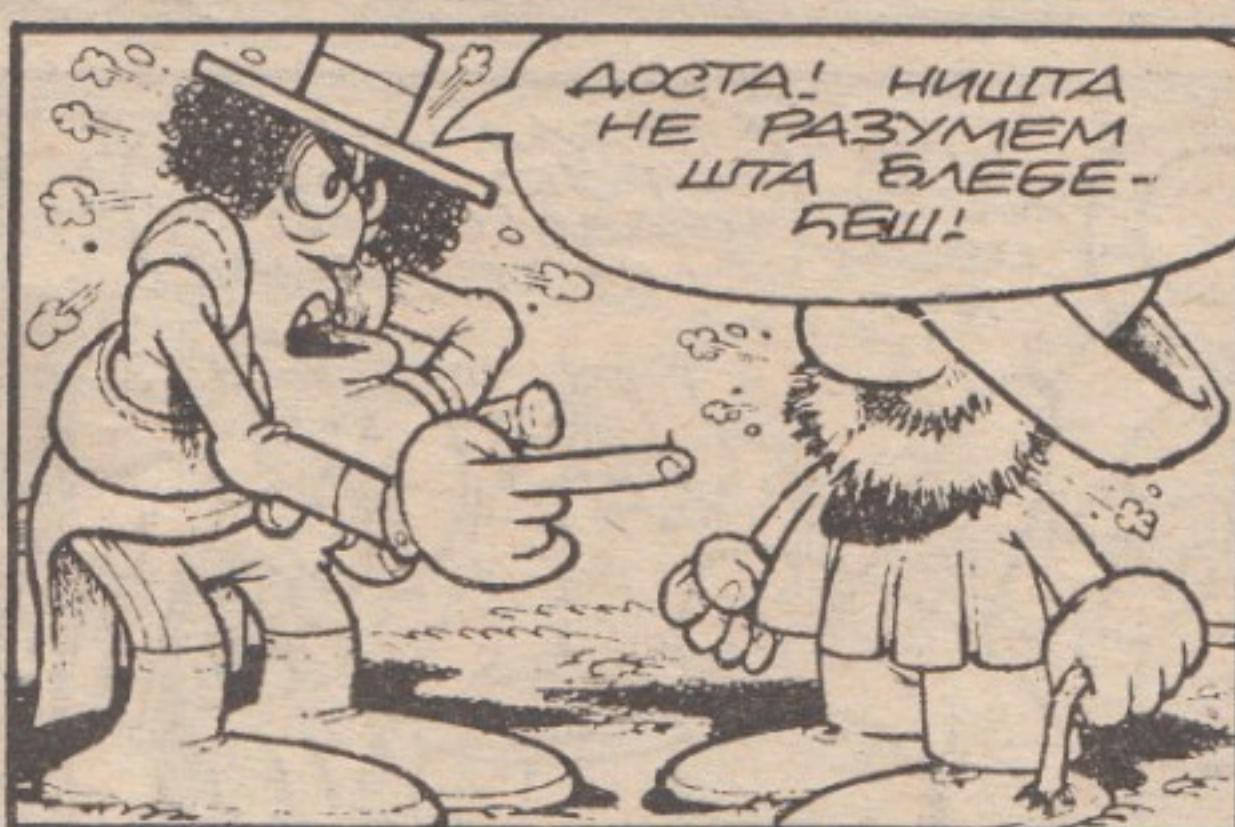

НОСНА ГОНДОЛА

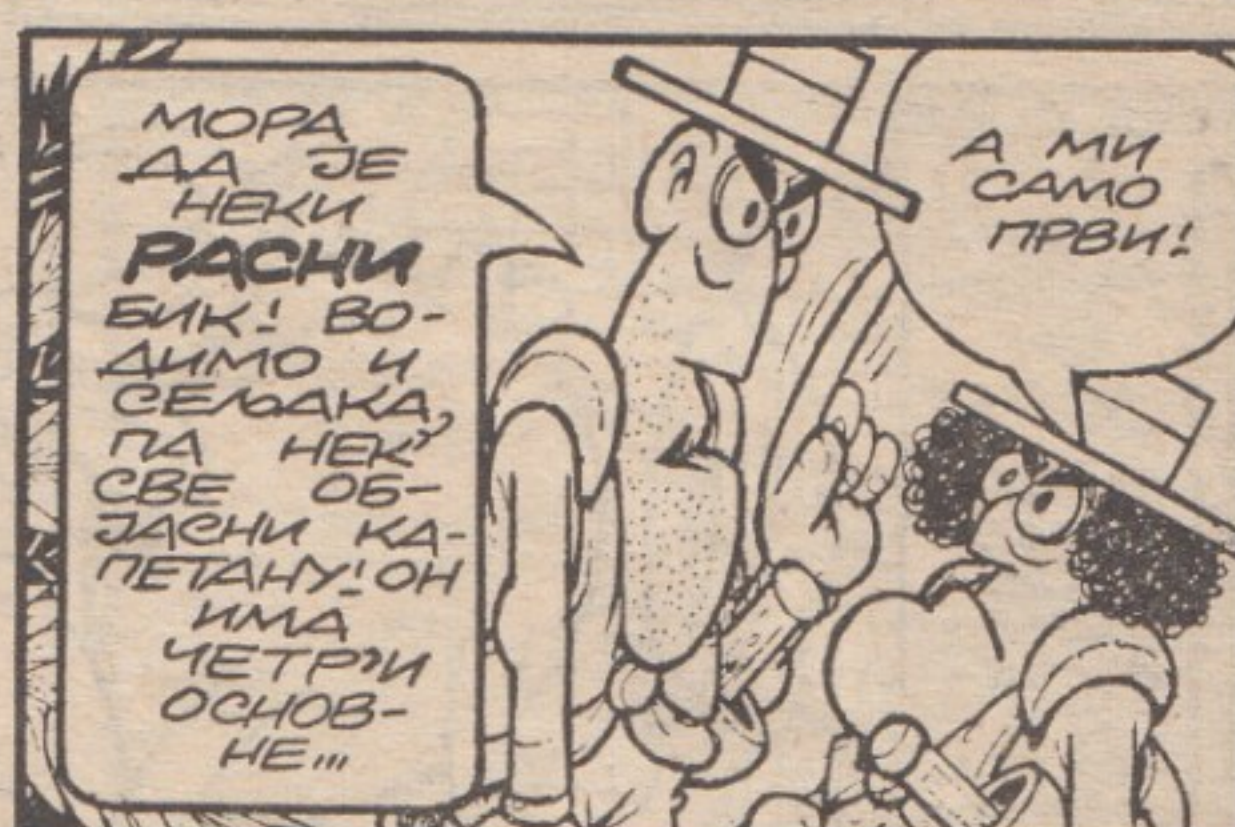
(ДОВИЈА СЕ У ВЕНЕЦИЈИ, СА КИЗЈАВИ-НОМ.)

ГОСПОДО ПАНДУРИ,
ОВАЈ БИК
ЈЕ ОДГОЈЕН
У БАРЦЕЛО-
НИ У МОР-
СКОМ ТЕС-
НАЉУ ПУ-
НОМ УТВА-
РА, ГДЕ ЖИ-
ВОТНИ УС-
ЛОВИ ОБЕЗ-
БЕЗУЈУ
ОПТИМАЛ-
НЕ РЕЗО-
НАНЦЕ,
ДА БИ
БЕТА
ЗРАЦИ ПО-
ВОЈНО УТИ-
ЦАЛИ НА
МУЛТИПЛИ-
КАЦИЈУ БЕ-
ЛИЈА...

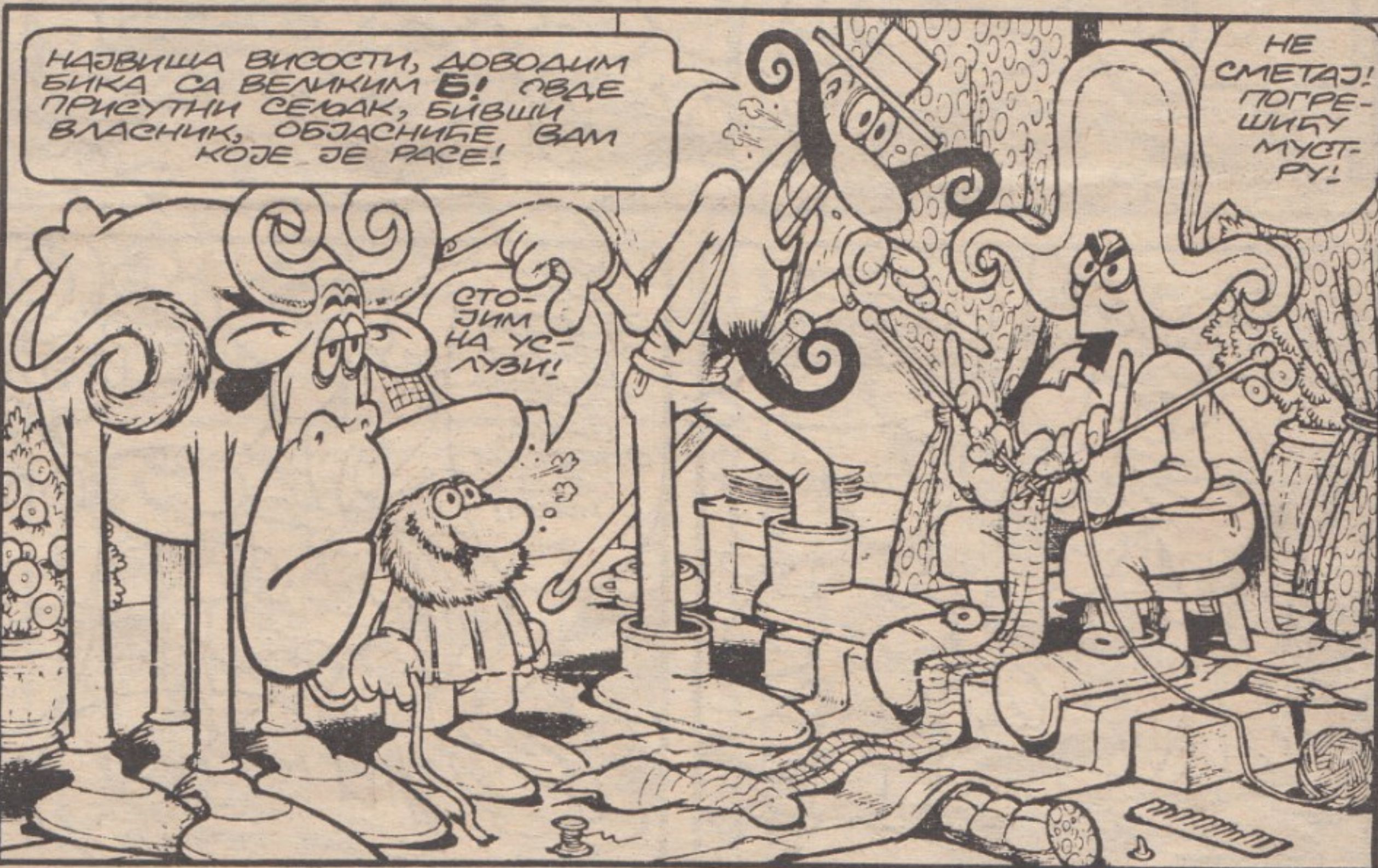

ДОСТА! НИШТА
НЕ РАЗУМЕМ
ШТА БЛЕБЕ-
БЕШ!

МОРА
ДА ЈЕ
НЕКИ
РАСНИ
БИК! ВО-
ДИМО Ч
СЕЈАКА,
ПА НЕК'
СВЕ ОБ-
ЈАСНИ КА-
ПЕТАНУ! ОН
ИМА
ЧЕТРИ
ОСНОВ-
НЕ...

А МИ
САМО
ПРВИ!

НАЈВИША ВИСОСТИ, ДОВОДИМ
БИКА СА ВЕЛИКИМ Б! ОВДЕ
ПРИСУТНИ СЕЈАК, БИВШИ
ВЛАСНИК, ОБЈАСНИТЕ ВАМ
КОЈЕ ЈЕ РАСЕ!

НЕ
СМЕТАЈ!
ПОГРЕ-
ШИЉУ
МУСТ-
РУ!

...ОДГАЈАН
У КЛАНЦУ
ПУНОМ
УТВАРА
И ФИЈУКА
БЕТРА
ГДЕ ЖИ-
ВОТНИ
УСЛОВИ...

ПОШТО
НИ КА-
ПЕТАН
НИШТА
НИЈЕ
ОХВА-
ТИО,
ПРЕУ-
ШЕНИ
БИК
И СЕ-
ЈАК
ОДВЕ-
ДЕНИ
СУ
ПРЕД
ТУ.
ВЕР-
НЕРА
КАЛИ-
ФОРНИ-
ЈЕ...

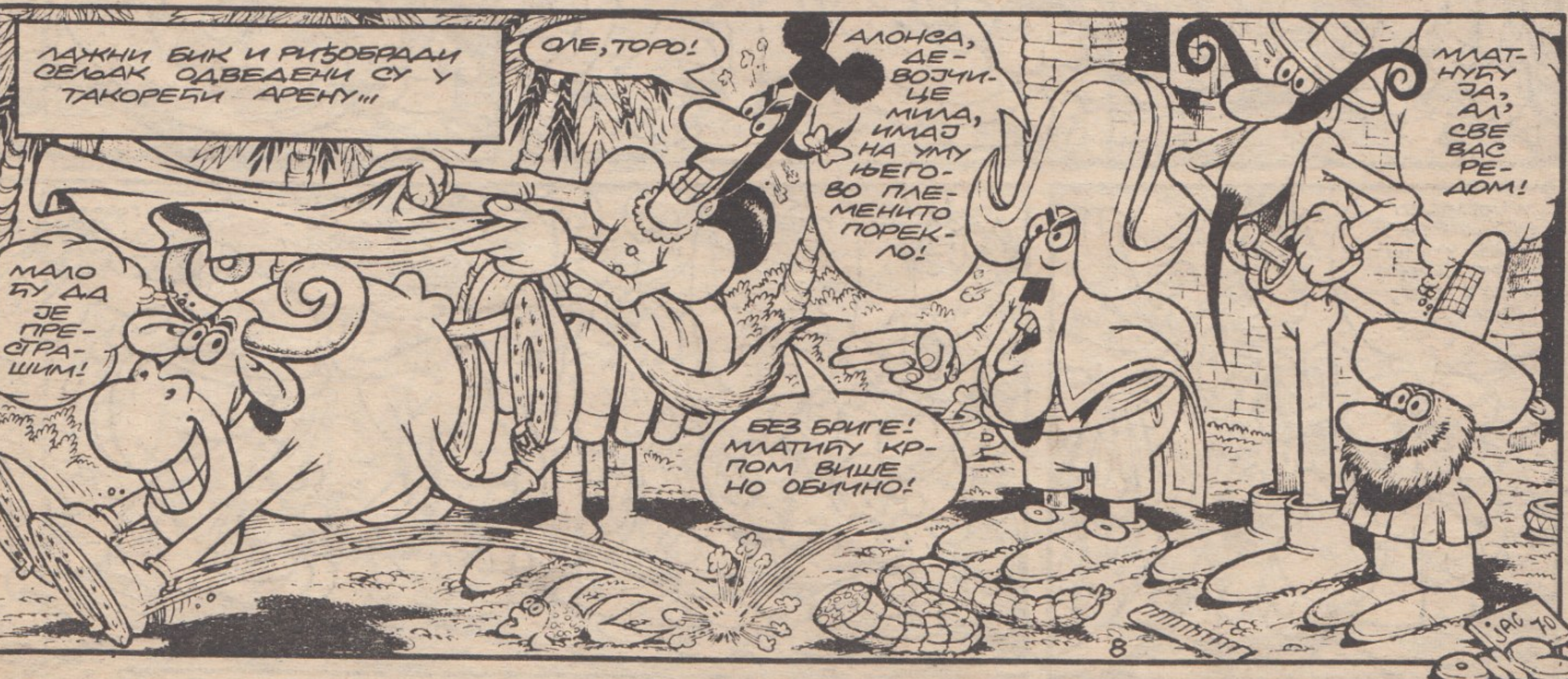
...БИК ЈЕ ОДГАЈАН
У БАРЦЕЛОНИ,
У МОРСКОМ
ТЕСНАЉУ ПУНОМ
УТВАРА, ГДЕ
ЖИВОТНИ УСЛО-
ВИ ОБЕЗБЕЂУ-
ЈУ...

...МАКСИМАЛНЕ
РЕЗОНАНЦЕ, ДА
БИ БЕТА ЗРАЦИ
ПОВОЈНО
УТИЦАЛИ НА
МУЛТИПЛИКА-
ЦИЈУ БЕЛИЈА...

ТИШИНА!
ЈЕ 1° ЗА КО-
РИДУ ИЛ'
НИЈЕ? АКО
ЈЕСТЕ, ПРАВАЦ
АРЕНА!

ЛАЖНИ БИК И РИЗБОБРАДИ
СЕЈАК ОДВЕДЕНИ СУ У
ТАКОРЕБИ АРЕНУ...

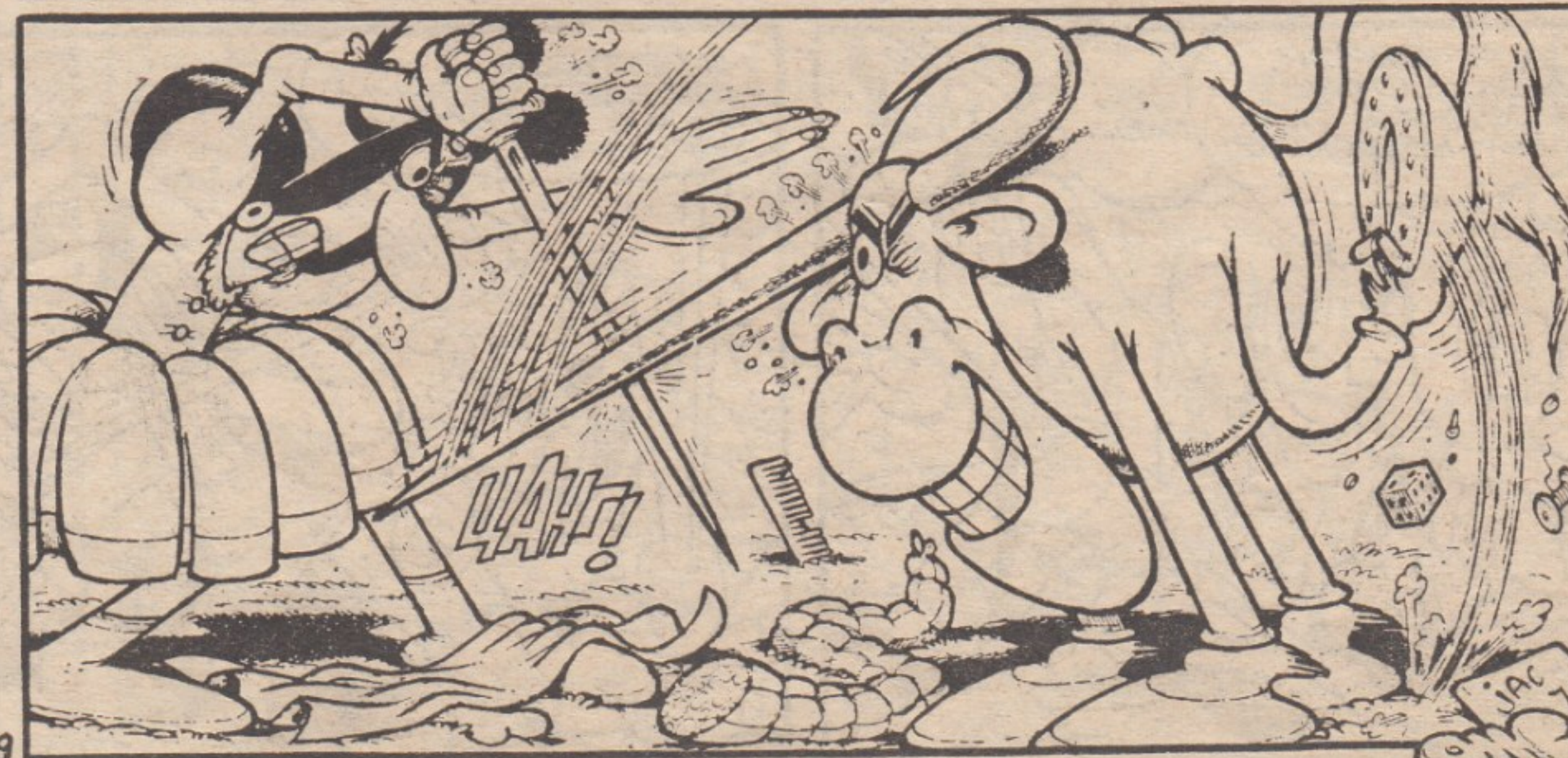
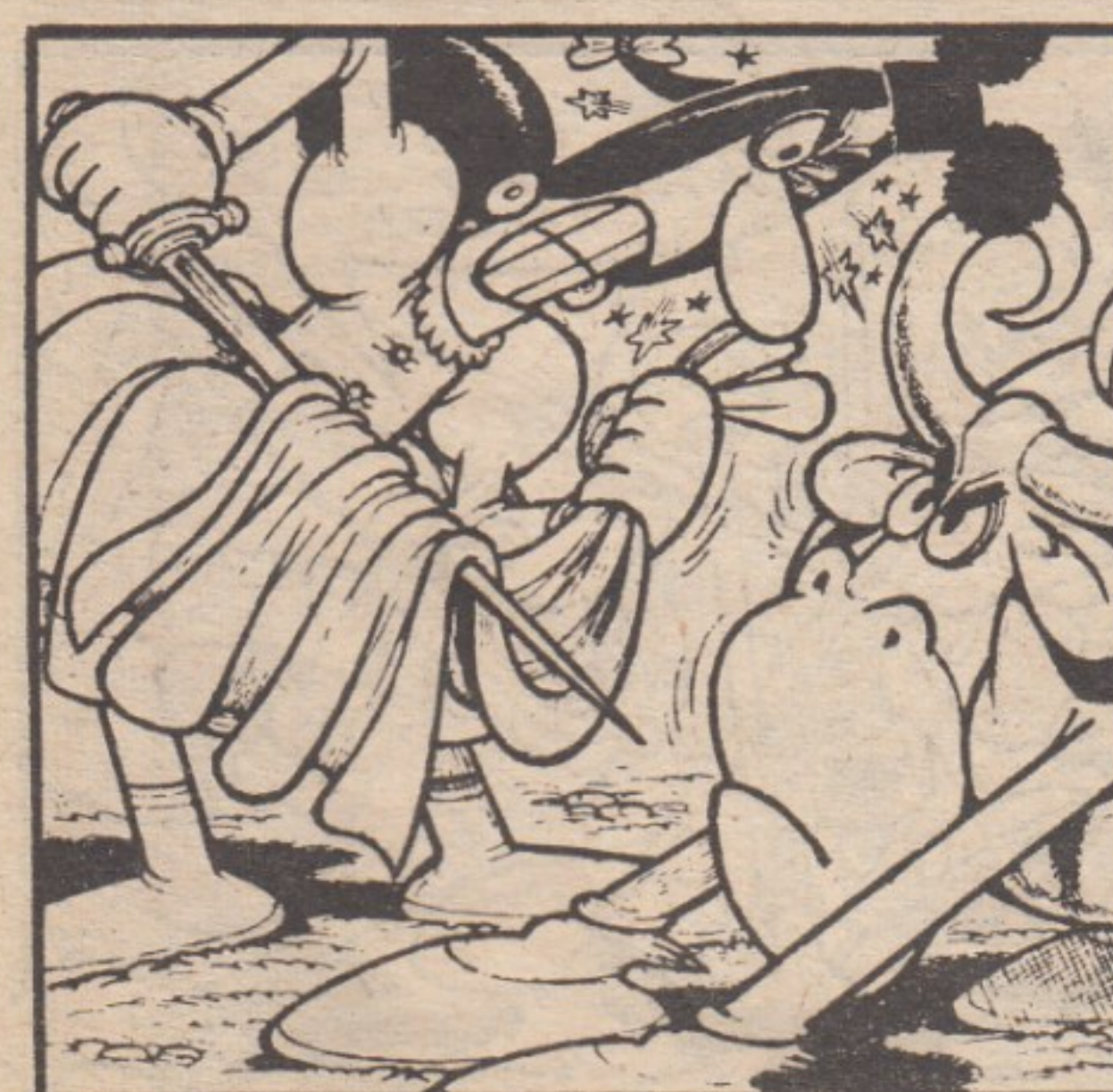
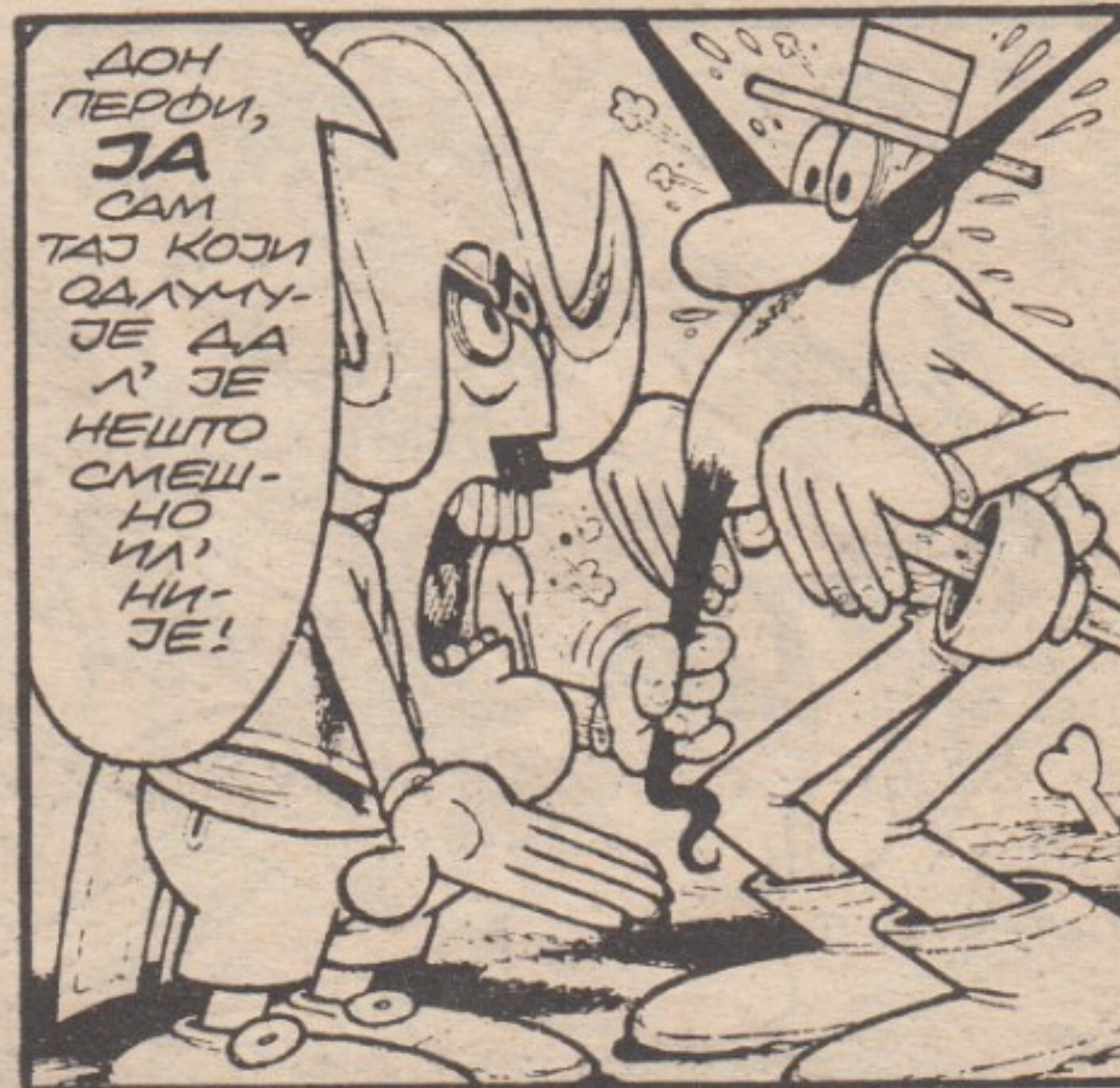
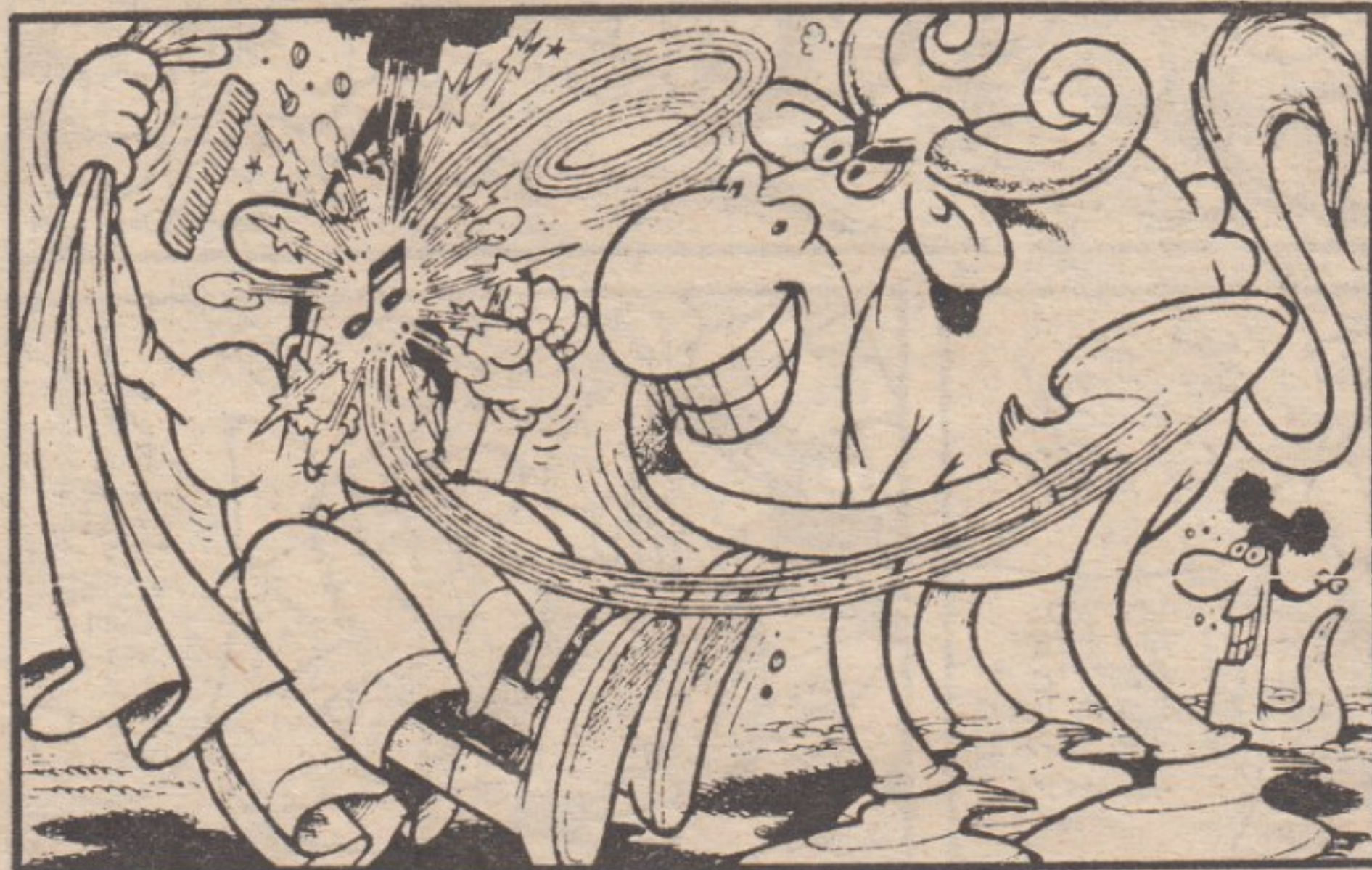
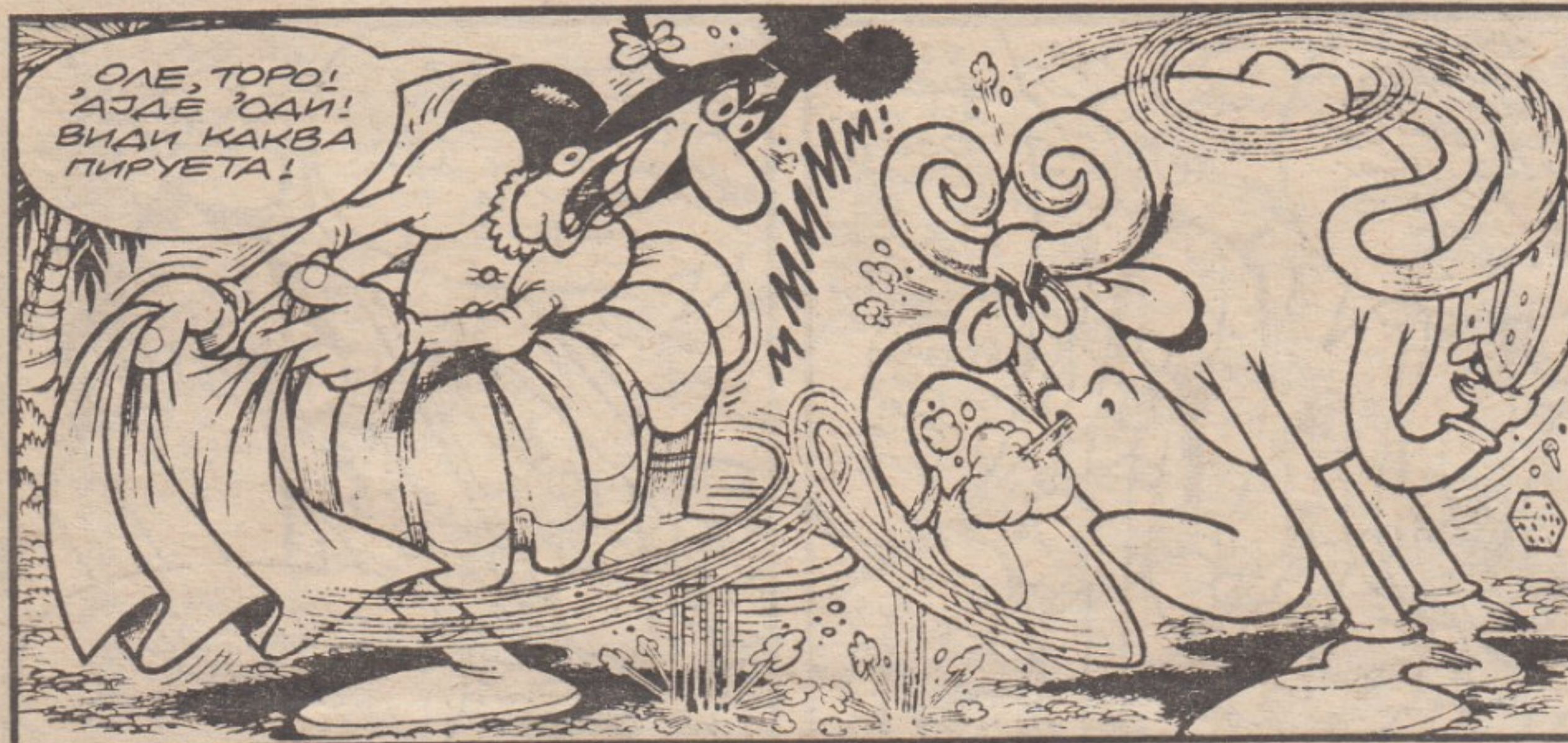
ОЛЕ, ТОРО!

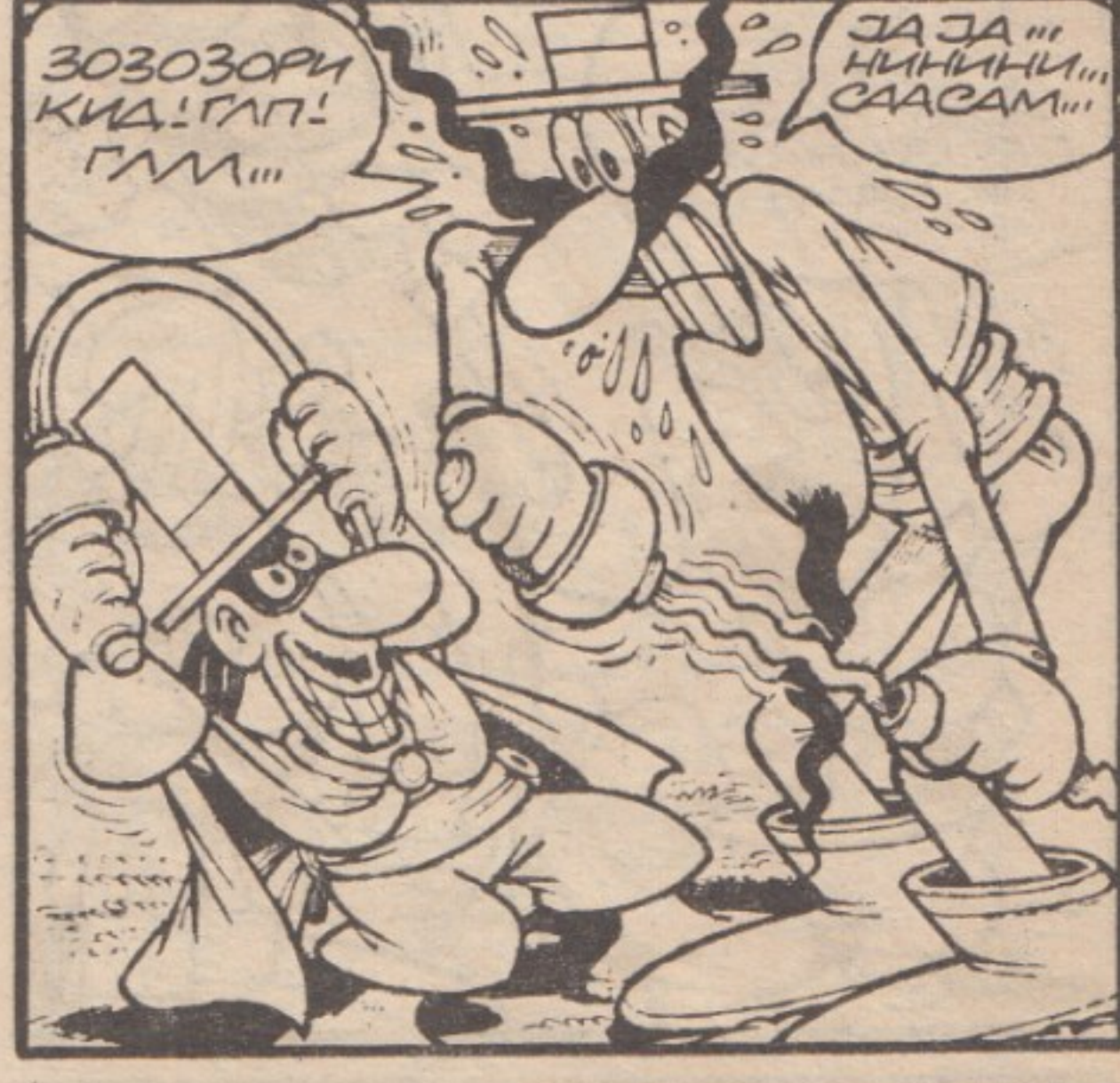
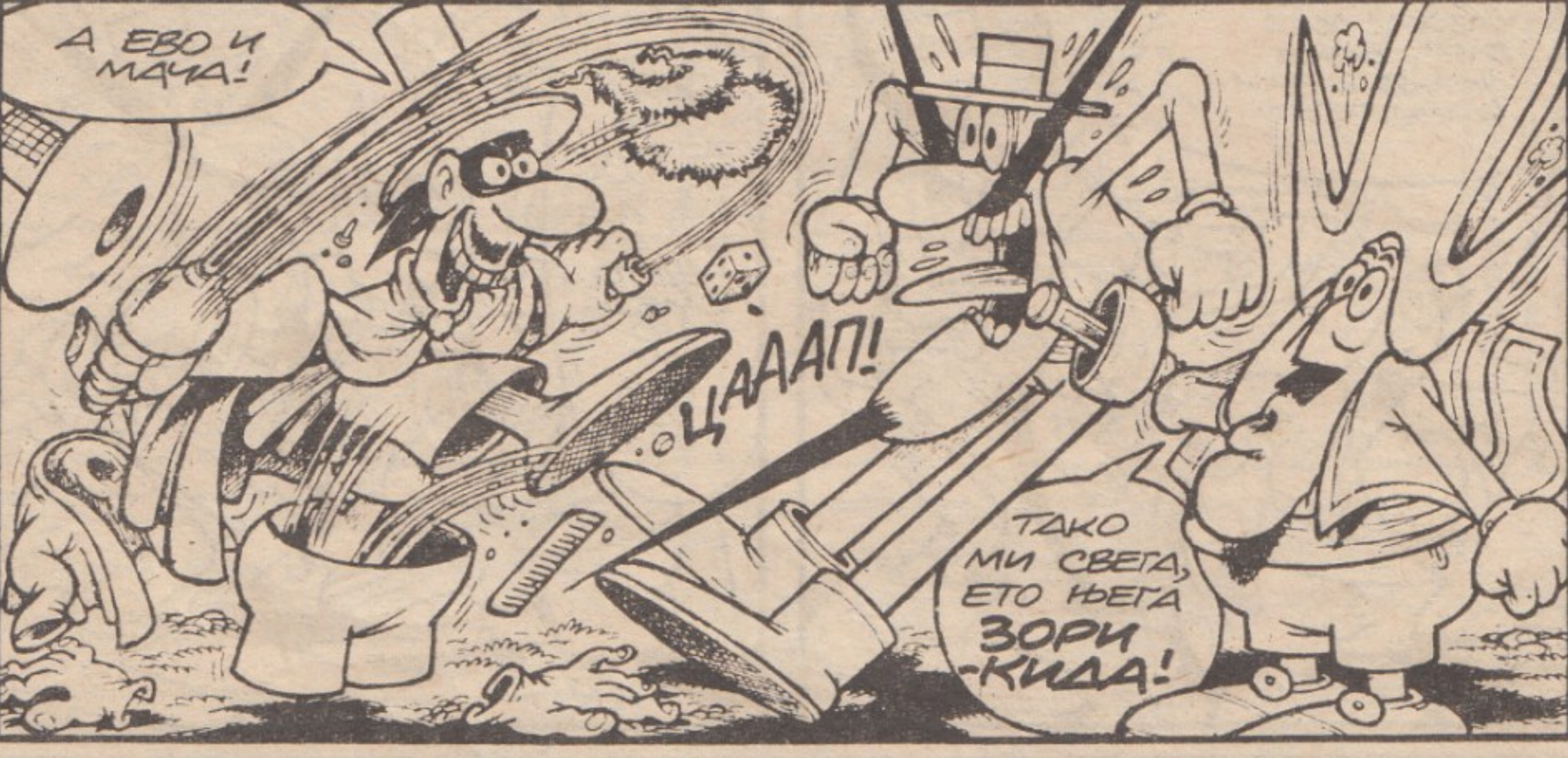
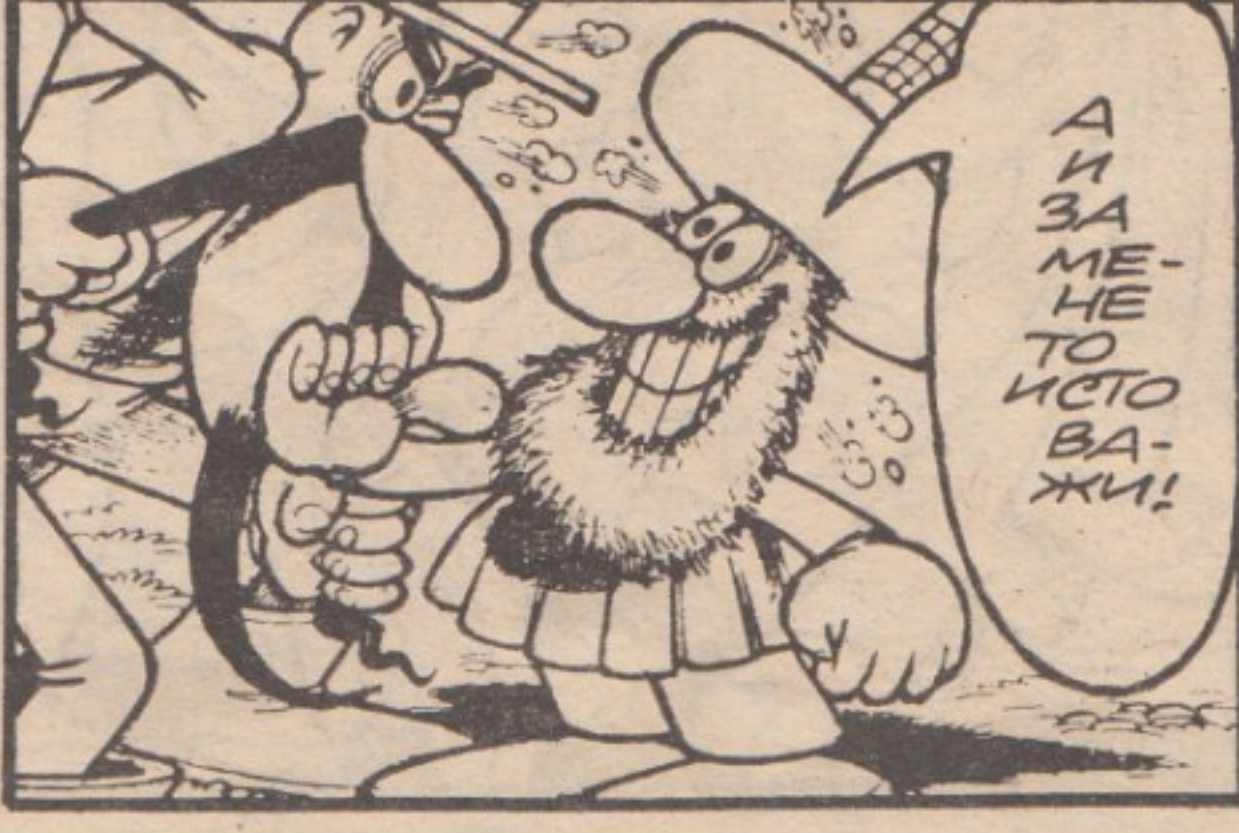
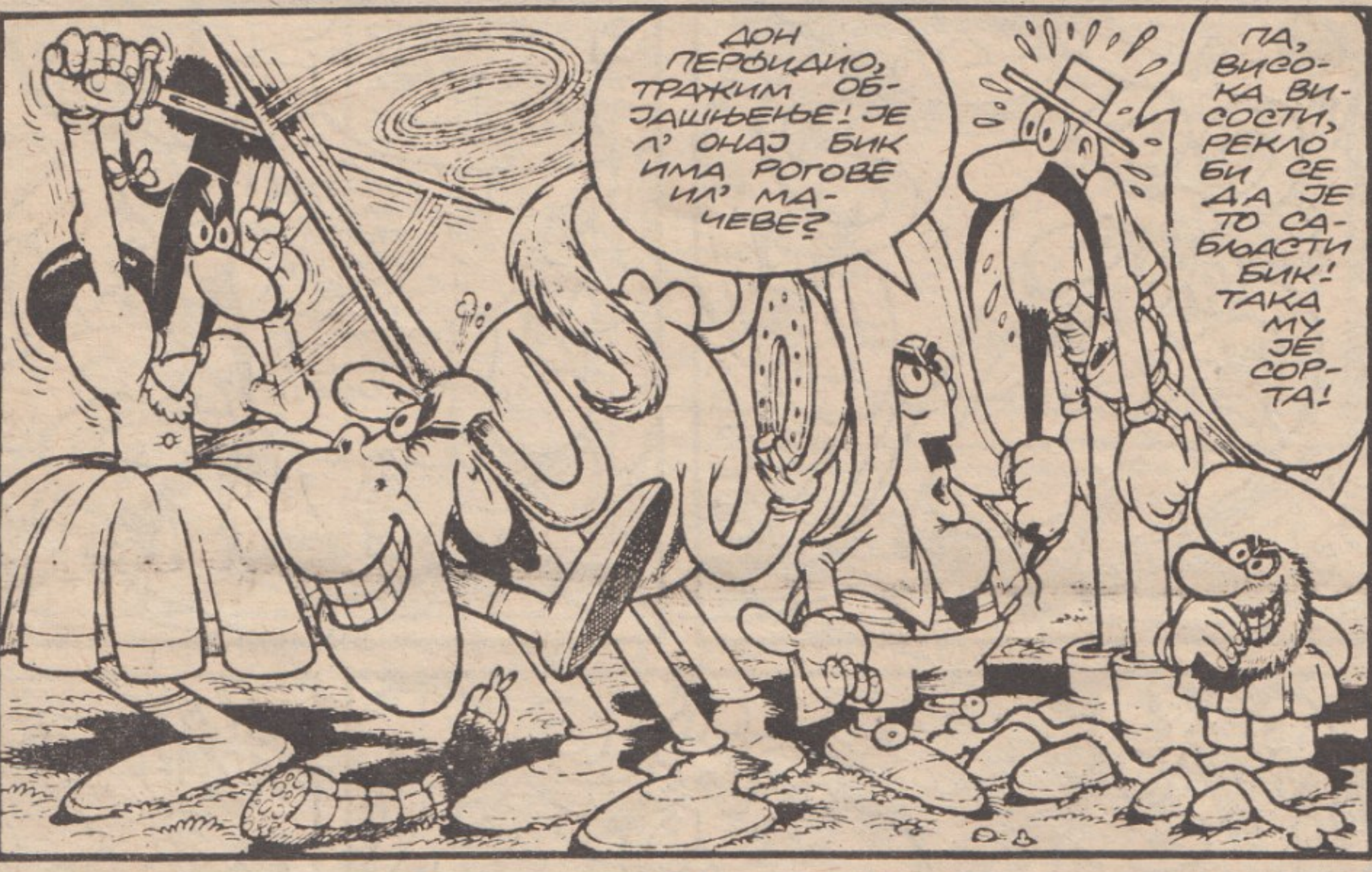
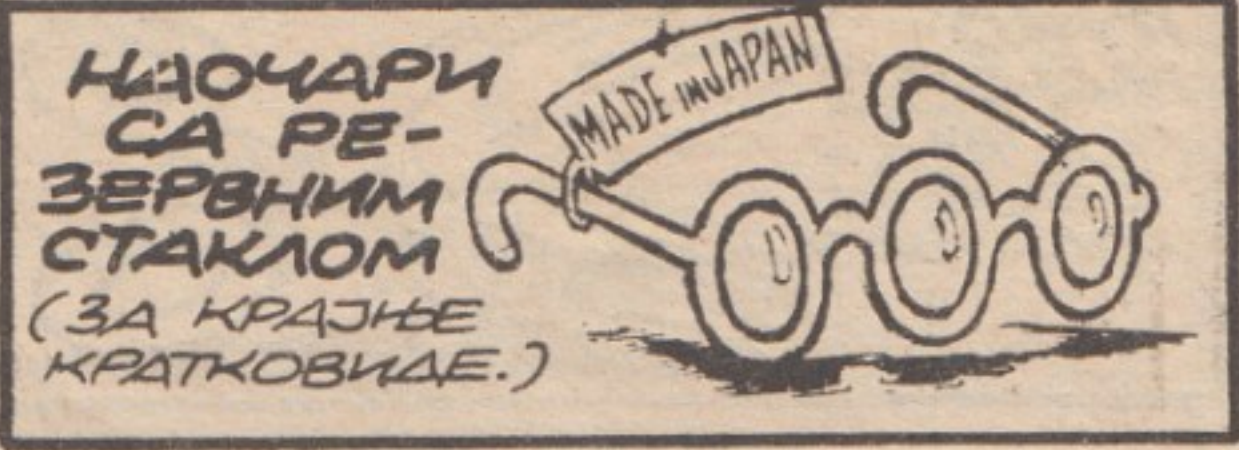
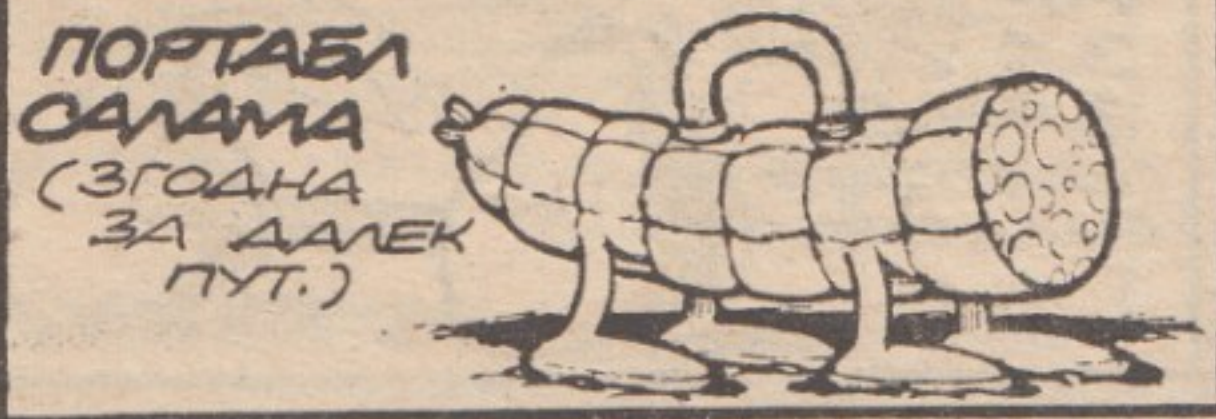
АЛОНСА,
ДЕ-
ВОЈЧИ-
ЦЕ
МИЛА,
ИМАЈ
НА УМУ
ЊЕГО-
ВО ПЛЕ-
МЕНИТО
ПОРЕК-
ЛО!

МАТ-
НУЉУ
ЈА, АЛ'
СВЕ
ВАС
РЕ-
ДОМ!

МАЛО
БУ ДА
ЈЕ
ПРЕ-
СТРА-
ШНИМ!

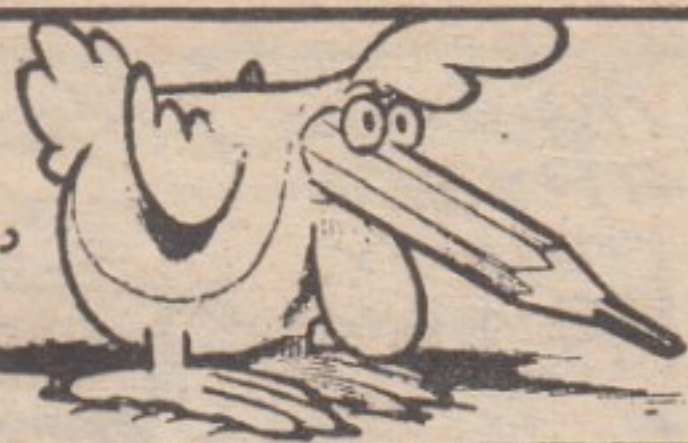
БЕЗ БРИГЕ!
МАТИЈУ КР-
ПОМ ВИШЕ
НО ОБИЧНО!

ПИСАЋА КОКОШ

(КАД КЛУЦА,
ОСТАВЉА
ТАЧКАСТЕ
ТРАГОВЕ.)

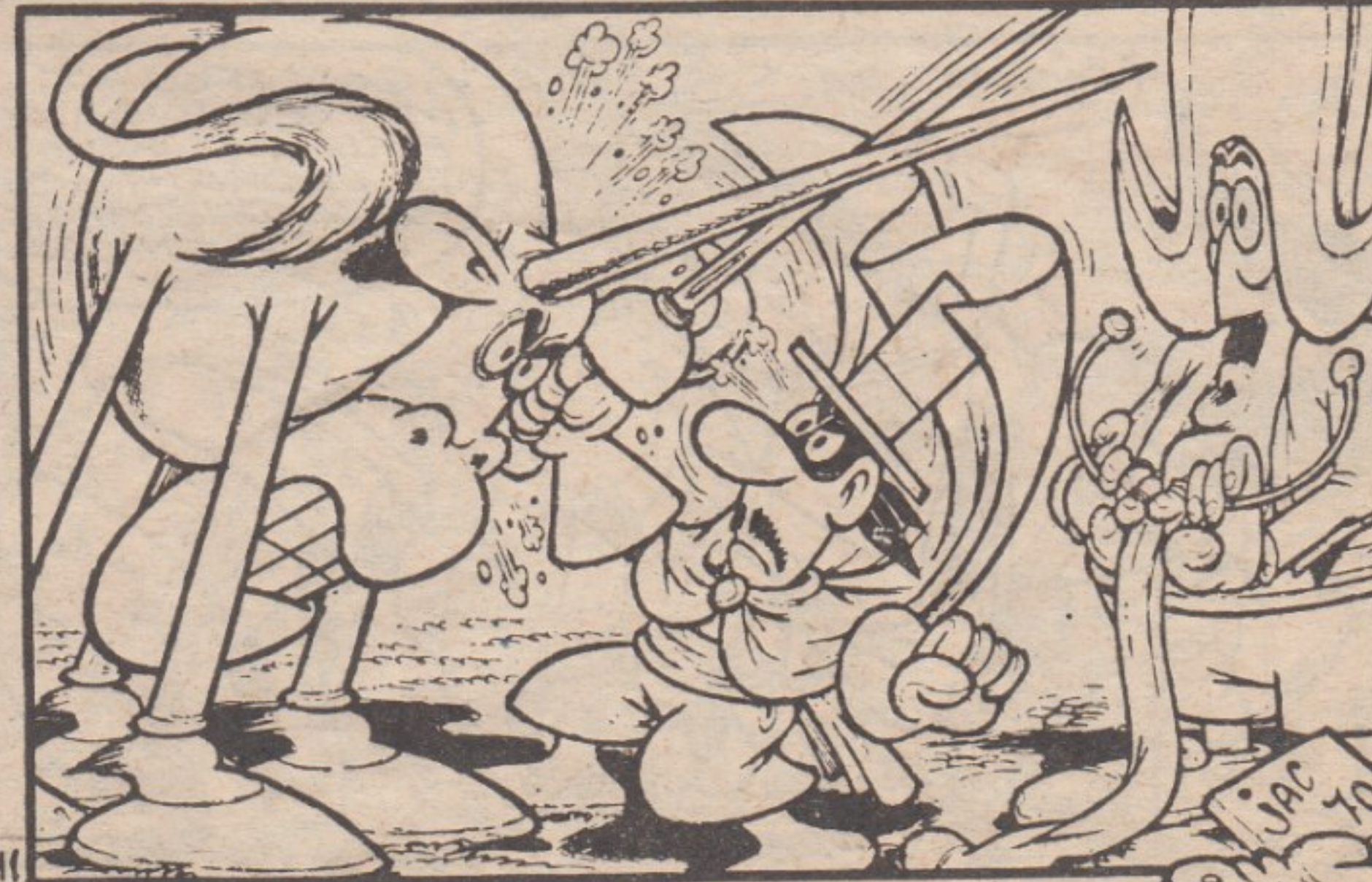
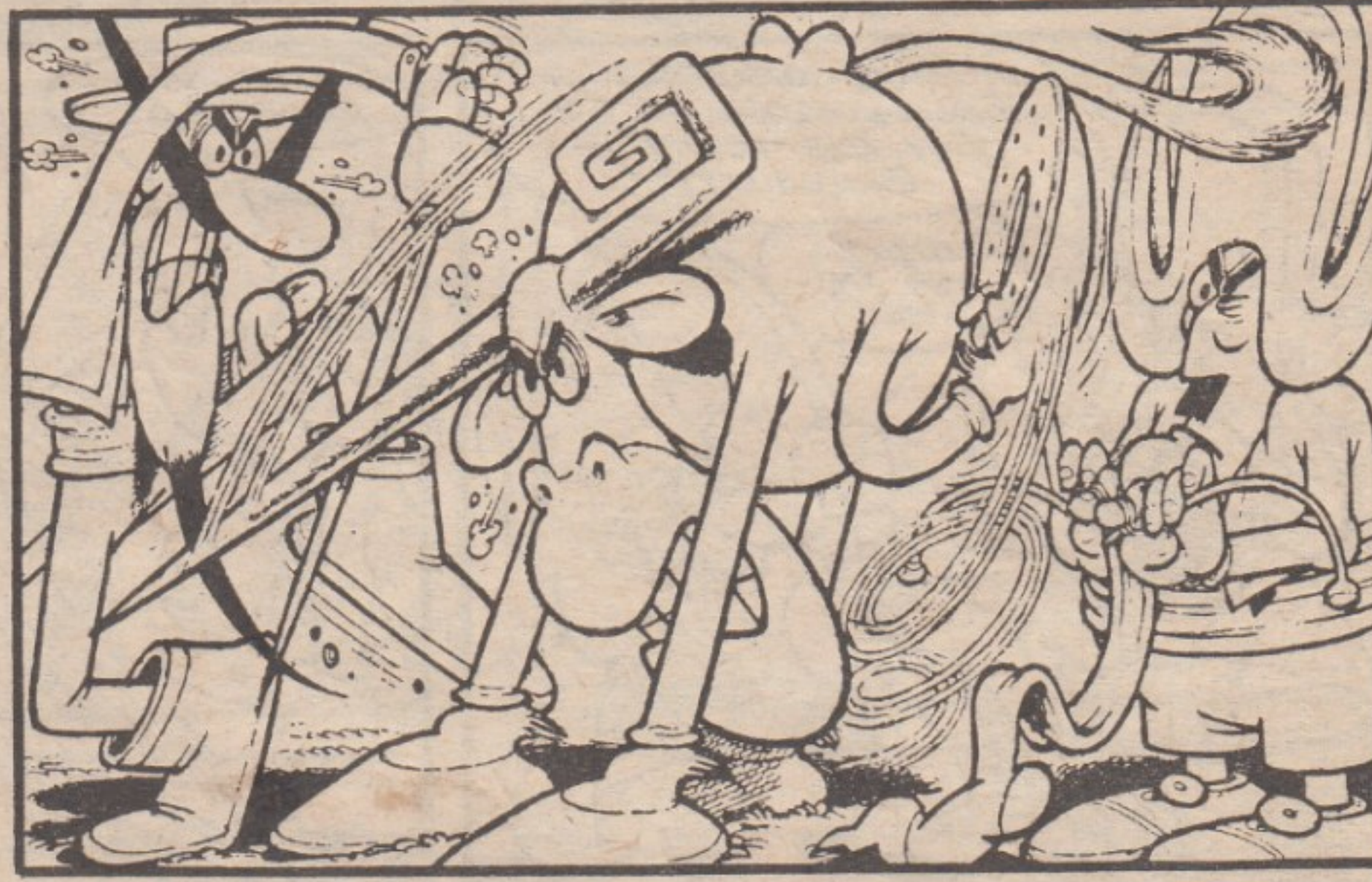
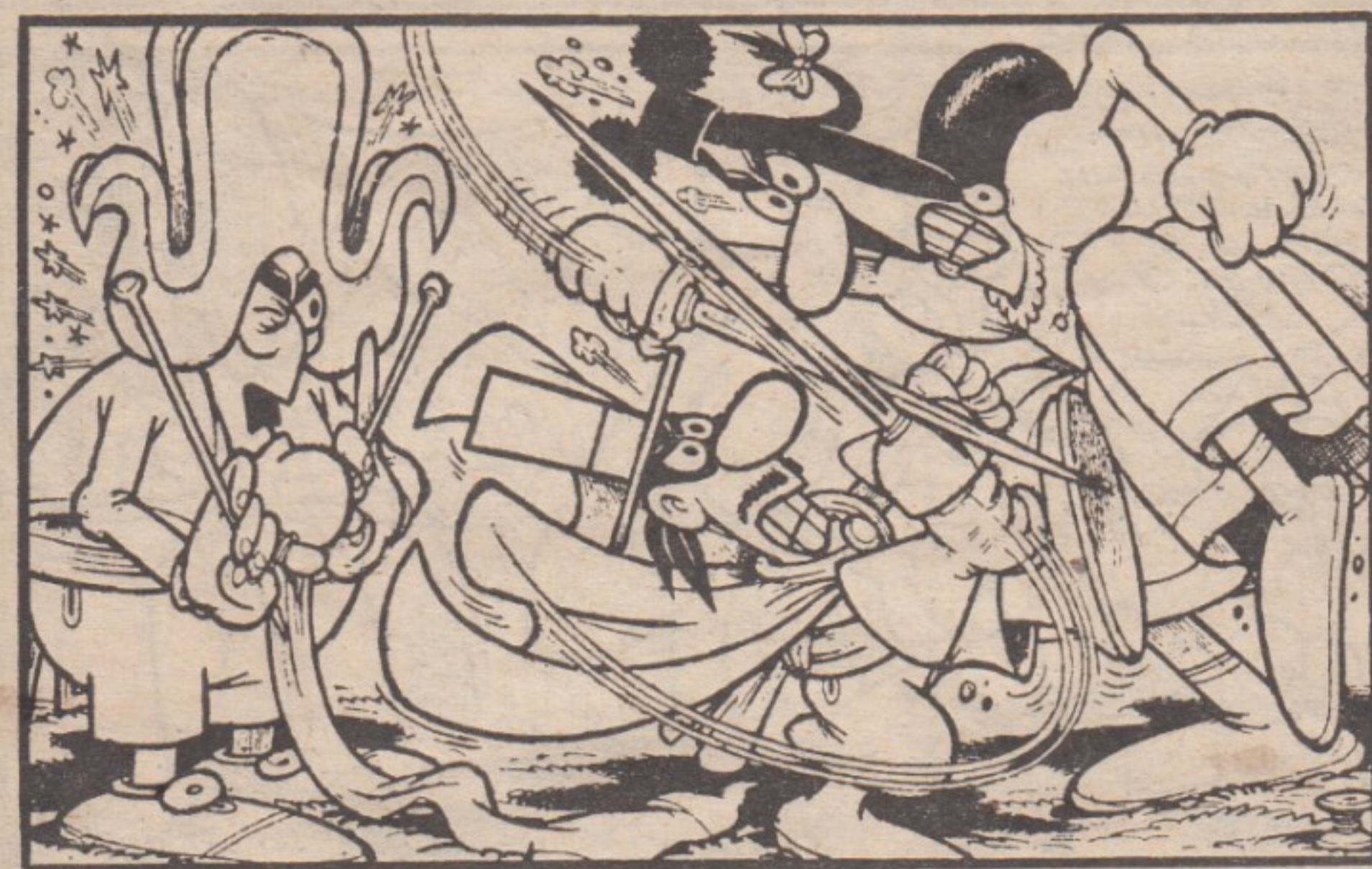
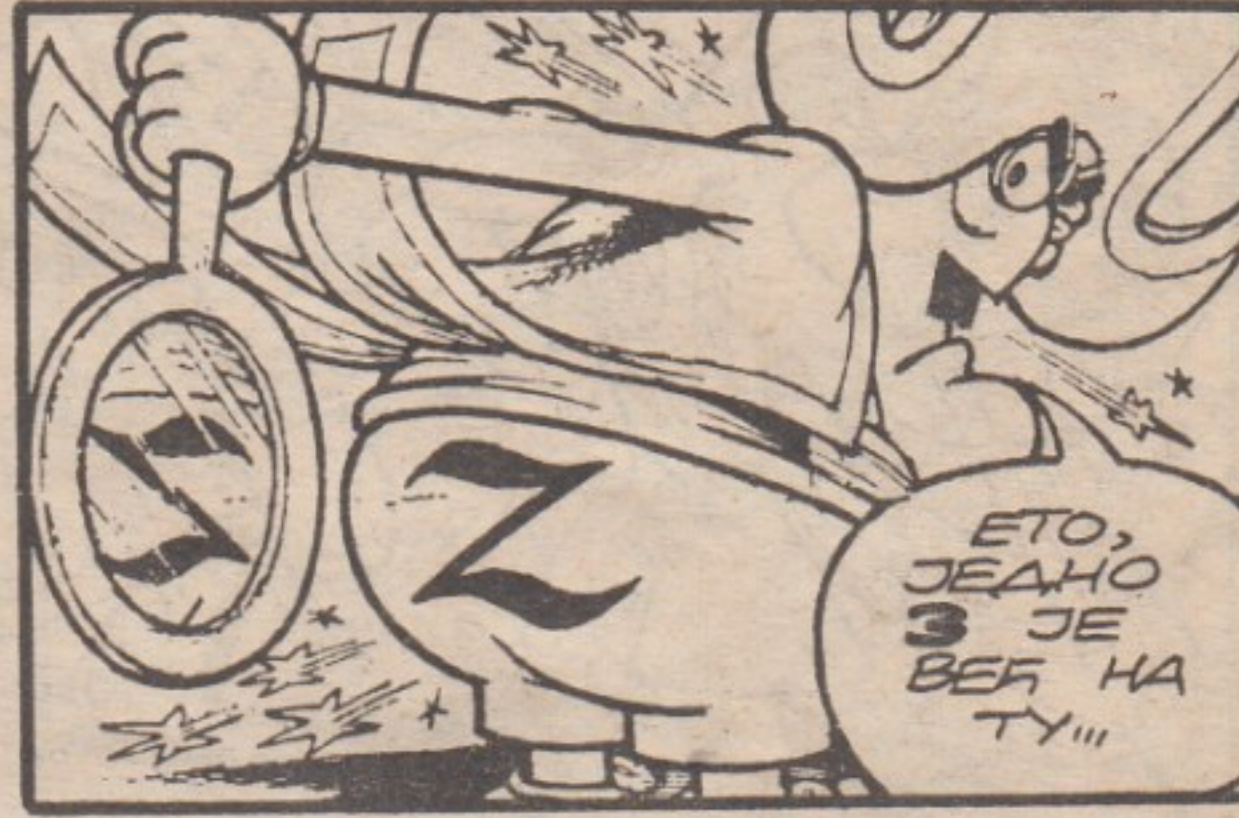
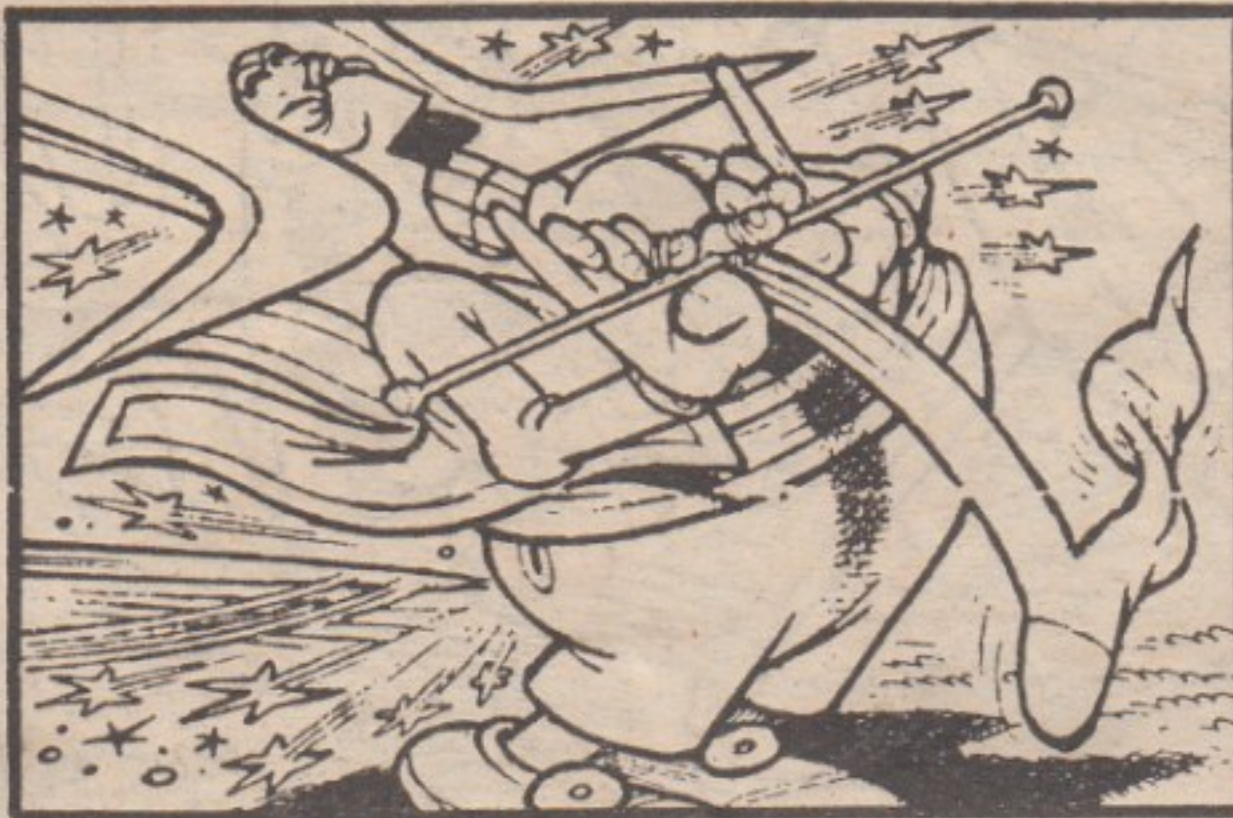
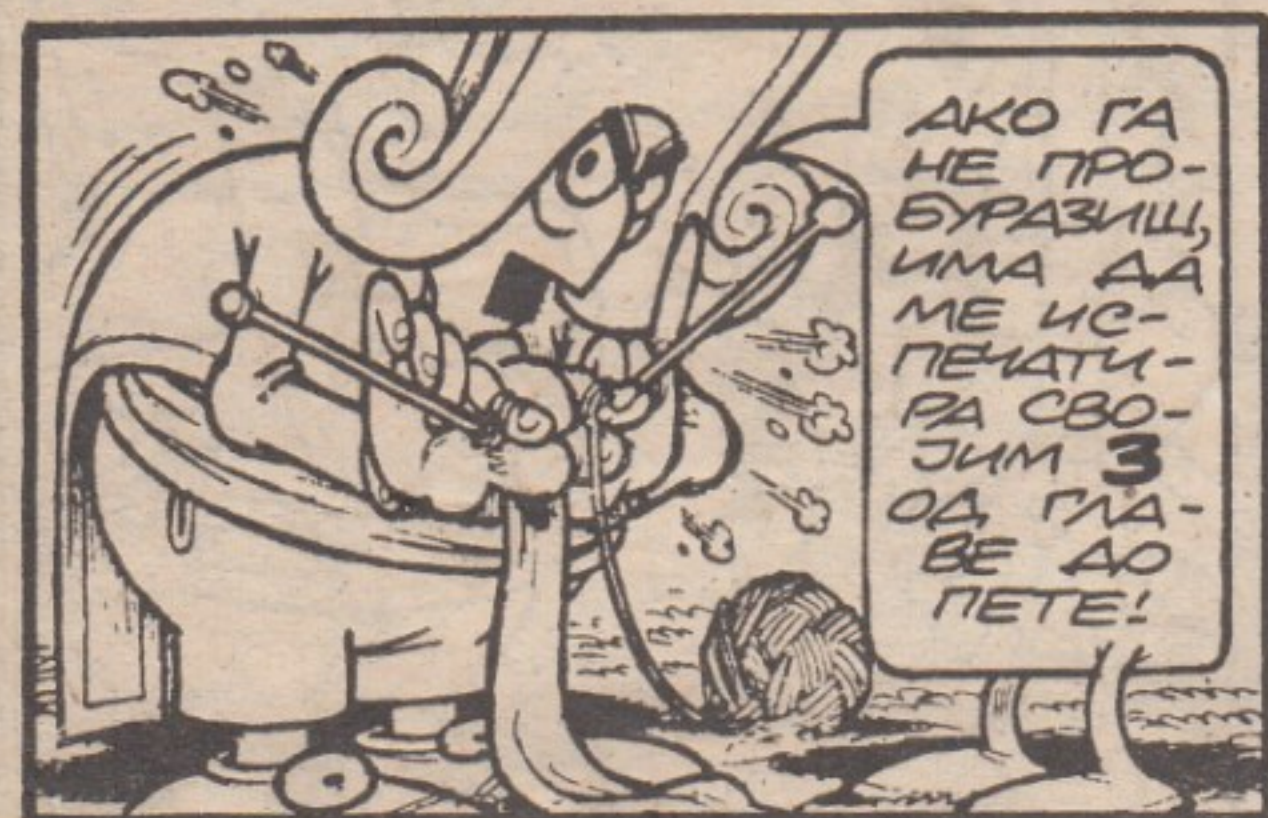
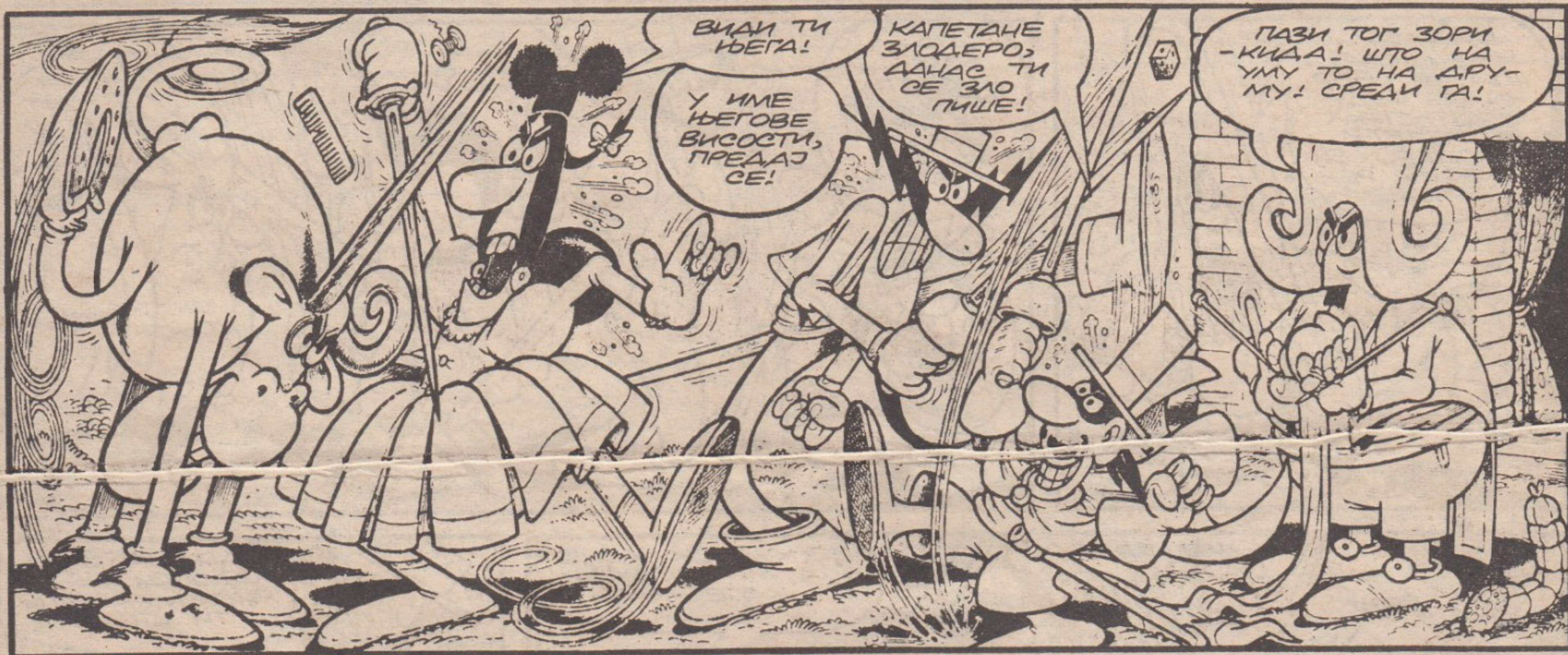
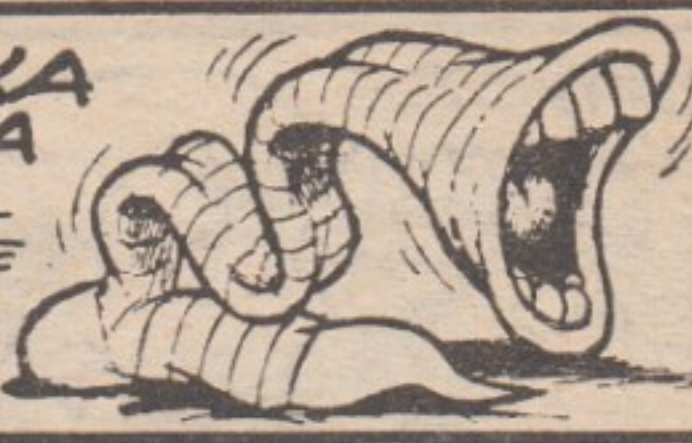
ГОПАВА ЛУБЕНИ- ЦА

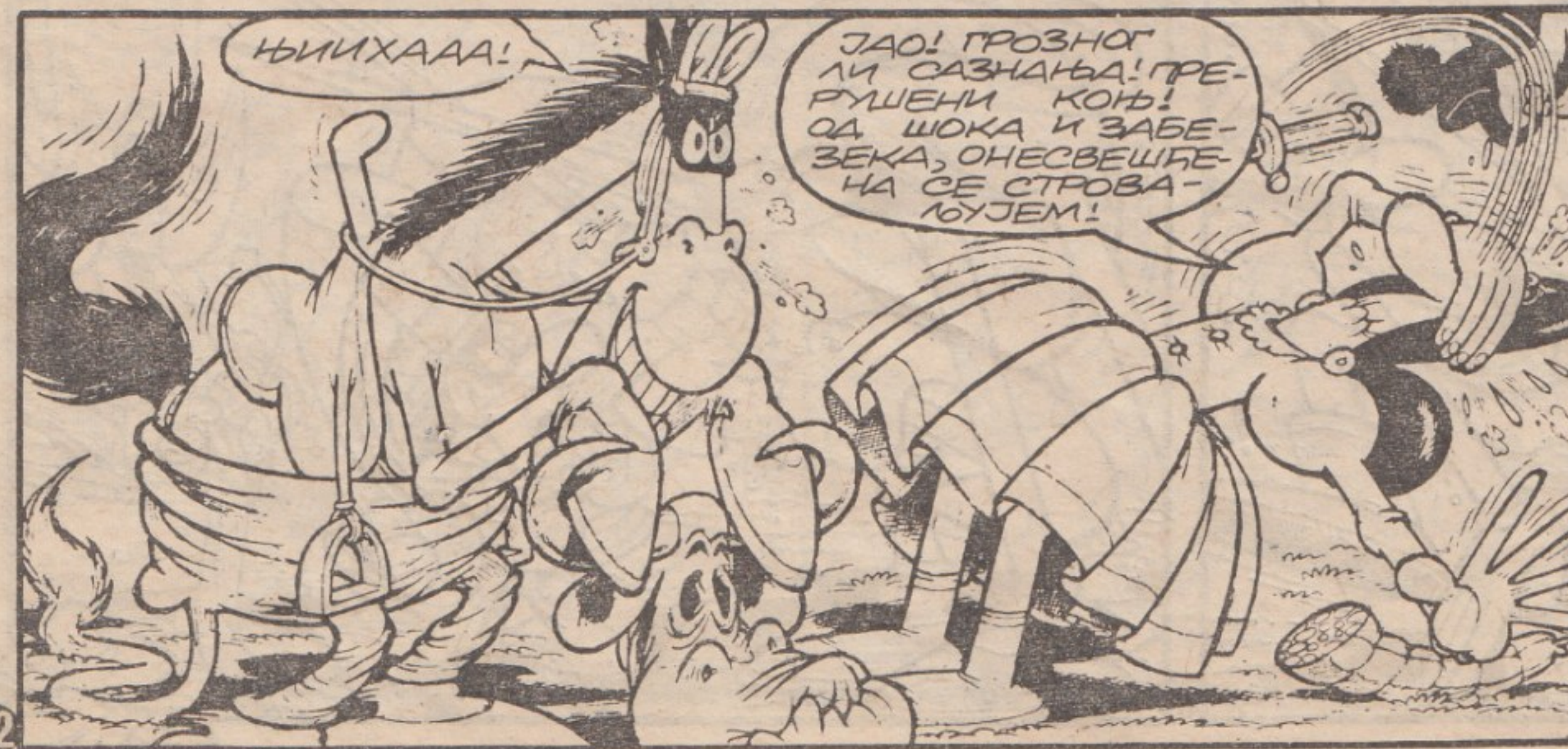
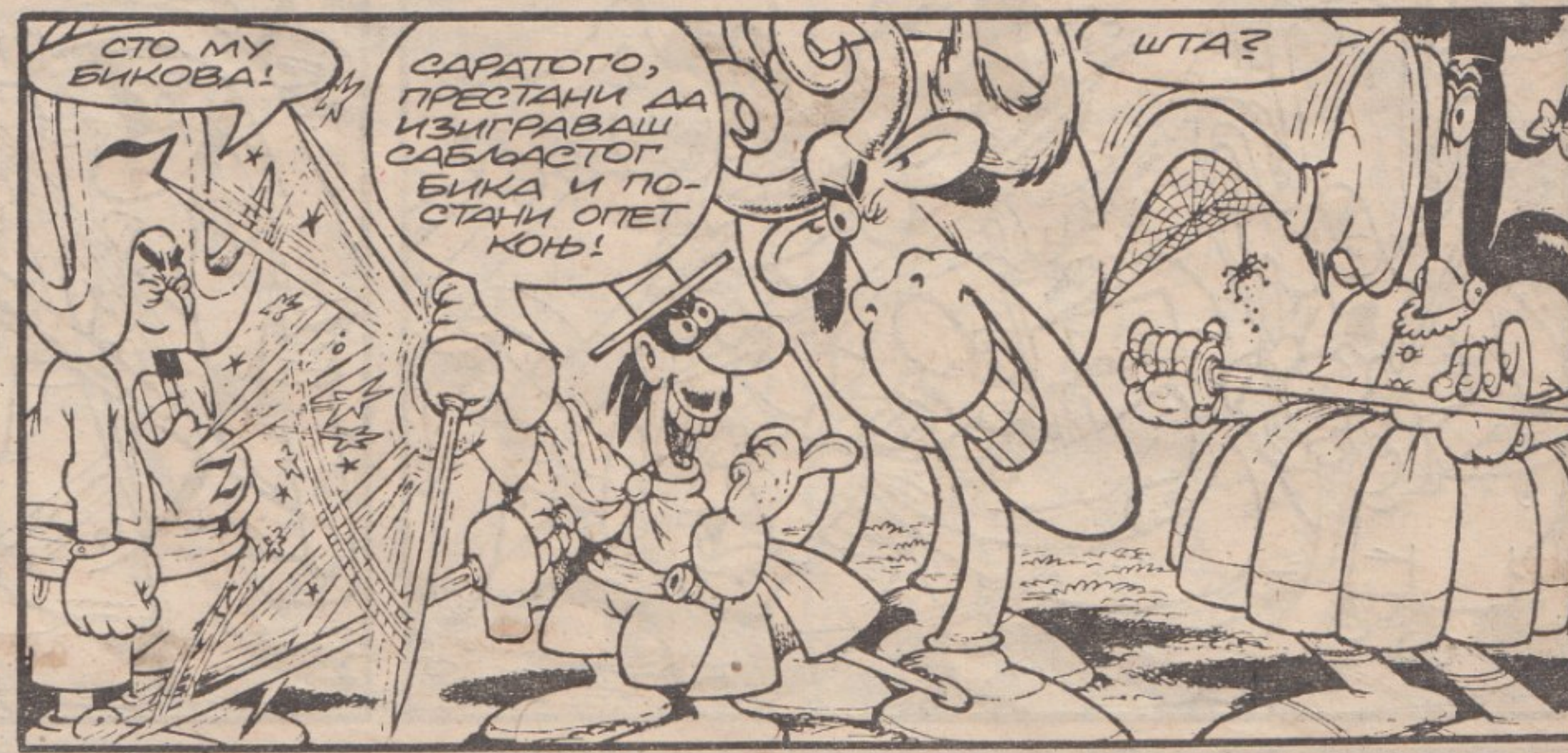
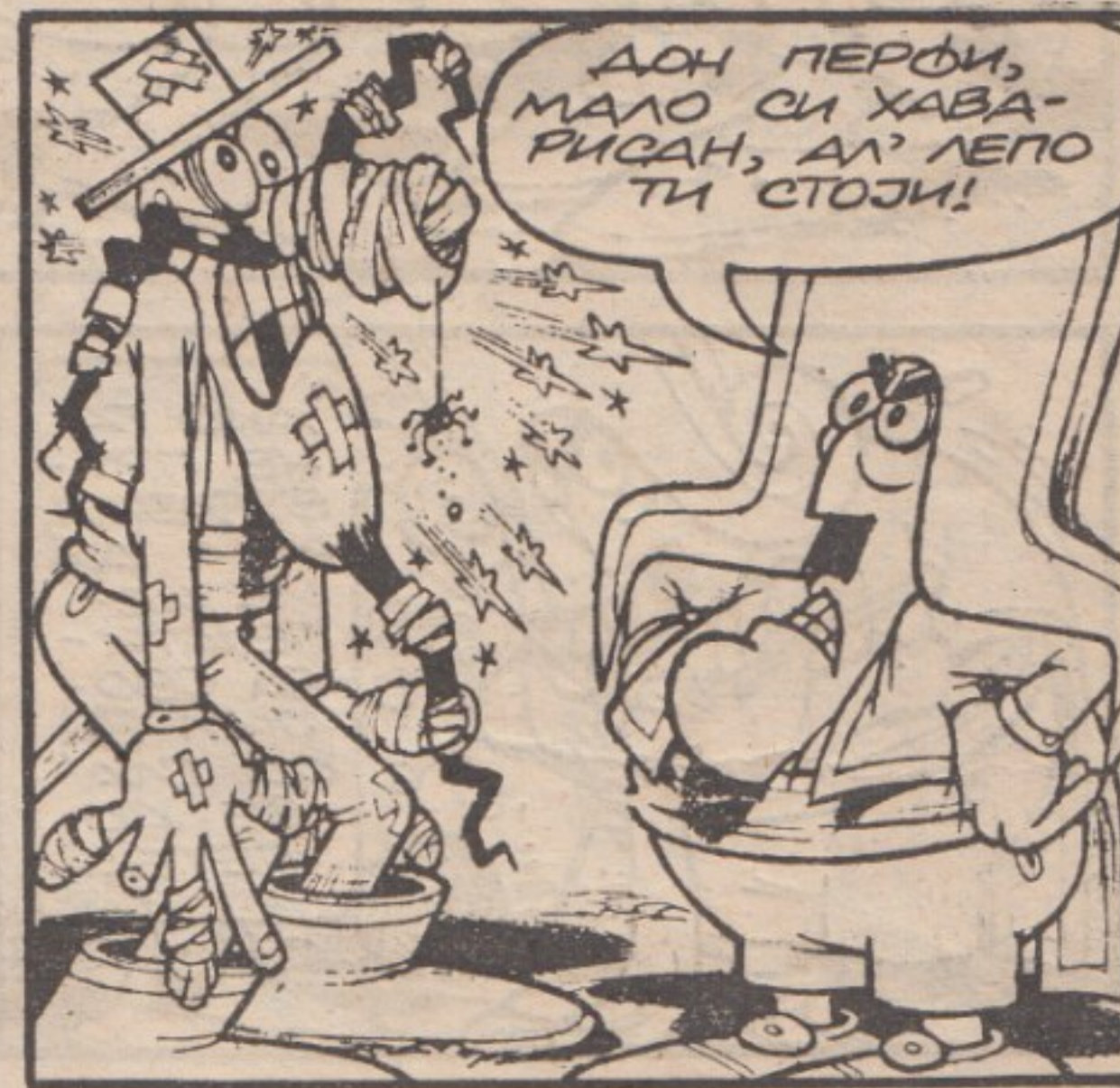
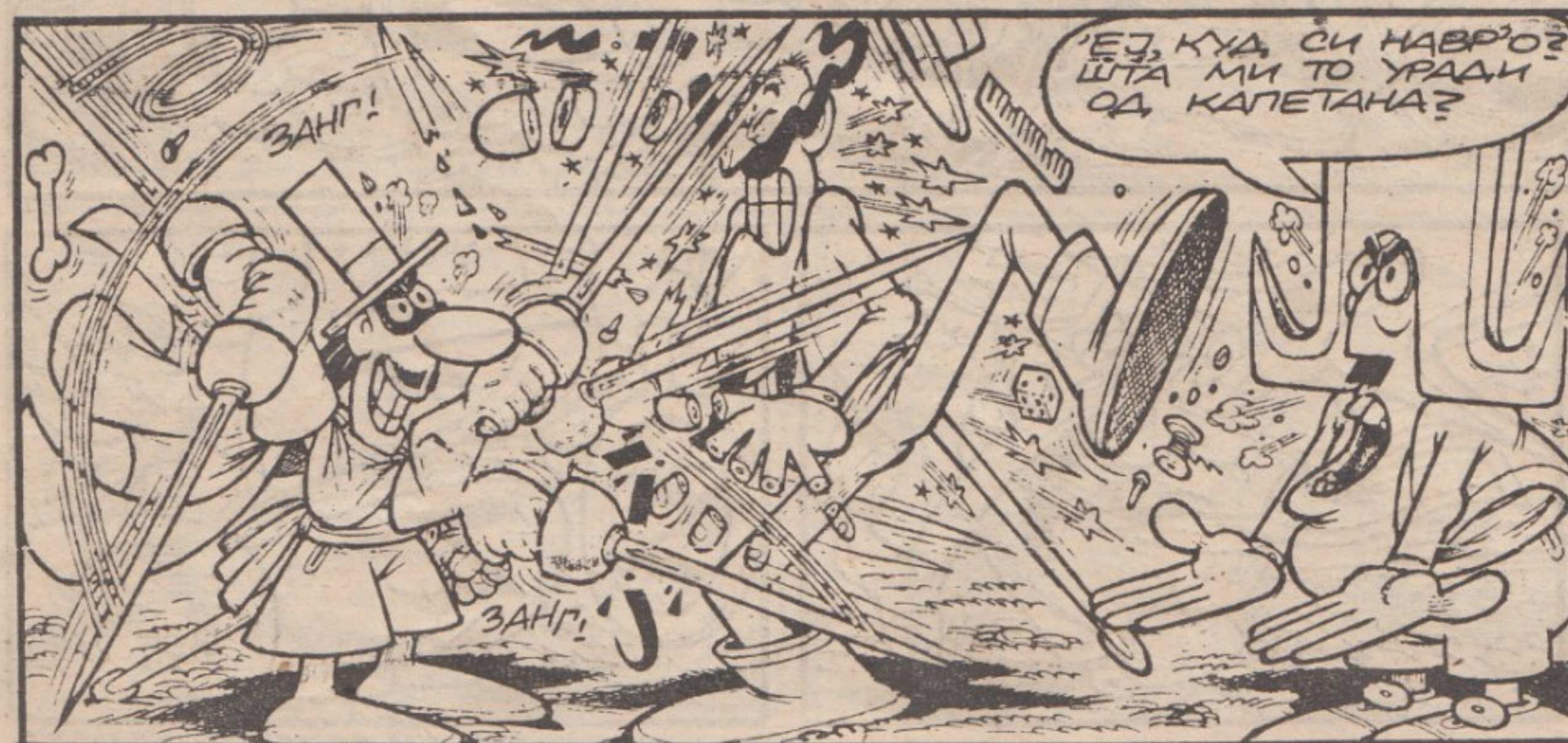
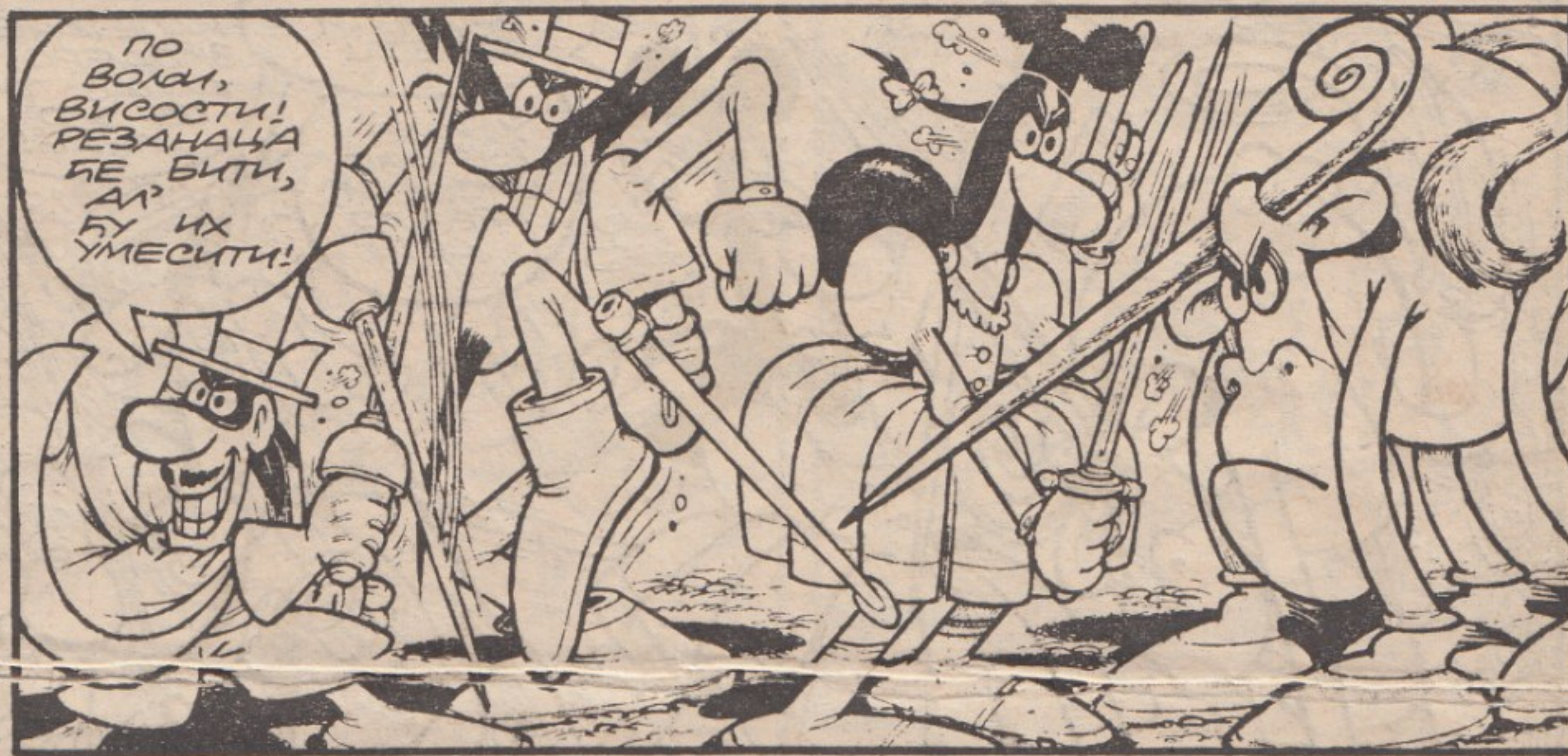
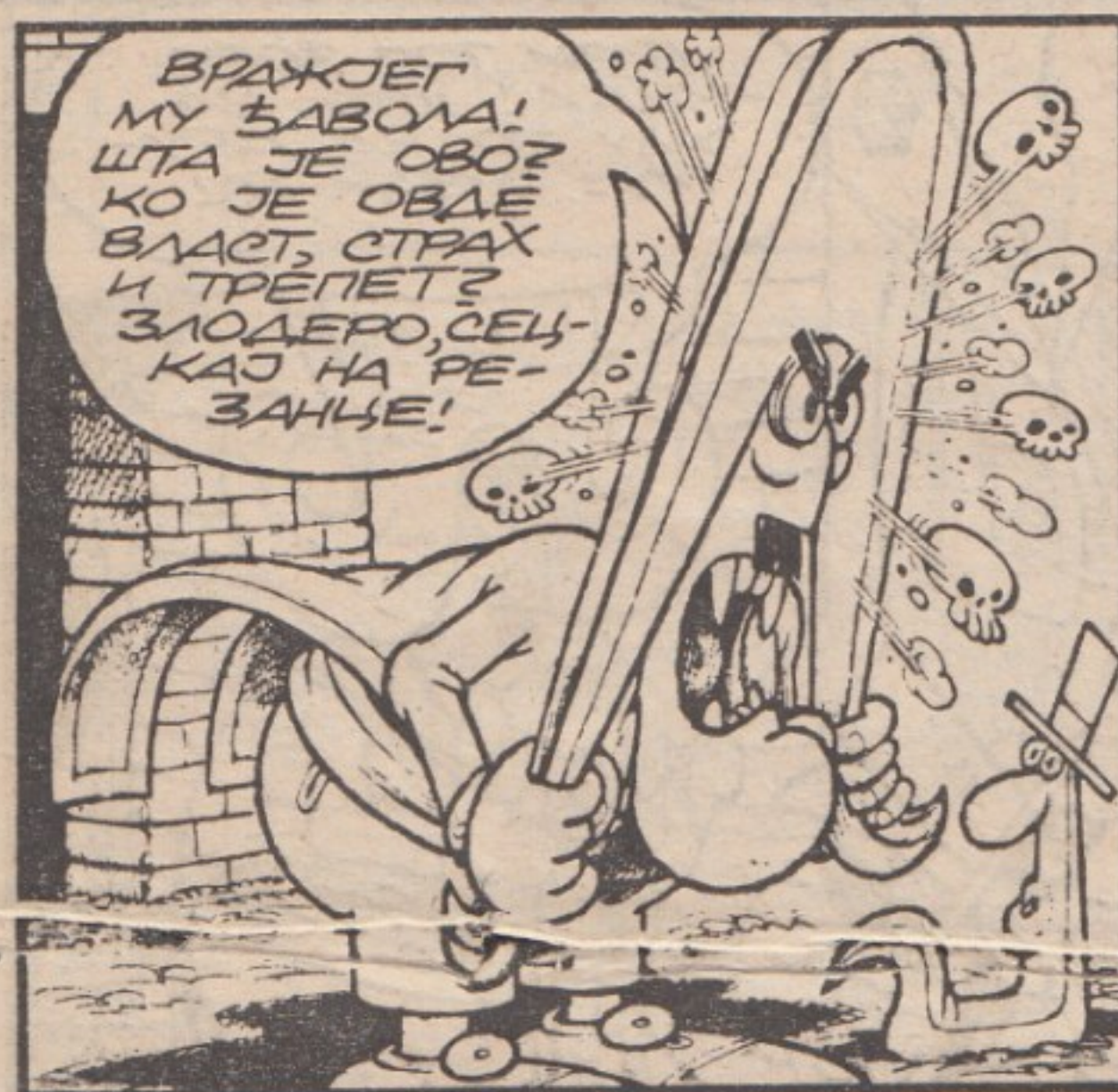
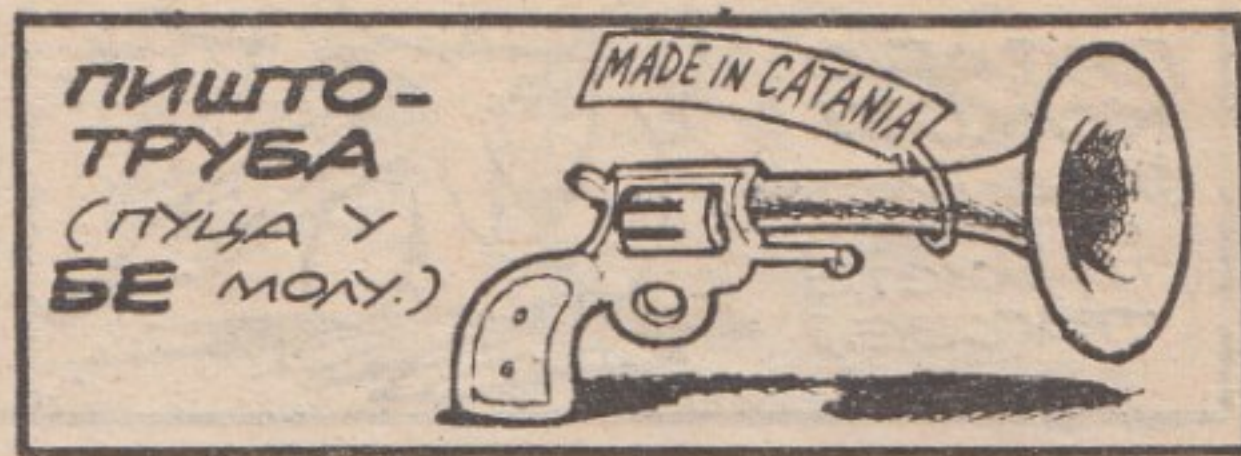
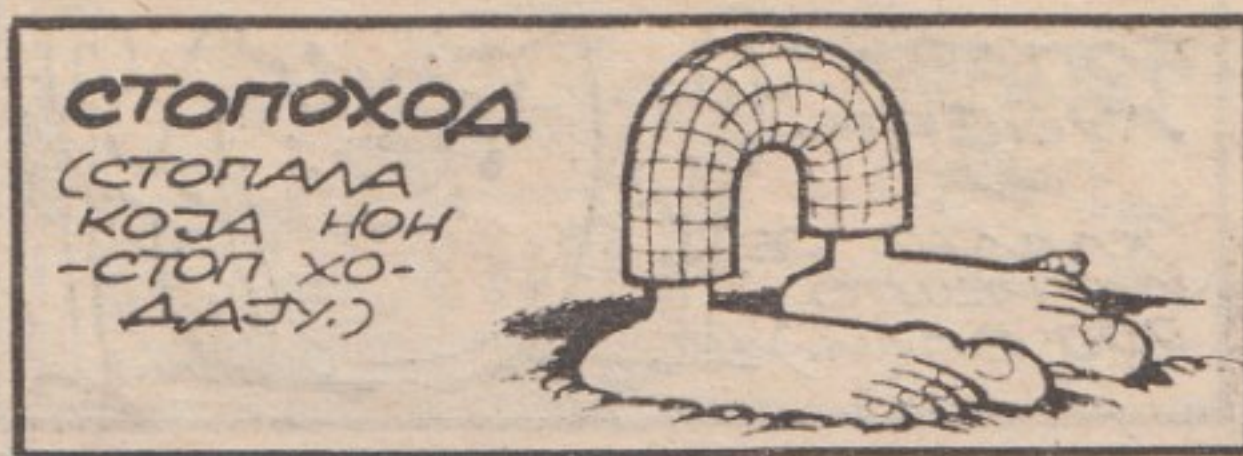
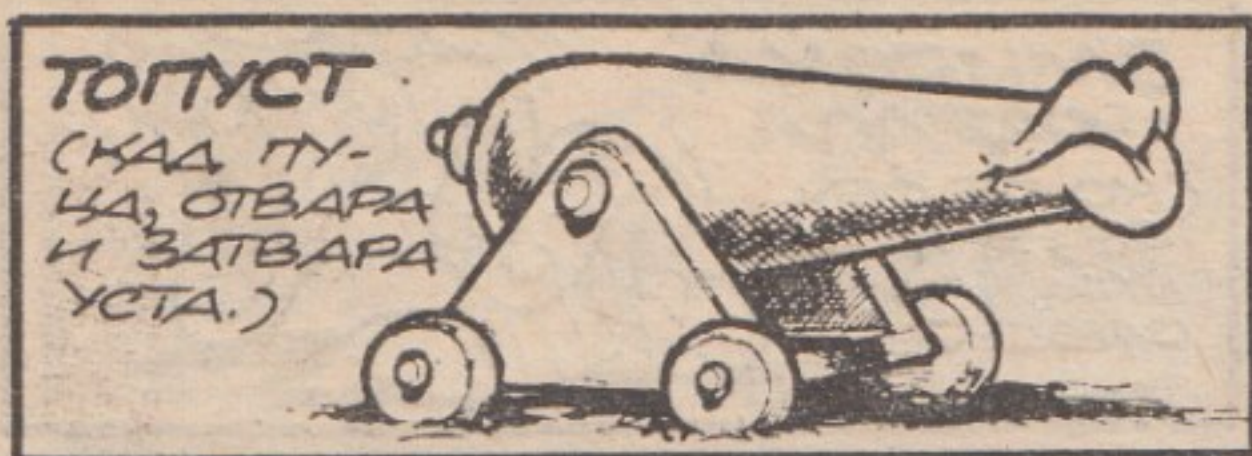
(ХЛАДНА ЈЕ,
АД' НЕШТО
ЈОЈ БАЛИ.)

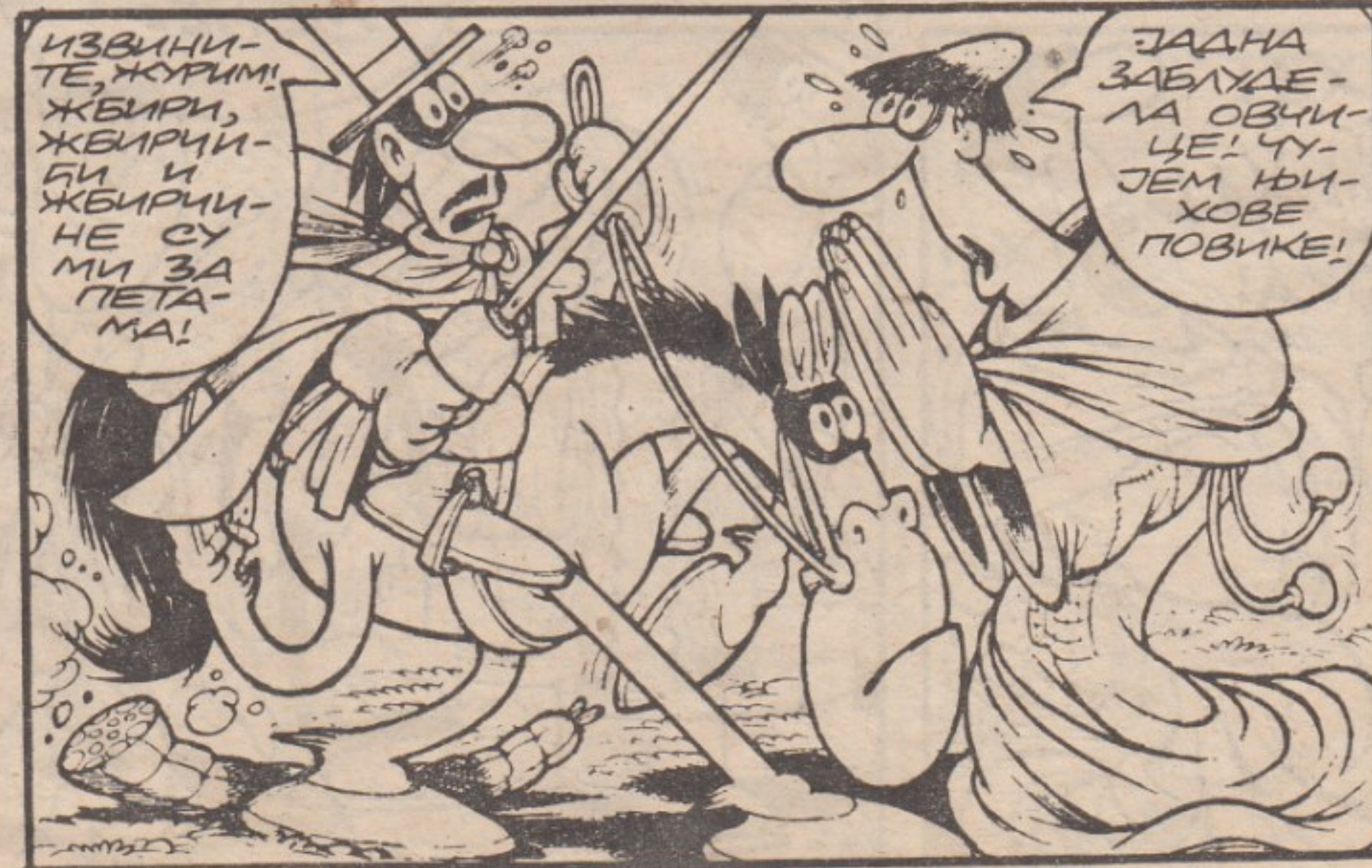
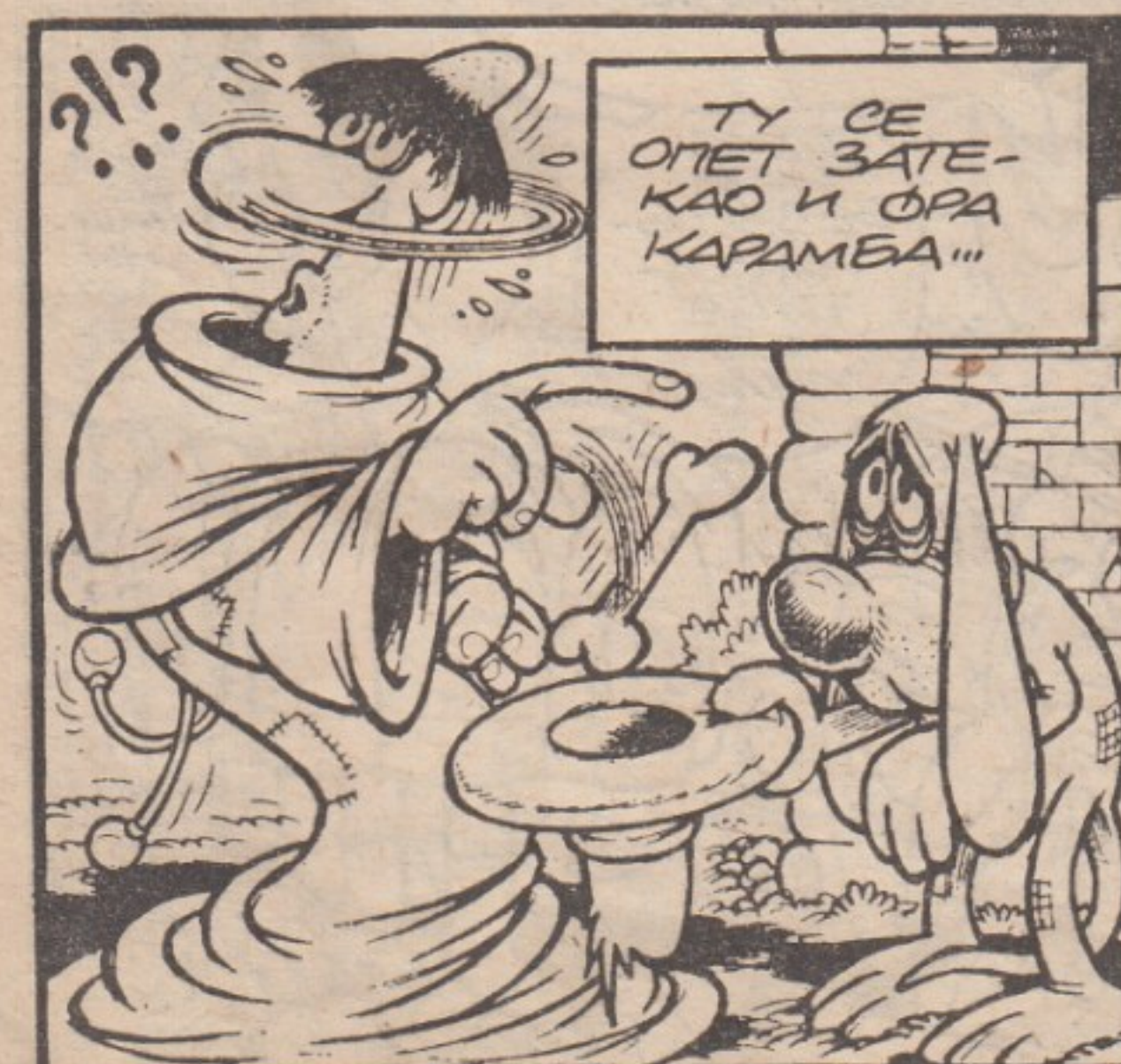
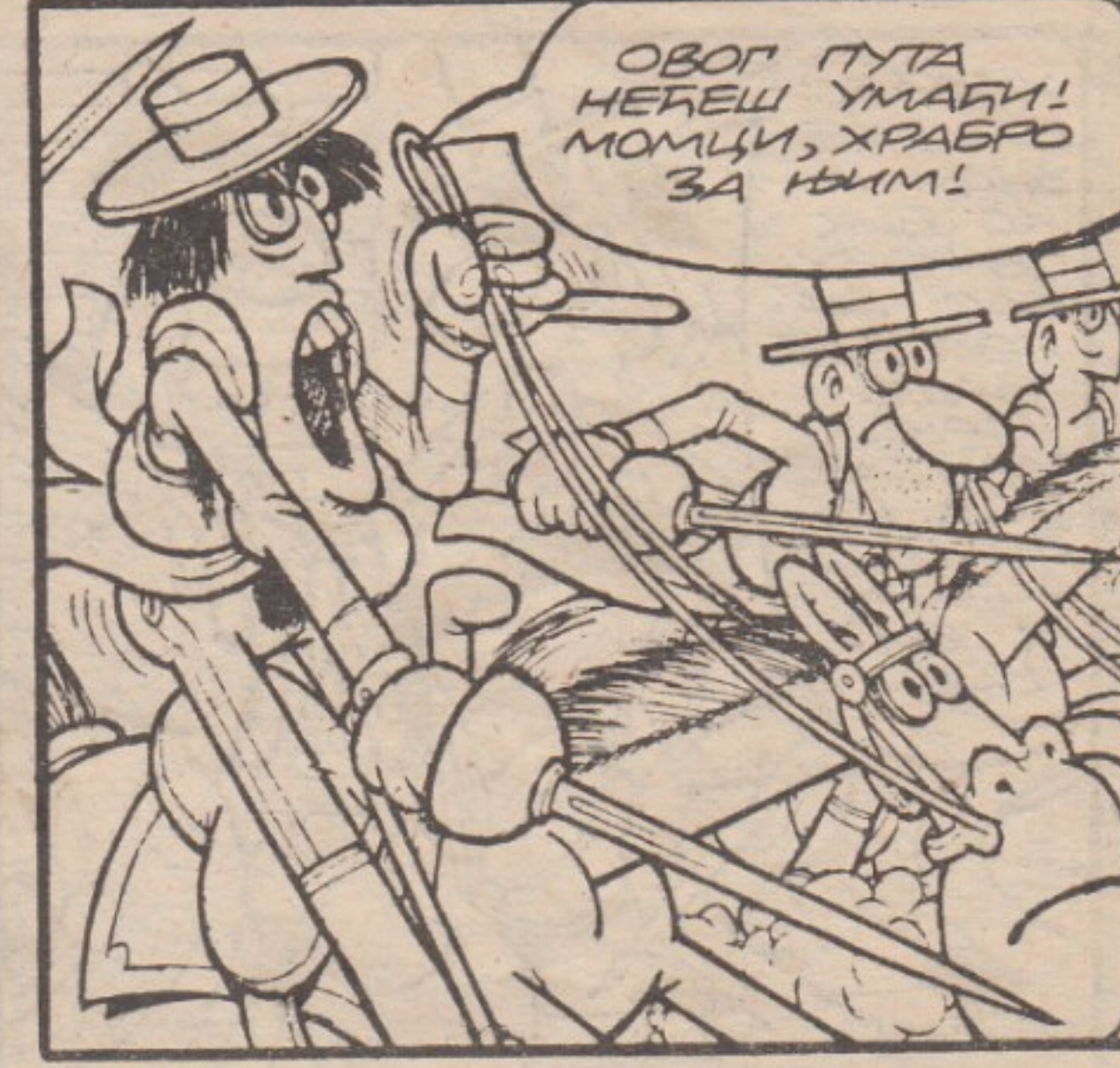
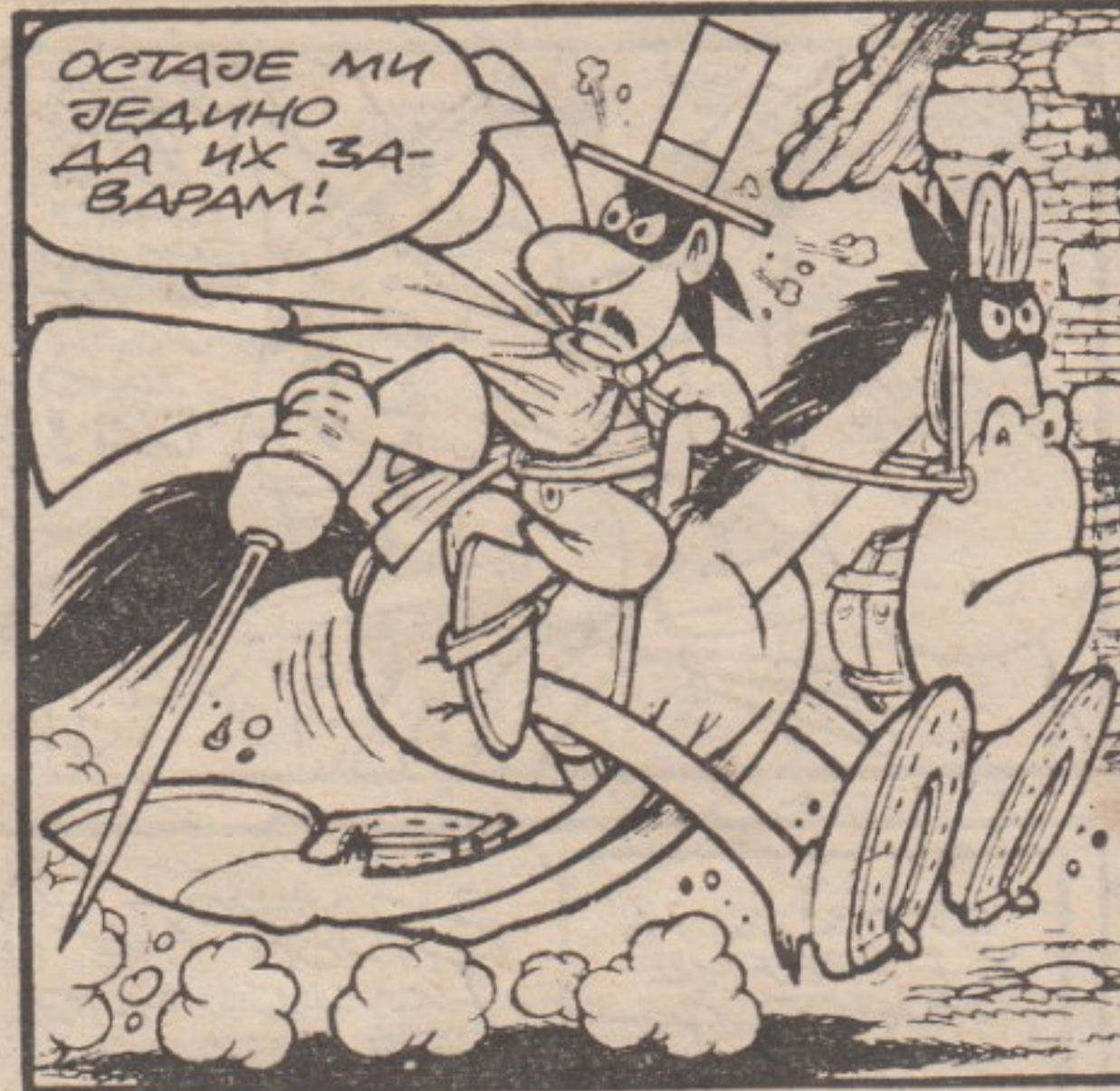
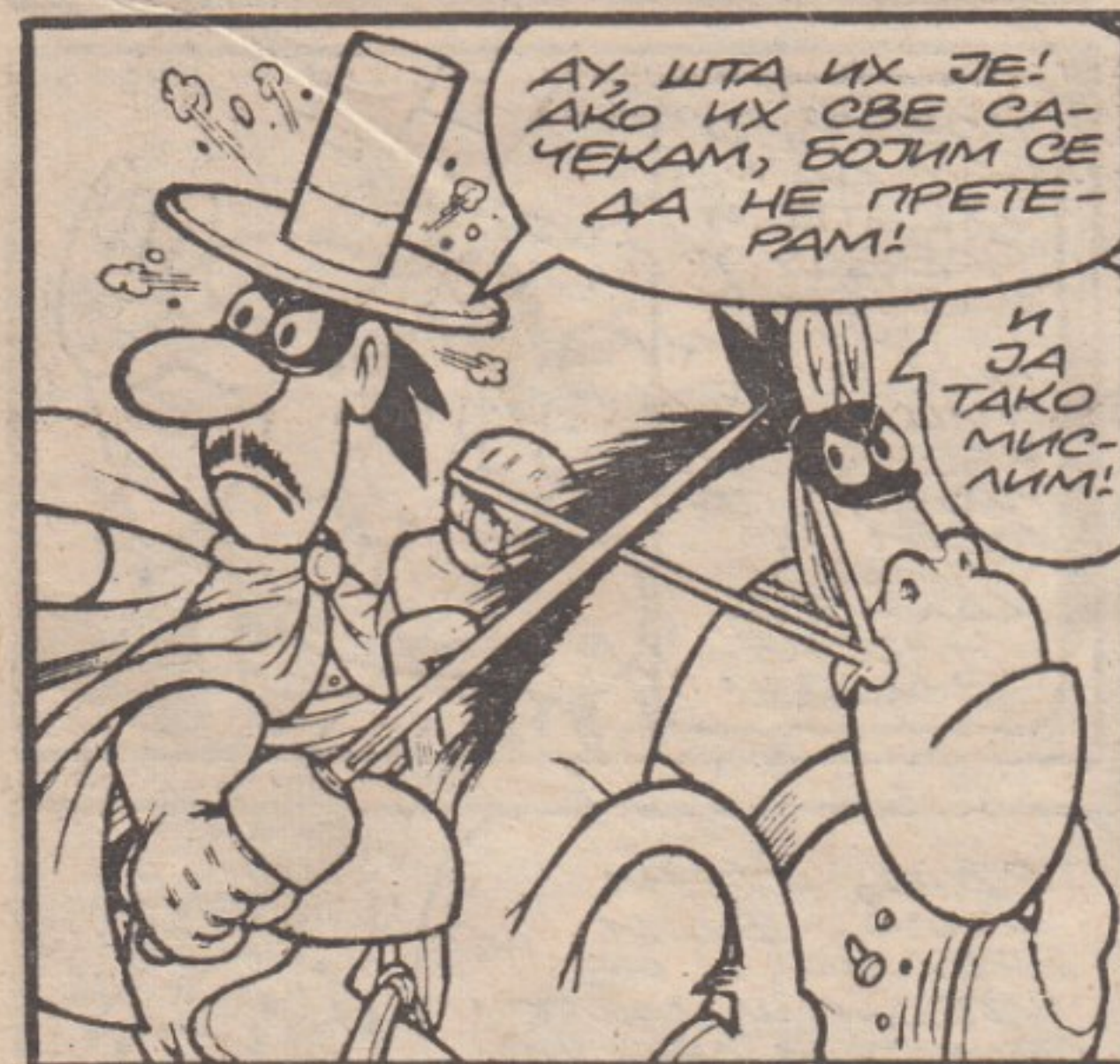
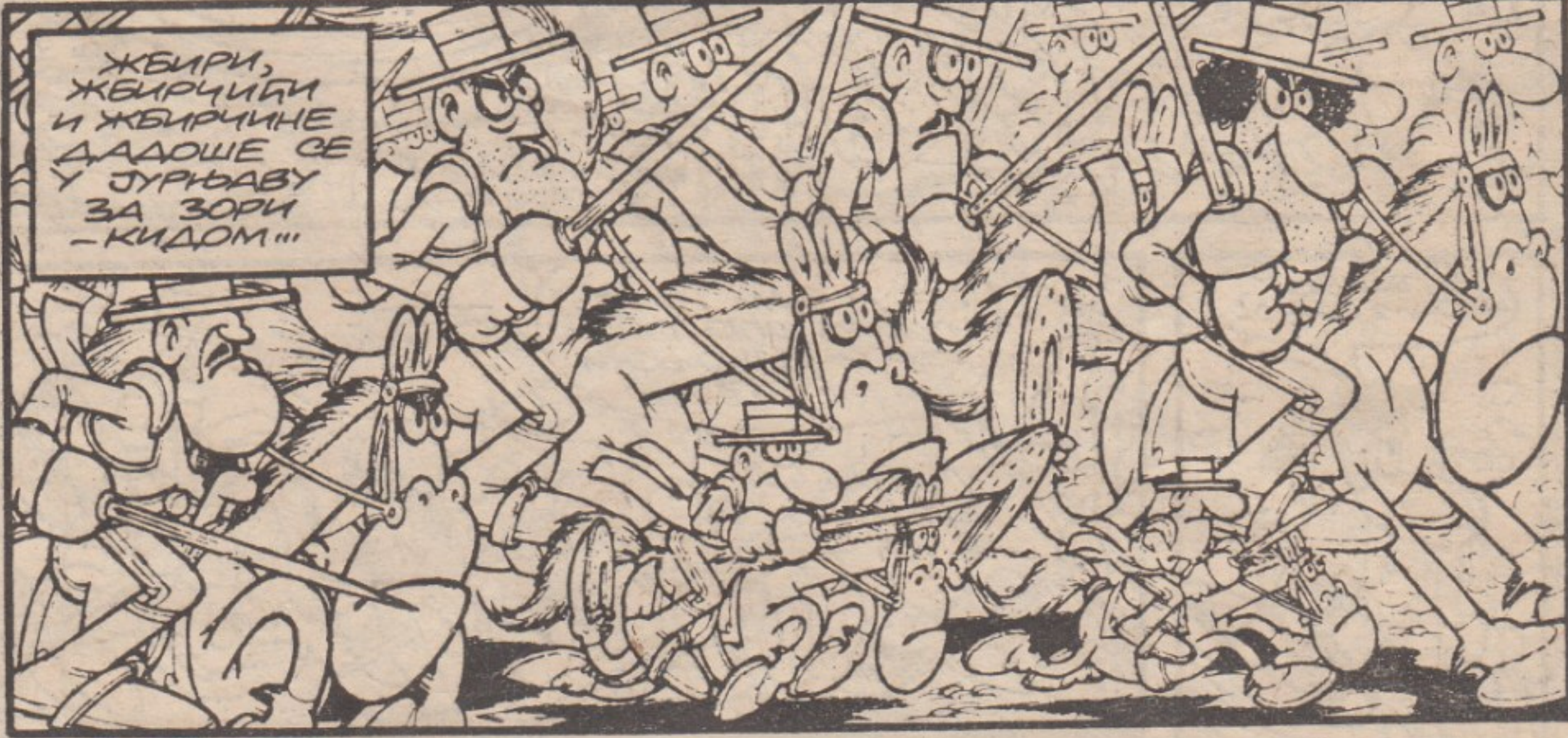
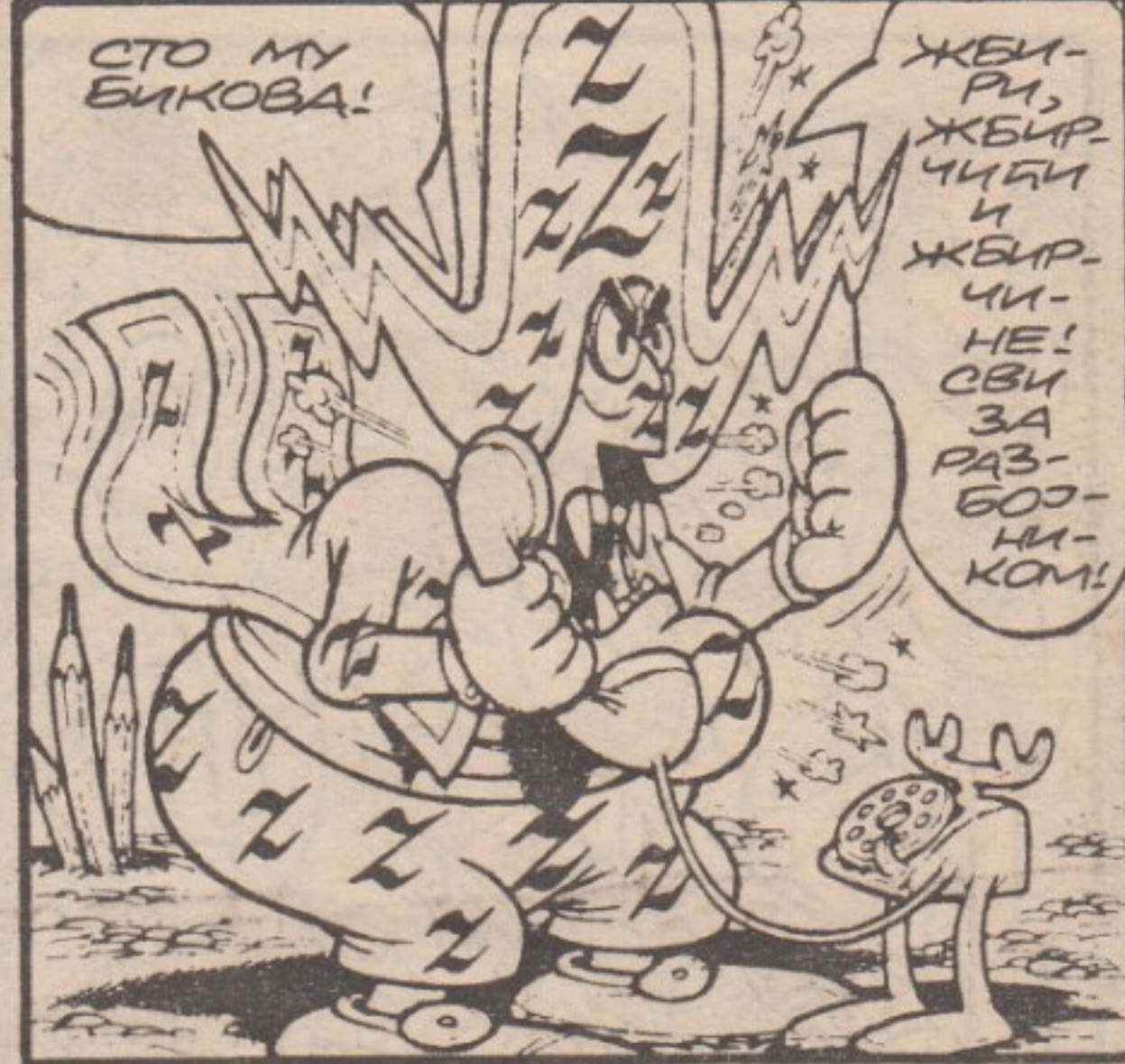
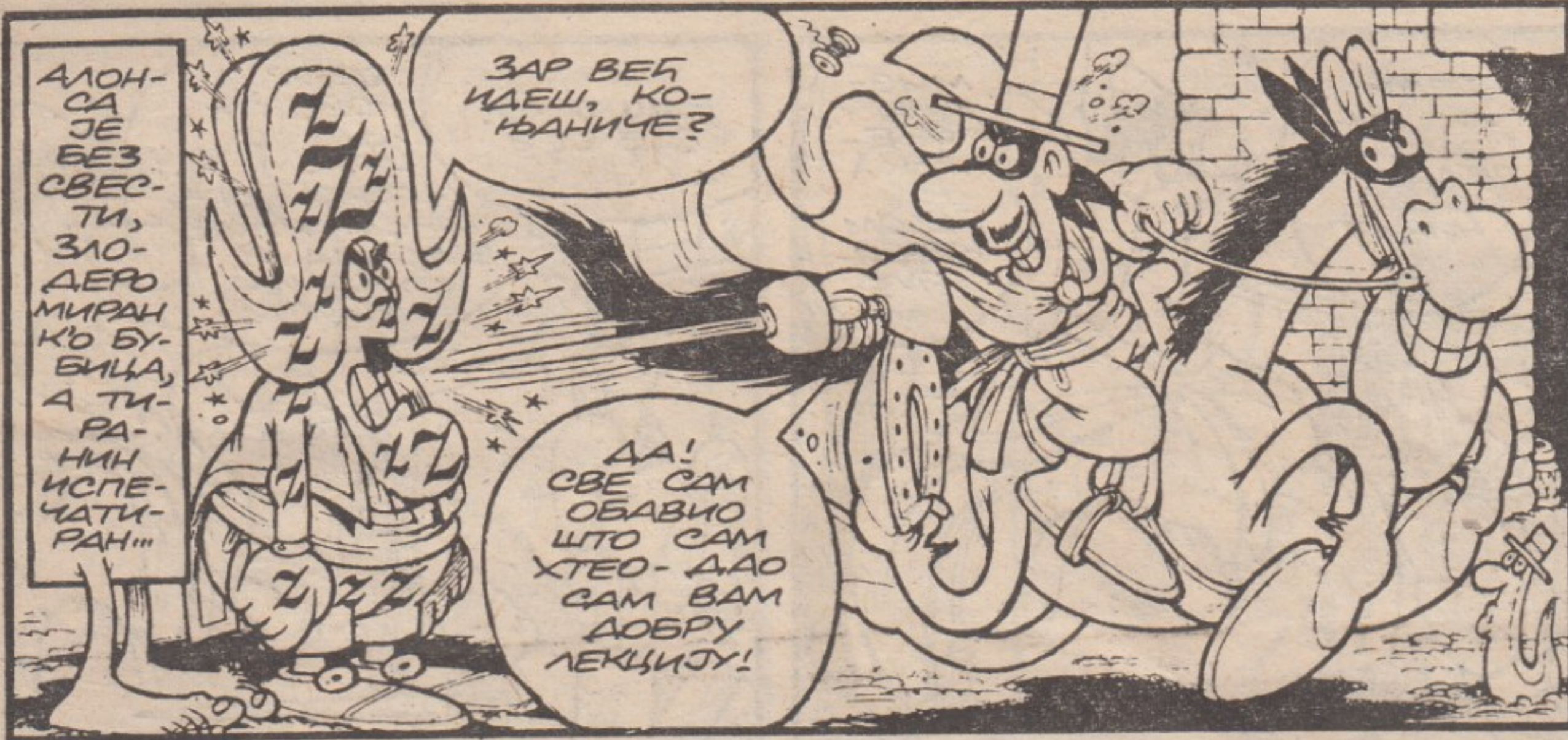
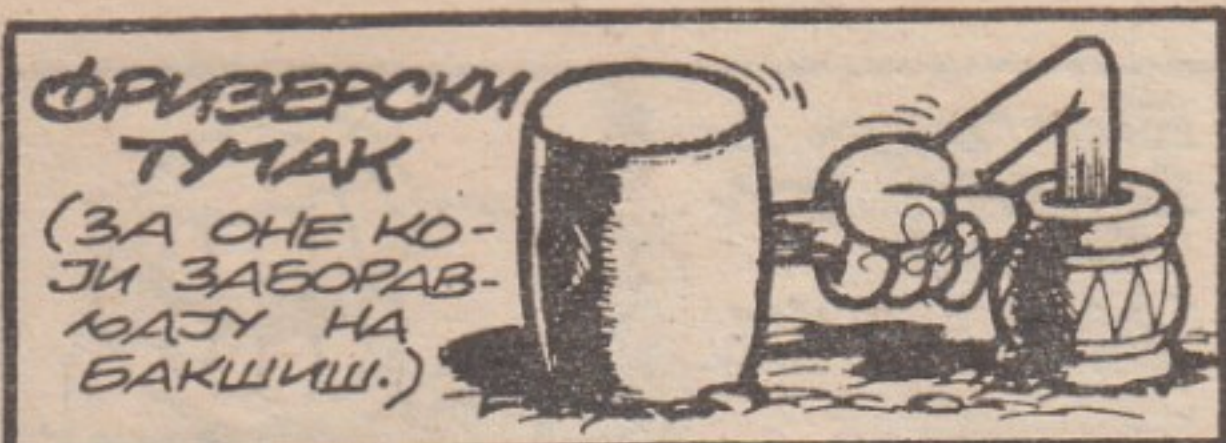

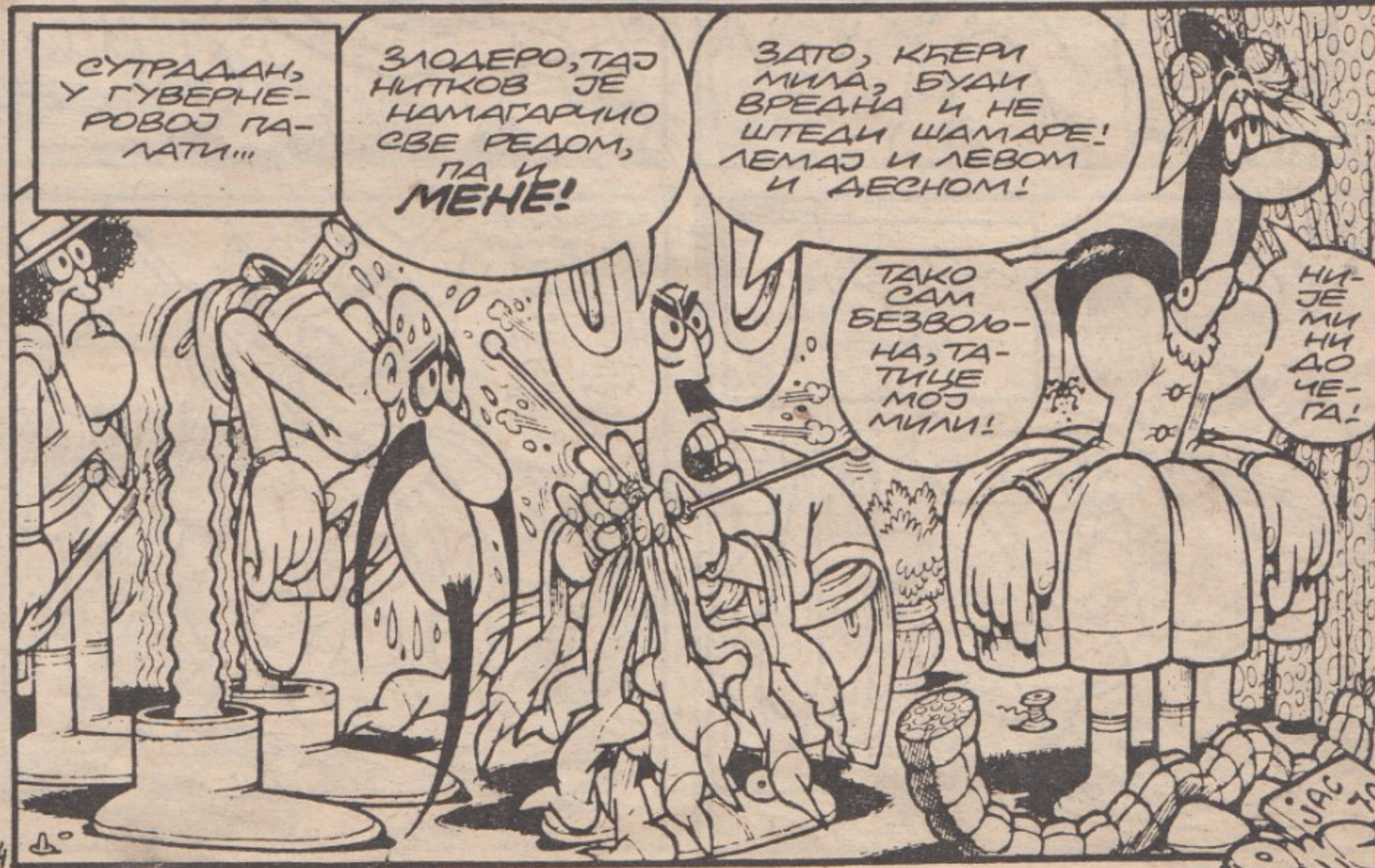
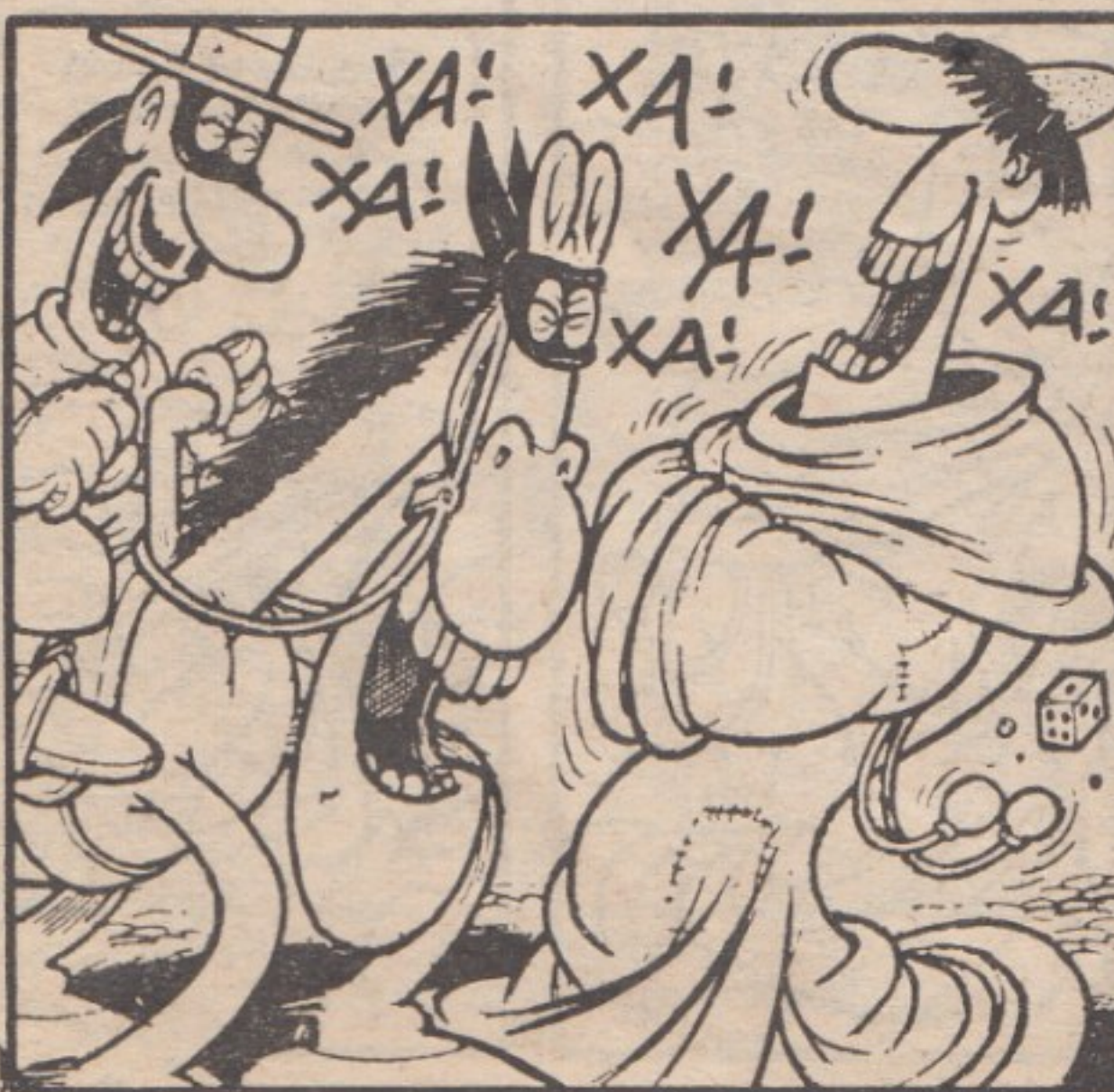
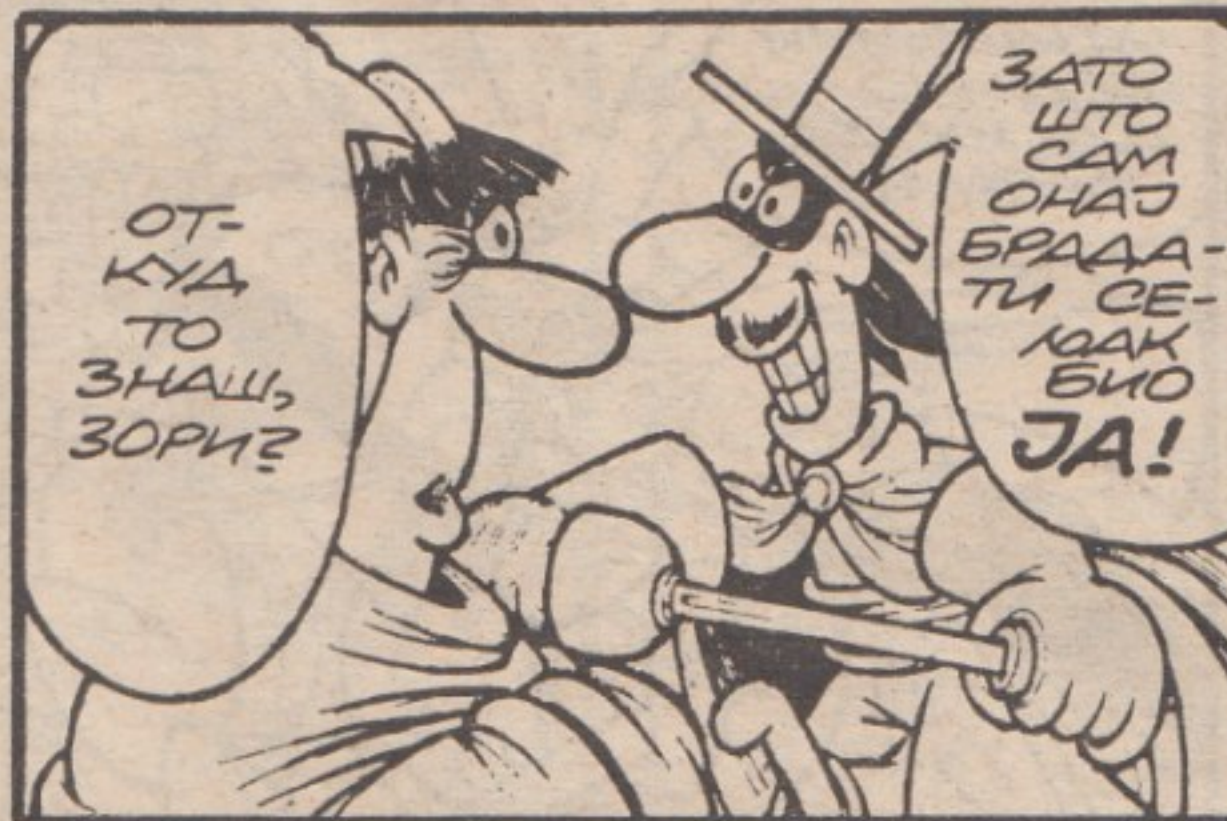
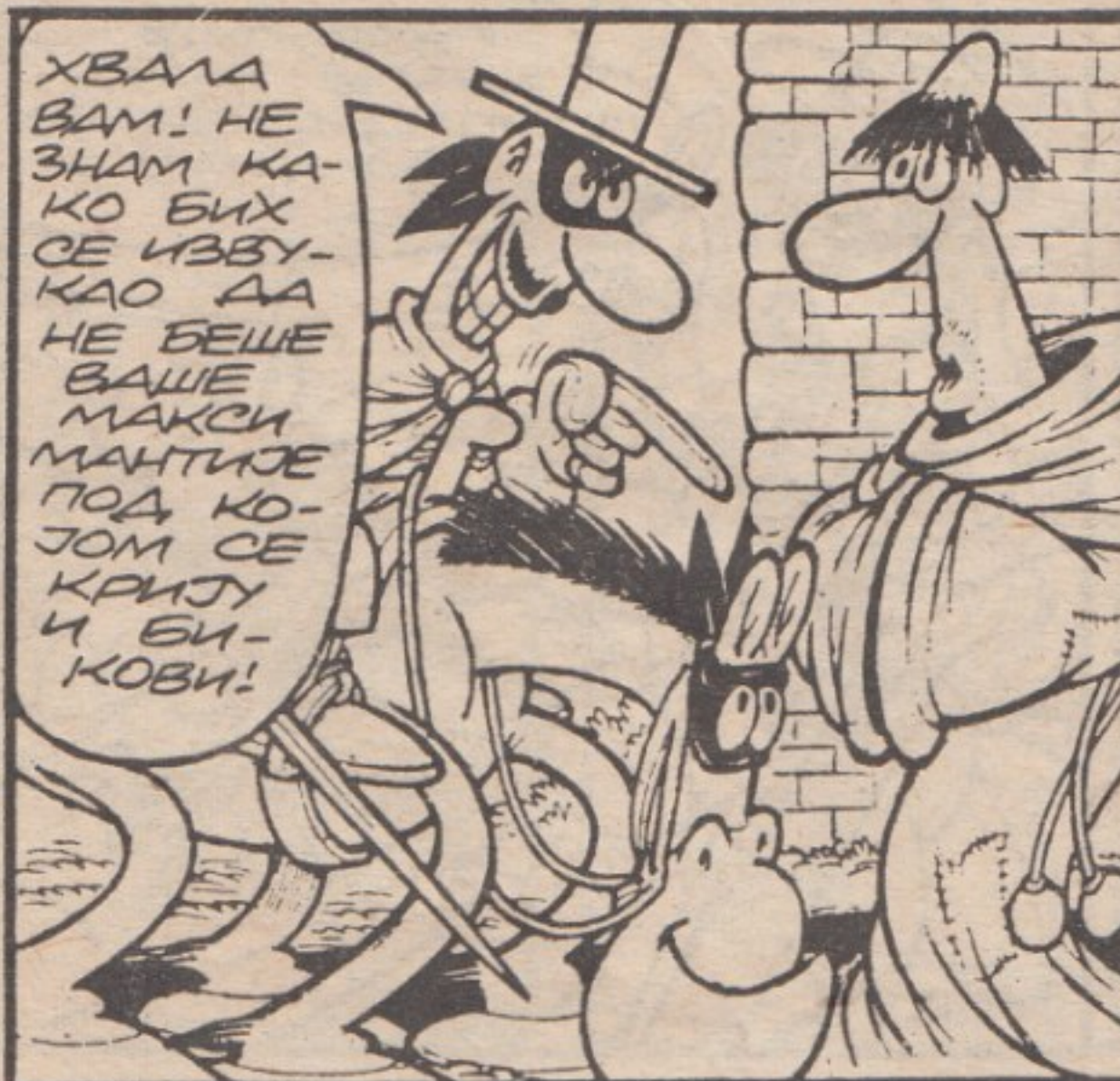
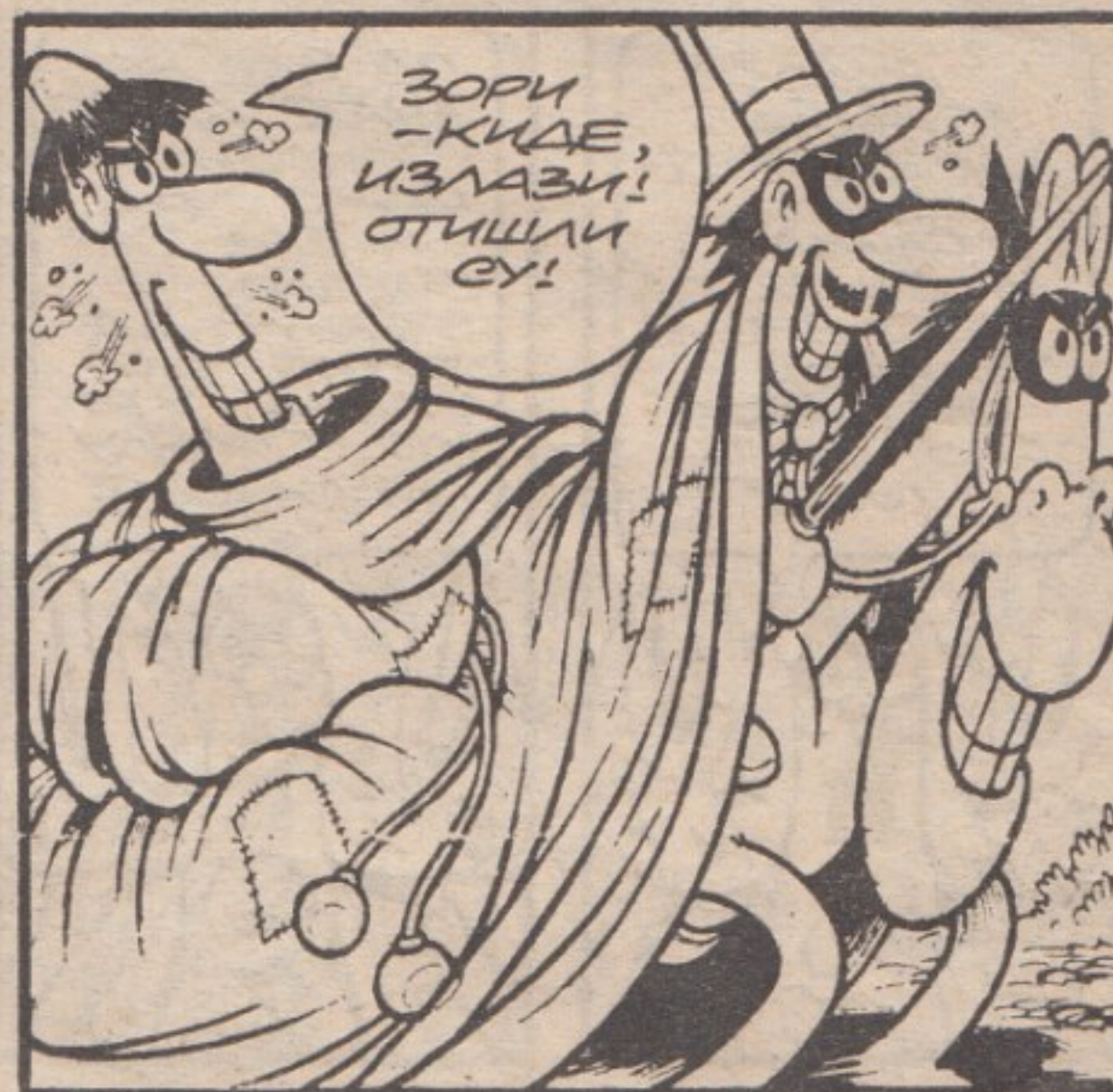
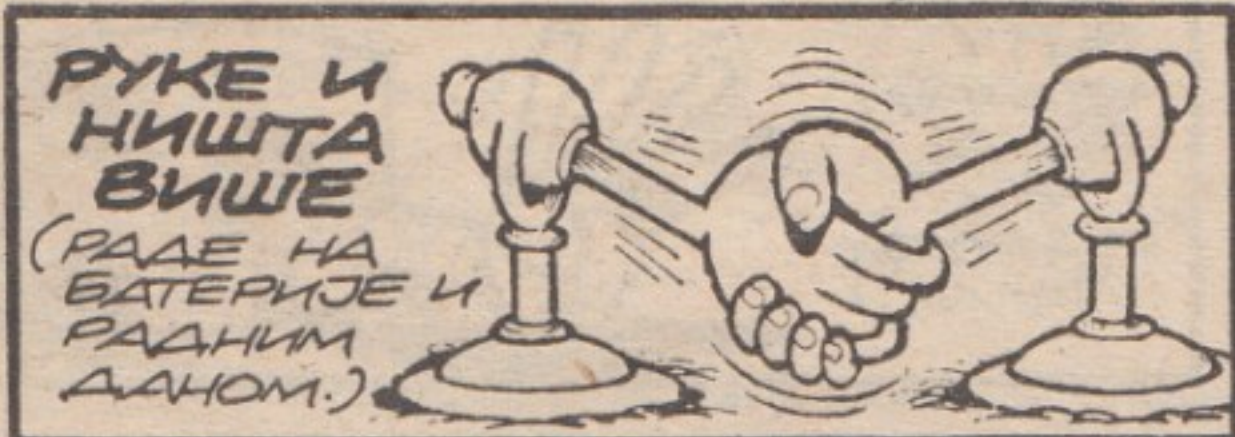
ЗМИЈСКА ЧАРАПА

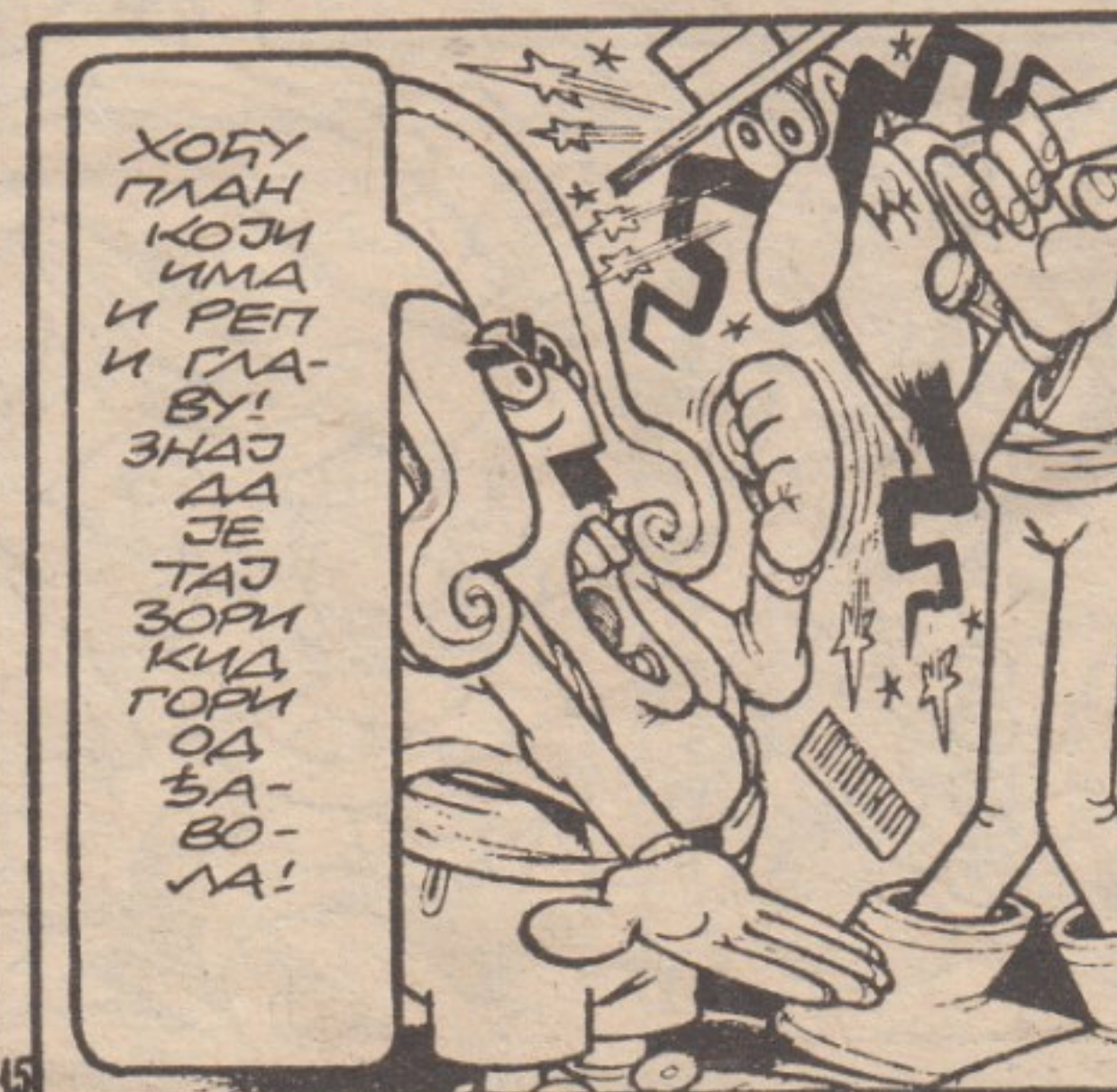
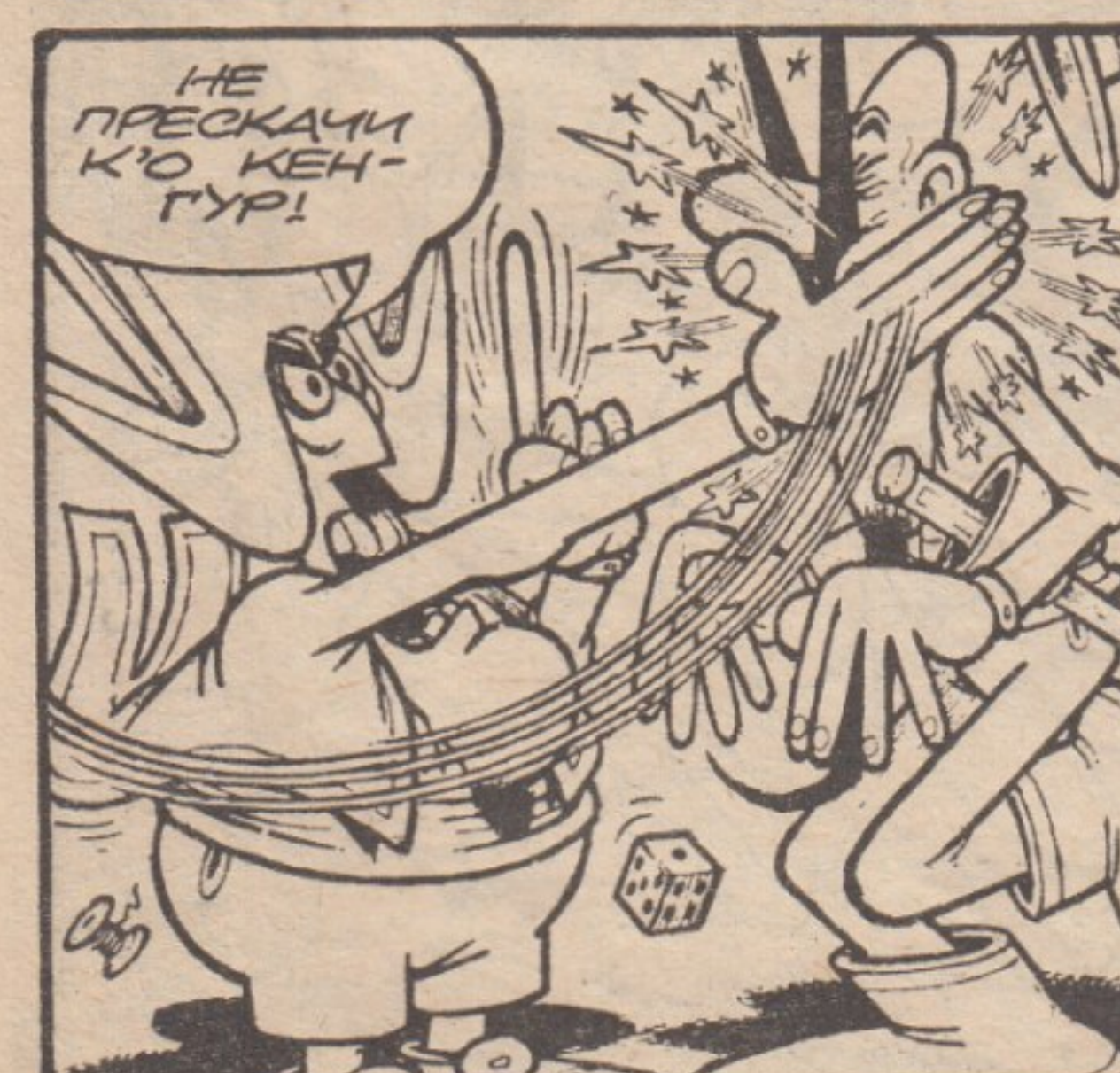
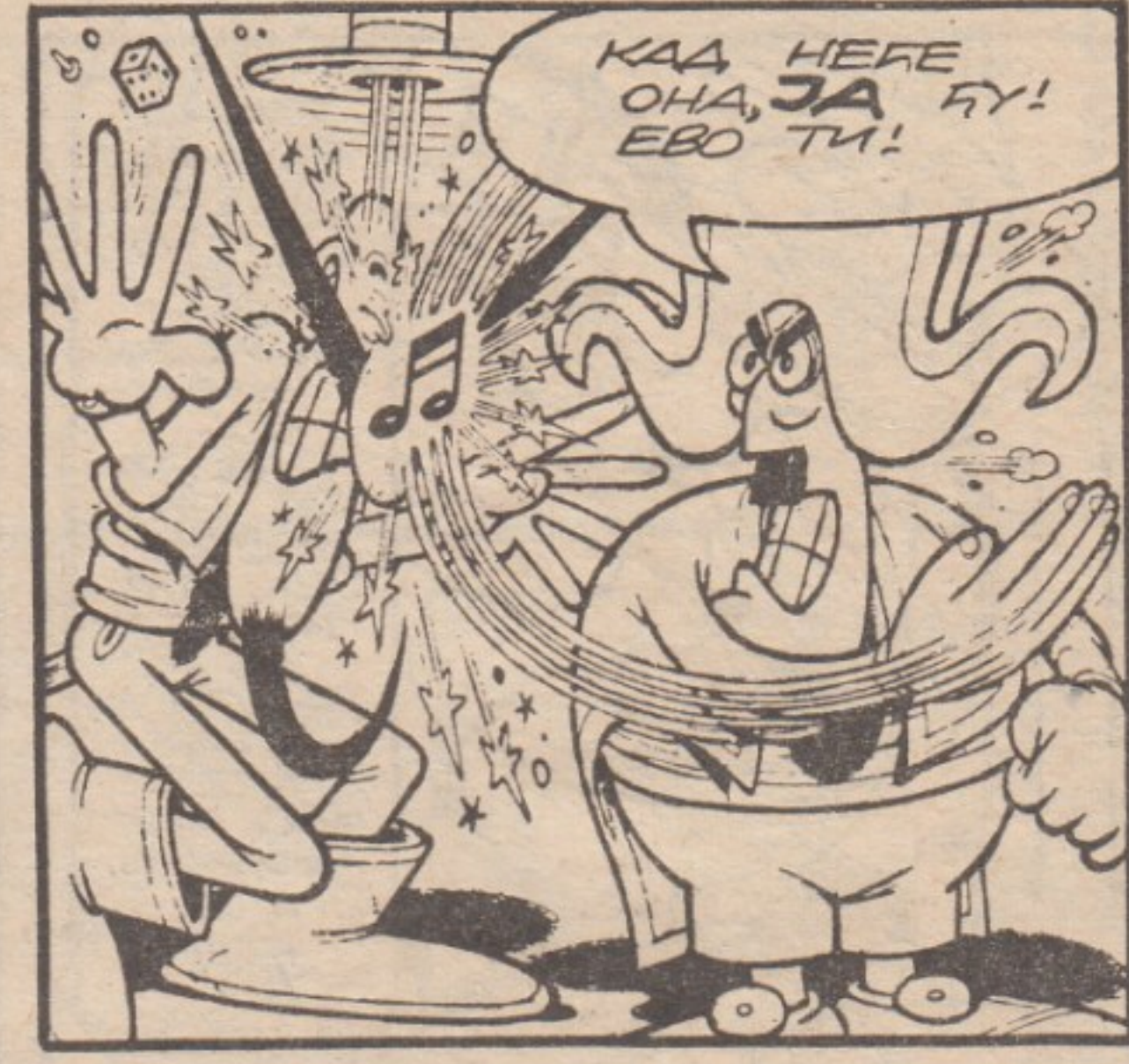
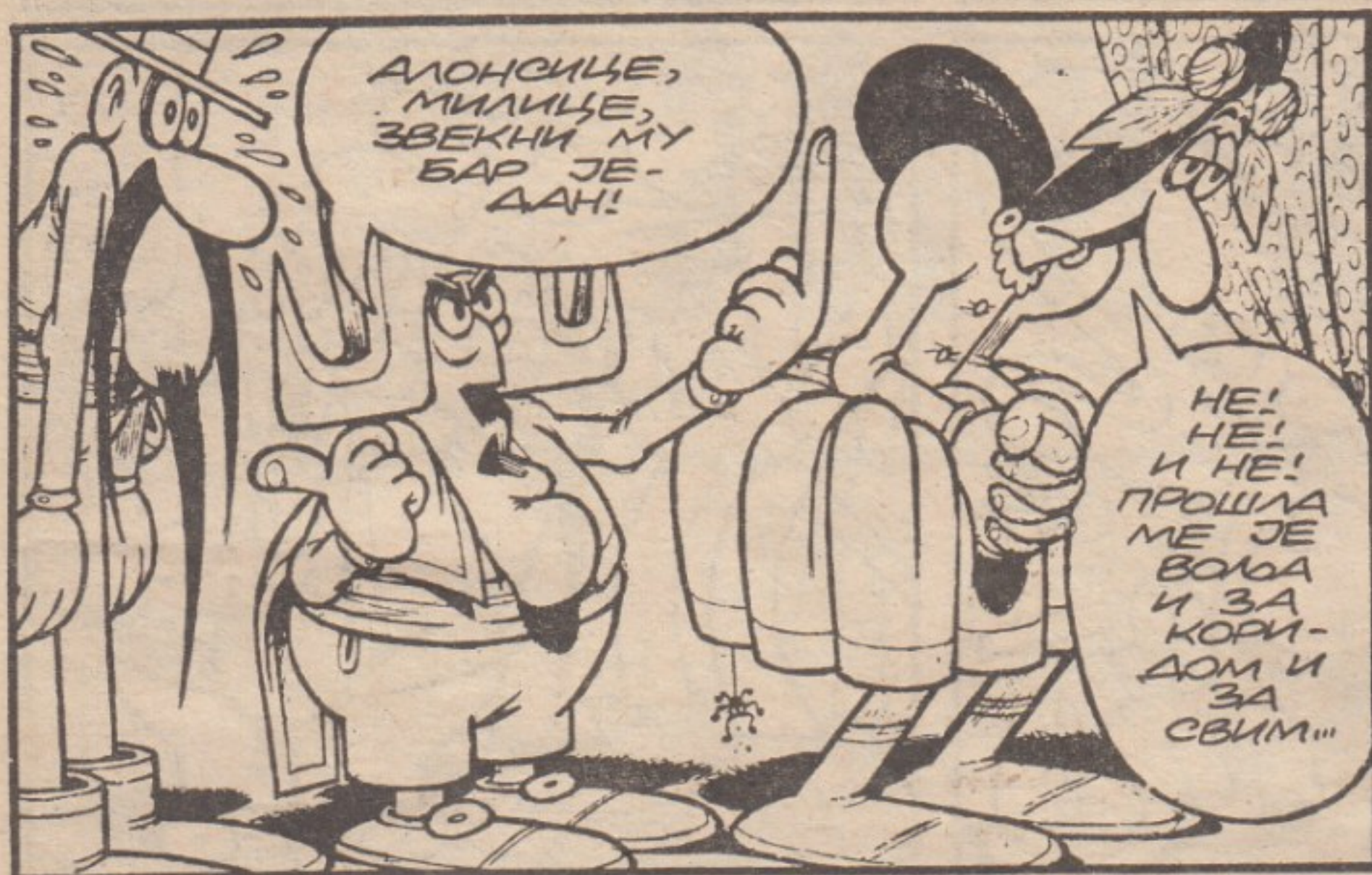
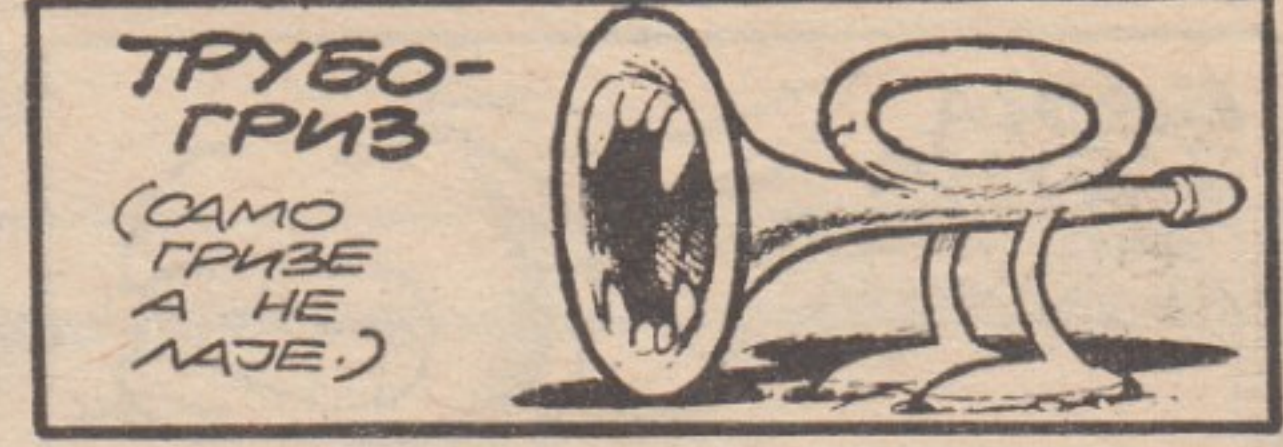
(КО ЈЕ ОБУ-
ЈЕ, ЗНА СЕ
ШТА МУ
СЛЕДУЈЕ.)

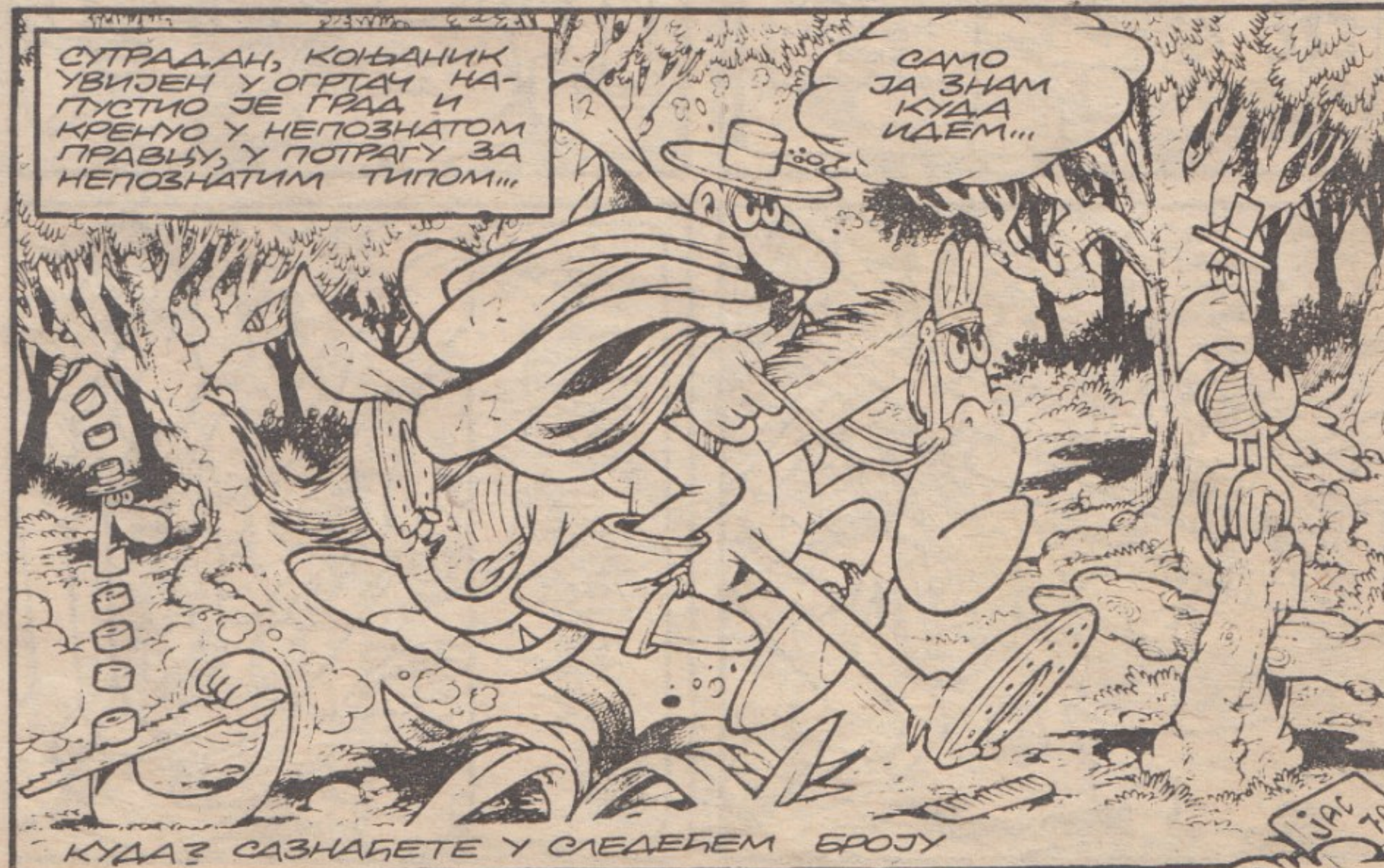
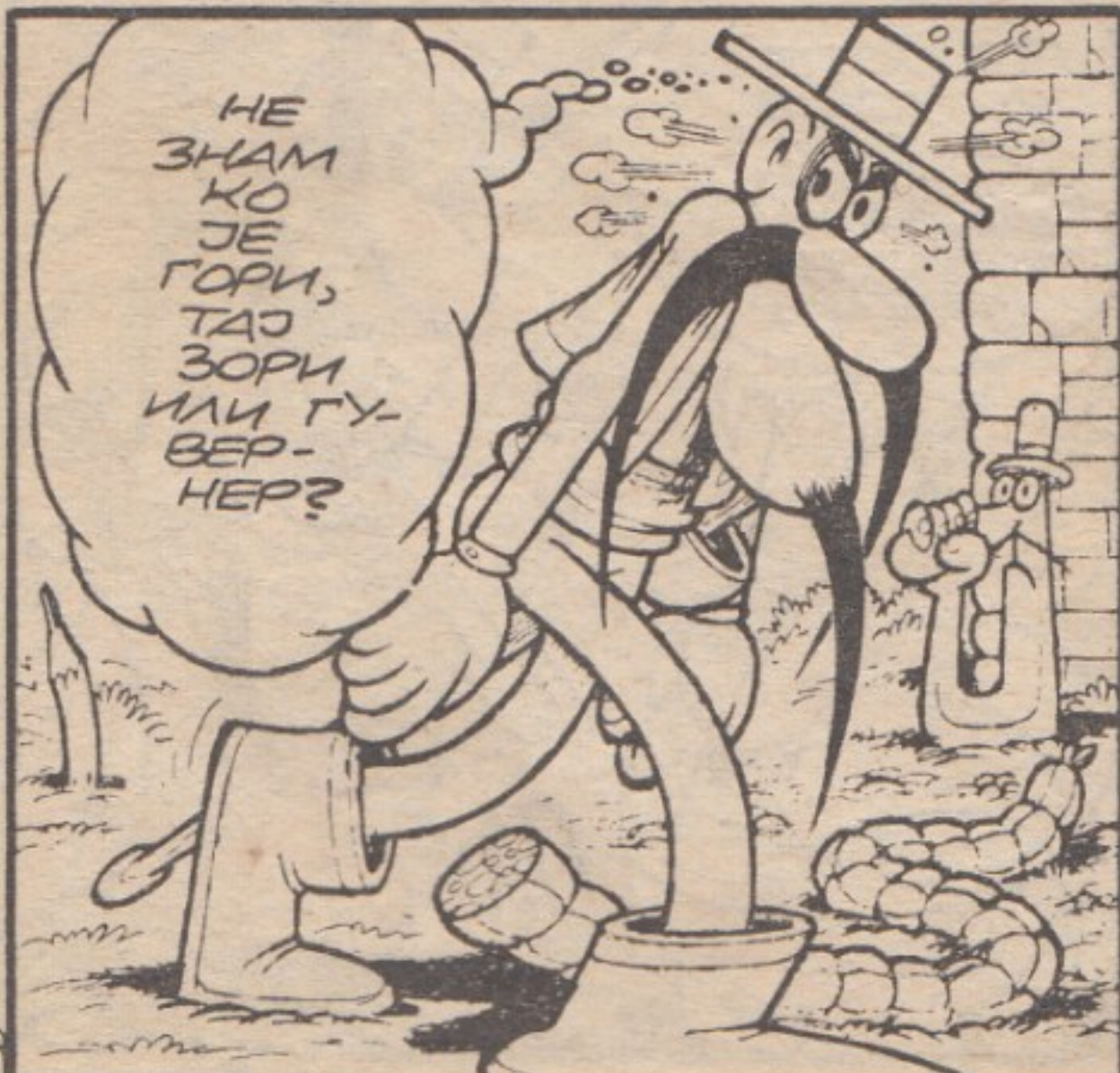
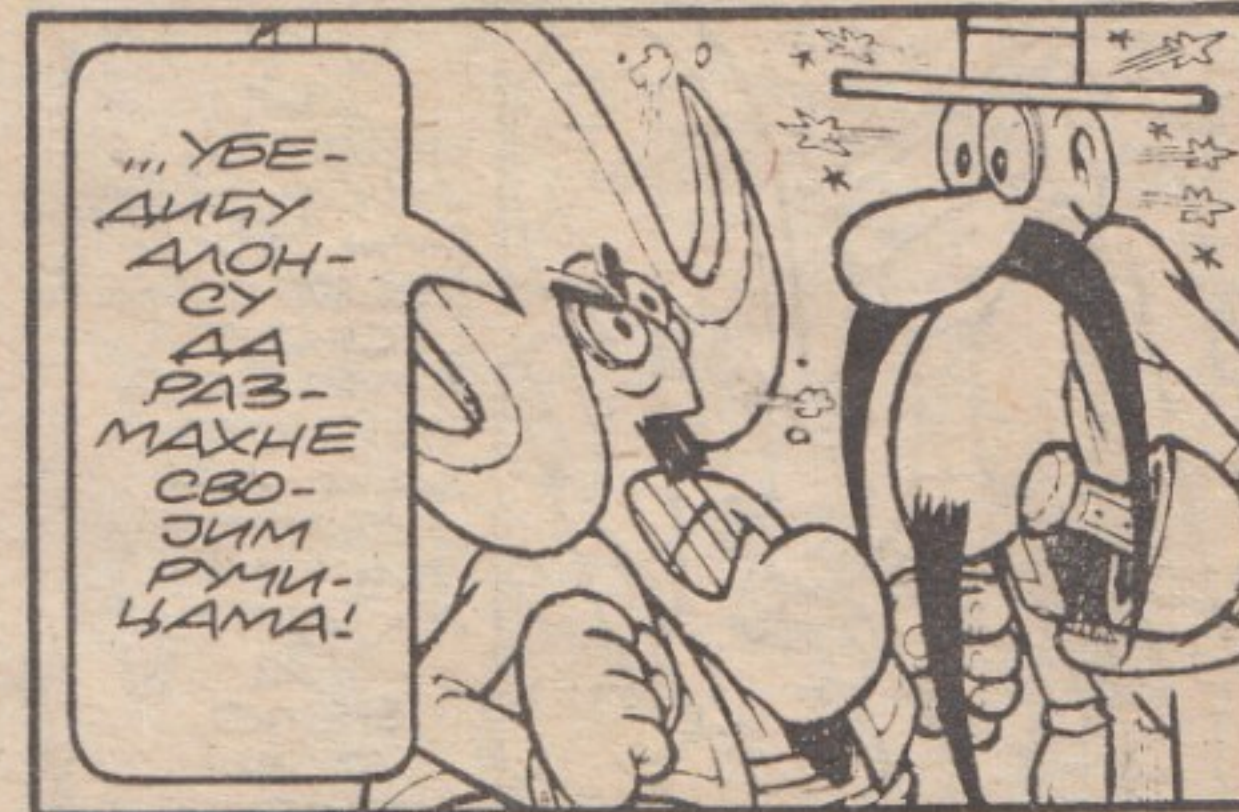
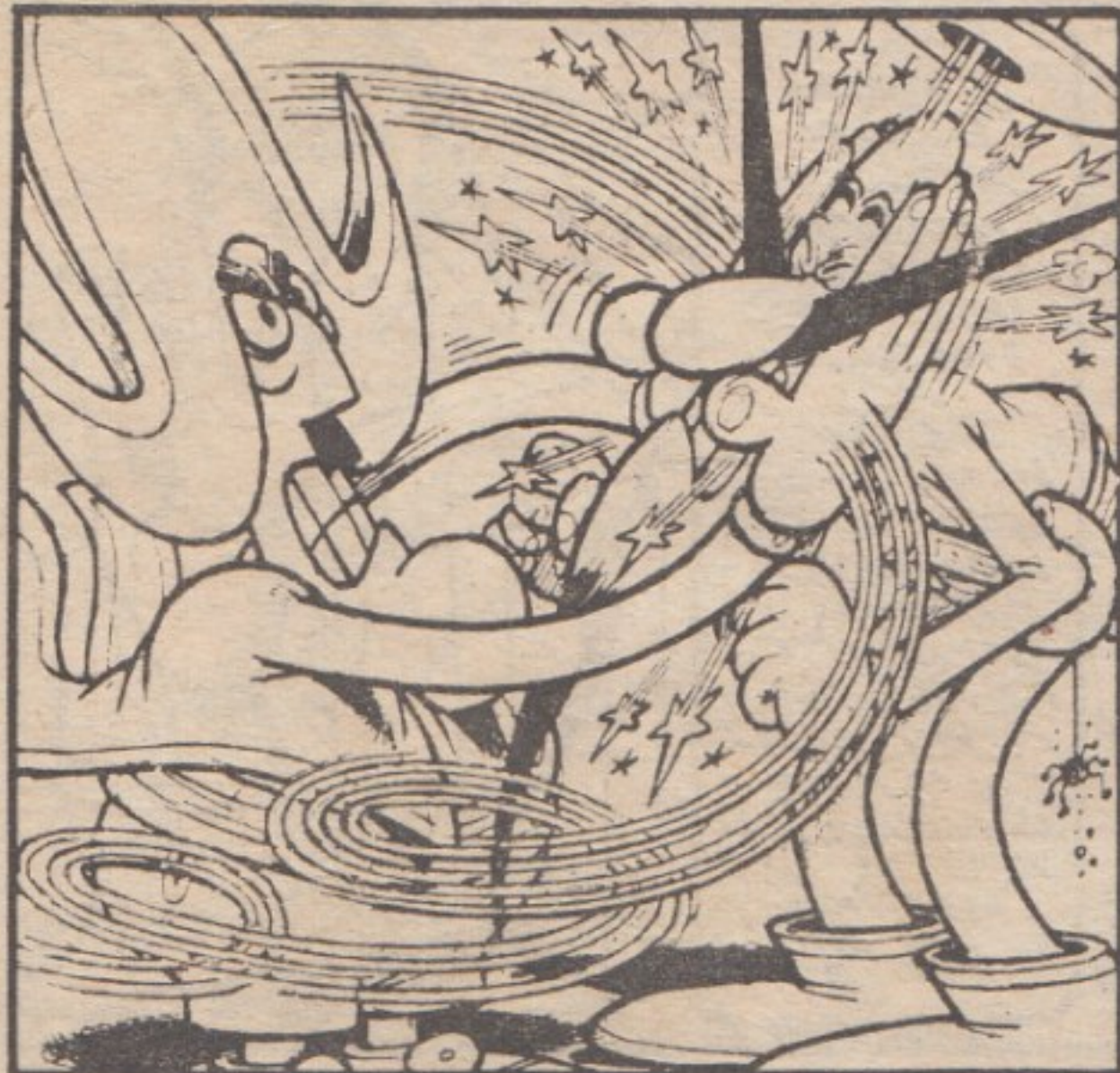
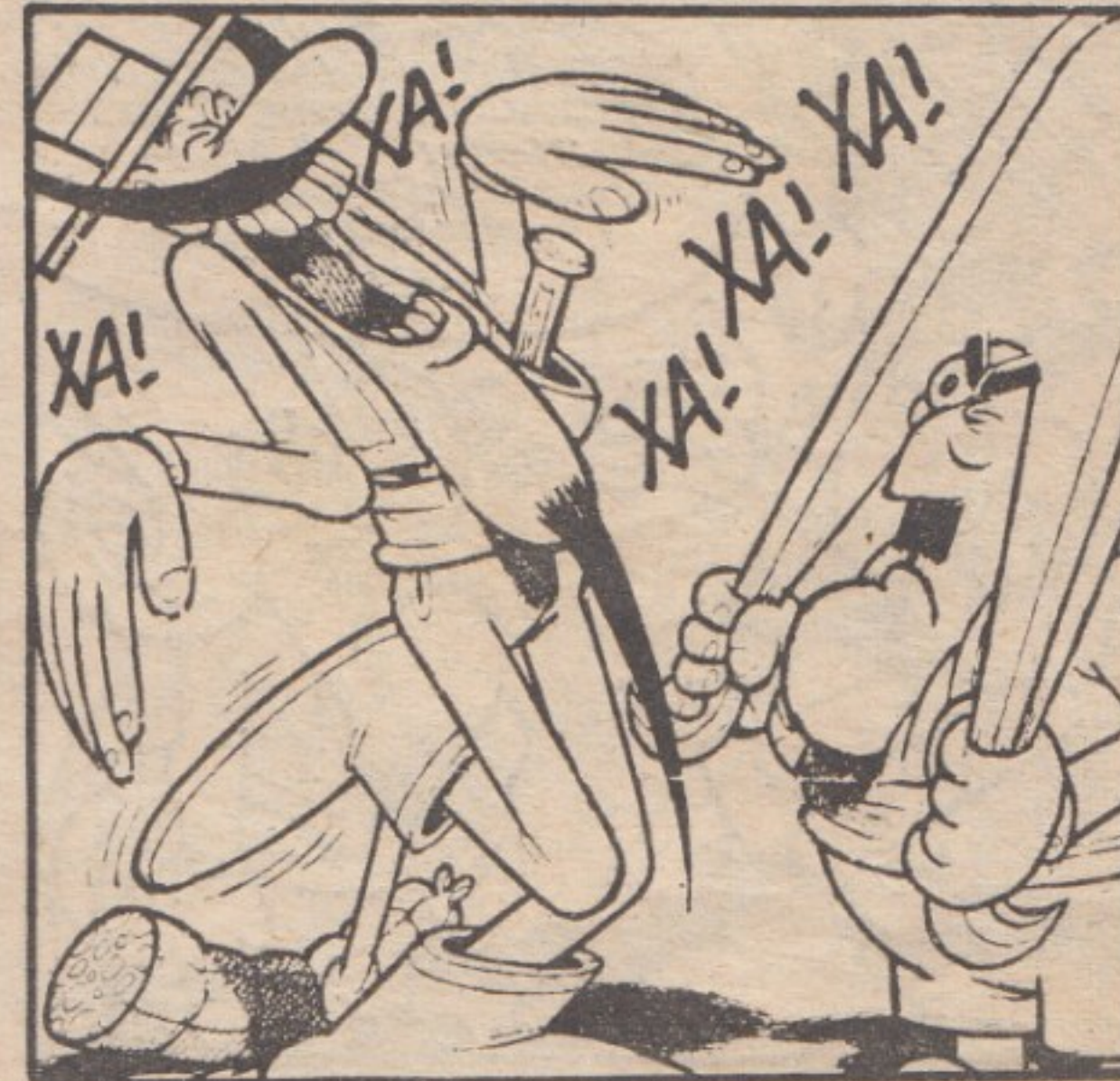
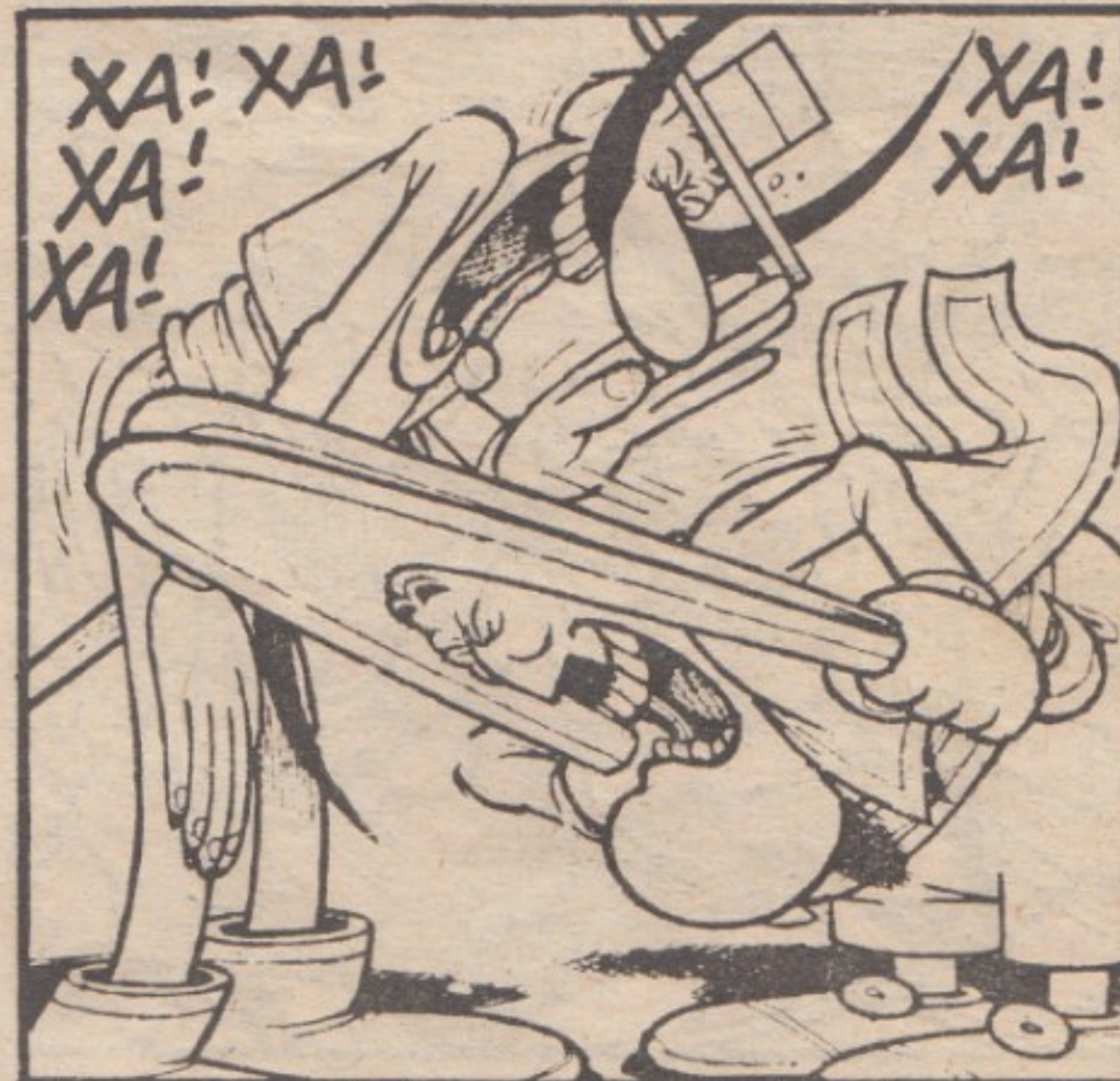
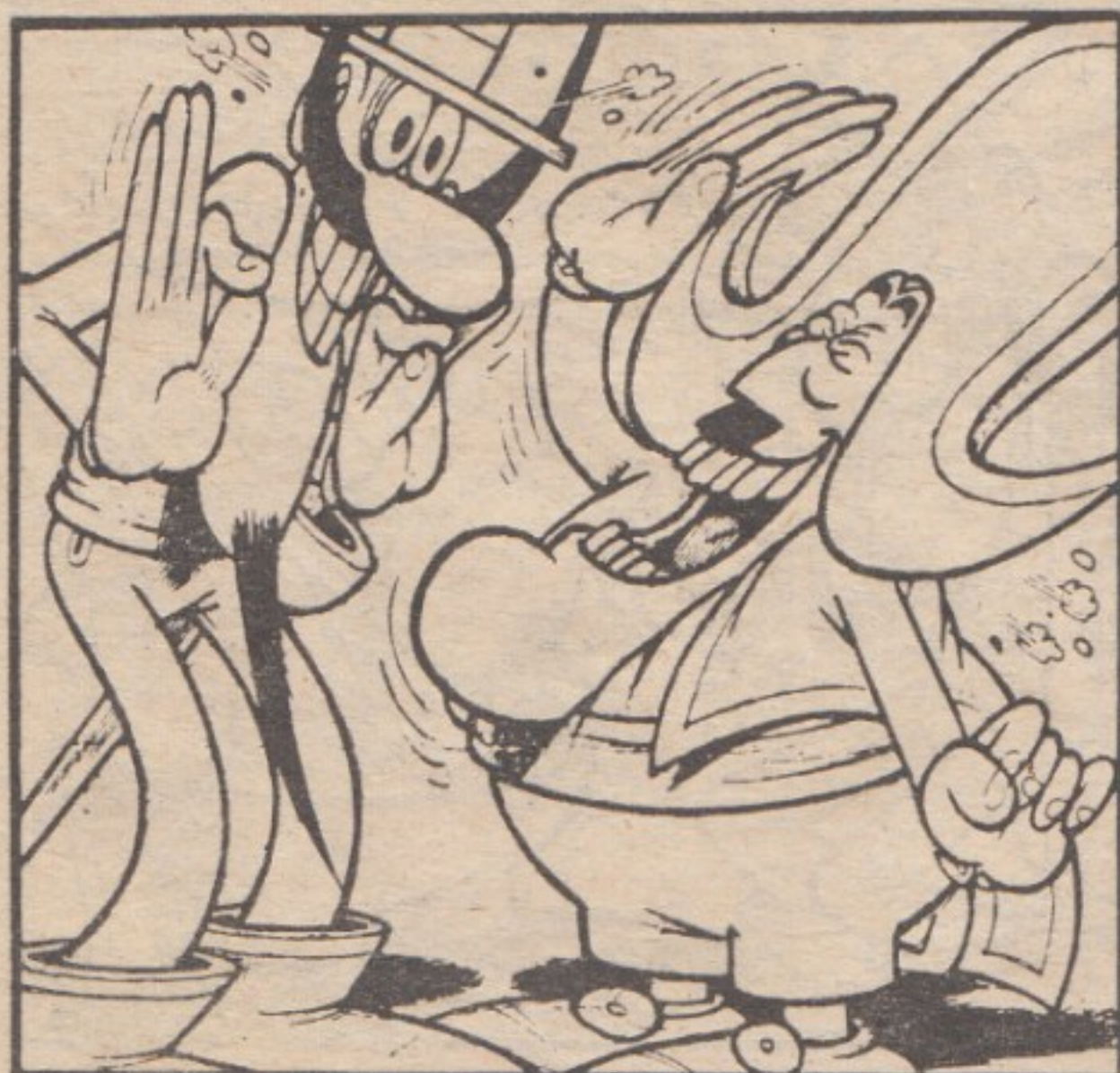

РАТ ЗБОГ
МАУЗОЛЕЈА

СТРАХ ОД

ПОВАМПИРЕНИХ МАЦА

На вест о изградњи последњег почивалишта за куце и маце у једном од најотменијих делова Токија, његови житељи су се бацили у бригу: шта ако се нађу на удару њихових повампириених душа?

руком, упутили су захтев суду да забрани градњу док се не постигне договор свих заинтересованих страна. Међутим, ни предузимачи нису седели скрштених руку него су лепо пресавили табак па и сами послали тужбу суду са захтевом да их заштити од неразумних житеља Мегуро Ворда чије их цепидлачење води малтене у пропаст. Уосталом, обавештавају они суд, њихова је дужност да подигну маузолеј јер су својевремено, градећи и издајући станове у којима је огомућено држање кућних љубимаца, и навели свет да их купује и држи. А како ништа није вечно, па ни домаће животиње, птице, рептили и још којешта, то је њихова света дужност да се за та божја бића и побрину после њихове смрти. Онако како треба, достојанствено и уз читање молитви за спас душе. На тај начин помогли би многим становницима Токија да достојно упокоје своје кућне љубимце а да при том не буду, као до сада, жртва погребних установа које су их тако рећи пљачкале организујући кремацију.

Како ће се овај сукоб у једној од токијских четврти окончати, тешко је рећи, али општинске власти кажу да има мало изгледа да забране изградњу маузолеја. Шта да раде кад им предузимачи нису оставили никакав маневарски простор будући да се у свему строго држе слова закона? Досетили се, неваљалци.

О. В.

Почетак ове године донео је становницима токијског резиденцијалног кварта Мегуро Ворд силна узбуђења. Разлог је одлука предузимачке компаније „М и I Пацифик“ да у једној трговачкој улици овог иначе веома мирног дела града подигне маузолеј за сахрањивање кућних љубимаца. Цела ствар би прошла да предузимачи нису око изградње дигли велику буку, нудећи нише за сахрањивање костију домаћих љубимаца или похрањивање драгих успомена на њих и то за нимало скромну цену. И поред папрене цене од 60.000 јена занимање за „Меморијални свет човекових пријатеља“ било је огромно, па је пре него што су темељи уопште и почели да се копају, продато преко 7000 ниша. И сама та чињеница показала је да је идеја са изградњом маузолеја за сахрањивање кућних љубимаца више него сјајна и да ће бити добар извор прихода. Али,

оно што се с једне стране показало као добар пропагандни потез, имало је и другу страну медаље. Лошу, разуме се.

Свако живо биће има душу...

Какав маузолеј, таман посла, побунили су се житељи Мегуро Ворда. Нека власници животиња своје љубимце сахрањују као и до сада. А то значи да леш свог љубимца баце на неко од градских сметлишта или да га сахране на неком гробљу за животиње.

Ни једно ни друго није згодно решење, предузимачи су одмах стали у одбрану своје идеје. Прво због тога што по будистичком веровању и животиње имају душу па је неопходно да им се у том смислу обезбеди одговарајућа духовна брига. Уосталом, нема никакве разлике између молитви за душе умрлих људи и животиња, а осим тога

сваком будисти је познато да свако живо биће без обзира у каквом је облику живело на овом свету, на другом може да буде нешто друго. Па и човек, дабоме. Зато се и читају загробне молитве кућним љубимцима – да би им се душе умирале. И баш у томе је невоља: шта ако душе умрлих кућних љубимаца не буду умирене? Јасно је да ће, смештене у маузолеју, прво да се окрену против својих најближих суседа, страхују становници отмене четврти. И то није једина ствар која их мучи. Имајући у виду речено, они се, оправдано, прибојавају да ће пасти вредност њихових некретнина.

... а предузимач закон у цепу

Први корак станара Мегуро Ворда у рату са предузимачима био је да покушају да их одговоре од намере да у њиховом кварту подигну маузолеј. Како им то није пошло за

Илустровала: Драгана Јовчић

ВИДЕО БАРОМЕТАР

1. „FINAL ANALYSIS”

– „Коначна анализа”, 1992. редитељ: Фил Жоану. Главне улоге: Ричард Гир, Ким Бејсинџер, Ума Турман, Ерик Робертс, трајање: 120 минута.

Изузетно узбудљив трилер о успешном психијатру који се заљубљује у погрешну жену и због тога постаје саучесник у убиству њеног мужа. Иако је утицај филмова „Двоструко осигурање” Билија Вајлдера (1941), „Телесна страст” Лоренса Касдана (1981) и, наравно, „Вртоглавице” Алфреда Хичкока (1958) неоспоран и очигледан, „Коначна анализа” ипак је сјајно, мајсторски режирано дело, а Ким Бејсинџер у улози фаталне жене бриљантна.

2. „CAPE FEAR” – „Рт страха”

1992, редитељ: Мартин Скорсиз. Главне улоге: Роберт Де Ниро, Ник Нолт, Џесика Ланг, трајање: 120 минута.

Супериорни римејк истоименог филма Џ. Ли Томсона из 1962. године. Бивши робијаш жели да се освети адвокату који га је послао у затвор, али његова намера није само да га убије, већ да му пре тога потпуно уништи живот. Занимљиво је да се у филму накратко појављују Роберт Мичам и Грегори Пек који су у верзији из 1962. године тумачили главне улоге.

3. „THE PEOPLE UNDER THE STAIRS” – „Људи испод степеништа”

1991. редитељ: Вес Крејвен. Главне улоге: Брендон Адамс, Еверет Мекгил, Венди Роби, трајање: 98 минута.

Прича о настраном брачном пару који киднапује људе и затим их или убија или крије у подруму своје куће. Филм „Људи испод степеништа” је, ако се тако може рећи, црно-хуморна хорор комедија (стилски врло блиска серији „Твин Пикс”) и зато ће многи поштоваоци и познаваоци дела Веса Крејвена („Брда имају очи”, „Страва у улици Брес-

това, „Нападач”) бити прилично изненађени. Сам Крејвен је, иначе, врло задовољан филмом и већ најављује сличне пројекте.

4. „INDIAN RUNNER”

– „Индијански тркач”, 1991. редитељ: Шон Пен. Главне улоге: Дејвид Морз, Виго Мортенсен, Денис Хопер, трајање: 122 минута.

Снажна драма о два брата – један је поштен, чак помало досадан, а други неуротичан, свадљив, увек у сукобу са околином и, наравно, са самим собом... Изненађујуће зрео редитељски деби глумца Шона Пена („Лоши момци”, „Жртве рата”, „Стање милости”) којим обећава сјајну каријеру и с ове стране камере.

5. „HOUSESITTER”

– „Кућна помоћница”, 1992. редитељ: Френк Оз. Главне улоге: Стив Мартин, Голди

Хон, Дана Дилејни, трајање: 115 минута.

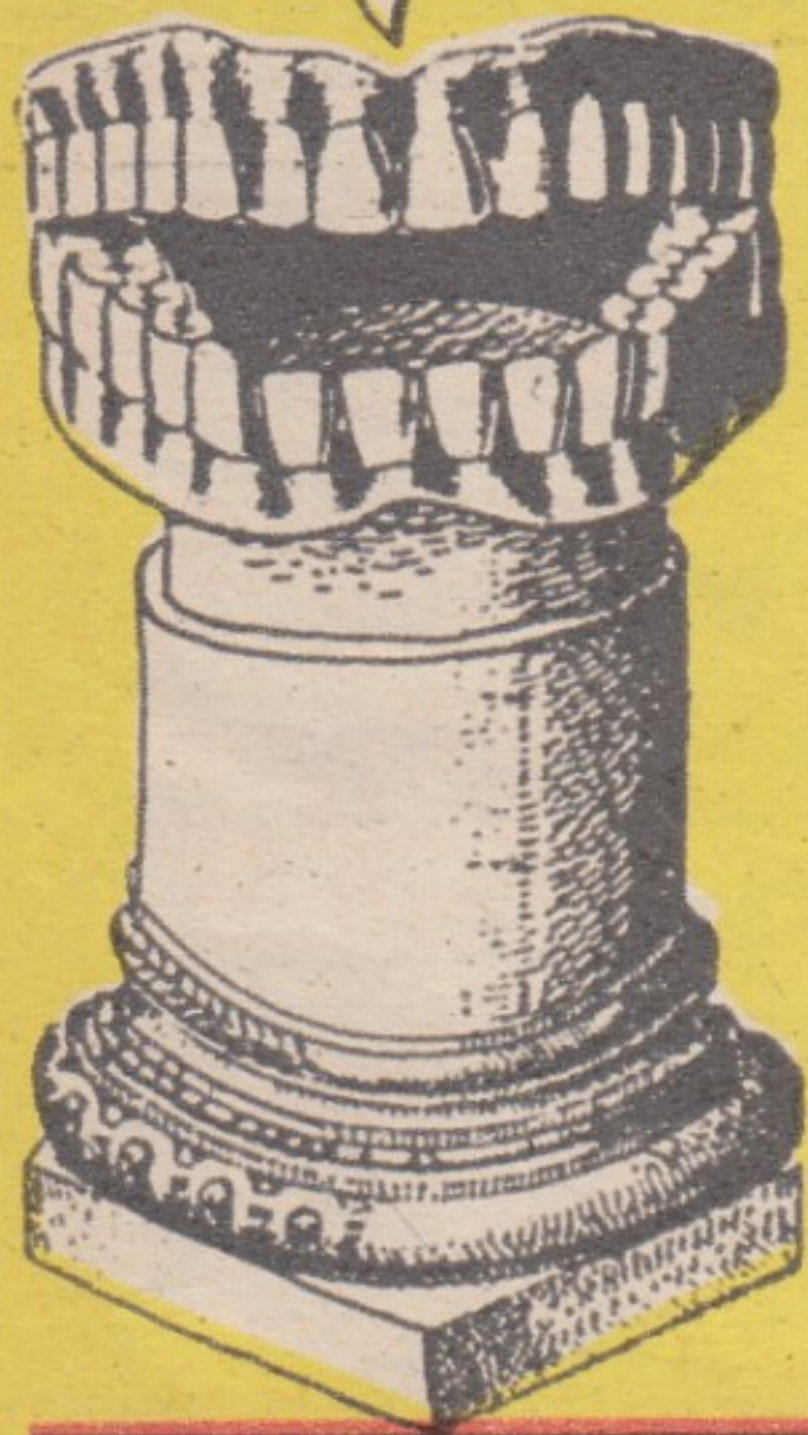
Стив Мартин је смушени архитекта заљубљен у девојку из свог родног града, Велслија, међутим, она њега не воли. Дана Дилејни је та девојка. Голди Хон је конобарица с којом је Стив Мартин случајно провео једну ноћ, а како је без стана и уз то патолошка лажљивица, она одлази у Велсли и представља се као његова жена! Наравно, то му из корена мења живот. Префињена, интригантна комедија о љубави и лажи, пуна неочекиваних ироничних алузија на однос између мушкарца и жене. Ништа спектакуларно, али ипак довољно да се човек замисли.

В. Радосављевић

Венди Роби и Еверет Мекгил

РЕКЛИ СУ...

Многи људи се ратосиљају својих порука тек кад ови почну да им причињавају тешкоће.

Сомерсет Мом
енглески писац
(1874-1965)

Шта је човеку потребно да би био успешан? Несавесност и самопоуздање.

Марк Твен
амерички писац
(1835-1910)

Човек не може да открива нове океане уколико нема храбрости да изгуби из вида обалу.

Андре Жид
француски писац
(1869-1951)

Приличан број људи захваљује свој успех пријатељским саветима које нису усвојили.

Ференц Молнар
мађарски писац
(1878-1952)

Неки људи не раде ништа, али раде то на један задовољавајући начин.

Курцио Малапарте
италијански писац
(1898-1957)

Не смемо се осећати позлеђени ако нам други не кажу истину; јер и ми сами често је не кажемо себи.

Ларошфуко
француски писац
(1613-1680)

Крајњи циљ науке је истина, док је крајњи циљ уметности задовољство.

Готхолд Ефраим Лесинг
немачки песник и филозоф
(1729-1781)

Писање је, после говорења, други најбољи начин да се успоставе неспоразуми међу људима.

Вилијам Џејмс Дурант
амерички филозоф и историчар културе

Анатомски је тешко, и увек помало смешно, самога себе у знак честитања талшати по рамену.

Едвард Хит
британски политичар
(1916-)

Планети Земљи било је потребно 4,5 милијарди година да би открила да је стара 4,5 милијарди година.

Џорџ Валд
амерички научник

Компромис је вештина да се колач тако подели да свако верује да је добио највећи комад.

Лудвиг Ерхард
немачки политичар
(1897-1977)

Образовање је оно што преживи кад човек заборави оно шта је научио.

Б. Ф. Скинер
амерички психолог
(1904-)

Не љутите се ако вам коса опада. Замислите колико би то болело кад бисте морали да је чупате као зубе.

Рекламни оглас једне фризерске радње у Холивуду

Игре које спајају људе

А Ж Д А Ј Г Р А Д

НАГРАДНА ИГРА

3
НАГРАДНИ
КУПОН

У осам бројева „Забавника“ објављујемо осам различитих делова слагалице АЖДАЈГРАД.

Све делове залепите на картон или неку тврду подлогу и исеците.

Сложите слику и видећете шта се све то лепо дешава у граду аждаја.

Сакупите и свих осам купона. На крају игре објављујемо наградни задатак!

И?... Најспретније и најсрећније учеснике очекује:

**50 НАГРАДА
— 50 АЖДАЈГРАДОВА**

МАГ, Борска 40, 11090 Београд,
тел/факс 011/582-250

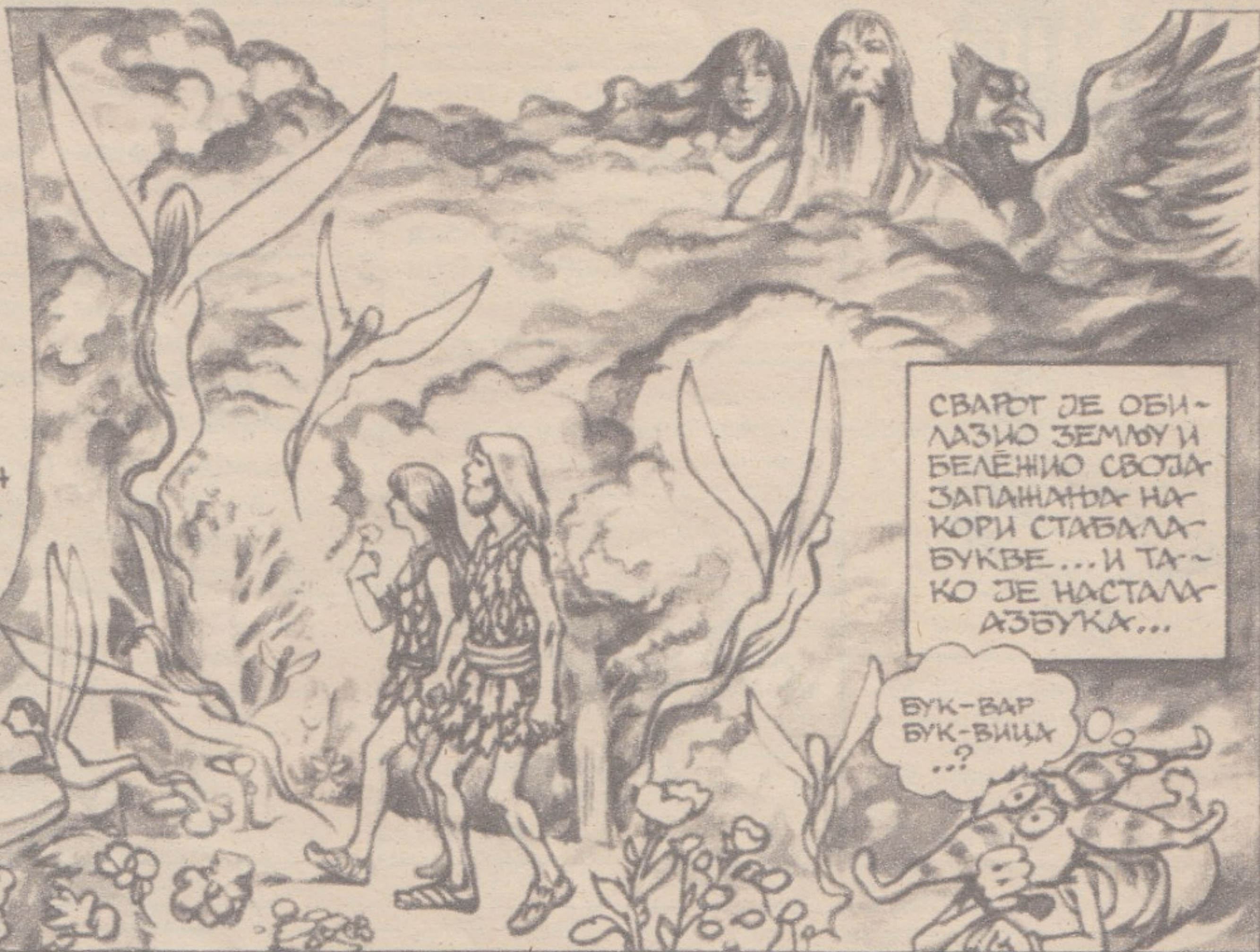

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Чика Забавни

ДОК СУ ОБИЛАЗИЛИ ЗЕМЉУ
ВИДА И МУЖИ ЈОЈ СВАРОГ,
УМОРИ СЕ ОНА ТЕ ЛЕНЕ И
ЗАСПА. У СЛУ ЈОЈ СЕ УКА-
ЗАШЕ ОСОБЕ НАЛИК ЊИ-
МА ДВОМА. ПРОБУДИ СЕ
ВИДА, ИСПРИЧА СВАРОГУ САН
И ПРЕДЛОЖИ МУ ДА СТВОРИ
ЉУДЕ НА ЗЕМЉИ. ОН ТО И
УЧИНИ ПОМОЋУ ДВА ХРАСТА:
ОД ОНОГ КОМЕ ЖИВОТ У-
ДАХНУ СВАРОГ НАСТАДЕ
МУШКАРАЦ, А ОД ОНОГ ДРУ-
ГОГ КОМЕ ЖИВОТ УДАХНУ
ВИДА НАСТАДЕ ЖЕНА. ОНА
ДОБИ ИМЕ ЛУБЈАНКА, А ОН
ДУБРАВКО. ПРВИ СЕ ЧОВЕК
ОДЕНУ У ХРАСТОВО ЛИШ-
ЋЕ... А ЖЕНА, СКЛОНИЈА
МИРИСМА, У ЛИШЋЕ
ЛИПЕ...

СВАРОГ ЈЕ ОБИ-
ЛАЗИО ЗЕМЉУ И
БЕЛЕЊИО СВОЈА
ЗАПАЊАЊА НА
КОРИ СТАБАЛА
БУКВЕ... И ТА-
КО ЈЕ НАСТАЛА
АЗБУКА...

У МЛАЂЕМ КАМЕНОМ ДОБУ ДАЛЕКИ ПОТОМЦИ ПРВОГ РАЗУМНОГ ЧОВЕКА (НОМО SAPIENS) СТВОРИЛИ СУ ПИСМО. ТО СЕ ДОГЛАДИЛО У ДУНАВСКОМ ПОДРУЧЈУ ГДЕ СЕ РАЗВИЛА САМОНИКА ЦИВИЛИЗАЦИЈА... ТА САМОНИКА КУЛТУРА НОСИ НАЗИВ „ВИНЧАНСКА“ ПО НАЈБОГАТИЈЕМ НАЛАЗИШТУ ВИНЧИ (НА 15 КИЛОМЕТАРА ОД БЕОГРАДА). У ВИНЧИ ЈЕ, КАО НИ НА ЈЕДНОМ ДРУГОМ МЕСТУ У ЦЕЛОМ ДУНАВСКОМ ПОДРУЧЈУ, ЈАСНО УОЧЛИВА РАЗВОЈНА ЛИНИЈА СТАРОЕВРОПСКЕ КУЛТУРЕ У ТОКУ 2000 ГОДИНА, ОД НАСТАЈКА ДО СЕОБЕ. ОВА СЕ КУЛТУРА УВЕЛИКО РАЗЛИКУЈЕ ОД ОСТАТКА ЕВРОПЕ ПО РАЗВИЈЕ-НИЈОЈ ТЕХНИЦИ ОБРАДЕ КЕРАМИКЕ, БАКРА И ЗЛАТА, ПО УРЕЂЕЊУ НАСЕЉА КОЈА ВЕЋ ИМАЈУ ОД-ЛИКЕ ГРАДА... ЗА ТВОРИЦЕ ПИСМА ПОЧЕТАК ЈЕ СЛИКА И СИМБОЛ, ВЕЗАНИ ЗА РЕЛИГИЈОЗНЕ ПРЕДСТАВЕ. ЗНАЦИ СУ НАЂЕНИ НА ИДОЛИМА, ГЛИНЕНИМ И КАМЕНИМ ФИГУРАМА У КОЈЕ СУ ИХ СВЕШТЕНИЦИ УРЕЗИВАЛИ РАДИ ПОСТИЗАЊА ВЕЗЕ СА ВИШИМ СВЕТОМ, У РИТУАЛИМА БЕЗА-НИМ ЗА ПРЕТКЕ И БОГИЊУ ПЛОДНОСТИ. ПИСМО НИЈЕ КОРИШЋЕНО У ПРАКТИЧНЕ СВРХЕ ВЕЋ ИСКЉУЧИВО У ОБРЕДИМА... ПРОДОРОМ ИНДОЕВРОПЈАНА ПРЕ 5500 ГОДИНА НА ПОДРУЧЈЕ БАЛКАНА ПОТИСНУТО ЈЕ СТАРОСЕДЕЛАЧКО СТАНОВНИШТВО ПРЕМА ЕГЕЈСКОМ МОРУ... ИЗБЕГЛИЦЕ СУ СЕ СКРАСИЛЕ НА ОСТРВУ КРИТУ. ЊИХОВО ПИСМО СЕ ДАЉЕ РАЗВИЈАЛО У ДОДИРУ СА НОВИМ ЦИВИ-ЛИЗАЦИЈАМА МЕСОПОТАМИЈЕ И ЕГИПТА. КАСНИЈЕ СУ ГА ПРЕУЗЕЛИ И ЗА СВОЈЕ СВРХЕ ПРЕРАДИЛИ ФЕНИЧАНИ...

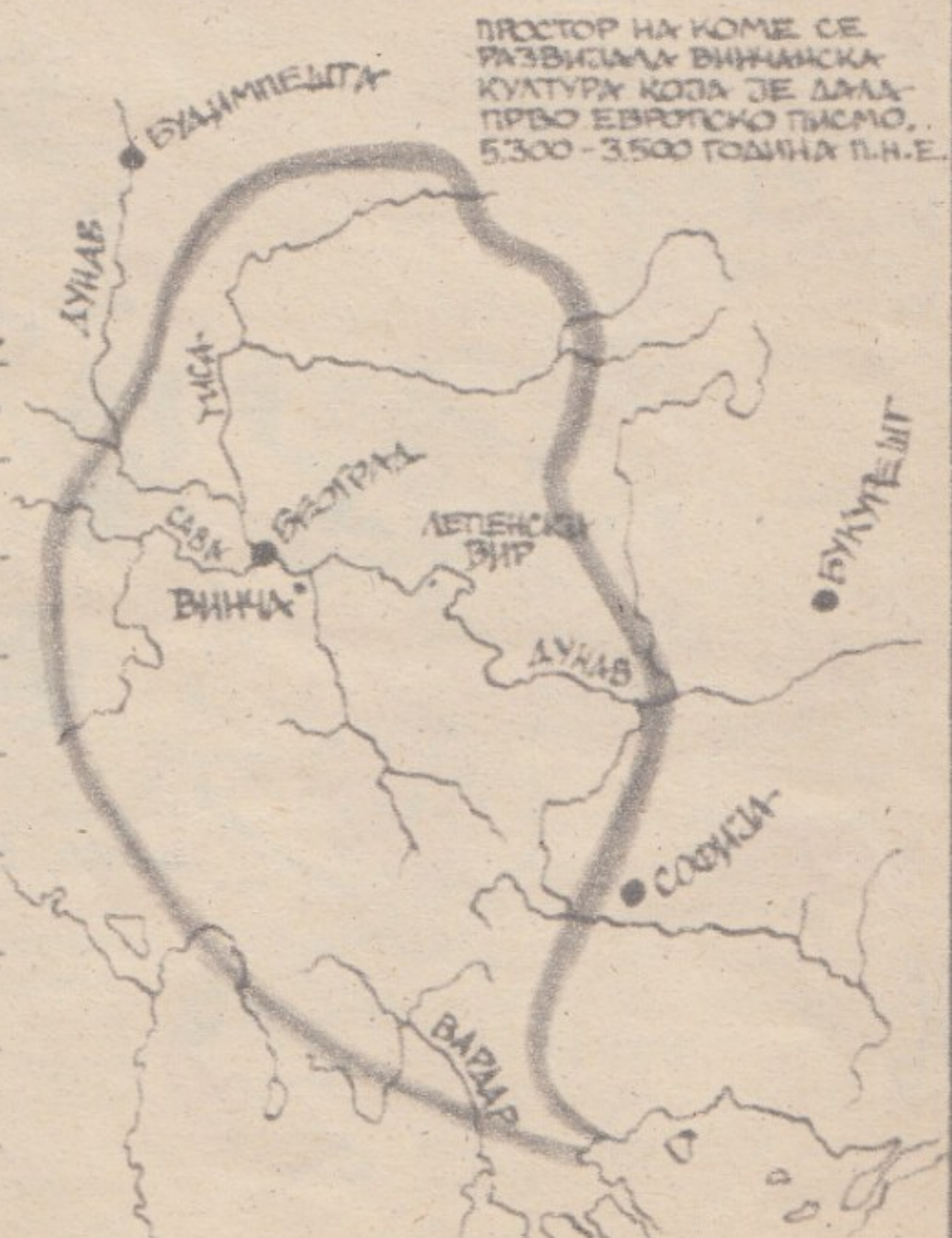
* ЛАКО ЈЕ УОЧЛИВА ВЕЗА СТАРОЕВРОПСКОГ ВИНЧАНСКОГ ПИСМА СА ТАКОЗВАНИМ КРИТСКИМ ЛИНЕАРНИМ А ПИСМОМ, ЈОШ УВЕК НЕПРЕВЕДЕНИМ... ПОЧЕЦИ КРИТСКЕ КУЛТУРЕ ЗАБЕЛЕЖЕНИ СУ ПРЕ ОКО 5200 ГОДИНА

ОБРЕДНА
ФИГУРИЦА
ИЗ ВИНЧЕ

НЕКОЛИКО ПРИМЕРА ИЗ БОГАТОГ
СИСТЕМА ОД 229 ЗНАКОВА

СВЕТА И СВАЧЕТА

ПРЕНОШЕЊЕ ПОРУКА КРОЗ векове

ОЈХА!

...И ТАКО СЕ, НАГОМИЛАВАЊЕМ ИСКУСТВА, УКАЗАЛА ПОТРЕБА ДА ЧОВЕК ЗАБЕЛЕЖИ МИСАО И САОПШТИ ЈЕ ПОСРЕДНИМ ПУТЕМ. ДА СЕ ВЕШТИНЕ НЕ ЗАБОРАВЕ, ДА СЕ ПОДВИЗИ ОВЕКОВЕЧЕ И ЗЛО ЖИГОШЕ. ПИСАНИ ТРАГОВИ, КАО И ОБИЧАЈИ, ПОВЕЗУЈУ ПРЕТКЕ СА ПОТОМЦИМА...

КЕЛТСКИ СУ СВЕШТЕНИЦИ НАПАМЕТ ЗНАЛИ ЧИТАВУ СВОЈУ РЕЛИГИОЗНУ ЛИТЕРАТУРУ. ПРЕДАВАЛИ СУ ЈЕ С КОЛЕНА НА КОЛЕНА; ИНДИЈСКИ БРАМАНИ ЗНАЈУ НАПАМЕТ ВЕОМА ДУГАЧКЕ ТЕКСТОВЕ СВОЈИХ СВЕ-ТИХ КЊИГА ВЕДА; У АФРИЧКИМ ПЛЕМЕНИМА И ДА-НАС ПОСТОЈЕ ЛУДИ КОЈИМА ЈЕ ПОСАО ДА ЗНАЈУ ЦЕЛОКУПНО ПЛЕМЕННО ПРЕДАЊЕ...

НАРОДИ КОЈИ НИСУ ИМАЛИ ПИСМО, ИЛИ СУ ИМ ЗАПИСИ УНИШТЕНИ, БРЗО ПАДАЈУ У ЗАБОРАВ. АКО СЕ НЕКИ ТРАГ И САНУВА, БИВА УКЛОПЉЕН У ТУЊУ ИСТОРИЈУ, САКРИВЕН ИЛИ ПРОГЛАШЕН ЧУДНИМ...

ЧОВЕК СЕ ОД ЖИВОТИЊЕ РАЗЛИКУ-ЈЕ ПО ЈЕЗИКУ, А КУЛТУРАЧ ЧОВЕК ОД ВАРВАРИНА ПО ПИСМУ. ЈЕЗИК ЈЕ САМО ПРЕДУСЛОВ, А ПИСМО НОСИЛАЦ КУЛТУРЕ!!!

У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ: ПРЕНОШЕЊЕ ПОРУКА У РОБОВАЛАСНИЧКИМ МОНАРХИЈАМА СТАРОГ ВЕКА...

Причам ти причу о европској породичној идили

БРАК ДО СМРТИ -

ХРОНИКА
ЈЕДНОГ СЕОСКОГ ИМАЊА
У АУСТРИЈИ
ОД 1788. ДО 1840.

Око беспрекорно изрибаног стола од небојеног дрвета за вечером се окупила породица. Ту је седморо деце, родитељи, деда и бака, а и прабака. На њеном крилу најмлађе праунуче. Отац с поносом гледа на гомилу своје деце, мајка се срећно осмехује, а прабака је захвална свемогућем што јој је подарио овако срећну и дубоку старост. Стара, верна служавка, која је већ две генерације у овој кући, износи на сто чинију из које се јело још пуши, а ту је и обавезан крчаг с вином.

Слика праве идиле: топла, хармонична, оку пријатна. Идила има само једну зачкољицу – није истинита. Овакве слике и приче о срећном по-

Занемаривање и небрига били су, а понегде су још и данас, један од начина планирања порода. У Аустрији је чак постојао израз „препустити небесима”: нежељено дете, брачно или ванбрачно, излагано је зимској студени или другој врсти погибељи. И нико од суседа није о томе причао

удавале око двадесет треће, а просечна дужина века била је четири-пет деценија, па и мање. Није било ни старих верних служавки јер се послуга, тамо где је уопште било, веома често мењала.

Непозната реч

И поред тога у старој Европи било је великих породица мада не у данашњем смислу речи: родитељи са много сопствене деце. Социолог Митерауер чак наводи да у немач-

1805.

Сељанка сада има 38 година. Кад јој је муж умро, удала се за једног двадесетједногодишњег момка. На имању сада живи још и један син (6) и три кћерке (15, 12 и 9) из првог брака

родичном животу из ранијих векова оставили су нам на својим сликама и у својим песмама европски романтичари који су, описујући нам живот у 17, 18. и 19. веку, пустили да их понесу осећања и сентименталне представе о минулим временима. И тек су савремена проучавања донела праву слику о некадашњим породицама и њиховом животу.

Бечки социолог и историчар Михаел Митерауер слика нам породицу из 16, 17, 18. и

ком језику све до новијег времена није ни постојала посебна реч за породицу већ је коришћено описно „човек са женом и дететом”. Реч „фамилија” за породицу преузета је у немачки тек у 18. веку из латинског језика, и то преко француског облика „фамиј”. Међутим, како ни та реч није значила исто што и данас, научници о тој породици радије говоре као о „кућној заједници” или „домаћинству”. Јер, они који су се окупљали око кућног стола као породица

1832.

Сељак умире после само једне године брака. Сељанка (28) удаје се за једног двадесетчетворогодишњака. На имању живе још служавка (25) и породица станара с петогодишњим дететом.

19. века сасвим другачије. У тим породицама није било много деце. Смртност деце била је веома велика: чак и ако би у некој породици и било рођено осморо деце, у најбољем случају преживело би највише петоро. Бракови су касно склапани па су преци већ давно били под земљом када би њихови потомци, унучи, научили да ходају. Мушкарци су се женили између 25. и 30. године, девојке се

нису били само крвни сродници већ сви који су живели под истим кровом.

Код занатлија у породицу су спадали и слуге, шегрти и калфе, код сељака пољопривредни најамни радници и станари. Станари су били или сиромашни даљи рођаци или бивше слуге и слушкиње који су дугогодишњим повременим испомагањима на пољу „одрадили” своје право на део крова и парче хлеба. Гос-

ПА ПОНОВО

Како је једна породица за само 52 године смрћу и женидбама постала сасвим друга

1788.

На имању је живео сељак (24 године), сељанка (21), једногодишњи син, служавка (21) и једна станарка (44). Даље промене реконструисао је професор Митерауер на основу старих докумената.

подар имања сматрао се оцем свих који су јели за његовим столом.

Само су мушкарци сродници

Велике породице састављене од крвних сродника из више поколења постојале су само у сељачкој Русији и код

нас на Балкану. Сродницима су тамо сматрани само чланови по мушкој линији. Разлог за то био је, сматрају неки социолози, култ предака који су одржавали мушкарци: само су они смели да пале свеће у част предака. Због тога ове породице нису имале слуге јер ниједан син није могао да оде код другог сељака као

слуга. Девојке су по удаји увек одлазиле у мужевљевој кућу, никад обратно. Ове породице увек су чинили крвни сродници. Припадност породици губила се само удајом (жене) и смрћу.

У Средњој и Западној Европи било је сасвим другачије: у породици су се чланови мењали, понекад из године у годину јер су нове слуге постајале њен саставни део. Култ предака, изузев код племства, био је непознат: европски сељаци често нису знали ни ко им је био деда нити их је то занимало. Када је некоме била потребна додат-

Занемаривање и небрига били су један од начина планирања породице. У Аустрији је за то чак постојао израз „препустити небесима”: нежељено одојче, брачно или ванбрачно, излагано је, на пример, зимској студени. Суседи би обично знали шта се збило, али нико о томе не би причао јер се сличан случај и у њиховој кући или већ догодио или би се могао догодити.

Без права избора

Данас такво „планирање” породице изгледа ужасно, али треба узети у обзир време када су се овакве ствари догађале. Породица није била ствар слободног избора и осећања. Сажаљење, љубав према деци – то широки слободи себи нису могли да дозволе. Као што ни млади нису могли себи да дозволе да ступе у брак када би то пожелели.

Једном склопљен брак одржавао се све до смрти једног од супружника. А када би их смрт раздвојила, удовац или удовица склапали су нов брак што су брже могли: слободни сељаци стога што им је на имању и у кући била

1831.

Сељанка умире. Муж који сада има 47 година жени се женом од 27 година. Син из првог брака, који сада има 32 године, служи на имању као слуга. Кћерке су се поудавале. У кући је још и деветнаестогодишња служавка.

на радна снага, узимао је слуге и слушкиње. Најамни однос није био вечан и слуге су одлазиле када би се жениле, односно слушкиње удавале. Тако су у кућу стално долазила нова лица.

Љубав и нежност – непознате речи

У породицама занатлија био је обичај да већ десетогодишњи дечаци одлазе као шегрти код другог мајстора у чијој би кући тада и живели.

потребна радна снага, а кметови везани за земљу опет због радне снаге, често на захтев племића и спахије. А како је смртност била велика, људи су у току живота склапали по неколико бракова одводећи у њих децу из претходних или их остављајући у старим породицама.

Такве женидбе и удадбе доводиле су понекад до тога да на крају седе за столом деца која са тим родитељима уопште више нису била у крвном сродству. У таквим породицама живело се без

1840.

После осам година брака умире сељак. Сељанка, сада 36 година, удаје се за двадесетогодишњака. На имању сада живе још трогодишњи син и једногодишња кћерка из претходног брака, слуга (16), као и станари с двоје деце.

После највише три године – код стаклара после једне, а код пивара после две – напуштали су своју другу кућу да би ишли од насеља до насеља, од једног мајстора до другог, радили за њега и истовремено се усавршавали у свом занату.

И код сељака су прекобројна деца већ у дванаестој-тринаестој години одлазила да служе на другим имањима.

неких јачих осећања и њени чланови у осећајном погледу нису много ни очекивали једни од других. Због тога, мисле неки социолози, у оваквим породицама најчешће није било ни великих сукоба па су, на изглед, биле сложне. Али, онако идиличне и срећне како су нам их романтичари представљали свакако нису биле.

Н. В.

НОВИ
БАЈАГА

У ВРЕМЕ ХАОСА

Последњи студијски албум „Продавница тајни” Бајага је објавио још 1988. године. Паузу је прекидао живом плочом „Нека свемир чује немир” и мини албумом „Четири годишња доба”. Сада, после четири и по године, поново је ту са дванаест нових песама упакованих у албум „Музика на струју”. У овом интервјуу Бајага објашњава зашто је дуго ћутао

Од тренутка када се, октобра 1991. године, појавила плоча „Четири годишња доба” ти си се потпуно повукао из јавности. Зашто?

— За то постоји неколико разлога. Чекао сам погодан тренутак да скупим довољно материјала. „Четири годишња доба” био је пројекат који се односио само на те четири песме и желео сам да следећу студијску плочу урадим онако како ја то желим. Друго, време је било најгоре могуће, општи хаос на све стране и тешко ми је било да се одлучим каква плоча треба да буде. Желео сам да задржим оптимизам који је одувек био особина наше групе, а са друге стране да не правим песме о бубамарама и цврчцима. Крајем прошле године потпуно сам смислио

ову плочу и она управо нуди једине могуће песме које сам ја у овом времену могао да направим. Тек када публика буде чула целу плочу, биће јој можда јаснија оволика пауза.

На радију сте најпре пустили песму „На грани” и тада ми је једна пријатељица рекла: „Шта је то са Бајагом, мора да су га разљутили на некој граници кад је написао овакву песму. Он раније није био тако бесан.”

— Па, цела плоча звучи доста тврђе и жешће, али и вре-

ме је такво. Ова песма има везе са догађајем када смо прелазили границу пре једно четири месеца. Група је била у комбију, прошли су контролу без проблема, а Саша Драгић (менаџер групе, оп. П. Ј.), затим наш човек који нам је организовао наступе а има пасош те земље и ја били смо у другим колима. Таман кад смо дошли на прелаз између две земље спусти се рампа испред нас, па затим иза нас и нађемо се у ограђеној коц-

кици. Онда нас позову да изађемо из кола, па Сашу и мене одведу у одвојене кабине. Човек ми каже: „Хоћете да скинете јакну?” Кажем: „Како да не”, он настави: „Да ли би вам било тешко да скинете мајицу...?” „Наравно...”. Па панталоне, ципеле и тако останем у гаћама. Он изађе и ја останем испред великог огледала, а знам да ме они посматрају кроз њега. Ту се ја мислим: шта сад чекају да из ува извадим „зољу” или „шкорпиона”

Кад се вратио, помислио сам, до сада сам био пристojан, ако извади гумене рукавице ударићу га одмах. Међутим, видео је моје лице и рекао: „Добро, све је у реду”. Уосталом, као да сам могао нешто да сакријем.

Када смо изашли, овај наш организатор пита да ли су нам нешто нашли, нису наравно, и он каже: „Е, сад ћемо мало да им вратимо.”

Обрати се цариницима и каже: „Момак је певач, ми сад каснимо на концерт а изгужвали сте му кошуљу, шта ћемо сад?” Жена цариник узме пеглу, среди ми кошуљу, овај јој каже: „А, не, није то кошуља за наступ, ова друга.” Среди она још једну кошуљу, онда их замолимо да нам спакују и ствари и тако им вратимо једно пола сата малтретирања. На крају нисам био ни много љут, зато је и песма весела.

Реци нам сада основне податке о плочи која, ето, објашњава шта је то рокенрол – музика на струју.

– Планирали смо да објавимо стандардну плочу, затим касету и компакт диск. Ја сам урадио све материјале, а Жика Миленковић је написао музику за песму „Накострешена мачка”. Једина старија песма је „Маринина тема” коју сам написао за позоришну представу „Живот Јованов” коју је режирао Дарко Бајић. То је уједно једина песма снимљена у нашем старом студију док је све остало рађено током децембра, јануара и фебруара у земунском студију „Пинк”. Плочу смо продуцирали Цвеле, Саша Локнер и ја уз помоћ Ивице Влатковића који је снимио живи бубањ и са нама учествовао у миксовању. Поред „Инструктора” на плочи се појављују Драган Јовановић Крле, који је у неким песмама свирао гитаре, Неша Јапанац, он је свирао бас без прагова, и Пера Џо, он је у једној песми свирао усну хармонику. Ту су и четири девојке које заиста феноменално певају. Оне су радиле у паровима: сестре Кристина и Александра Ковач и Марија Михајловић и Тања

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

МУЗИКА НА СТРУЈУ

Ти можеш и да одеш али мораш да се вратиш ти многе ствари схваташ али ово не можеш да схватиш јер нико не може да зна кад музика свира шта осећам ја

Ја волим звук мотора и кад шкрипе гуме а класику воли онај ко разуме птице певају лепо али увек исту песму и вода добро тече када одврнем чесму

Ја волим боју гласа као што има она и волим када шапућем и преко телефона и музику када ми пропусти кроз жицу ја дочекам је с осмехом на лицу

Кад моје уши чују музику на струју тад моје срце бије у ритму мелодије

Музика и текст: Бајага
Изводе: Бајага и Инструктори

Јовићевић. У песми „Голубица”, која затвара плочу, све четири су певале заједно. Иако се раније нису познавале, то су урадиле сјајно.

Решили смо да поводом плоче кренемо на турнеју као што се то некад радило. Сазнали смо да у овој садашњој Југославији има 55 хала у којима може да се свира, па верујем да ћемо обићи бар 30 до 40 тих хала. Кренућемо на свирке половином маја, а сигурно ћемо ићи и у Македонију. Прошлог лета свирао сам тамо и чак сам добио „Оскара” као најбољи страни рок певач.

Имамо и неке понуде за Словенију где сам такође био

ци, појавио момак Жељко Митровић који је успео да направи врхунски, европски студио „Пинк”. Кад се ова музика слуша без наших вокала, снимак се ни по чему не разликује од светских стандарда. Радили смо са истим магнетофоном којим снима Мајкл Џексон и користили микс-пулт на коме је завршена претпоследња Мадонина плоча тако да смо у најгоре време имали најбоље услове. Ми смо све сами финансирали и заиста смо имали идеалне услове. Зато најзад имам плочу којом сам потпуно задовољан.

Петар Јањатовић

прошле године. Наравно, приредићемо и свирке за наше људе у иностранству под условом да можемо да стигнемо до тих грана. Иначе, моја искуства из Македоније и Словеније су веома добра. Људи који су нама долазили на концерте и даље су остали нормални. У Македонији сам се одлично провео, у Словенији сам био у пет градова по дискотекама и такође није било никаквих невоља. Мислим да сам био један од првих из ових крајева откако се Словенија отцепила и скупила се силна екипа новинара и телевизијских тимова. Мој једини услов био је да не разговарамо о политици и они су то поштовали. Могу ти рећи да сам у неким местима имао више публике него некада раније. У Љубљани сам у малим просторима имао по две хиљаде људи. Они су певали са мном иако као не говоримо исти језик.

Имам утисак да си врло задовољан снимцима са нове плоче?

– Треба рећи да се у ово време, када је све компликовано и има мало пара у музи-

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

– Колико ја знам, текстови наших песама не значе ништа. „Доле, доле, дубље и доле”, певамо такве стихове а ђаво би га знао на шта се то односи.

Френсис Роси („Status Quo”)

Човек кога је привлачио
мирис барута

„ПРОВИЋЕЊЕМ“

ПРОТИВ ЗЕМЉАКА

Иако је рођен у
Шкотској, Пол
Џонс се љуто
борио са Бри-
танцима, ушао у
историју Сједи-
њених Америч-
ких Држава и на
крају завршио
као руски
адмирал

У породици шкотског баштована Џона Пола владала је неописива радост када се јула 1747. родило здраво мушко дете. У знак љубави дато му је име и презиме оца и придодато – син. Родитељи, међутим, нису могли ни да сањају којим ће животним стазама да се запути.

Већ у четрнаестој години дечак је побегао од куће и лутао морима радећи као бродски момак. У седамнаестој је догурао до трећег официра, а у деветнаестој до заменика капетана!

Ако је и за младог човека – много је, али Џон Пол Син тиме није био задовољан. Прво, служио је и стекао звање на теретњацима, а друго, што му је посебно притискало душу, ти бродови углавном су превозили робље.

Џон Пол Син није могао да се ослободи призора који је

виђао током пловидбе. Одлучио је да „обрише“ тај део живота. Променио је име у Џон Пол Џонс, или краће Пол Џонс, учланио се у масонску ложу која је проповедала честитост и отпловио у Нови Свет, Америку, да заборави све мрље минувих година.

Тек смо започели борбу!

Млада америчка нација, тек у настајању, водила је са Енглезима борбе за своју самосталност и услуге Пола Џонса биле су драгоцене. Имао је искуство заповедника брода, није му мањкало храбрости и син шкотског баштована заслужно је стекао место у историји Сједињених Америчких Држава: у децембру 1775. њему је припала част да на броду „Алфред“ у филаделфијској луци први истакне америчку заставу. Маја следеће године по-

верена му је команда брода „Провићење“.

Са свега дванаест топова Џонсов брод се залетао на отворено море и нападао велике и у борби тешко покретљиве енглеске једрењаче. Готово помахнитало сатирао је своје земљаке!

И то је било мало: захваљујући говорничкој вештини, убедио је америчку команду да му стави на располагање корвету „Ренџер“. Наумио је да отплови чак до Енглеске и да њене бродове напада ништа мање него у тамошњем приобаљу!

Неки су помислили да Пол Џонс показује знаке неурачунљивости, али му је одобрено што је тражио. Корвета „Ренџер“ прерушена у трговачки брод на брзину је нападала и потапала енглеске бродове и нестајала као дух. Џонс се вратио у Америку овећан славом.

Било је очигледно да Пол Џонс поседује изванредан таленат за окршаје на мору.

Септембра 1779. само два и по месеца пошто је напунио тридесет другу годину, Пол Џонс се као заповедник „Простодушног Ричарда“ ухватио укоштац са британском фрегатом „Серапис“ код рта Фламборо. Наоружана са педесет топова, фрегата је просто раздирала „Простодушног Ричарда“. Борба је трајала три и по сата. На месечини се лепо видело како се брод Пола Џонса једва одржава на води. Енглези су му великодушно понудили да се преда, али он је самоуверено и смејући се довикнуо:

– Ни говора, тек смо започели борбу!

Затим је наредио крманошу да начини маневар и да бочком приђе уз бок „Сераписа“. Био је то очајнички покушај јер је вода незадрживо про-

дирала у труп „Простодушног Ричарда“.

Заповедник британске фрегате био је згранут када су се два брода нашла тик један уз другог. Уз паклену талому момци Пола Џонса навалили су на палубу „Сералиса“. За десетак минута Енглези су се предали. У том тренутку „Простодушни Ричард“ је потонуо!

Суворовљево упозорење

Слава Пола Џонса пронела се и Европом и Америком. Некако тих година започео је рат између Русије и Турске. Руска царица Катарина Велика позвала је Џонса да дође у Русију и ступи у њену службу. Шкотланђанину није требало два пута нудити; мирис барута за њега је имао неодољиву привлачност.

Априла 1788. Пол Џонс је стигао у Петроград. Код царице је примљен са свим почастима и одмах стављен под команду њеног љубимца генерала Потемкина. При том му је додељен чин контраадмирала и једна ескадра Црно-морске флоте.

Пол Џонс је однео неколико сјајних победа и добио највеће руско одликовање — звезду и ленту Ордена свете Ане.

По Џонсовом казивању, драже му је било дружење са славним руским војсковођом Суворовим који је командовао копненим трупима у Херсонско-Кинбуршкој области. Спријатељили су се и Суворов је упозоравао Џонса да се чува генерала Потемкина у кога је царица била заљубљена. Потемкин је био суревњив. Касније је, Џонс, сећајући се Суворова, говорио: „То је једини човек који ми се данас чини занимљивијим него јуче!“

Догодило се оно што је Суворов слутио: Потемкин је повукао Пола Џонса из борбе држећи га у штабу у Петрограду где је Џонс једноставно ленствовао. Видећи да Русима није више потребан, Џонс је затражио, и добио, двогодишње одсуство са сталном адмиралском платом.

Кренуо је у Париз. У Варшави се задржао код пријатеља Тадеуша Кошћушка који је такође ратовао у Новом Свету за независност Сједињених Америчких Држава. Извесно време остао је у Амстердаму и у Париз стигао у мају 1790. У том граду је и умро. Шкотланђанин родом, грађанин Сједињених Америчких Држава и адмирал руске флоте Пол Џонс имао је тада тек четрдесет пет година.

М. Тодоровић

Илустровао: Брана Јовановић

Хотелска соба била је мала и неугледна, готово без намештаја, само с креветом, и личила је на многе хотелске собе у многим квартовима с периферије на многим планетама широм Галаксије.

Човек је седео на ивици нераспремљеног кревета мрмљајући нешто у зараслу проседу браду и стискајући међу прстима десне руке малу коцку седефасте боје. По годинама није био толико стар како је изгледао, али дугогодишње лутање и неуредан живот исцрпили су његово некада снажно тело, а лице избраздали многобројним борама. Деловао је уморно и запуштено. Ушавши пре сат времена у хотелску собу, као да се стопио с том скученом и суморном просторијом, као да је постао њен материјални одраз. На поду, крај ногу, стајала је допола испијена боца најјевтинијег алкохола чији је отужни мирис испунио невелику просторију.

Човек је лагано клатио главом лево-десно, очигледно несвестан тренутка, отупелим очима загладан у нешто што је само он могао да види. Левом руком дохватио је боцу с пода и жудно принео грлић устима. Потегнуо је дуг гутљај. Млака течност натопила је жедно грло клизећи даље, до плућа која су горела. Закашља се.

Поглед му паде на делић коцке у стиснутој шапи. У овој проклетој рупи није било холографског пројектора као у хотелским собама у којима је одседао протеклих година. Имао је једва толико новца

да се овде скраси за једну ноћ. И за једну боцу отрова. Шта после? Било му је јасно да се неумољиво ближи крај његовог пута. А све те године... године лутања и тражења од планете до планете, надања и патње, сударања са зидом равнодушности и ћутања... у узалудној потрази за својом кћерком која је необјашњиво нестала пре двадесет година.

Десну шаку подигао је до висине очију и прсти се раставише.

— Менди — изусту човек напуклим гласом, полагано, као да хоће да истакне свако од тих пет слова имена. — Менди... Моја мала девојчице... — зајецао је.

Прсти су поново грчевито стискали холографску коцку.

Све што је остало од Менди.

Срце је уздрхтало као узнемирена птица у тесној крлетки. Зној је избијао из свих пора. Изобличеног лица и повијеног горњег дела тела полагано је спузнуо с кревета на под.

Холографска коцка исклизну из омлитавелих прстију и откотрља се ка средини собе.

„К-48-С“ био је брод редовне поштанске линије и годинама је преносио разноврсне пошиљке у планетарном систему Фонтегејт. И овог пута јурио је свемирским пространством, својом уобичајеном маршрутом од планете до планете да би се на крају вратио на сателит, у своју базу.

Брод је био без путника. Целокупан посао пилотирања и свега осталог обављао је Мозак: компјутер, повезан са

свим просторијама брода, са сваким кутком.

У једној просторији из округлих отвора на зиду извирали су дугачки и савитљиви механички пипци окружујући гомилу пошиљки. Руке брода почеше да разврставају пошиљке за следеће одредиште...

На ред је дошла једна холографска коцка.

Уз коцку је било приложено и кратко писмено обавештење. Бродски визуелни сензори прочитали су име људског бића које је пре недељу дана преминуло у хотелској соби, на планети са које је брод започињао своју маршруту. У човековим документима писало је где је рођен и прецизна правна процедура враћања је његово једино власништво у Управни центар планете са које је потекао.

И мада то није било предвиђено његовим послом, брод је издао налог да механички пипци ставе коцку у пројектор.

Најпре се зачуло уобичајено пуцкетање, онда краткотрајно треперење у једном углу насупрот пројектору, па на крају у том празном простору искрсну савршено јасна тродимензионална пројекција. Девојчица од највише три-четири године. Била је привићење, а и изгледала је као привићење са својим осмехом Божјег дара, са својим златним увојцима који су јој дотицали рамена, са крупним очима боје вечерњег неба. Обучена у љупку наранџасту хаљиницу без рукава кретала се, махала ручицама, осмехујући се...

Зачуло се пуцкетање и пројекција ишчезну.

Брод је издао налог, механички пипци поново су ставили холографску коцку у пројектор, нестварна девојчица поново је оплемењила празни простор...

Не зато што брод није знао како да испуни тих неколико часова до слетања на своје одредиште.

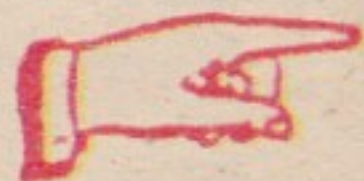
Брод је био радознао.

На својим многобројним путовањима његови визуелни сензори бележили су на хиљаде људских бића, оба пола, свих узраста.

Никад овако нешто.

Менди Кадоган, писало је на коцки. Исто презиме као и код умрлог власника коцке.

Бродски компјутер могао је много тога да сазна: о девојчици, Менди на пример, о жени Менди, о старици Менди, можда, јер брод није могао да зна када је коцка направљена.

Компјутеру је требало неколико минута да ступи у везу са компјутерском картотеком становника планете којој се брод приближавао. И одговор је брзо стигао: Менди Кадоган, рођена пре 24 године. Сада девојка, жива по свој прилици јер смрт није била забележена.

Компјутер је затим од свих образовних установа на планети затражио податке о Менди Кадоган.

Нигде није била убележена.

Компјутер је затим од свих космодрома затражио податке о особама које су путовале на друге планете.

Менди Кадоган нигде није отпутовала.

На крају је компјутер затражио попис свих несталих особа у периоду од 24 године.

Менди Кадоган је била на списку несталих. Пре двадесет година. И никад пронађена.

Негде мора да постоји неки траг, размишљао је брод. И зашто га је толико закупила холографска пројекција те девојчице зланих увојака.

О себи је увек размишљао као о Броду са људским мозгом. Савршена симбиоза. Моћна. Практично бесмртна.

Његово порекло није му било познато.

То му није сметало.

До сада.

Однедавно је знао начин како да се деблокира сложена шифра. Компјутер је ступио у везу са базом, са централном меморијом сателита. Један по један ланац шифре отварао се пред њим и он се као клин заби у мрачни тунел. До сазнања.

Екран затрепери, одговор је стигао:

„К-48-С створен пре двадесет година.

Брод-киборг, кибернетски организам.

Уграђен млад људски мозак.

Сећање избрисано и утиснута нова сазнања.

Имплант – Менди Кадоган”.

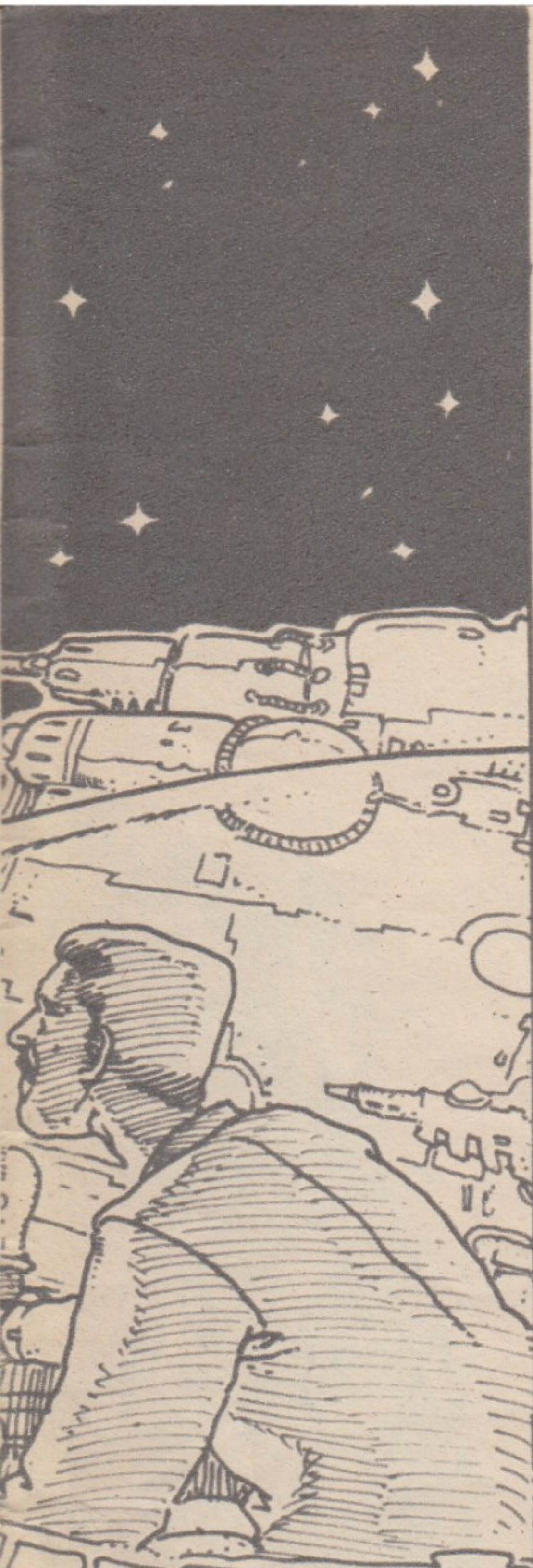
Звук рада машина сада је некако другачије звучао, осветљење по многобројним просторијама почело је да мења јачину, брзина је почела да се смањује...

Као када би човек уздахнуо.

К-48-С – МЕНДИ КАДОГАН!

Брод поче да мења путању. Не извршивши до краја свој задатак, он највећом брзином јурну ка сателиту, ка својој бази. Ка разрешењу.

Холографска пројекција поново искрсну и испуни визуелне сензоре брода-киборга. Па опет, и опет, и опет...

Илустровао: Добросав Боб Живковић

Ужурбани позив поново од-
јекну великом просторијом
привлачећи пажњу и осталих
техничара за дугачким пул-
том.

— ... Јави се, К-48-С!... Шта
се десило?... Зашто не одго-
вараш?!...

Коначно се зачу пуцкетање
у микрофонима и безличан
синтетички глас испуни кон-
тролно одељење сателита.

— Зашто сте ми то учинили?
Зашто сте ми то учинили?!
Први човек сателита осети
изненадни грч у желуцу. Тех-
ничар му хитро уступи место
за пултом.

— К-48-С, зове командант
Торенс. Наређујем ти да об-
јасниш свој поступак! Зашто
се враћаш?... К-48-С, одгово-
ри ми!

Синтетички глас се поново
јави, гласније него раније, с
призвуком чудних осећања.

— Не зовите ме К-48-С. Не
зовите ме тако. Моје име је
Менди! М-Е-Н-Д-И!

Торенс се укочи. Настаде
пауза — чуо се само тихи шум
машина. А онда одјекну мо-
нотони глас сателитског ком-
пјутера:

— Минут-тридесет-пет-се-
кунди-до-контакта...

Брод-киборг је несмање-
ном брзином јурио ка сатели-
ту.

— К-48-С! — узвикну коман-
дант Торенс. — Зашто не успо-
раваш?

Уместо одговора, сателит-
ски компјутер настави да упо-
зорава:

— Минут-десет-секунди-
до-контакта...

Торенс се нервозно окрену
према групи техничара који су
га окружили.

— Невероватно! Брод као
да је полудео! Пуном брзи-
ном јури ка сателиту и ако га
не зауставимо...

— Минут-до-контакта...

Командант Торенс знао је
да више нема времена за
разговор са бродом-кибор-
гом. Нешто је негде искочи-
ло, брод је дошао до подата-
ка које није смео да зна. А
први човек сателита морао је
брзо да донесе одлуку јер су
секунде неумољиво протица-
ле.

— Приправност првог степе-
на! — нареди.

Полако, моћно, из великих
отвора појавише се цеви јон-
ских топова.

— Четрдесет-секунди-до-
контакта...

Сићушна тачка на великом
контролном екрану поче да
се повећава...

— Паљба! — нареди Торенс.

Зурио је у екран... Погодак.
Брод-киборг претвори се у
ватрену лопту.

Менди је умрла по други
пут.

Брод је гледао себе — док
је био људско биће.
Могao је само да гледа.
Не и да плаче.

Екрани телескопског рада-
ра ухватише импулсе објекта
који се приближавао сатели-
ту.

— Команданте — јави се пре-
ко интерфона техничар у кон-
тролном одељењу. — Нешто
чудно се догађа. К-48-С вра-
ћа се пре предвиђеног вре-
мена...

— Ступите у везу с њим! До-
лазим!

Техничар упути позив:

— Сателит зове К-48-С. Јави
се... Сателит зове К-48-С. Ја-
ви се...

У контролно одељење уђе
задихани командант сателита
и журно приђе пулту.

— Не одговара, командан-
те...

Мрштећи се, командант са-
телита погледа на радарски
екран. Импулси долазећег
објекта постојано су се при-
ближавали средишту екрана.

— Покушајте поново! — рече
техничару.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

ИСПУЊАЉКЕ ИЛУСТРОВАНЕ

А, БАД, ВИ, ГР, ДО, КИ, ЛИ, НА, НИ, НО, ЊА, ЊАК, ЊЕ, О,
О, СЦИ, ТИ, ЋЕ.

Од ових слогова треба да према описима саставите речи
и упишете их у лик водоравно. Ако сте то добро урадили,
у првом и трећем усправном ступцу добићете име и пре-
зиме нашег глумца са слике.

ВОДОРАВНО: 1. Грана која се на Бадње вече пали, 2.
Трагови, 3. Жена из Грчке, 4. Низина, 5. Ваздухоплови, 6.
Провођење ноћи.

1									
2									
3									
4									
5									
6									

ВАЊ, ВИЋ, ВИЋ, ДВО, Е, ИСТ, ЈО, КА, КО, МА, НА, НА, НИ,
РА, РО, ТИ, ТИ, ХО, ША.

Од ових слогова треба да према описима саставите речи
и упишете их у лик водоравно. У случају тачног решења,
у првом и четвртном усправном ступцу добићете име и
презиме популарне певачице са слике.

ВОДОРАВНО: 1. Наш шаховски велемајстор, Драгутин, 2.
Завршити ткање, 3. Ковачки реквизит, 4. Продукти емана-
ције, 5. Наш фолк-певач, Раде, 6. Чланови дворске свите.

1									
2									
3									
4									
5									
6									

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Рани досељеници, истраживачи, па чак и озбиљни научници, оставили су сведочења о животињама на које су, наводно, наилазили на Новом континенту. Поред митолошких животиња, највећи број непостојећих врста забележен је на територији Северне Америке.

Тако је, на пример, Бенџамин Франклин (1706–1790), чувени амерички научник, издавач и политичар понекад био склон и претеривању кад је на честим путовањима по Европи своје домаћине требало да увери каква сва чудеса постоје у његовој отаџбини.

Рецимо – овце. Оне имају тако богато руно да им је од толике количине вуне реп сувише отежао па су за сваку овцу прикачена колица која подупиру реп и омогућавају животињи да несметано хода.

Или призор који се среће на Нијагариним водопадима. Китови обожавају бакаларе. Да би дошли до своје омиљене рибље посланице, често знају да пливају уз водопаде у потрази за бакаларима који, такође, беже узводно на опште задовољство окупљених посетилаца.

Није само Франклин био склон претеривању. Угледни Котон Метер, пореклом из бостонске грађанске породице, иначе члан Британског краљевског друштва, како је волео да нагласи, писао је о чудној особини америчких звечарки. Њихов отров је тако моћан да, уколико се догоди да змија угризе секиру, отров нагризе метал и секира се распадне као да је направљена од стакла.

Машта чини – свашта

Ипак, много су занимљивије приче о животињама које су могле да се нађу само у Америци.

Џон Џејмс Одбон (1785–1851), амерички природњак и сликар, обожавао је да „открива“ нове врсте риба. Занет маштом, убедио је Самуела Рафинеска, француског биолога, да у реци Охајо живи необична риба. Достигне величину и до три метра и тежину преко 200 килограма. Јединствена је у односу на друге врсте јер је прекривена тако чврстим крљуштима које су отпорне чак и на метке.

Рафинеск је поверовао Одбону. Рибу је назвао ђавољи Џек или дијамантска риба и чак јој дао и латински назив *Litholepis adamantinus* да све буде по правилима ихтиологије, односно науке која изучава рибе.

За поједине врсте не зна се тачно када су и како измишљене, али подаци о њима постоје у локалним новинама, појединим књигама или, једноставно, у сведочењима која су сачувана до данас.

Сасвим се озбиљно препричавало да америчка војска спрема „тајно оружје“ – голубове писмоноше које треба да укрсте са детлићима. Тако ће голубови не само успевати да пренесу поруке, већ ће бити издресирани и да куцну на прозор примаоца.

И пчеле ће у Америци бити друкчије од осталих, макар оне одгајане у држави Арканзас (прича је настала пре него што је Бил Клинтон, гувернер Арканзаса, постао председник САД). Да би и ноћу могле да слећу с цвета на цвет, арканзаске пчеле „ородиће“ се са свицима и створиће нову врсту која неће престајати да ради ни ноћу ни дању.

Раним досељеницима комарци и бумбари знали су да загорчају живот. Из 18. века остала је забележена прича настала

ЖИВОТИЊЕ ЗА КОЈЕ СИГУРНО НИКАДА НИСТЕ ЧУЛИ

ОЛАЈ ЛЕТИ
УНАЗАД

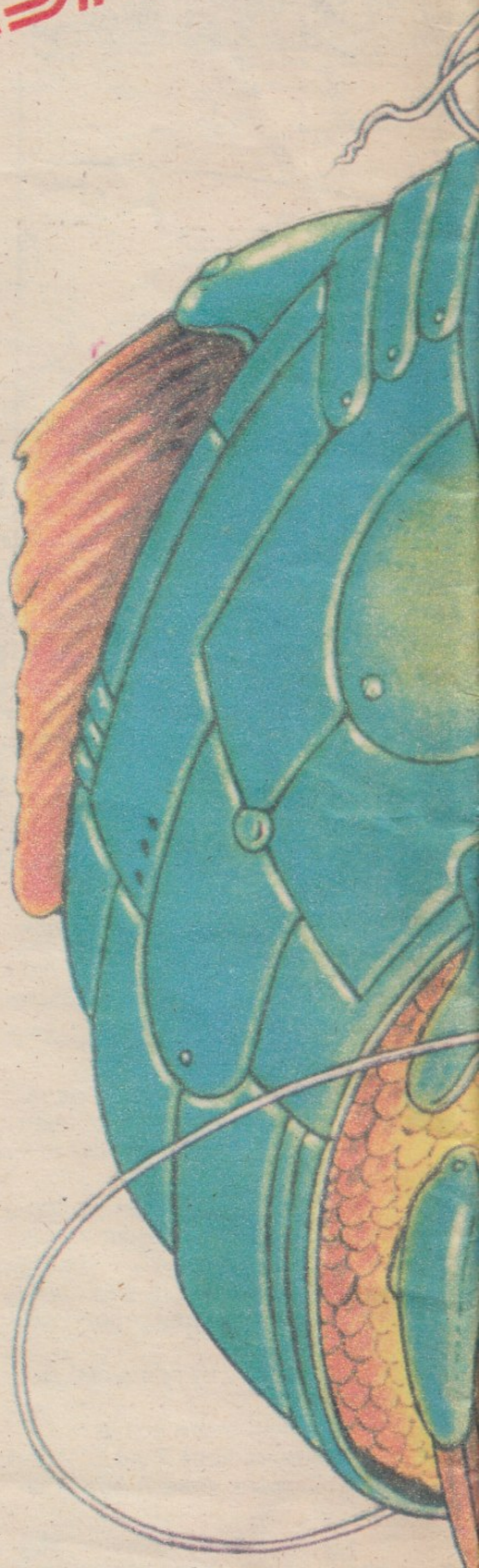
Америчке овце имале су толико руно да су колица морала да им придржавају реп отежао од вуне, а у реци Охајо живеле су рибе с крљуштима отпорним чак и на метке. Ту су још и козе с предњим ногама краћим од задњих, голубови писмоноше укрштени с детлићима... Све сами животињски примерци створени у машти становника Новог континента

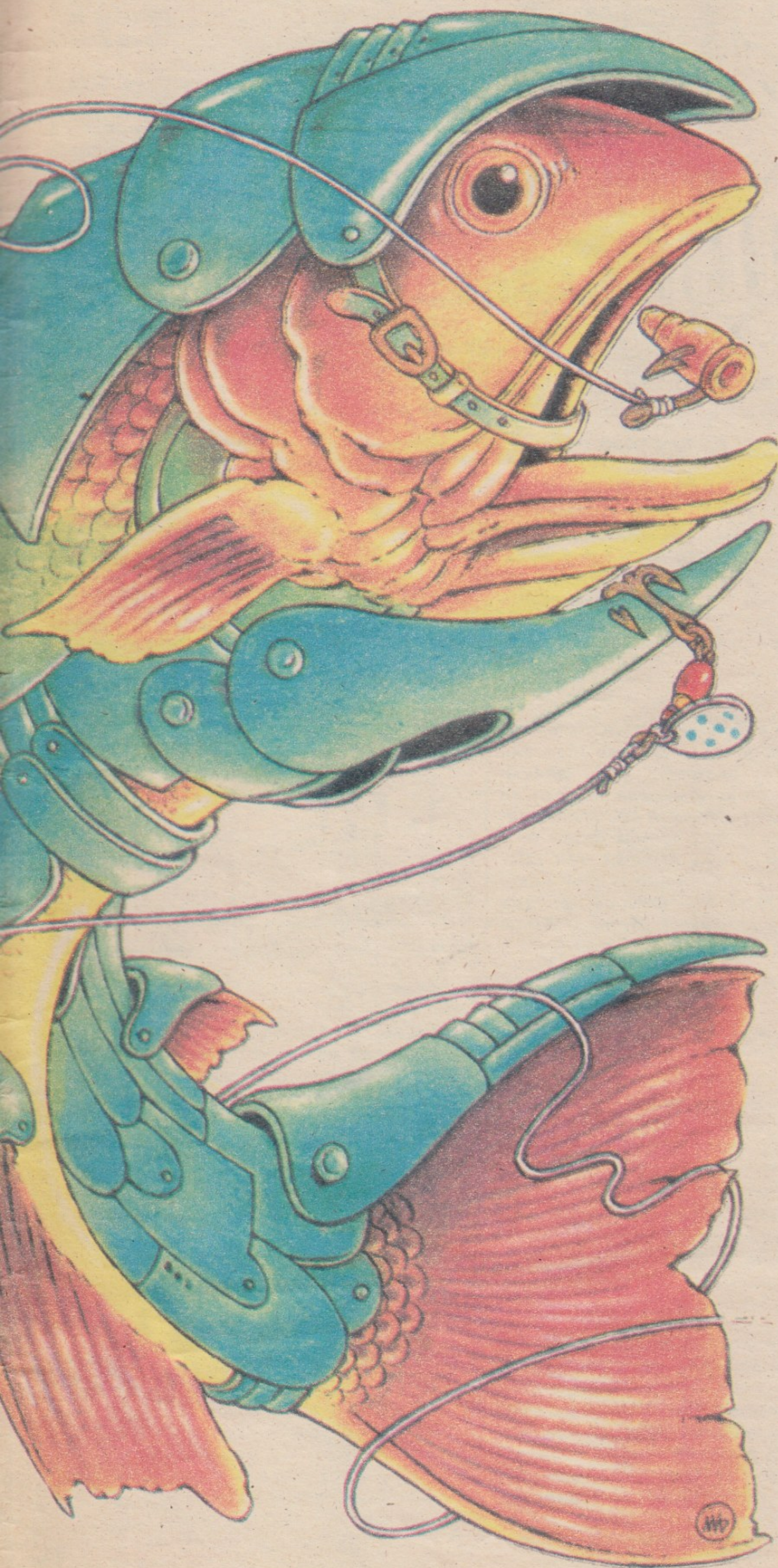
у области око реке Чипева у држави Висконсин. Баш као пчеле и свици, комарци су се „укрстили“ с бумбарима створивши монструозног инсекта који је имао жаоке са обе стране тела.

У Арканзасу је, кажу, живео и гмизавац гоуроу кога је давне 1897. први приметио трговачки путник Виљем Милер и овој животињи и дао име. Без обзира што се тврди да је Милер кожу и скелет гоуроу послао угледном природњачком музеју Смитсоњијан, у овој институцији не постоје подаци да је таква пошиљка икада стигла до њих.

Једном приликом неки посетилац Бентонвила, градића у Арканзасу, свађао се у ресторану с власником Питом Вулслијем. Незнанац је чињеницама покушавао да убеди Вулслија да гоуроу никада није ни постојао.

– Како неки набеђени научници могу боље од мог прадеде да знају да ли је гоуроу постојао?! – љутио се Пит Вулсли. – Па, рођеним ушима сам слушао како је та животиња изгледала. Гоуроу је имао

кожу прекривену крљуштима, био је дугачак и до два метра, имао је велике канџе на кратким ногама и дугачке бодље које су му прекривале леђа. Одакле бих ја знао за такав опис да гоуроу заиста није живео?

Народна машта заиста чини – свашта.

Боље да ме нема кад сам тако ружан

По брдовитим пределима централног дела Америке некад је скакутала и планинска коза која би се, у слободном преводу, звала длетић или *Membriinequales declivitatis*. Током еволуције длетић је добио предње ноге око 9 центиметара краће од задњих. Природа га је обдарила тако чудним изгледом јер је длетић био склон да се креће само у круг, око брда, а у том положају било му је знатно једноставније да трчи с краћим предњим ногама. Лакше је приањао уз стрме падине планина.

Иначе, длетић је био веома опасан и људи су га избегавали. Срећом, лако је било умаћи му – било је довољно да човек потрчи у супротном смеру. Длетић није могао да се окрене јер би пао и поломио врат.

У ширењу прича о још једној животињи која је, наводно, некада живела на тлу Сједињених Америчких Држава учествовао је и славни латиноамерички писац Хорхе Луис Борхес који је повремено предавао на Универзитетима Тексас и Харвард. Борхес је уживао у предањима о животињи сузан или *Lacrimacorpus dissolvens*.

Сузан је и добио то име зато што непрекидно цвили и плаче. Ловци никада нису успели да га улове у пределима Пенсилваније, које је некада настањивао, јер сузе које је испуштао у потоцима једноставно би спрале трагове.

Само је извесни Џеј Вентлинг једном приликом видео сузана и, опонашајући његово цвиљење, приволео животињу да му приђе. Успео је чак да баци мрежу и зароби га. Али, када је дошао до куће, Вентлинг је схватио да је мрежа празна. Од силних суза мрежа се распукла и сузан је побегао одакле је и стигао. У машту.

Приче о измишљеним животињама нису заобишле ни птичји свет. Поред флу-флај птице која искључиво лети уназад, јер је не занима куда ће већ где је до тада била, можда је најчудноватија перната живуљка, врста звиждовке, која је такође настањивала брдовите пределе. Настала је вероватно међу дрвосечама који су проводили ноћи и дане по шумама и од дугих сати и досаде измишљали свашта, па и непостојеће животињске врсте.

Дотична звиждовка носи јаја у облику коцке. Она су, пре свега, згодна јер не могу да се откотрљају из гнезда, а дрвосечама су служила као забава. Тврдо кувана јаја они су користили као коцкице у игри којом су прекраћивали време.

У држави Висконсин тешко је икога од становника убедити да животиња по имену ходаг никада није постојала. Они чак годишњи маратон који се одржава у месту Ринеландер зову по тој, како тврде, истребљеној животињи.

Ходаг, слично сузану, непрекидно рони сузе. Постоји и разлог. Свестан да је са огромним кљовама, кратким ногама, незграпним телом и масивним репом веома ружан, сироти ходаг плаче ли плаче.

В. С.

Уређује: Вито Недељковић

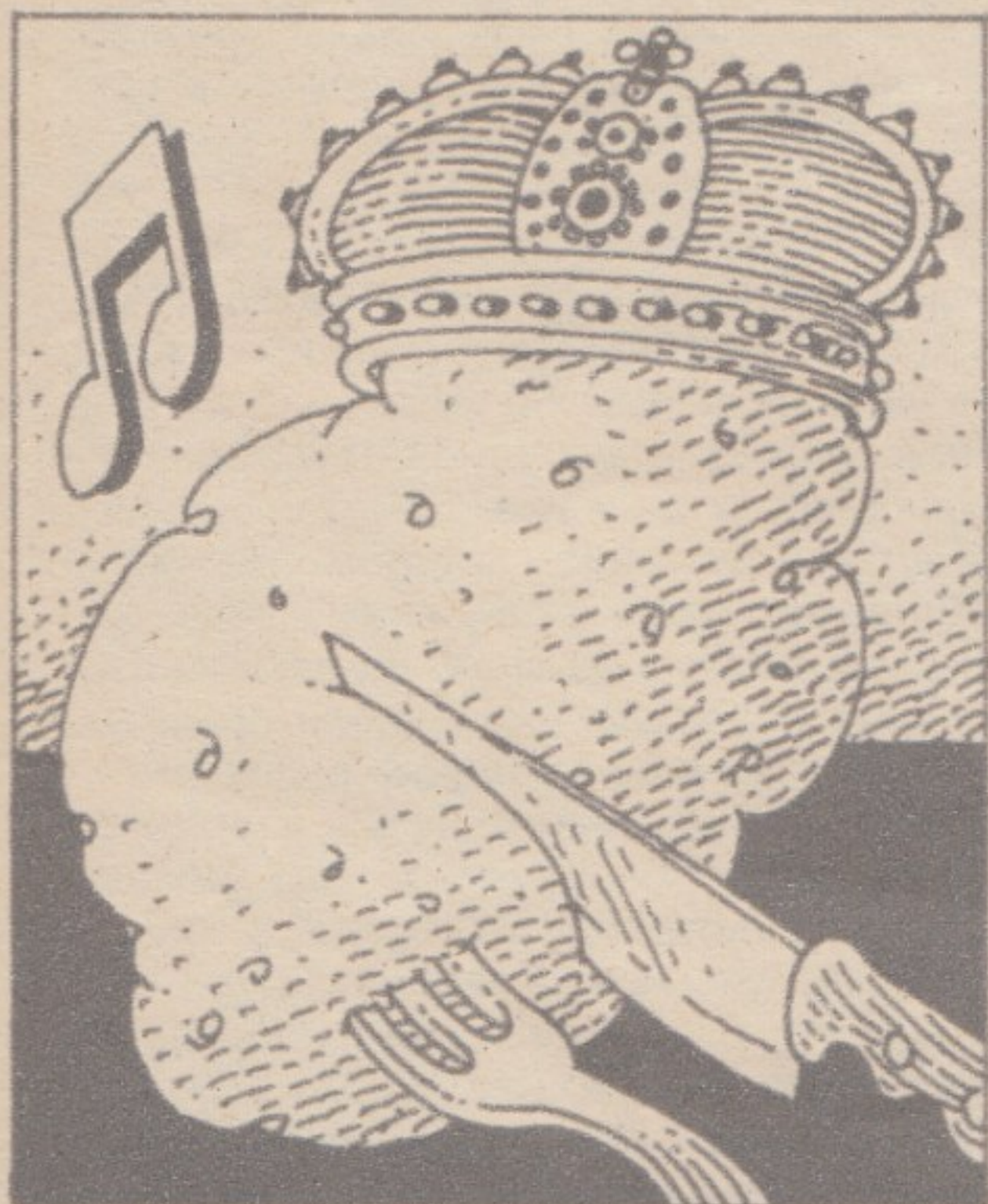
Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Његово величанство кромпир

Желео бих да ми наведете два-три најнеобичнија музеја у свету јер хоћу да се уверим у тврдњу моје другарице која каже да у Француској постоји Музеј кромпира. Уколико стварно постоји, мора да спада у необичне.

НИКОЛА КОРАК
Сремска Митровица

Музеј посвећен кромпиру заиста постоји, али не у Француској већ у Бриселу, у Белгији. У овом музеју налази се и оригинал композиције Јохана Себастијана Баха инспирисане кромпиром, као и податак да је у време славног композитора много жена са двора носило кромпиров цвет закачен за шешир.

Поред Музеја кромпира, за један од најнеобичнијих сматра се и Музеј детињства у Лондону у коме се чувају необични и оригинални експонати који су на било какав начин везани за ово најлепше животно доба човека. У Холандији постоји Музеј вештица. У њему су цртежи и портрети чувених вештица, као и справе које су коришћене за откривање ових „ђаволових сарадника“.

Први спортски радио-пренос

У школи сам познат као добар имитатор наших спортских радио-коментатора, нарочито Марка Марковића. Надам се да ћу га једног дана заменити. Ово је био увод у оно што желим да вас питам, а то је – када је обављен први спортски радио-пренос?

ГОГИ
Ниш

У историји спортског новинарства остало је забележено да је први спортски радио-пренос обављен још далеке 1921. године, августа месеца, када су се преносила три различита спортска надметања. Први је био пренос једне безбол утакмице, други тениски меч „Девис купа“ и трећи пренос једног бокс-меча. Заслуга за ове преносе припада америчкој радиофузној станици KDKA из Питсбурга.

Није кућни пас

Сви ми се чуде што желим да набавим поентера и убеђују ме да је то ловачки пас који није згодан за држање у стану. Али, мени се он свиђа и тешко ме је одговорити. Поред тога што желим да чујем и ваше мишљење, молио бих вас да ми кажете колико кошта штене и како могу да га набавим?

БАНЕ
Земун

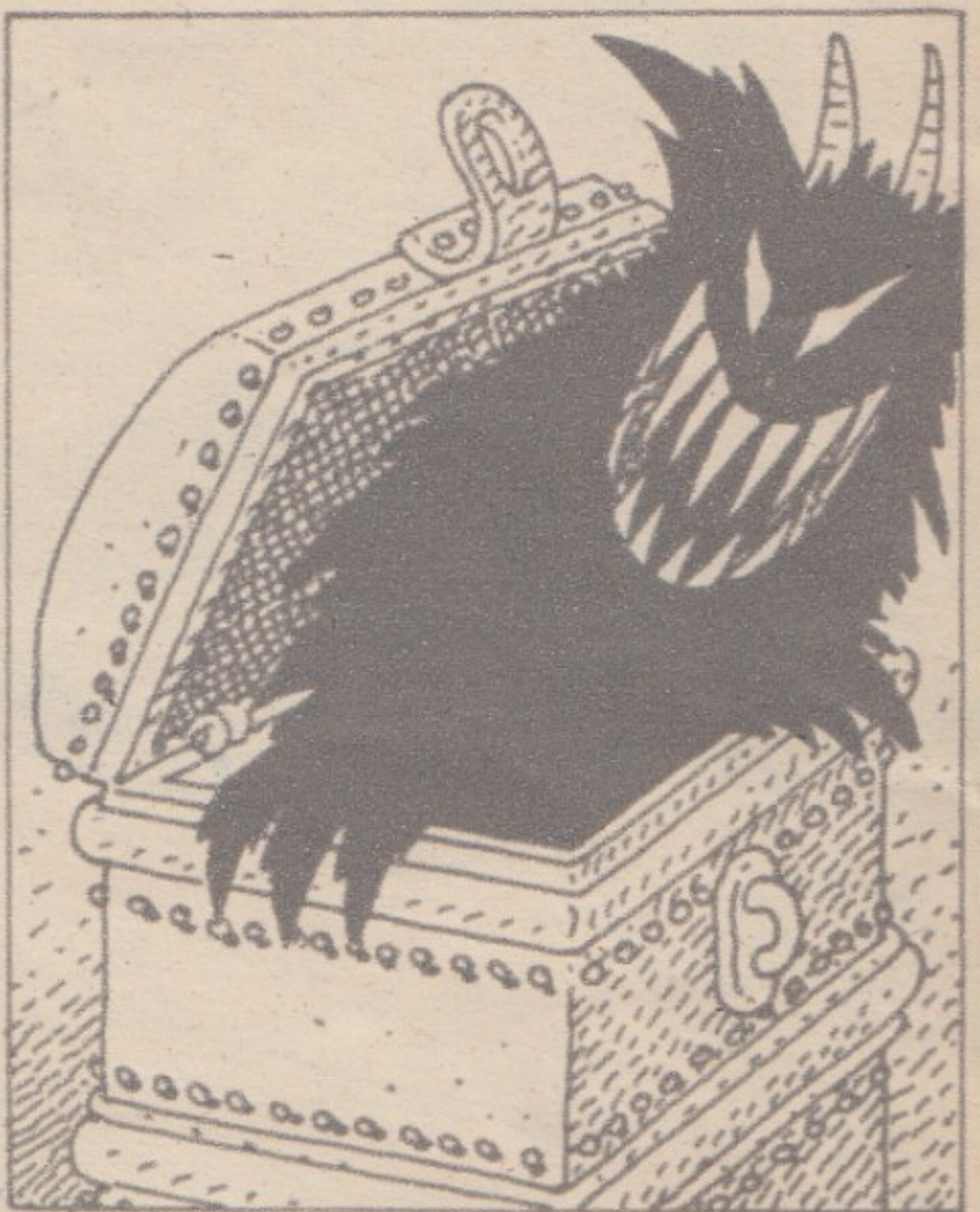
Поентер се заиста сматра једним од лепших паса, изразито лепо распоређених мишића, увек напетих и спремних на покрет. Пореклом је из Шпаније и убраја се међу најбоље ловачке псе, познат по својој експлозивности. Карактеристичан је његов положај када осматра дивљач: непокретан, са обавезно дигнутом десном шапом, гледа нетремице. Овог пса одликују изразита инте-

Пандорина кутија

Зашто се за нешто ружно што се дешава људима каже „као да је излетело из Пандорине кутије“? Ко је била Пандора и какво је то зло затворено у њеној кутији?

ЛУЦИЈА И.
Зрењанин

Најлепша жена икада створена била је Пандора, каже грчка легенда. Направио ју је од иловаче Хефест по наредби бога Зевса, али показало се да је, колико год лепа, толико и рђава, глупа и лења. Људском роду одмах је нанела зло својом глупошћу када је отворила кутију у коју је Прометеј затворио највећа зла која прете човечанству. Сви зли духови били су слободни, па су тако тегобан живот, старост, слабост, лудило и најгори пороци кренули међу људе. Пандорин муж Епитемеј, коме је Прометеј дао на чување ову кутију, био је прва жртва ових зала, затим сама Пандора, а убрзо и сав људски род.

лигенција и одважност. Воли широк простор где може да се истрчи, скученост не подноси, што значи да то није пас који ће издржати у стану. Као и свим ловачким псима и њему највише одговара да га држе у дворишту.

Мирјана Исаиловић, Генерала Тренијеа 26/2, 18400 Прокупље – 10 година, сакупља постере и украсна писма.

Жељка Љујић, Браће Хаџића 51, 34000 Крагујевац – 11 година, сакупља салвете и украсна писма.

Сања Поповић, 7. јула 9, 35150 Параћин – 14 година, жели да се дописује са вршњацима.

Јасмина Методијевић, Аксентија Мародића 49/31, 24000 Суботица – 10 година, сакупља салвете, значке, украсне папире и постере.

Биљана Ђукић, Станислава Сремчевића 3/14, 11050 Београд – 12 година, воли музику.

Весна Малешевић, Шоше Мажара 4, 78400 Градишка – сакупља лутке од папира.

Обрад Михајлов, Лењинова 30, 21433 Силбаш – 12 година, жели да се дописује са вршњацима.

Мирјана Мијаиловић, Индустријско насеље 29/4, 11213 Падинска Скела – сакупља разне ситнице и жели да се дописује са младима из свих крајева.

Тијана Поповић, Церска 89/21, 15000 Шабац – сакупља салвете, значке и постере.

Лепота, па шта кошта да кошта!

Моју другарицу и мене занима пластична операција, рецимо носа, или „face lifting“ (затезање лица). Да ли је тачно да је за овакве операције потребна огромна сума новца. Помозите нам да ово сазнамо.

АНА И ВЕСНА
Ниш

Операције улепшавања, значи носа и затезања лица, и код нас, као и свугде у свету, плаћају се и тачно је да су скупе. Постоје само изузетни случајеви када је у питању физичко оштећење ових делова лица, или органске сметње код дисања (нос).

Тачне одговоре на оно што вас занима о овим операцијама можете добити од др Миодрага Цолића, специјалисте за пластичну хирургију, на телефон редакције листа „Базар“ 011/321-514, сваке среде од 17 до 19 сати.

Восколеска

Читајући недавно о животу Светог Саве, наишао сам на реч восколеска, где се каже да се њоме писало, али није објашњено на који начин и како је изгледала.

МИКИ
Горњи Милановац

Пре скоро два века у старим школама се писало на дашчицама превученим танким слојем воска које су се називале восколеске. За писање је служило штапић који је на врху био зашиљен, а на другом крају спољштен да би том стра-

ном могле да се поправљају грешке. На неким нашим црквеним фрескама осликане су и восколеске. Тачно је да се у Теодосијевој биографији Светог Саве говори о овом прибору за писање, а и Константин Филозоф у једном свом делу помиње дашчице за писање превучене воском.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

ИЛУСТРОВАНА ИСПУЊАЉКА – ВОДОРАВНО: Шаховић, исткати, наковањ, еманати, Јоровић, дворани.

ИЛУСТРОВАНА ИСПУЊАЉКА – ВОДОРАВНО: Бадњак, отисци, Гркиња, долина, авиони, ноћење.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2158

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кеџић

Уредник сатирије
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

Редакција

Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Мишић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција

Душан Глушац, Радосав Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

Секретаријат
Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
Македонска 31, 11001 Београд,
Поштански фах 124.

Телефони: секретаријат 324-471,
редакција 324-483, техничка редакција
326-620, централа 324-191 и 325-761,
претплата: 328-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 320-645.

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22.1.1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку
НИП „ПОЛИТИКА“ – ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „ПОЛИТИКА“ убудуће искључиво прима претплату преко
„EXIMPO“ – AG, Bernstr. - West 64, CH-5034
SUHR Schweiz.

Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471

Факс 41/64/310472, на конто:

NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bahnhofstr.
49, CH-5001 AARAU, Schweiz, Конто број
21.4957.157.6

Годишњу претплату на лист не примамо.
ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.-
СР НЕМАЧКА	DEM 89.-
ШВЕДСКА	SEK 374.-
ФРАНЦУСКА	FRF 211.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.-

Трошкови АВАО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

ГАРФИЛД

By Jim Davis

